

Jane
Austenová
Rozum a cit

1. kapitola

Rod Dashwoodových žil v Sussexu odedávna. Vlastnili tam rozlehlé panství a přímo v jeho středu leželo sídlo Norland, kde po mnoho generací svým řádným životem získávali vážnost v celém kraji. Nebožtík poslední majitel zmíněného panství byl svobodný pán: dožil se požehnaného věku a dlouhá léta mu vedla domácnost a dělala společnost jeho sestra. Zesnula však deset let před ním, a tu nastaly v jeho životě velké změny: aby nebyl tak sám, pozval si a přijal do svého domova rodinu svého synovce Henryho Dashwooda, zákonného dědice norlandského panství, jemuž si také přál je odkázat. Ve společnosti synovce s neteří a jejich dětí trávil pak starý pán spokojeně svá poslední léta. Manželé Dashwoodovi o něj starostlivě pečovali, ve všem mu vyhověli, ne z vypočítavosti, ale z dobrosrdečnosti, zajistili, aby mu dny plynuly tak příjemně, jak jen to při jeho věku bylo možné, a děti mu je svým veselým dováděním kořenily.

Pan Henry Dashwood měl z prvního manželství jednoho syna a s nynější chotí tři dcery. Syn, mladík seriózní a rozvážný, byl do života bohatě zabezpečen značným majetkem po matce, jehož polovina mu připadla, jakmile dosáhl plnoletosti. Krátce poté rozmnožil své bohatství i ženitbou. Pro něho tedy norlandské dědictví nemělo takovou životní důležitost jako pro jeho sestru, neboť jejich jmění bez toho, co snad připadne otci, bylo pranepatrné. Jejich matka neměla nic a otec vlastnil pouhých sedm tisíc liber, protože výnos z majetku první manželky mu patřil jen doživotně a potom měla i zbývající polovina přejít na jejího syna.

Starý pán zesnul, četla se poslední vůle, a jak to většinou v takových případech bývá, vyvolala stejně mocné zklamání jako

radost. Nebožtík nebyl sice tak nespravedlivý a nevděčný, aby panství synovci neodkázal, stanovil přitom ale takové podmínky, že dědictví zpola znehodnotily. Pan Dashwood o ně stál spíše kvůli manželce a dcerám než kvůli sobě a synovi – ale právě tomu synovi a synovi jeho syna, čtyřletému chlapečkovi, bylo panství připsáno, a to za takových okolností, že otci nebyla dána možnost zabezpečit bytosti mu nejdražší, které naléhavě zabezpečit potřebovaly, ani hypotékou, ani prodejem cenných lesů k panství náležejících. Takový postup vylučovala opatření učiněná v zájmu onoho chlapečka, který si za příležitostných návštěv na Norlandu s rodiči prastrýčka cele získal roztomilostí u dvouletých nebo tříletých dítek nijak neobvyklou: jak nedokonale vyslovoval slůvka, svěhlavě prosazoval svou, vymýšlel stále nová šibalství a nadělal spoustu rámusu, to převážilo nad veškerou péčí, kterou mu po léta věnovala neteř i její dcery. Nemínil je ale nevlídně odbýt, a na důkaz své náklonnosti odkázal všem třem děvčatům po tisíci librách.

Pan Dashwood to zklamání zprvu trpce nesl, byl to však člověk radostné, optimistické povahy, ostatně se dalo předpokládat, že bude ještě dlouho živ, a při prozíravém hospodaření se mu jistě podaří dát stranou značnou částku z výnosu panství tak rozsáhlého, kde se leccos dalo okamžitě zlepšit. Dlouho očekávaného bohatství však užíval pouhý rok. Déle strýce nepřežil a deset tisíc liber spolu s nedávnými odkazy bylo všechno, co po něm zůstalo jeho vdově a dcerám.

Když se ukázalo, že se blíží jeho poslední hodinka, poslal pan Dashwood pro syna a žádal tak důrazně a naléhavě, jak mu nemoc velela, aby mu slíbil, že se postará o nevlastní matku a sestry.

John Dashwood nebyl tak citově založen jako ostatní členové rodiny, přesto ale ho otcova žádost v takové chvíli dojala, a proto ho ujistil, že pro ně udělá, co bude v jeho silách. Otec se tím upokojil a pan John Dashwood měl dost času v klidu si rozvážit, nač mu v tom směru síly stačí.

Nebyl to špatný mladý muž, pokud pod tím pojmem nerozumíme člověka poněkud necitelného a sobeckého; celkem se ale těšil dobré pověsti, protože si v běžných záležitostech vedl řádně. Kdyby si byl vzal ženu laskavější povahy, byli by si ho lidé vážili ještě víc, ba

mohl se i sám naučit laskavosti, poněvadž se ženil velmi mlád a manželku nade vše miloval. Mladá paní Fanny Dashwoodová byla ale jeho věrnou karikaturou – ještě omezenější a sobečtější.

Jelikož dal otci na smrtelné posteli ten slib, začal v duchu vážit možnost, že by každé sestře přidal na věno tisíc liber. Byl si jist, že si to může dovolit. Vždyť mu k dosavadním příjmům přibudou čtyři tisíce ročně a ještě druhá polovina matčina jmění, a takové vyhlídky ho hřály u srdce a ponoukaly ho k štědrosti. Ano, dá jim tři tisíce liber – to bude čin velkorysý a šlechetný! Tím budou bohatě zabezpečeny. Tři tisíce liber! Vždyť si to může docela dobře dovolit. – Takové úvahy vedl celý den a ještě řadu dní potom a ani jednou svého rozhodnutí nezalitoval.

Jen co otce pohřbili, objevila se mladá paní Dashwoodová, aniž tchyni o svých úmyslech předem zpravila, se synkem a vším služebnictvem. Nikdo nemohl tvrdit, že na to nemá právo: dům přece patřil po tchánově smrti jejímu manželovi, ale taktní to vzhledem k situaci paní Dashwoodové starší zrovna nebylo, zvláště když tato dáma měla při své mimořádné citovosti tak jemný smysl pro čest a byla sama tak romanticky velkomyslná, že jakékoli provinění tohoto druhu, ať se jí prohrěšil či trpěl kdokoli, jí vždy nevýslovně pobouřilo. Snacha nebyla v rodině svého manžela nikdy oblíbená, doposud ale neměla příležitost jim takhle názorně předvést, jak bezohledně umí prosadit svou, když jde o její vlastní zájmy.

Paní Dashwoodové se to hluboce dotklo. Pojala k snaše prudký odpor a byla by po jejím příjezdu Norland ihned opustila, kdyby jí byla nejstarší dcera nepřiměla, aby si to rozmyslela, a tak se nakonec z vroucí lásky k svým třem dětem rozhodla zůstat a kvůli nim se vyvarovat roztržky s jejich bratrem.

Elinor, ta nejstarší dcera, která uměla tak působivě poradit, byla nadána bystrým rozumem a chladnou rozvahou, a proto se mohla stát matčinou rádkyní, ačkoli jí bylo pouhých devatenáct, a často ku prospěchu všech zabrzдила paní Dashwoodovou v dychtivém rozletu, když by se byla dala strhnout k nějaké nerozváženosti. Elinor měla také vřelé srdce a milou, citově bohatou povahu, jenomže se uměla ovládat, což se její matka dosud nenaučila a jedna z jejích sester naučit rázně odmítala.

Marianna byla v mnohých směrech dívka stejně pozoruhodná jako Elinor. Byla rozumná a bystrá, ale všechno vášnivě prožívala: v smutku ani v radosti neznala míru. Byla velkomyslná, milá, zajímavá: byla všechno jen ne rozvážná. Ve všem se nápadně podobala matce.

Elinor si někdy kvůli sestřině citové vypjatosti dělala těžkou hlavu, zato paní Dashwoodová takovou povahu obdivovala a milovala. I nyní podněcovaly jedna druhou k neštěstí co nejhluběji prožívanému. Vědomě se utvrzovaly v zoufalství, jemuž v první chvíli propadly, obnovovaly si ho stále znovu. Poddaly se cele svému žalu, rozněcovaly ho každou představou k tomu účelu vhodnou a s rozhodností odmítaly každou útěchu do budoucna. I Elinor ty události hluboce ranily, ale dokázala s tím bojovat, dokázala se vzchopit. Dokázala se radit s bratrem, dokázala švagrovou přivítat a zdvořile s ní jednat, pokusila se na matku zapůsobit, aby vyvinula podobné úsilí, a měla ji k tomu, aby se obrnila trpělivostí.

Margaret, třetí sestra, bylo veselé, dobromyslné třináctileté děvče. Podléhala silně vlivu Marianniných romantických nápadů, a jelikož postrádala její bystrý rozum, nezdálo se, že se v pozdějším životním údobí sestrám vyrovná.

2. kapitola

Mladá paní Dashwoodová se nyní ujala vlády nad Norlandem a její nevlastní tchyně a švagrové byly degradovány do postavení hostů. Jako s takovými s nimi však jednala s formální zdvořilostí a její manžel jim prokazoval tolik laskavosti, kolik při své povaze dokázal věnovat komukoli jinému než sobě, své choti a synovi. Skutečně na ně dost upřímně naléhal, aby i nadále považovaly Norland za svůj domov, a jelikož se paní Dashwoodové žádná jiná možnost nejevila tak výhodná jako zůstat, než se jí v okolí naskytne nějaké příhodné obydlí, přijala jeho pozvání.

Navíc její povaze přesně vyhovovalo pobývat tam, kde jí všecičko připomínalo zlaté zašlé časy. V radostných dobách se nikdo neuměl tak radovat jako ona, ani se tolik těšit na budoucí blaženost, čímž se vlastně prožívá už předem. A stejně tak se nechávala unášet city i v žalu, a jako jí nic předtím nedokázalo radost zkalit, tak jí teď nic nepřineslo útěchu.

Mladé paní Dashwoodové se nezamlouvalo, že manžel míní něco učinit pro své sestry. Odejmout tři tisíce liber z majetku jejich chlapečka drahého znamená přece hrozné ochuzení. Prosila manžela, aby si to ještě rozvážil. Jak si sám před sebou zodpoví, že připravil svého syna, své jediné dítě,

o tak obrovskou částku? Jakým právem od něho slečny Dashwoodovy, které jsou s ním pokrevně spřízněny jen napůl, což paní Fanny za žádné příbuzenství ani nepovažovala, očekávají velkomyslný dar v takové výši? Vždyť je obecně známo, že mezi sourozenci z různých manželství jednoho otce obvykle nepanují vřelé vztahy, a proč by tedy škodil sobě

1 ubohému malému Harrymu a rozdal všechny peníze nevlastním sestřám?

„Bylo to otcovo poslední přání,“ odpověděl jí manžel, „abych se postaral o jeho vdovu a dcery.“

„Vždyť ani nevěděl, co mluví – krk bych na to dala, že tou dobou už blouznil. Kdyby býval při smyslech, ani by ho nenapadlo žádat po vás, abyste připravil vlastní dítě o polovinu jmění.“

„Nestanovil žádnou určitou sumu, drahá Fanny, žádal mne jen obecně, abych se o ně postaral lépe, než se to podařilo jemu. Možná to měl prostě nechat na mně. Jistě nepředpokládal, že bych na ně nebral zřetel. Ale když žádal, abych mu to slíbil, nemohl jsem mu nevyhovět, aspoň tak se mi to tenkrát jevilo. Slíbil jsem mu to tedy, a slibu chci dostat. Něco pro ně udělat musím, až se postěhují z Norlandu do nového domova.“

„No prosím, tak pro sestry něco *udělejte*, ale to *něco* nemusí být tři tisíce liber. – Uvažte,“ dodala, „že peníze jednou vydané se už nikdy nevrátí. Vaše sestry se vdají, a tím bude jejich věno ztraceno. Neříkám, kdyby se to jednou našemu chlapečkovi ubohému zase vrátilo –“

„Máte pravdu, v tom případě by to bylo něco docela jiného,“ vyslovil se k tomu se vši vážností její manžel. „Harry dost možná jednou bude litovat, že tolik peněz přišlo vniveč. Kdyby například měl početnou rodinu, byl by to znamenitý přínos.“

„Máte pravdu.“

„Snad by tedy bylo na všechny strany nejmoudřejší, kdybych tu částku snížil na polovinu. – Pět set liber je přece už slušný návdavek k věnu!“

„Spíš nevídaně velkorysý! Který bratr na světě by pro své sestry udělal zpola tolik, i kdyby to byly jeho *rodné* sestry!

A v tomhle případě – sestry nevlastní! – Vy máte přece tak šlechetného ducha!“

Nechtěl bych vypadat jako držgrešle,“ odpověděl. „Za takových okolností je vždycky radno udělat spíš víc než méně. Nikdo o mně aspoň nebude moci říkat, že jsem se o ně řádně nepostaral, ani ony samy nemohou čekat víc.“

PámábufrvL co čekají,“ prohodila mladá paní, „my ale nemůžeme brřrt v uvahu jejich očekávání: otázka je, co si můžete dovolit.“

Zajisté a Pocue meho názoru si mohu dovolit dat kazde pět set liber– Nezapomínejme, že i kdyby ode mne nic nedostaly zdědí každá po matčině smrti přes tři tisíce liber – což je pro takové mladé stvoření slušná částka.“

Jakpak by ne – a když o tom tak rozmýšlím, vlastně ani žádný příspěvek nepotřebují. Rozdělí si mezi sebou deset tisíc liber Jestli se vdají, udělají jistě dobrou partii, a kdyby se nevdaly, mohou být spolu slušně živы z úroků.“

Svatá pr^da, a proto nevím, zdali by nebylo moudřejší podporovat Jejich matku, dokud živa bude, než dcery – mám na mysn nějakou tu rentu. Z toho by měly prospěch i sestry Sto liber ročně, a budou dobře zajištěny.“ Jeho choť však váhala vyslovit souhlas s tímto záměrem.

Máte pravdu,“ řekla, „je to výhodnější než se rozloučit s patnácti stovkami naráz. Ale zase na druhou stranu, kdyby paní DashWO^d^vá žila déle než patnáct let, tak na tom škodujeme.“

Patnáct let‘ Drahá Fanny, kdoví, jestli bych jí vyplatil polovinu.“

I mně se to tak Jevi, ale všimnete si, že lidé vždycky žijí věčně když *Slxa* vyplácíte rentu. A ona je statná, zdravá a nepřekročila ještě čtyřicítku. Taková renta je vážná věc, rok co rok to máte na krku a není z toho úniku. Netušíte, do čeho byste se dostal– Já mám bohaté zkušenosti, jaké je s rentami trápení – p^e otcovy závěti byla matinka povinna vyplácet tři přestálé sloužící, a nevěřil byste, jak se jí to zajídalo. Dvakrát do r^ka se jim musely peníze doručit, a když jsme se doslechli. ^e jeden z nich zemřel, ukázalo se, že to není pravda Matika z toho byla vždycky celá mrzutá. Naříkala, že takhle ne11* paní vlastního majetku, když po ní pořád někdo něco chce– a od otce to byla velká bezohlednost, protože jinak mohla matinka naložit se všemi příjmy podle svého bez jakéhokoli omezování. Proto jsem pojala silný odpor k rentám a ani za všechny poklady světa bych se k takové platbě nezavázala.“

„Není to jistě nic příjemného,“ odpovětil pan Dashwood, „když se člověku roční příjem takhle tenčí. Není více pánem vlastního majetku, jak paní matinka správně říká. Zavázat se k pravidelným

výplatám v určený den rozhodně není radno – člověku to svazuje ruce.“

„Nepochybně, a navíc vám za to nikdo ani nepoděkuje. Považují to za hotovou věc, vy konáte jen svou povinnost a vděčnost veškerá žádá. Na vašem místě bych vždycky postupovala podle vlastního uvážení. Víím ze zkušenosti, že některý rok se dává obtížně stranou i padesát liber, nečkuli sto.“

„Myslím, že máte pravdu, drahoušku. V tomto případě bude moudřejší neřešit to formou renty: tu a tam jim něco dám, a to jim pomůže víc než roční příspěvek, protože by je to jen vedlo k rozmařilosti, kdyby si byly jisty větším příjmem, a na konci roku by jim nezbylo ani o šesták víc. Když jim občas daruji padesát liber, nebudou mít nikdy nouzi o hotové peníze, a tím podle mého bohatě splním, co jsem otci slíbil.“

„Svatá pravda! Upřímně řečeno, když o tom tak mluvíme, vidím docela jasně, že váš pan otec ani neměl na mysli peněžní dary. Přál si, abyste se o ně postaral ve všem, co se od vás dá rozumně očekávat: například abyste jim pomohl najít nějaký příhodný malý domek, abyste je tam přestěhoval a posílal jim darem ryby a zvěřinu a tak podobně podle roční doby. Krk bych na to dala, že mu o nic jiného nešlo, však by to také jinak bylo od něho moc divné a nerozumné. Jen považte, drahý choti, jak dobře si vaše macecha a její dcery mohou žít z úroků sedmi tisíc liber, a k tomu má ještě každé děvče padesát liber ročních úroků ze své tisícovky a z toho samosebou budou přispívat matce na stravu. Dohromady jim to vynese nějakých pět set ročně, a co si prokristapána mohou čtyři ženy přát víc? Budou si žít tak lacino! Hnedle žádné výdaje s domácností! Nebudou si držet kočár ani koně, služebnictva jako šafránu, nemusí nikoho hostit, tak nač by utrácely? Považte, jak dobře se jim povede! Pět set ročně! Neumím si představit, zač utratí polovinu těch peněz – a že byste jim k tomu něco přidával, to je holý nesmysl. Mnohem spíš by mohli ony něco dát *vám*.“

„Namouvěru, budete mít pravdu,“ uznal pan Dashwood. „Otec to určitě myslel tak, jak říkáte, když se na mne obrátil. Teď tomu jasně rozumím a budu přísně dbát, abych dostal svému slibu takovými prostředky, jak jste popsala. Až se paní máti odstěhuje, budu jí

pomáhat, seč mi síly stačí, aby se dobře zabydlela. Pak by jí třeba přišel vhod nějaký ten kousek nábytku.“

„Zajisté,“ pravila paní Fanny. „Mějte však přítom na paměti jedno: když se vaši páni rodiče stěhovali na Norland, prodali sice stanhillský nábytek, ale porcelán, nádobí, příbory, ložní prádlo, to všechno si ponechali a teď to připadlo vaší maceše. Bude mít tedy z čeho zařídit dům, až se přestěhuje.“

„To je nepochybně třeba také vzít v úvahu. Skutečně hodnotný odkaz! A přítom by se nám něco z toho nádobí také hodilo na doplnění našeho vlastního vybavení.“

„Ano, a její čajový servis je mnohem krásnější než ten zdejší. Podle mého názoru až příliš honosný do domácnosti, jakou si ony budou moci dovolit. Ale tak už to je. Váš pan otec myslel jen a jen *na ně*. A já tvrdím, že mu nedlužíte žádnou vděčnost a nemusíte jeho přání příliš dbát, protože kdyby byl mohl, byl by všechno na světě odkázal *jim*.“

Takové argumentaci nemohl pan Dashwood odolat. Načerpal z ní rozhodnost, které se mu při dosavadním kolísavém váhání nedostávalo, a díky tomu dospěl k závěru, že je naprosto zbytečné, ne-li dokonce nevhodné, aby pro otcovu vdovu a jeho dcery udělal víc než takové sousedské službičky, na jaké ho upozornila jeho životní družka.

_____ 3. kapitola _____

Paní Dashwoodová zůstala na Norlandu ještě pár měsíců – ne že by se zdráhala opustit někdejší domov, když po čase přestalo každé místečko jitřit její duši, naopak, jakmile se opět trochu vzchopila a hlava jí začala sloužit i k něčemu jinému než k rozněcování žalu smutnými vzpomínkami, jala ji netrpělivost, aby už byly pryč, a neúnavně se pídila po vhodném domově někde poblíž, protože vzdálit se z těchto milovaných končin pokládala za vyloučení. Nedoslechla se však o ničem, co by odpovídalo jejím představám o přiměřeném pohodlí a zároveň obstálo před uvážlivou nejstarší dcerou, která rozumně zavrhla několik domů matkou vyhlédnutých jako příliš velkolepých pro jejich finanční možnosti.

Paní Dashwoodová věděla od manžela o synově slavnostním slibu, jímž ulehčil otci v posledních starostech na tomto světě. Stejně jako on nepochybovala, že syn závazku dostojí, a byla tomu ráda kvůli dcerám, protože jí by byly podle jejího mínění úroky ze sedmi tisíc liber stačily na živobytí ažaž. Těšilo ji to i kvůli nevlastnímu synovi samému, kvůli jeho charakteru, a vyčítala si, že mu křivdila, když měla za to, že je mu velkomyslnost cizí. Choval se vůči ní i sestřám pozorně, a tak uvěřila, že mu jejich blaho leží na srdci, a dlouhou dobu spoléhala, že jim své dobré úmysly štědře osvědčí.

Nevlastní snacha v ní od prvopočátku probouzela silné antipatie, v nichž se ještě utvrdila, když za půlročního pobytu v její domácnosti blíže poznala její povahu, a dost možná by přes všechnu snahu o slušné vztahy a mateřskou náklonnost ze strany paní Dashwoodové starší obě dámy byly nedokázaly žít spolu pod jednou střechou tak dlouho, kdyby nevyvstal jistý důvod, proč paní Dashwoodové záleželo na tom, aby dcery z Norlandu nepospíchaly.

Tímto důvodem byla vzrůstající náklonnost mezi jejím nejstarším děvčetem a bratrem paní Fanny, příjemným, zdvořilým mladíkem, jehož poznaly krátce potom, co se jeho sestra ujala vlády nad Norlandem, a který tam od té doby trávil většinu času.

Některé matky by byly mladou lásku z vypočítavosti podporovaly, protože Edward Ferrars byl nejstarším synem pána, který zemřel velmi zámožný, a jiné by se byly z prozíravosti stavěly proti ní, protože až na nepatrné vlastní jměníčko byl mládenec zcela závislý na tom, co uzná za vhodné jeho matka. Paní Dashwoodová však nedbala ani jednoho, ani druhého. Jí stačilo, že se zdá hodný, že vzplanul pro její dceru a ta že jeho city zřejmě opětuje. Při svých názorech nemohla připustit, že by majetkové rozdíly mohly být na překážku vztahu dvou lidí, kteří na základě povahového souladu v sobě našli zalíbení, a že by Elinoriny přednosti neoceníl každý, kdo ji pozná, to se vymykalo jejímu chápání.

Edward Ferrars je neoslnil zjevem ani vystupováním. Nebyl žádný krasavec a člověk ho musel poznat blíž, aby ho zaujal svým charakterem. Nedostávalo se mu sebevědomí,

aby se uměl prosadit, ale když se mu podařilo překonat vrozenou ostýchavost, ukázalo se, že má vřelé srdce. Byl inteligentní a vzdělání mu k tomu zajistilo solidní rozhled. Chyběly mu však schopnosti i chuť vyhovět matce a sestře, které si toužebně přály, aby se proslavil – jako co, nevěděly samy. Hlavně měl tak či onak ve světě vyniknout. Matka chtěla, aby se zajímal o politiku, aby se dostal do parlamentu, dychtila po tom, aby se důvěrně sblížil se slavnými muži té doby. Paní Fanny by bylo tohle vyhovovalo rovněž, ale prozatím, než dosáhne oněch zářných met, by se byla spokojila tím, aby se projížděl po městě ve dvoukolce. Edward však nejevil smysl ani pro slavné muže ani pro projížďky v kočáře. Nepřál si nic jiného než spokojený rodinný život v klidu a soukromí. Naštěstí měl mladšího bratra, který se projevoval slibněji.

Edward pobýval na Norlandu už kolik týdnů, než mu paní Dashwoodová začala věnovat víc pozornosti, protože se v té době ještě oddávala smutku a nevšíkala si, co se kolem ní děje. Zaznamenala pouze, že je to tichý, nenápadný mládenec, a za to mu byla vděčná. Nerušil ji, když chtěla truchlit, nevítanými hovory.

Poprvé ji vlastně upoutalo a příznivý dojem vzbudilo, když se Elinor jednoho dne náhodou zmínila o rozdílnosti mezi ním a jeho sestrou. Tento postřeh byl pro matku nejvyšším možným doporučením.

„Tvrdíš, že je docela jiný než Fanny, a víc říkat nemusíš,“ prohlásila. „To znamená, že je hodný. Od této chvíle ho mám v lásce.“

„Myslím, že se vám zalíbí, až ho poznáte blíž,“ řekla Elinor.

„Zalíbí?“ opáčila matka s úsměvem. „U mne se sympatie neprojevují jinak než láskou.“

„Třeba si ho začnete vážit.“

„Koho si vážím, toho i miluji, jinak to neumím.“

Poté se paní Dashwoodová snažila s ním spřátelit. Byla k němu milá a brzy překonala jeho plachost. Rychle rozpoznala všechny jeho přednosti – dost možná jejímu bystrozraku napomohlo i vědomí, že zbožňuje Elinor – a byla upřímně přesvědčena, že je to cenný člověk. Ani jeho tiché způsoby, neodpovídající jejím zakořeněným představám, jak má mladý muž vystupovat, se jí už nejevily tak fádňí, když věděla, že má vřelé srdce a citlivou povahu.

Ledva postřehla v jeho chování k Elinor první příznaky milostného vzplanutí, už to pokládala za vážnou známost, rychle spějící k svatbě.

„Za pár měsíců Elinor asi začne nový život, Marianno, holčičko moje,“ řekla. „Bude nám moc chybět, ale hlavně, že bude šťastná.“

„Ach, maminko, copak si bez ní počneme?“

„Vždyť se vlastně ani nerozloučíme, milunko. Budeme bydlet pár mil od sebe a vídat se každý den. A ty získáš v Edwardovi pravého bratra. Vážím si ho pro jeho dobrotu nade všechno na světě. Ty se ale tváříš vážně, Marianno – nezamlouvá se ti snad sestřina volba?“

„Spíš mne trochu překvapuje,“ odpověděla Marianna. „Edward je velmi milý, mám ho upřímně ráda. Přesto ale – není z těch mladíků – něco mu chybí – neoslňuje na pohled – nemá to osobní kouzlo, jaké bych čekala u muže, který získá Elinorinu lásku. Jeho oči duchaplně nejiskří, neplane v nich žár, který by svědčil o charakteru i bystrém rozumu! A krom toho se vážně obávám, maminko, že nemá vytříbený vkus. Hudba ho neokouzluje, a třebaže velmi obdivuje Elinoriny obrázky, není to proto, že by je uměl ocenit. Rád se kouká,

jak maluje, ale je zřejmé, že o tom nic neví. Líbí se mu, protože je do ní zamilovaný, ne že by tomu rozuměl. Mně by nestačilo ke spokojenosti, kdyby můj vyvolený v sobě nespojoval obojí. Nebyla bych s ním šťastná, kdyby se jeho záliby neshodovaly ve všem s mými. Musí dokonale sdílet moje pocity, stejné knihy, stejná hudba musí očarovat jeho i mne. Ach, maminko, jak nezajímavě a nudně nám Edward včera večer předčítal! Byla jsem z toho kvůli sestře celá nešťastná. A ona to přitom snášela tak vyrovnaně, jako by to ani nevnímala. Já měla co dělat, abych vydržela sedět. Takové nádherné verše, mne často div nepřipraví o rozum, a on je odříkává s tak neotřesitelným klidem, s takovou příšernou lhostejností!“

„Jednoduchá, vytříbená próza by mu byla jistě vyhovovala lépe. Já jsem si to hned myslela, ale tys mu vnutila Cowpera!“

„Ach, maminko, koho by Cowper nestrhl! – Musíme ale brát v úvahu, že lidé mívají nejrůznější sklony. Elinor je povahově jiná, neprožívá to tak jako já, snad se přes to dokáže přenést a bude s ním šťastná. Mně by to ale zlomilo srdce, kdybych slyšela milovaného muže předčítat tak necitlivě. Víle, maminko, čím více poznávám svět, tím je mi zřejmější, že Iotva asi někdy potkám muže, kterého bych mohla milovat. IVi i m tak vysoké nároky! Musel by mít všechny Edwardovy dobré vlastnosti, ale svou osobou a vystupováním by musel dodat svému charakteru mocné kouzlo.“

„Nezapomínej, zlato moje, že ti teprve bude sedmnáct. To by ses brzy v životě vzdávala naděje na štěstí. Proč by k tobě osud nebyl stejně milosrdný jako k tvé matce? Jen v jednom, drahá Marianno, v jednom ať se tvůj život od jejího liší!“

4. kapitola

„Škoda přeškoda, že Edward nemá smysl pro malování,“ pravila Marianna Elinor.

„Proč myslíš?“ zeptala se Elinor. „Sám sice nekreslí, to je pravda, ale s potěšením sleduje práci druhých, a ujišťuji tě, že vrozené předpoklady má, i když se mu nedostalo příležitosti je rozvíjet. Kdyby se tomu byl někdy učil, myslím, že by v kreslení projevil značnou zručnost. Má tak malou důvěru ve vlastní úsudek, že se vždycky zdráhá vyslovit názor na ten který obraz, ale díky přirozenému instinktu a prostému vkusu se zpravidla spolehlivě zorientuje.“

Marianna se jí nechtěla dotknout, a proto se o tom dál nešířila, ale uznání, které Edward podle Elinor projevovat nad výtvarnými pracemi jiných, se na hony lišilo od bouřlivé extáze, jaká se podle jejího mínění jedině dala zvat smyslem pro umění. V duchu se nad tím musela usmát, ale ctěla sestru za její zaslepenou lásku.

„Doufám, Marianno,“ hovořila Elinor dál, „že ho nepovažuješ za nevnímavého ke kráse vůbec. Ale ne, to si o něm jistě nemyslíš, protože se k němu chováš velmi srdečně, a kdybys na něho měla *takový* názor, určitě bys k němu nedokázala být milá.“

Marianna nevěděla, jak se zachovat. Zanic na světě nechtěla sestru ranit, a něco předstírat, to bylo vyloučeno. Nakonec řekla: „Nesmíš se na mne zlobit, Elinor, jestli nedokáží ocenit jeho přednosti stejnou měrou jako ty. Neměla jsem tolik příležitostí odhalit dopodrobna jeho rozumové schopnosti, jeho sklony a vkus jako ty, ale o jeho dobrotě a rozumu mám nejvyšší možné mínění. Má mimořádně vzácný charakter a milou povahu.“

„Myslím, že ani jeho nejbližší by nemohli být nespokojeni s takovým ohodnocením. Větší chválu si neumím představit.“

Marianna se zaradovala, že sestře stačí ke spokojenosti tak málo.

„O jeho inteligenci a dobrotě nezapochybuje snad nikdo, jakmile se s ním sblíží natolik, že se před ním volně rozpovídá,“ pokračovala Elinor. „Má pronikavý bystrozrak i dobré zásady, ale není to na první pohled zřejmé, protože z plachosti nejčastěji mlčí. Ty jsi ho už poznala, a proto spravedlivě oceňuješ jeho ryzí vlastnosti. A že jsi je na rozdíl ode mne nemohla dopodrobna odhalit, jak říkáš, zaviniily jisté okolnosti. Býváme s Edwardem často odkázáni jeden na druhého, protože tebe se z vřelé lásky zcela zmocní maminka. Jelikož spolu často hovoříme, vím už, jak se na různé věci dívá, vyslechla jsem jeho mínění o knihách i o umění, a na základě toho všeho si troufám tvrdit, že má živou představivost, dochází k oprávněným a správným závěrům a má jemný, vytríbený vkus. Čím lépe ho člověk pozná, tím víc ho upoutá nejen svým vystupováním a zjevem, ale i svými schopnostmi. V první chvíli máš dojem nemotornosti a jeho zevnějšek tě sotva zaujme, dokud si nevšimneš jeho neobyčejně výrazných očí a milé tváře. Já už ho teď znám tak dobře, že ho považuji za přitažlivého muže, přinejmenším osobitým způsobem přitažlivého. Co o tom soudíš, Marianno?“

„Mně se bude brzy také jevit jako krasavec, i když si to o něm prozatím nemyslím. Až mi řekneš, abych ho milovala jako tvého manžela, budu stejně okouzlena jeho zevnějškem jako už teď jeho duší.“

Elinor sebou trhla a zalitovala, že se dala unést, aby o něm promluvila tak vřele. Uvědomovala si, že si Edwarda nesmírně cení. Věřila, že sympatie jsou vzájemné, ale byla by musela mít pevnější jistotu, aby jí Marianniny řeči o jejich lásce byly příjemné. Věděla, že jakmile Marianna stejně jako maminka něco vytuší, už tomu i věří – že u nich se z přání rodí naděje, a z naděje jistota. Pokusila se tedy objasnit sestře, jak se věci mají doopravdy.

„Nechci popírat,“ řekla, „že o něm mám velmi dobré mínění – že si ho upřímně vážím, že je mi sympatický.“

Nato Marianna rozhořčeně vybuchla:

„Tak ty si ho vážíš! Je ti sympatický! Jsi chladná jako led, Elinor! A co horšího: hanbíš se za své city! Jestli mi ještě něco takového řekneš, odejdu rovnou z pokoje.“

Elinor se musela rozesmát. „Neměj mi to za zlé,“ řekla, „ujišťuji tě, že jsem se tě nechtěla dotknout, když jsem promluvila o svých citech tak nevzrušeně. Klidně si věř, že ho mám ráda víc, než doznávám, věř si, že ho mám ráda tak, jak odpovídá jeho osobnosti a mému tušení – nebo naději, že i on ke mně něco cítí, když přitom nechci propadnout nemoudrému bláznění. Ale nic víc věřit nesmíš. Nejsem si vůbec jista, že mne miluje. Jsou chvíle, kdy o tom pochybuji, a dokud se mi se svými city nepsvěří, nediv se, že nechci zdůrazňovat vlastní zaujetí a spoléhat na ně a nazývat je něčím hlubším, než ve skutečnosti je. V srdci o jeho lásce skoro nepochybuji. Ale je třeba brát v úvahu i další okolnosti. Nemá vlastně žádné jmění ani postavení. Jaká jeho matka opravdu je, to nemůžeme posoudit, ale podle toho, co Fanny tu a tam vykládá o jejím počínání a názorech, se nezdá, že by měla zvlášť laskavou povahu, a pokud se nemýlím, Edward sám je si dobře vědom, že by narazil na velké těžkosti, kdyby si vyvolil nevěstu, která se nemůže pochlubit ani velkým věnem, ani urozeným původem.“

Marianna užasla, jak daleko za hranice skutečnosti je s matkou zahнала fantazie.

„Vy tedy nejste zasnoubeni!“ zvolala. „Ale k tomu jistě dojde. A ještě z těch průtahů vyplynou dvě výhody: já tě tak brzy neztratím, a Edward získá možnost rozvíjet ty vrozené předpoklady pro tvou největší zálibu, což je v zájmu tvého budoucího štěstí naprosto nutné. Ach, kdyby v tvém talentu našel popud, aby sám začal malovat, to by byla nádhera!“

Elinor řekla sestře upřímně svůj názor. Nedokázala vidět svou lásku k Edwardovi v tak růžovém světle jako Marianna. Bývaly chvíle, kdy na něho jako by padla nějaká tíha, jejíž příčinou asi nebyl nezájem, ale cosi skoro stejně beznadějného. Kdyby pochyboval o jejích citech, projevilo by se to přece pouze jistým znepokojením, ale sotva by to vyvolalo ty depresivní stavy, jimž často podléhal. Věrohodnější vysvětlení by se patrně našlo v jeho závislém postavení, kdy si nemůže dovolit milovat, koho chce. Elinor věděla, že se jeho matka nesnaží vytvořit mu pěkný domov, ani mu nedá podmínky k tomu, aby si vybudoval domov vlastní, pokud by přísně nerespektoval její názory na výhodný sňatek. Za těchto okolností

nemohla Elinor hledět do budoucna s růžovými naděje mi. Zdaleka nevěřila, že láska všechny překážky zmůže, jak o tom byly přesvědčeny matka se sestrou. Ne, čím déle byli s Edwardem spolu, s tím větším rozechvěním přemýšlela o povaze jeho náklonnosti, a občas prožila pár bolestných chvil v přesvědčení, že nejde o víc než o přátelství.

Jakkoli byl tedy dosah Edwardova zájmu sporný, stačilo to znepokojit jeho sestru, a ta se uchýlila (jak se dalo očekávat) ke grobiánství. Při první příležitosti si vzala na paškál nevlastní tchyni, pohovořila s ní tak jednoznačně o bratrových skvělých vyhlídkách, o rozhodnutí paní Ferřarsové, že oba syny výhodně ožení, a o nebezpečí, jemuž se vystavuje kterákoli dívka, kdyby se pokusila ho *ulovit*, že paní Dashwoodová nemohla předstírat nechápavost ani to v klidu přejít. V odpovědi dala snaše najevo své opovržení a vzápětí se vzdálila ze salónu rozhodnuta, že ať jsou nevýhody a výdaje spojené s unáhleným stěhováním kdovíjak nepřiměřené, její milovaná Elinor nebude vystavena takovým urážkám už ani týden.

V tomhle rozpoložení jí pošta doručila list, obsahující návrh zvlášť příhodně načasovaný. Jeden její příbuzný, urozený a zámožný venkovský pán z Devonshiru, jí nabízel za výhodných podmínek menší domek na svém panství. Z jeho listu vyznívala přátelská ochota. Prý se doslechl, že hledá nový domov, a to, co jí nabízí, je sice jen zahradní domek, ale pokud by se jí zamlouval, slibuje, že se postará o úpravy, které by pokládala za potřebné. Naléhavě jí zval, když jí napřed vylíčil dopodrobna domek i zahradu, aby ho i s dcerami přijela navštívit do Bartoňů, jeho sídla, kde by pak na místě mohla posoudit, zda by zmíněný domeček, ležící ve stejné farnosti, byl pro ni po úpravách vhodný. Působilo to dojmem, že by jim skutečně rád podal pomocnou ruku, a celý dopis byl napsán tak mile, že to pisatelovu sestřenku upřímně potěšilo, zvlášť ve chvíli, kdy strádala chladným, necitelným počínáním svých bližších příbuzných. Nepotřebovala si nic rozmýšlet ani zjišťovat. Už při prvním čtení se rozhodla. A že domek leží v Bartoňů, devonshirské vesnici velmi vzdálené od hrabství Sussex, což by bylo ještě před několika hodinami překážkou znevažující všechny výhody, bylo teď hlavním doporučením. Opustit Norland a jeho blízké okolí se jí už nejevilo

jako zlo, teď to byl její cíl, právě požehnání v porovnání s tím, že by musela dále setrvat na návštěvě u snachy, a odstěhovat se z milovaného Norlandu navždy bylo méně bolestné než jej obývat nebo navštěvovat, dokud zde vládne taková paní domu. Odepsala tedy okamžitě siru Johnu Middletonovi, že jeho laskavou nabídku vděčně přijímá, a s oběma dopisy pak spěchala za dcerami, aby si zabezpečila jejich souhlas, než odpověď odešle.

Elinor odjakživa zastávala názor, že by bylo moudřejší, kdyby se neusadily poblíž Norlandu a mezi svými dosavadními známými. Už proto se tedy nestavěla proti matčinu záměru odstěhovat se do Devonshiru. Navíc domek, jak jej popisoval sir John, byl zřejmě dost jednoduchý a nájemné tak neslýchané nízké, že to vylučovalo jakékoli námitky, a z těchto důvodů, ačkoli ji ta představa nijak mocně nevábila a taková dálka od Norlandu přesahovala její přání, nerozmlouvala matce, aby kladnou odpověď odeslala.

5. kapitola

Jen paní Dashwoodová dopis svěřila poště, hned si dopřála to potěšení oznámit nevlastnímu synovi a snaše, že už má nový domov, a nebude je tedy obtěžovat déle, než se zařídí vše potřebné k nastěhování. Zůstali na ni překvapeně koukat. Paní Fanny mlčela, ale její manžel zdvořile poznamenal, že se doufejme neusadí daleko od Norlandu. Nato mu s velkou chutí oznámila, že se postěhuje do Devonshiru. Když to Edward slyšel, rychle se k ní obrátil s nemilým údivem, který jí nepotřeboval vysvětlovat. „Do Devonshiru?“ opakoval jako ozvěna. „Opravdu se tam odstěhujete? Taková dálka! A kde přesně to je?“ Objasnila mu, že Bartoň leží čtyři míle na sever od Exeteru.

„Je to jen malý domek,“ pokračovala, „doufám ale, že tam uvítám mnohé přátele. Pár pokojů můžeme lehko přistavět, a nebude-li mým přátelům zatěžko cestovat za mnou takovou dálku, nebude rozhodně zatěžko mně přijmout je do svého domova.“

Na závěr vlídně pozvala manžele Dashwoodovy, aby ji přijeli do Bartoňů navštívit, a ještě vřelejšího pozvání se došla lo Edwardovi. Třebaže po nedávném rozhovoru se snachou se rozhodla pobyt na Norlandu co možná zkrátit, své stáno visko ke klíčovému bodu střetnutí nezměnila ani v nejmenším. Vůbec nehodlala Edwarda s Elinor rozloučit navždy, naopak tím, jak ho výslovně pozvala na návštěvu, mínila naznačit paní Fanny, že nedbá, ať si s tou známostí nesouhlasí jak chce. Pan John Dashwood opakoval nevlastní matce zas a zas, jak ho to mrzí, že si vybrala domov tak daleko od Norlandu, protože v tom případě jí nebude moci posloužit s přestěhováním. Bylo mu to skutečně velice proti mysli, protože jediná pomoc, na niž svůj slib otci nakonec omezil, byla vzhledem k

okolnostem neproveditelná. Všechno zařízení se poslalo po vodě. Pozůstávalo hlavně z ložního a stolního prádla, nádobí, porcelánu a knih a krásného Mariannina klavíru. Paní Fanny si zhloubi srdce povzdechla, když se dívala, jak se ty věci dávají na cestu: přišlo jí to jako velká nespravedlnost, že paní Dashwoodová se svými poměrně nepatrnými příjmy bude mít v domácnosti leccos pěkného.

Paní Dashwoodová si bartonský domek pronajala na rok. Byl zařízený, a proto se mohla nastěhovat ihned. Ani jedna ze smluvních stran nedělala těžkosti, a tak nezbývalo nic než naložit s některými věcmi v jejím vlastnictví, určit, co se stane součástí budoucí domácnosti, a mohla se rozjet z Norlandu na západ. A jelikož paní Dashwoodová uměla vyřídít velmi rázně, na čem jí záleželo, bylo brzy všechno hotovo. Koně, kteří jí zůstali po manželovi, prodala krátce po jeho smrti, a když se jí teď naskytla příležitost zbavit se kočáru, rozhodla se na radu nejstarší dcery prodat ho rovněž. Kdyby se byla řídila jen podle vlastního přání, byla by si ho kvůli dcerám ponechala, ale Elinor jí to rozmluvila. Díky její rozvážnosti se i počet sloužících omezil na dvě děvčata a jednoho sluhu, které si bez průtahů zaopatřila z norlandského personálu.

Sluha a jedno z děvčat odjeli do Devonshiru ihned, aby připravili dům na milostpanin příjezd. Jelikož paní Dashwoodová lady Middletonovou vůbec neznala, chtěla se raději rovnou nastěhovat do svého než pobývat nějaký čas jako host na bartonském zámku, a tak důvěřivě se spolehla na vylíčení sira Johna, že ani ze zvědavosti netoužila prohlédnout si nový domov, dřív než do něho vkročí. Dychtivost, s jakou se chystala na brzký odjezd z Norlandu, v ní pravidelně znovu ožívala při pomyšlení na zřejmé uspokojení, s nímž snacha přijala vyhlídku, že se jich zbaví, uspokojení jen chabě maskované chladným pozváním, aby cestu ještě odložily. Nyní nadešel čas, kdy by se bylo zvláště dobře hodilo, aby nevlastní syn splnil, co otci slíbil. Jelikož tak neučinil, když se ujímal zděděného panství, byl by mu jejich odjezd k tomu poskytl výbornou příležitost. Paní Dashwoodová se však zakrátko všech podobných nadějí vzdala, neboť podle řečí, které vedl, pochopila, že veškerá pomoc bude spočívat v tom, že jim půl roku poskytl na Norlandu střechu nad hlavou. Stále vykládal, jak neslýchané výdaje na domácnost

vzrůstají, aby měl věčně ruku otevřenou, což je nelítostný osud každého držitele nějakého majetku, až to dělalo dojem, že by sám nějaké peníze potřeboval, a ne že by měl v úmyslu je rozdávat.

Za pár týdnů poté, co přišel první dopis sira Johna Middletona, bylo v jejich budoucím obydlí všechno připraveno do té míry, že se paní Dashwoodová s dcerami mohly vydat na cestu.

Hojné slzy prolévaly, když se loučily s místem, které tolik milovaly. „Norlande, Norlande, kdy mně se po tobě přestane stýskat!“ povzdechla si Marianna, když se poslední večer procházela před sídlem. „Kdy se naučím být domovem jinde! – Ach, kdybys jen tušil, jak mi rozdírá srdce, když na tebe hledím z této výšiny, odkud té možná už nikdy nespátřím! – Vy stromy moje, které tak dobře znám! – ale vy budete růst pořád stejně dál. – Ani lístek kvůli nám nezetlí, ani větvička neznehyní, protože se na vás už nemůžeme popásat očima! Ne, budete tu stát pořád dál, lhostejno je vám, jestli někoho potěšíte nebo rozlítostníte, nevnímáte, jak se mění ti, kdo se procházejí ve vašem stínu. Kdo se tu z vás bude těšit?“

6. kapitola

Nasedaly do kočáru v náladě tak tklivé, že jim cestování zpočátku připadalo jen jako únavná štrapáce. Nakonec však stísněnost zahnal zvědavý zájem, v jakém kraji teď budou domovem, a když se před nimi otevřelo bartonské údolí, zaradovaly se. Byl to malebný, žírný zemský kout, bohatě zalesněný, se šťavnatými lučinami. Cesta se vinula údolím dobrou míli, než je dovedla k jejich obydlí. Nevelké travnaté nádvoří tvořilo vstupní prostory jejich království, pěkná bytelná branka se před nimi otevřela.

Bartonský zahradní domek byl sice nevelký, ale pohodlný a bytelný – žel, v lecčem nesplňoval ideál pravé vesnické chalupy: měl totiž pravidelný půdorys, střechu kryly tašky, okenice nebyly natřeny nazeleno a po zdech se nepnul zimolez. Úzká chodba protínala domek vejpůl a na druhém konci ústila do zahrady. Hned za dveřmi se vpravo i vlevo vcházelo do salónů – oba měly kolem pětadvaceti čtverečních metrů; za nimi pak byly pracovní prostory a schodiště. Čtyři ložnice a dva podkrovní pokojíky vyplňovaly zbytek domu. Byl postaven poměrně nedávno a všechno zde bylo v dobrém stavu. Proti Norlandu se zdál ovšem ubohý a tak malý! Slzy vzpomínek ale oschly, sotva vešly dovnitř. Potěšilo je, že je sloužící vítají se zřejmou radostí, a každá se kvůli těm druhým spokojeně usmívala. Začínalo září, počasí jim přálo, a tak poprvé spatřily svůj nový domov v tomto krásném ročním údobí za příznivých okolností, které jim napomohly se s ním smířit.

Domek byl výhodně položený. Hned za zahradou se zvedaly vysoké kopce a další jej obklopovaly v nevelké vzdálenosti z boku; některé svahy pokrývaly louky, jiné obdělaná pole a lesy. Na návrší jednoho z těch kopců ležela víska Bartoň: z oken jejich domova byl na ni malebný pohled. Vpředu se otvíralo daleké panoráma – jako na dlani tu leželo celé údolí a výhled se táhl až do krajiny za ním. Kopce

obklopující domek údolí v opačném směru uzavíraly: mezi dvěma nejvyššími se ale štěpilo a pokračovalo dál pod jiným jménem.

S rozměry pokojů i jejich zařízením byla paní Dashwoodová celkem spokojená; z dřívější byla sice zvyklá na honosnější prostředí, a proto měla řadu změn za nezbytné, doplňovat a vylepšovat ji však těšilo, a prozatím vládla dostatečnými peněžními prostředky, aby mohla pokoje po libosti kráslit.

„Budeme tu mít dost málo místa, o tom není spor,“ prohlásila, „prozatím se tu ale pohodlně zabydlíme, protože na nějakou přestavbu je letos už příliš pozdě. Snad bychom se mohli do něčeho pustit na jaře, až se mi sejde větší hotovost, jak předpokládám. Tyhle salóanky nejsou dost prostorné, aby se tu mohla sejít početnější společnost, jak se doufejme často stane. Uvažuji, jestli bychom neměli jeden z nich spojit s chodbou a přidat k němu ještě kus druhého a ve zbývající části umístit vchod; k tomu by se pak lehce mohl přistavět další pokoj, a kdyby nahoře přibyla ještě ložnice a podkrovní místnost, byl by z toho opravdu pěkný útulný domek. Škoda, že to schodiště není impozantnější. Ale což, člověk nemůže mít všecko, i když by asi nebylo zvlášť obtížné schody trochu rozšířit. Uvidíme, kolik se mi podaří do jara dát stranou, a podle toho se pak zařídíme.“

Prozatím tedy, než se pustí do zamýšlených stavebních úprav a uspoří na ně z roční renty pěti set liber potřebnou částku dáma, která v životě nic neuspøčila, se moudře spokojila s domkem, tak jak byl, a každá se pilně činila podle svého, aby si pomocí knih a dalších svých věcí v novém prostředí vytvořila domov. Mariannin klavír přibyl a dostal své místo, Elinoriny obrázky byly rozvěšeny po stěnách salóanu.

Z takovéhoho a podobného zaneprázdnění je nazítří hned po snídani vyrušil příchod jejich domácího pána, který si přál uvítat je na bartonském panství a nabídnout jim cokoli ze svého sídla i zahrad, co by snad právě postrádaly. Sir John Middleton byl dobře vypadající čtyřicátník. Před lety je navštívil ve Stanhillu, bylo to ale už příliš dávno, aby si ho jeho mladé příbuzné ještě pamatovaly. Dobromyslnost mu koukala z očí, a jak přátelsky jim psal, tak se i teď choval. Zdálo se, že se upřímně raduje z jejich příjezdu a je

hotov vyjít jim ve všem vstříc, jen aby se tu dobře cítily. Mnohohlavně vyjádřil přání, aby mezi jejich rodinami zavládly co nejužší styky, a tak srdečně je zval, aby každý den povečeřely u něho na zámku, dokud se zde pořádně neusadí, že se na něho nikdo nemohl zlobit, i když prosazoval svou s vehemencí až trochu bezohlednou. Jeho laskavost také nekončila u slov: do hodiny po jeho odchodu jim sluha přinesl velikánský košík zeleniny a ovoce ze zámeckých zahrad a do večera k tomu přibyla ještě nějaká zvěřina. Navíc sir John trval na tom, že si vezme na starost doručování jejich pošty, a prosadil si to potěšením, že jim každý den pošle své noviny.

Lady Middletonová po něm vzkázala pozdrav a velmi zdvořilě ujištění, že přijde paní Dashwoodovou uvítat, jakmile bude mít jistotu, že by jí to nebylo na obtíž, a jelikož se jí dostalo v odpověď stejně zdvořilého pozvání, měly dámy

Dashwoodovy to potěšení seznámit se s milostivou lady hned nazítří.

Přirozeně že s napětím očekávaly osobnost, na níž tolik záleželo, jak budou v novém domově spokojené, a její sličný /jev na ně zapůsobil slibně. Lady Middletonové bylo kdoví jestli nějakých šestadvacet sedmadvacet let, měla krásnou tvář, vysokou impozantní postavu a dokonalé vystupování. Vládla společenskou uhlazeností, jaká jejímu manželovi chyběla. Byla by jí však prospěla jistá dávka jeho upřímnosti a srdečnosti. Setrvala na návštěvě dobu dostatečně dlouhou, aby počáteční obdiv stačil trochu opadnout, neboť se projevila jako dáma sice vybroušených způsobů, ale rezervovaná, lhostejná, která neumí přispět do rozhovoru ničím krom nejběžnějších poznámek a zdvořilostních frází.

Zábava ale přesto nevázla, protože sir John se vesele rozpovídal a lady Middletonová se moudře pojistila tím, že s sebou přivedla nejstarší ratolest, roztomilého chlapečka asi šestiletého, a k tomuto námětu se v případě nouze dámy mohou uchýlit vždycky, protože je přece třeba se vyptat, jak se jmenuje a kolik je mu let, obdivovat, jaký je pěkný, a klást mu otázky, které za něho zodpovídá matka, zatímco on se jí s očima sklopenýma drží za sukně, čemuž se milostivá lady nepřestávala podívat a uvažovala, proč je ve společnosti tak nesmělý, když doma přece nadělá randálu ažaž. Na

formální návštěvy by se pokaždé měly brát děti v zájmu hladkého průběhu konverzace. V daném případě zabralo dobrých deset minut, než přítomní stanovili, kterému z obou rodičů se chlapeček spíše podobá, co zdědil po otci a co zase po matince, protože to každý samozřejmě viděl jinak a nemohl se ztotožnit s názory ostatních.

Dámám Dashwoodovým měla být brzy dána příležitost ohodnotit i ostatní děti, jelikož sir John se nechtěl rozloučit, dokud mu svatosvatě neslíbily, že zítra povečeří v jeho sídle.

7. kapitola

Zámek Bartoň dělila od zahradního domku vzdálenost asi půl míle. Když paní Dashwoodová s dcerami projížděly údolím, těsně ho míjely, ale z domova k němu nedohlédly, protože jim v tom bránil sousední kopec. Bylo to rozlehlé, výstavné sídlo a Middletonovi mu svou pohostinností dodali lesk. To prvé bylo třeba přičíst za zásluhu siru Johnovi, to druhé jeho choti. Málokdy se stalo, že by u nich nepobývala nějaká návštěva, pěstovali hojnější společenské styky všeho druhu než kterákoli jiná rodina široko daleko. Oba to nezbytně potřebovali ke spokojenosti: byli sice povahově i vystupováním zcela odlišného založení, jedno však měli společné – siru Johnovi i milostivé lady chybělo vrozené nadání i smysl pro cokoli, a to velmi omezovalo rejstřík jejich činností mimo rámec společenských zábav. Sir John nacházel zalíbení v loveckém sportu, lady Middletonová v dětech. On jezdil po oboře a střílel, ona rozmazlovala děti. To byly jediné zdroje jejich zájmu a potěšení. Lady Middletonová měla výhodu v tom, že mohla děti rozmazlovat celý rok, kdežto sir John se mohl své privátní zálibě oddávat pouze polovinu této doby. Společenské styky však pěstovali nepřetržitě doma i mimo domov, jimi vyvažovali nedostatky přirozeného nadání i vzdělání, sir John nacházel v návštěvách zdroj rozptýlení a jeho choť příležitost předvést vytříbené způsoby.

Lady Middletonová si zakládala na vybraném stolování a dokonalém chodu celé domácnosti, a spokojené zadostiučinění v tomto směru jí bylo při všech konaných společenských událostech největší odměnou. Sir John nacházel v lidské družnosti víc pravého potěšení; rád si sezval tolik mladých lidí, že se mu pomalu ani do stavení nevešli, a čím hlučněji zábava probíhala, tím lépe se mu to zamlouvalo. Byl hotovým požehnáním pro mládež z širého okolí, protože v létě věčně dával dohromady výlety, aby se šunka a studené

kuře pojídaly v přírodě, a v zimě pořádal soukromé plesy tak často, že to muselo stačit ke spokojenosti každé slečince, pokud zrovna netrpěla neukojnou taneční mánií patnáctiletých.

Vždycky se zaradoval, když se do kraje přistěhovala nová rodina, a obyvatelky, které získal do domku na svém panství, mu přímo učarovaly. Slečnám Dashwoodovým nebylo co vytknout: byly mladé, hezké, upřímné. To stačilo, aby si o nich utvořil příznivý dojem: když ze sebe hezké děvče nedělá kdovíco, bude jistě stejně bystré jako pohledné. Při jeho dobrosrdečnosti mu působilo radost, že může prokázat službu těm, kdo v porovnání s minulostí prožívají horší časy.

Když podal pomocnou ruku sestřenkám, zahřálo ho to u srdce, a že propůjčil svůj domeček rodině výhradně ženské, to ho potěšilo i jako sportsmana, jelikož sportsman, třebaže si váží příslušníků svého plemene, kteří jeho zálibu sdílejí, nespěchá vždy dát jim příležitost rozehrát jejich um tím, že je usídlí v katastru vlastní honitby.

Sir John čekal na paní Dashwoodovou a její dcery hned ve dveřích, srdečně je přivítal na bartonském zámku, a když je uvedl do salónu, zopakoval jim lamentace, které od něho vyslechly už den předtím, že se mu totiž nepodařilo zajistit, aby se u něho seznámily s nějakými mladými kavalíry. Budou se proto muset spokojit pouze s jedním dalším pánem, dlí tu právě na návštěvě jeho blízký přítel, není to ale už žádný mladíček ani zvlášť veselá kopa. Snad mu to projednou prominou, že se jich sejde tak málo, ujišťuje dámy, že se to příště už nestane. Objel dopoledne ještě několik rodin, aby počet hostů rozmnožil, ale je právě úplněk, a to už má každý něco za lubem. Naštěstí přibyla před hodinou do Bartoňů matka lady Middletonové, velmi příjemná, veselá paní, a tak slečny snad nestráví tak nudný večer, jak se obávají. Slečnám i jejich paní matce další dva hosté ke spokojenosti plně stačili a nic víc si ani nepřály.

Z paní Jenningsové, matky lady Middletonové, se vyklubala dobrodušná, usměvavá, tlustá postarší osoba, která toho napovídala, až uši brněly, zářila dobrou náladou a tíhla k chování spíš zemitému než jemnému. Žertovala, smála se a v průběhu večere pronesla mnoho vtipných průpovědek o zamilovaných ctitelích a manželech, dohadovala se, jestli někde v Sussexu nezapomněly srdce, a bez

ohledu na skutečnost tvrdila, že zčervenaly jako růžičky. Marianně to nebylo příjemné kvůli sestře. Zadívala se na ni, aby se přesvědčila, jak se s tím zlomyslným špičkováním vyrovnává, a měla přitom v očích takovou starost, že se to Elinor dotklo bolestněji než veškeré obhroublé vtipkování paní Jenningsové.

Plukovník Brandon se svým vystupováním od sira Johna tolik lišil, že by v něm byl jeho přítel nikdo nehledal, právě tak jako v lady Middletonové jeho choť a v paní Jenningsové zas její matku. Byl to vážný, zamklý pán zjevu docela přitažlivého, podle Marianny a Margaret však beznadějný starý mládenec, protože mu bylo už přes pětatřicet; nehonosil se sice líbivou tváří, ale působil inteligentně a choval se jako pravý kavalír.

Nikdo z přítomných nebyl ideálním společníkem pro slečny Dashwoodovy, ale lady Middletonová se svou chladnou nanicovatostí všem tak zprotivila, že v porovnání s tím i vážnost plukovníka Brandona, ba dokonce i bujaré veselí sira Johna a jeho tchyně jim byly vítané. Lady Middletonová projevila dobrou náladu, až když po večeři přišly do salónu její čtyři rozpustilé děti, které ji tahaly sem a tam, cásaly jí šaty a znemožnily jakýkoli hovor, jich bezprostředně se netýkající.

Večer pak vyšlo najevo, že Marianna má hudební sklony, i byla vyzvána, aby zahrála. Otevřel se klavír, společnost byla připravena dát se nadchnout a Marianna, která měla pěkný hlas, na všeobecnou žádost odzpívala většinu písňového repertoáru z not, jež si lady Middletonová po svatbě přivezla z domova a od té doby spočívaly nedotčeny na desce klavíru, neboť milostivá lady oslavila tento předěl ve svém životě tím, že přestala s muzicírováním, ačkoli podle své matky hrála přímo dokonale a podle vlastních slov hudbu zbožňovala.

Marianna se u posluchačů setkala s mimořádným úspěchem. Sir John jí po každé písni zvučně vyjádřil svůj obdiv a hlasem o nic méně sonorním se při dalším zpěvu bavil s ostatními. Lady Middletonová ho kolikrát napomenula, podívovala se, jak se může při poslechu hudby plně nesoustředit, a vzápětí požádala Mariannu, aby jí ještě zazpívala její oblíbenou píseň, když krátce předtím dozněla. Plukovník Brandon ji jako jediný z přítomných hlasitě

nevelebil. Prokázal jí pouze tu poctu, že ji se zájmem poslouchal, a ona si ho za to vážila, což jí ostatní svým nepokrytým humpoláctvím znemožnili. Hudba ho zřejmě těšila, a třebaže to neprojevoval extatickým vytržením, odpovídajícím jejím vlastním pocitům, mělo to svou váhu v porovnání s odpornou nevnímavostí ostatních; rozumně uznávala, že muž v pokročilém věku pětatřiceti jar už ztrácí schopnost poddávat se citům a divoce se radovat. Byla ochotna vzít v úvahu plukovníkovu stařeckou vetchost a šlechetně ji omluvit.

Paní Jenningsová byla vdova, zesnulým manželem po majetkové stránce velmi dobře zabezpečená. Měla dvě dcery, obě dobře vdala, a nezbývalo jí tedy už nic na práci než dokormidlovat do přístavu manželského všechno ostatní mladé pokolení. Tomuto poslání zaníceně věnovala své síly, a jak se v okruhu jejích známých ukázala možnost dát někoho dohromady, rozhodně ji nepřehla bez povšimnutí. Bystře odhalila kdekteré rašící sympatie, dobře se jí dařilo vyvolávat ruměnce i přehnané sebevědomí u nejedné slečny důvtipnými narážkami, jakou mocí vládne dotyčná nad tím či oním mužským srdcem, a na základě tohoto bystrozraku také krátce po příjezdu do Bartoňů prohlašovala se skálopevnou jistotou, že plukovník Brandon je až po uši zamilován do Marianny Dashwoodové. Pojala podezření hned ten první večer, kdy je viděla spolu, protože tak pozorně naslouchal jejímu zpěvu, a když Middletonovi na oplátku večereli v zahradním domku, utvrdila se ve své domněnce, protože znovu pozorně poslouchal. Je to tak. Ví to zcela bezpečně. Bude to skvělý pár, on je zámožný, *ona* krásná. Od první chvíle, kdy se paní Jenningsová zeťovým prostřednictvím s plukovníkem seznámila, starala se, aby si moudře vyvolil manželku, a odjakživa jí leželo na srdci, aby se každé hezké děvče dobře vdalo.

I sama z toho měla nezanedbatelný prospěch, protože tak získala nevyčerpateľný zdroj žertování na účet jich obou. Na zámku si brousila vtíp na plukovníkovi, v domku zase na Marianně. Brandon její šprýmovné průpovědky lhostejně pomíjel, Marianna zprvu nic nechápala, a když jí konečně svitlo, nevěděla, zdali se zasmát nad takovým do nebe volajícím nesmyslem, anebo se rozhořčit nad jeho

beztaktností, protože jí to připadalo hrubě urážlivé vzhledem k plukovníkově pokročilému věku a zatvrzelému staromládenectví.

Paní Dashwoodová, která sotva mohla pokládat muže o pět let mladšího za starce nad hrobem jako její mladičká dcera s bujnou fantazií, se pokusila očistit paní Jenningsovou od podezření, že si tropí posměšky z důstojného stáří.

„Přesto ale, maminko, nemůžete popřít, že je to holý nesmysl, i kdyby to, jak tvrdíte, paní Jenningsová nemyslela zle. Plukovník Brandon je samozřejmě mladší než ona, ale mohl by mi být otcem, a pokud by se někdy rozohnil natolik, že by se zamiloval, určitě by se ukázalo, že v něm takové city dávno vyhasly. Je to prostě směšné! Co už může člověka chránit před posměváčky, ne-li stáří a choroby?“

„Choroby?“ podivila se Elinor. „Podle tebe je plukovník chorý? Chápu, že se ti jeví starší než mamince, ale sotva můžeš popřít, že se pohybuje bez obtíží!“

„Cožpak jsi neslyšela, jak si stěžuje na revmatismus? A není to snad nejběžnější choroba stáří?“

„Děvenko drahá,“ zasmála se její matka, „to tedy musíš žít v trvalé hrůze před mým skonem a nejspíš ti to připadá jako hotový zázrak, že jsem se dožila vysokého věku čtyřiceti let.“

„Křivdíš mi, maminko. Dobře vím, že plukovník Brandon není ještě tak starý, aby se jeho přátelé museli obávat, že ho přirozeným během věcí brzy ztratí. Třeba má před sebou ještě dvacet let života. Ale v pětatřiceti už nemůže pomýšlet na manželství.“

„Možná že by v pětatřiceti neměl pomýšlet na manželství se sedmnáctiletou,“ podotkla Elinor. „Ale kdyby mu přišla do cesty žena, která je v šestadvaceti nebo sedmadvaceti ještě svobodná, nevím, proč by si ji plukovník nemohl vzít.“

„Sedmadvacetiletá žena,“ usoudila Marianna po chvíli, „přece nemůže prožívat ani v někom vzněcovat milostný cit, ale pokud by žila v nevábnném prostředí a tísnivých poměrech, umím si představit, že by byla ochotna ošetřovat muže, který by ji zabezpečil jako manželku. Oženit se s takovou ženou není nic nepatřičného. Byl by to svazek z praktických důvodů a lidé by to spokojeně přijali. Podle mne by to nebylo žádné manželství, ale to nic neznamená. Já bych to

považovala za pouhou obchodní dohodu, při níž se každá strana snaží získat výhody na úkor té druhé.“

„Nedokáží tě přesvědčit, já vím, že sedmadvacetiletá žena může cítit k pětaticetiletému muži cosi blízkého lásce, že po něm touží jako po žádoucím životním druhovi,“ řekla Elinor. „Ale rozhodně protestuji proti tomu, abys plukovníka Brandona a jeho choť odsoudila k trvalému stonání jen proto, že si včera náhodou postěžoval – však to byl mimořádně chladný a vlhký den – že ho trochu loupe v rameni.“

„Vždyť mluvil o flanelové vestě,“ namítala Marianna, „a pro mne je flanelová vesta nevyhnutelně spojena s bolestmi, křečemi, revmatismem a všelijakými neduhy, které pronásledují churavé staré lidi.“

„Kdyby jím lomcovala horečka, nepřipadalo by ti to zdaleka tak odsouzeníhodné. Jen se přiznej, Marianno: vid', že je cosi zajímavého na rozpálených lících, černých stínech pod nima a horečnatě zrychleném tepu?“

Krátce nato Elinor vyšla z pokoje a Marianna se obrátila k matce s těmito slovy: „Maminko, tyhle řeči o chorobách mne děsí z důvodu, který před vámi nechci tajit. Jsem přesvědčena, že Edward Ferrars stůně. Bydlíme tu už čtrnáct dní, a ještě se neukázal. Nic než vážná nemoc tak dlouhou nepřítomnost nevysvětluje. Proč by se jinak zdržoval na Norlandu?“

„Ty víš něco o tom, že by se sem tak brzy chystal?“ zeptala se paní Dashwoodová. „Mně se o ničem takovém nezmínil. Naopak, stále mi vrtá hlavou, s jak pramalým nadšením a zdráhavě přijímal mé pozvání, aby nás v novém domově navštívil. Čeká ho snad Elinor?“

„Nezavedla jsem s ní na to řeč, ale samozřejmě že ho čeká.“

„Myslím, že se mýlíš, protože když jsem s ní včera hovořila o tom, že bude potřeba dát novou mříž ke krbu v hostinském pokoji, pravila, že není žádný spěch, protože ten pokoj stejně nebudeme v nejbližší době potřebovat.“

„To je moc divné! Co to má znamenat? Ale když oni se k sobě navzájem vůbec chovají tak nepochopitelně! Jak chladně a klidně si dali sbohem! Jak vlažně spolu hovořili ten poslední večer před naším

odjezdem! Edward se rozloučil s Elinor úplně stejně jako se mnou: popřál nám oběma mnoho štěstí jako hodný bratr. Dvakrát jsem je ten poslední den úmyslně nechala o samotě, a pokaždé za mnou vyšel z pokoje – já tomu nerozumím! A Elinor, když opouštěla Norland a Edwarda, jedinou slzu neuronila. Ani teď se nepřestává ovládat. Teskní snad někdy sklíčeně? Straní se společnosti anebo prodlévá mezi ostatními s neklidem a nechutí?“

9. Kapitola

Paní Dashwoodová a její dcery se v domku pomalu zabydly a bylo jim tam docela dobře. Stavení, zahradu a vůbec všechno, co je obklopovalo, už důvěrně znaly, pravidelný koloběh všedních dní, v němž z dobré poloviny tkvělo kouzlo Norlandu, se opět rozběhl a nacházely v něm teď více radosti než na Norlandu v časech po otcově smrti. Sir John Middleton, který k nim v těch prvních čtrnácti dnech denně zaběhl, se nestačil divit, že mají pořád co na práci, protože z domova nebyl na něco takového zvyklý.

Krom panstva z Bartoňů k nim mnoho návštěv nechodilo. Sir John j^áe sice důrazně vybízel, aby ve zdejší kraji hojně pěstovaly společenské styky, a často opakoval, že jeho kočár je jim kdykoli k službám, avšak paní Dashwoodová, ačkoli si přála, aby dcery přišly mezi lidi, více si cenila nezávislosti a rozhodně odmítala navštěvovat rodiny, kam se nedalo dojít pěšky. Těch nebylo mnoho, a navíc v některých případech nepřicházely návštěvy v úvahu. Asi půl druhé míle od domku, v údolí allenhamském, které na bartonské navazovalo, jak už o tom byla řeč, objevila děvčata hned při jedné z prvních procházek důstojné starobylé sídlo, trochu připomínající Norland: tím zaujaty chtěly vypátrat něco bližšího. Vypytáním ale zjistily, že majitelka, vážená stará dáma, bohužel vinou chatrného zdraví žije v přísném soukromí a z domova nevychází.

Nové okolí nabízelo bohaté možnosti pěkných procházek. Stačilo vyhlédnout z kteréhokoli okna, a stráně vysokých kopců jako by přímo vybízely, aby se dívky opájely svěžím vzduchem na vrcholech, až jim rozblácené cesty v údolí znemožní kochat se tamními pozoruhodnými krásami. K jednomu z těchto vršků také jistého pamětihodného dne zamířily Marianna s Margaret, zlákány sluníčkem vykukujícím občas mezi temnými mraky na obloze, protože se už nemohly déle smířit s domácím vězením, k němuž je vytrvalý déšť po dva dny odsoudil. Třetí sestra i jejich matka odolaly pokušení a přes Mariannino tvrzení, že se vyčasilo už nadobro a vít

zažene všechny hroživé mraky za kopce, daly přednost tužce a knize. Obě mladší děvčata se tedy vypravila spolu.

Stoupaly vesele do stráně, radovaly se nad každým zábleskem modré oblohy, a když jim do tváří zašlebaly mocné poryvy jihozápadního větru, litovaly Elinor s maminkou, že s nimi vinou své přehnané úzkostlivosti nesdílí takové úchvatné zážitky.

„Může být na světě větší štěstí?“ zvolala Marianna. „Margaret, zdržíme se venku aspoň dvě hodiny.“

Margaret s tím byla svolná, a tak postupovaly dál proti větru a s radostným smíchem mu vzdorovaly ještě asi dvacet minut, když tu se jim náhle mraky nad hlavou slily vjedno a proudy deště je udeřily přímo do tváří. Rozmrzelé tím nečekaným obratem neochotně uznaly, že se budou muset vrátit domů, protože blíž se žádné útočiště nenabízelo. Utěšily se aspoň tím, co v naléhavé situaci ztratilo všechnu nepatřičnost: že poletí, jako by jim za patami hořelo, dolů po příkrém svahu, který končil přímo u jejich zahradní branky.

Rozběhly se. Marianna byla zprvu v čele, ale stačil chybný krok, a už ležela na zemi. Margaret ji nemohla zachytit, v té prudkosti ji to hnalo dál, až se ocitla bezpečně dole.

V té chvíli začínal právě vystupovat do kopce nějaký pán – nesl pušku a dva pointři mu poskakovali u nohou. Byl jen pár yardů od Marianny, když upadla, ihned pušku odložil a běžel jí na pomoc. Dívka už mezitím vstala, ale protože si při pádu podvrkla kotník, sotva se držela na nohou. Pán jí nabídl své služby, a když viděl, že z ostýchavosti odmítá, co situace nezbytně vyžaduje, vzal ji bez okolků do náruče a začal s ní sestupovat ze stráně. Přes zahradu – Margaret nechala branku otevřenou – ji donesl až domů, kam těsně předtím vběhla Margaret, a nepustil ji, dokud ji v salónu neusadil do křesla.

Elinor i paní Dashwoodová překvapeně vyskočily, a zatímco na mladíka obě upíraly oči v úžasu i němém obdivu nad jeho zjevem, uvedl neznámý na omluvu důvod, proč k nim takto vpadá, a volil přitom výrazy tak nelíčené i uhlazené, že jeho mimořádně pohledný zevnějšek zapůsobil kouzlem ještě mocnějším. Každého sprostého, šeredného starce by paní Dashwoodová byla vděčně a vlídně přivítala, kdyby byl jejímu dítěti pomohl v nouzi, ale u pěkného,

elegantního mladíka byl takový čin podstatně zajímavější a citově působivější.

Výmluvně mu děkovala a mile ho zvala, jak to jen ona uměla, aby se posadil. Odmítl však s tím, že je celý zablácený a mokrý. Nato ho paní Dashwoodová poprosila, aby jí prozradil, komu je zavázána. Sdělil jí, že se jmenuje Willoughby, že právě pobývá v Allenhamu, a prokáže-li mu tu čest, rád by se zítra přišel poptat, jak se daří slečně Dashwoodové. Svolení mu bylo ochotně uděleno, načež se odporoučel a zajímavě se vytratil do hustého deště.

Jeho přitažlivý mužný zjev a velmi uhlazené vystupování se staly okamžitě předmětem všeobecného obdivu a žertovné poznámky o jeho galantním skutku, adresované Marianně, dostávaly vlivem těchto okolností zvláštní šťávu. – Marianna sama si ho neprohlédla tak bedlivě jako ostatní, protože ve zmatku, který jí nahnal krev do tváří, když ji mladý muž zvedl, nedokázala k němu ani po návratu domů pozvednout oči. Něco ale jí přece jen neušlo, proto se mohla přidat k velebení ostatních, a to se západem, jaký vždy věncil její chválu. Jehcť osoba i vystupování obstály ve srovnání se vším, co jí kdy fantazie o ideálním muži vykreslila, a že ji bez dlouhých orací popadl do náruče a odnesl domů, to svědčilo o rozhodnosti v myšlení i skutcích, která se jí jevila zvlášť chvályhodná. Všechno kolem jeho osoby znělo zajímavě. Měl dobré jméno, sídlil v nejmalebnější zdejší vísce, a tak Marianna brzy seznala, že ze všech pánských oděvů je lovecký kabátek ten nejslušivější. Její fantazie pracovala na plné obrátky, hlavou se jí honily příjemné myšlenky a na bolestný podvrknutý kotník přitom zapomněla.

Jen co se téhož dne podruhé protrhaly mraky a bylo možno vystrčit hlavu ze dveří, objevil se u nich sir John, a když mu dámy vylíčily Marianninu nehodu, hned se jaly dychtivě vyzvídat, zná-li pána jménem Willoughby z Allenhamu.

„Willoughby!“ zvolal sir John, „tak on je zde? To je dobrá zpráva, zajdu za ním zítra a pozvu ho, aby k nám přišel ve čtvrtek na večeři.“

„Znáte ho tedy,“ podotkla paní Dashwoodová.

„Jakpak bych ho neznal! Jezdí sem každý rok.“

„A co je to za mladíka?“

„Výborný chlapík, mohu ho doporučit. Má přesnou mušku a na koni rajtuje jako čert.“

„A víc nám o něm nepovíte?“ zvolala Marianna rozhořčeně. „Jak se chová, když ho poznáte blíž? Čemu se věnuje, jaké má schopnosti, v čem vyniká?“

Tímhle sira Johna zcela zaskočila.

„Tak tolik toho o něm namouduši zase nevím. Je to příjemný, veselý mladý muž a má překrásnou loveckou fenu, černého pointra. Měl ji dneska s sebou?“

Marianna však neuměla poskytnout přesnější informace o vybarvení Willoughbyho pointra než sir John o vybarvení jeho duše.

„Ale kdo to je?“ zeptala se Elinor. „Odkud pochází? Má v Allenhamu dům?“

V tom směru mohl sir John jejich zvědavost aspoň trochu upokojit. Sdělil jim, že pan Willoughby zde v okolí žádné nemovitosti nevlastní, že tu pouze dlí na návštěvě u staré dámy z Allenhamského dvora, s níž je spřízněn a bude po ní dědit. K tomu ještě dodal: „Ano, toho by stálo za to lapit, slečno Elinor; má ještě pěkné vlastní panstvíčko v Somersetshiru, a na vašem místě bych ho nepřenechával mladší sestře jen proto, že spadla ze stráně. Slečna Marianna si přece nemůže osobovat právo na všechny kavalíry v dohledu. Ať se má radši na pozoru, nebo začne Brandon ještě žárlit.“

„Nepředpokládám, že by kterákoli z mých dcer obtěžovala pana Willoughbyho pokusy ho *lapit*, jak to nazýváte,“ pravila s dobromyslným úsměvem paní Dashwoodová. „K takovému sportu jsem je nevychovala. Pánům u nás nic nehrozí, ani těm zámožným ne. S radostí ale беру na vědomí, že je to podle vašich slov slušný mladý muž, s kterým se můžeme stýkat.“

„Je to roztomilý člověk, věřte mi,“ ujistil je znovu sir John. „Vzpomínám si, že u nás na domácím plese loni o vánocích tancoval od osmi do čtyř do rána, ani jeden kousek neproseděl.“

„Skutečně?“ zvolala Marianna a oči jí zajiskřily, „a tančí krásně a s elánem?“

„Zajisté, a v osm už seděl na koni a cválal mlázím.“

„To se mi líbí, tak se to na temperamentního mladíka sluší a patří. Když se do něčeho pustí, má se do toho vrhnout po hlavě a nedbat na únavu.“

„Ach jáje, už vidím, co nás čeká,“ povzdechl si sir John. „Vidím to jasně. Rozhodíte sítě kolem něho a na ubohého Brandona si ani nevzpomenete.“

„Fuj, jak ošklivě jste to vyjádřil, sire Johne,“ zamračila se na něho Marianna. „Všechny takové rádoby vtipné přízemní obrazy ve mně vzbuzují odpor, a ‚rozhodit sítě‘ nebo někoho ‚lapit‘ jsou ze všech snad ty nejhorší. Poklesly k hrubosti a omezenosti, a pokud někdy vznikly jako zábavné bonmoty, dávno z nich všechen vtip už vyprchal.“

Sir John její výtky přesně nepochopil, zasmál se však, jako by mu bylo všechno jasné, a odpověděl:

„No ba, vy jich ještě lapíte, že nestačíme počítat. Chudák Brandon! Je v tom až po uši a ten rozhodně stojí za námahu, přes všechno vaše klopýtání a podvrkávání kotníků.“

Mariannin záchránce, jak Margaret spíše barvitě než realisticky označila Willoughbyho, se přišel hned poránu osobně přeptat. Paní Dashwoodová v důsledku dobrozdání sira Johna i z vlastní vděčnosti ho přijala s vlídností přesahující pouhou zdvořilost, a celý průběh návštěvy utvrdil v mladém muži dojem, že v rodině, s níž se náhodně seznámil, vládne rozum, uhlazenost, vzájemná náklonnost a domácí pohoda. O osobním kouzlu přítomných dam nepochyboval už při prvním setkání.

Nejstarší slečna Dashwoodová měla jemnou pleť, pravidelné rysy a pozoruhodně půvabnou postavu. Marianna byla ještě hezčí. Neměla sice sestřiny vyvážené proporce, zato byla vyšší, impozantní, s krásnou tváří: o té když se řeklo, že je to děvče jako obrázek, nebylo to v tak hrubém rozporu s pravdou jako obvykle. Měla sice snědší pleť, ale skoro jakoby zářivě průsvitnou a svěží; rysům jejího obličeje nebylo co vytknout, uměla se sladce, podmanivě usmát a hluboké černé oči, jiskřící životem, nepokojným duchem a dychtivostí, každého rázem podmanily. Willoughby se s jejich přímým pohledem zprvu nestřetil, protože Marianna vždycky

zrozpáčitel, když si připamatovala jeho zásah. Jakmile však rozechvění překonala a uklidnila se, viděla, že je to mladík nejen s dokonalým chováním, ale i upřímný a temperamentní, a když pak ještě slyšela z jeho úst, že nadevše zbožňuje hudbu a tanec, věnovala mu pohled tak nadšený, že si až do konce návštěvy povídal hlavně s ní.

U Marianny stačilo zmínit se o některé její oblíbené činnosti, a už se rozpovídala. Nedokázala mlčet, když přišlo takové téma na přetřes, a hovořila o něm pak volně a bez zábran. Brzy vyšlo najevo, že rozkoš z tance a hudby sdílejí oba a že jsou si i v dalších směrech názorově dost blízcí. To ji povzbudilo, aby pokračovala v průzkumu jeho stanovisek, a začala se ho proto vyptávat na knihy: vyjmenovala své oblíbené autory a pojednala o nich s takovým zanícením, že žádný pětadvacetiletý mladík nemohl být tak necitelný, aby pro jejich díla okamžitě nezaplál také, i kdyby je byl dosud nevšímavě pomíjel. Měli neuvěřitelně stejný vkus. Oba zbožňovali tytéž knihy, tytéž pasáže – a pokud vyvstaly nějaké rozdíly v hodnocení nebo námitky, překonala je vzápětí přesvědčivostí svých argumentů a rozzářenýma očima. On se všem jejím soudům podřídil, sdílel její nadšení, a dlouho předtím, než se odporoučel, už si spolu povídali jako staří přátelé.

„Nu, Marianno, za jednou jsi toho stihla dost,“ poznamenala Elinor, jen za ním zapadly dveře. „Zjistila jsi názory pana Willoughbyho ve všech důležitých bodech. Víš, co soudí o Cowperovi a Scottovi, ubezpečila ses, že umí patřičně ohodnotit jejich čaromoc, a dostalo se ti všestranné záruky, že neobdivuje Alexandra Pope víc, než je záhodno. Ale jak se chcete dál stýkat, když jste všechny konverzační možnosti rázem tak důkladně vyčerpali? Brzy vám nezůstane žádné osvědčené téma. Příště ti objasní svůj postoj k malebné kráse a druhým sňatkům, a pak už nebudeš mít nač se ho vyptat.“

„Křivdíš mi, Elinor!“ zvolala Marianna. „Cožpak mám tak povrchní zájmy? Ale já vím, kam míříš. Chovala jsem se příliš nenucené, příliš radostně, příliš upřímně. Prohřešila jsem se proti všem obecně panujícím zásadám slušnosti: hovořila jsem otevřeně a nepředstíraně, namísto abych byla rezervovaná, nanicovatá, nudná a

falešná – kdybych se byla omezila na počasí a stav okolních cest, kdybych byla mezi každou větou deset minut mlčela, mohla jsem si tvoje výtky ušetřit.“

„Holčičko moje drahá,“ řekla jí na to matka, „nesmíš se na Elinor hněvat – vždyť jen žertovala. Sama bych si ji vzala na paškál, kdyby skutečně chtěla něco namítat proti tvému příjemnému popovídání s naším novým známým.“ – A Marianna po těchto slovech hned pookřála.

Willoughby ze své strany dával všemožně najevo, že ho vzájemné seznámení těší a že by chtěl přátelské styky dál pěstovat. Chodil k nim denně. Zprvu pod záminkou, že se jde popat, jak se Marianna zotavuje, vítaly ho ale tak povzbudivě a den ode dne vlídněji, že mohl záminku odvrhnout ještě předtím, než ztratila smysl, když se Marianně noha docela zhojila. Pár dní musela sedět doma, vůbec ale nepříjemnost toho omezení nepociťovala. Willoughby byl obratný mladík, s bystrou představitostí, živým temperamentem a nelíčeným přátelským chováním. To vše ho přímo předurčovalo, aby Mariannu okouzлил, a nejen že byl navíc k tomu vybaven podmanivým zjevem, ale i přirozenou vřelostí, kterou v něm ona sama svým příkladem ještě vyburcovala a podnítila, a touhle vlastností ji zaujal víc než čím jiným.

Jeho společnost jí přinášela čím dál tím opojnější rozkoš. Četli spolu, povídali si a dvojhlasně zpívali; Willoughby měl značné muzikální schopnosti a předčítal jim se zaujetím a prožitkem, jaké Edwardovi želbohu tolik chyběly.

I paní Dashwoodová v něm tak jako Marianna viděla zosobněnou dokonalost. Ani Elinor mu neměla co vytknout, leda snad sklon, v němž silně připomínal Mariannu a té se tím také zvlášť zamlouval: vždycky totiž vyjádřil, co si myslí, bez ohledu na osoby i průvodní okolnosti. Překotně si o komkoli utvořil názor a hned ho také vyjevil, bez rozmýšlení obětoval prostou zdvořilost, jen aby upoutal pozornost posluchačů, když mu to šlo od srdce, a přehlížel tak lehce obecně uznávané formy vhodného chování, že to svědčilo o neopatrnosti, kterou mu Elinor nemohla schvalovat přes četné argumenty, jimiž ji spolu s Mariannou obhajovali.

Marianna teď začala nahlížet, že zoufalství, jemuž podléhala v šestnácti a půl, kdy se jí zdálo, že nikdy nepotká muže svých snů, bylo unáhlené a neoprávněné. Willoughby měl všechno, co si v zmíněné neblahé době i v radostnějších chvílích přála u muže, jenž by byl hoden její lásky, a svým chováním dával najevo, že jeho tužby v tomto směru jsou stejně nesporné jako jeho přednosti.

I paní Dashwoodová, kterou ani nenapadlo uvažovat o něm jako o ženichovi, když slyšela o očekávaném dědictví, začala k němu, než se týden s týdnem sešel, s nadějemi a důvěrou takto vzhlížet a v duchu si gratulovala, že získá dva takové zetě jako Edward a Willoughby.

City plukovníka Brandona k Marianně, které jeho přátelé odhalili už před časem, zpozorovala Elinor teprve teď, kdy si toho ostatní přestali všímat. Jejich pozornost a vtip se soustředily na plukovníkova šťastnějšího soka, a žertování, jemuž býval vystaven, dokud k dívce ještě nezaplanul vášní, přestalo, když by tu skutečně býval důvod k posměškům, jaké si obvykle vyslouží každé citové trápení. Elinor teď nerada musela uznat, že plukovník sice není zamilovaný do ní, jak tvrdí paní Jenningsová, ale bezesporu propadl kouzlu její sestry; a pokud blízké povahové založení podporuje lásku pana Willoughbyho, pak stejně výrazný povahový protiklad před ní neuchránil plukovníka Brandona. Dělal jí to starosti, protože jakou naději má zamlklý pětatřicátník proti mimořádně čipernému, o deset let mladšímu soupeři? Nemohla si ani přát, aby uspěl, a tak si z celého srdce přála, aby ztratil zájem. Byl jí sympatický – přestože byl tak smutný a rezervovaný, zaujal ji. Choval se sice vážně, ale laskavě; a jeho rezervovanost pramenila zřejmě spíš z nějakého duševního trápení než z vrozené povahové nerudnosti. Sir John trousil narážky, že ho v minulosti potkalo nějaké soužení, což ji utvrzovalo v domněnce, že je to nešťastný člověk, a ona s ním proto soucítila a vážila si ho.

Možná že ho litovala a myslela na něho s úctou i z toho důvodu, že o něm Willoughby hovořil přezíravě, a Marianna, které se nezamlouval už proto, že nebyl mladý a veselý, jako by záměrně podceňovala jeho osobní přednosti.

„Brandon patří k lidem,“ prohlásil Willoughby jednoho dne, když na plukovníka přišla řeč, „o němž každý pěje samou chválu a nikdo o něho dvakrát nestojí; všichni ho vítají a nikdo se s ním moc nebaví.“

„Přesně tak ho vidím i já,“ zvolala Marianna.

„To se tedy nemáš čím chlubit,“ řekla na to Elinor, „protože mu oba nespravedlivě křivdíte. Na Bartoňů si ho všichni váží a já sama se s ním vždycky snažím zapříst rozhovor, kdykoli se sejdeme.“

„Že ho vy berete v ochranu, to dozajista mluví v jeho prospěch,“ odpověděl Willoughby, „ale že se těší vážnosti u ostatních, to ho už samo o sobě snižuje. Jak může klidně přijmout takovou urážku, že v něm našly zalíbení ženy jako lady Middletonová a paní Jenningsová, když si umí vysloužit lhostejnost ostatních?“

„Dost možná nevráživost takových lidí, jako jste vy a Marianna, vyváží sympatie lady Middletonové a její matky. Je-li jejich úcta urážlivá, třeba mu zase vaše urážky slouží ke cti, protože jejich hodnocení není o nic urážlivější než vaše nespravedlivé předsudky.“

„Má to šťávu, když hájíte svého chráněnce.“

„Můj chráněnc, jak ho nazýváte, je rozumný muž, a rozumu já si vždycky cením. Ano, Marianno, i u muže, kterému už táhne čtyřicítka. Je to člověk s širokým rozhledem, cestoval po světě, je sečtělý a umí přemýšlet. Zjistila jsem, že je schopen o leccčem mne poučit, a vždycky odpovídal na mé dotazy ochotně a vlídně jako pravý kavalír.“

„To znamená,“ zvolala Marianna přezíravě, „že ti pověděl, jak horké podnebí je v Západní Indii, a moskyti že tam jsou hrozná metla.“

„Byl by mi to nepochybně sdělil, kdybych se ho na to byla zeptala, jenomže o těchto skutečnostech jsem náhodou už povědomost měla.“

„Dost možná, že jeho informovanost sahá až k existenci nabobů, zlatých mohurů, jakož i palankinů.“

„Troufám si tvrdit, že jeho informovanost spočívá na pevnějších základech než vaše nezaujatost. Pročpak ho máte tak v nelásce?“

„Vůbec ho* nemám v nelásce. Považuji ho naopak za muže velmi úctyhodného, o němž každý řekne jen to nejlepší a nikdo o něho

nedbá; který má víc peněz, než stihne utratit, víc času, než umí využit, a rok co rok si pořídí dva nové kabáty.“

„A k tomu dodejte,“ zvolala Marianna, „že nemá ani vrozené nadání, ani vkus, ani temperament. Že jeho vědomosti nejsou oslnivé, jeho city prudce neplanou a jeho hlas zní bezvýrazně.“

„Vidíš u něho hromadu chyb, a všechny na základě požadavků své vlastní fantazie, takže moje dobrozdání proti tomu nezbytně vyzní chladně a chabě,“ odvětila Elinor. „Já ho mohu pouze označit za muže rozumného, dobře vychovaného, vzdělaného, s vlídnými způsoby a podle mého mínění i s laskavým srdcem.“

„Zvolila jste na mne zákeřnou taktiku, slečno Dashwoodová,“ tvrdil Willoughby. „Pokoušíte se odzbrojit mne pomocí rozumu a přesvědčit mne tak proti mé vůli. Ale toho bohdá nebude! Seznáte, že vaše rafinované zbraně nezdolají mou tvrdošijnost. Uvedu tři pádné důvody, proč je mi plukovník Brandon protivný: vyhrožoval, že bude přšet, když jsem si já přál mít krásné počasí; vyjádřil se kriticky o pérování mé kolesky a nemůžu ho přemluvit, aby koupil moji hnědku. Pokud vás to ale uspokojí, ochotně před vámi prohlásím, že jeho charakter je ve všem ostatním bez poskvrny. Tak daleko zajdu. A na oplátku za toto prohlášení, které mne přece něco stálo, mi nemůžete odepřít výsadu, aby mi byl stejně protivný jako dosud.“

Paní Dashwoodovou ani její dcery by bylo vůbec nenapadlo, když se přistěhovaly do Devonshiru, že jim společenské události zaberou tolik času, jak se zakrátko ukázalo, že jim pozvání budou jen přšet a návštěvy je tak vytrvale vyhledávat, až jim na užitečnou práci nezůstane mnoho času. A přece právě tak se věci měly. Jen co se Marianna zotavila, začal sir John uskutečňovat už delší dobu chystané různé radovánky doma i v přírodě. Na zámku se konaly soukromé plesy a výlety na lodičkách se odbývaly tak často, jak to říjnové přeháňky dovolily. Při žádné z těchto sešlostí nechyběl Willoughby, a jejich neformální, přátelský ráz velmi účinně podporoval jeho stále důvěrnější vztahy k Dashwoodovým: nabízelo se mu zde dost příležitostí přesvědčit se o Marianniných přednostech, dávat jí najevo vřelý obdiv a z jejího chování čerpat nezastřené ujištění o jejích stejně vřelých citech.

Elinor se jejich vzájemné náklonnosti ani nedivila. Přála si jen, aby to tak okatě nedávali najevo, a párkrát si dokonce troufla promluvit s Mariannou o žádoucím sebeovládání. Marianna si ale ošklivila jakékoli předstírání, když nebylo co nečestného tajit, a snažit se spoutat city, které samy o sobě nezasluhovaly výtek, považovala nejen za zbytečnou námahu, ale za odsouzeníhodné znásilnění rozumu kvůli všedním banálnostem a mylným zásadám. Willoughby její stanovisko sdílel a počínání těch dvou bylo nepřetržitým názorným dokladem jejich zásad.

Pokud byl přítomen, měla oči jen pro něj. Cokoli udělal, udělal dobře. Cokoli řekl, řekl chytře. Když se po večeři na zámku sedlo ke kartám, švindloval na úkor sebe a všech ostatních, jen aby jí padala dobrá karta. Pokud se společnost zabavovala tancem, protančili půl večera spolu, a jestliže se museli na pár kousků odloučit, zařadili se blízko sebe a s nikým jiným téměř slůvko neprohodili. Pro takové počínání se ovšem stávali terčem posměšků, nedali se tím však odradit a vlastně tomu sotva věnovali pozornost.

Paní Dashwoodová měla pro jejich city vřelé pochopení, a proto jim nebránila, aby je tak nezastřené nedávali najevo. Viděla v tom pouze přirozený důsledek vášnivé lásky u mladých, zanícených bytostí.

Marianna prožívala údobí blaženství. Její srdce patřilo

Willoughbymu a lítostivé vzpomínky na Norland, které ji provázely ze Sussexu, bledly neuvěřitelně rychle pod vlivem kouzla, jímž jeho společnost obestírala jejich nový domov.

Elinor si tak šťastná nepřipadala. Nebylo jí příliš volno u srdce, ani se nezúčastnila všech zábav s nezkaleným potěšením. Nenašla ve zdejší společnosti nikoho, kdo by jí vynahradil, co musela opustit, a naučil ji vzpomínat na Norland bez lítostk Ani lady Middletonová, ani paní Jenningsová jí nevyvážily postrádané rozhovory, přestože starší dáma byla neuvěřitelně upovídána a od prvopočátku našla v Elinor zalíbení, takže jí věnovala mnoho pozornosti. Už třikrát čtyřikrát jí vylíčila své životní osudy, a kdyby byla dívka vynaložila

snahu odpovídající jejím schopnostem, dávno už by si byla dopodrobna zapamatovala průběh páně Jenningsovy poslední nemoci, a co řekl manželce pár minut předtím, než skonal. Lady Middletonová byla příjemnější než její matka pouze tím, že nebyla tak řečná. Elinor brzy pochopila, že její zdrženlivost se omezuje na klidné vystupování a s moudrostí nemá nic společného. K manželovi a matce se chovala stejně jako k nim, přátelství se proto od ní nedalo očekávat a ani nebylo oč stát. Neřekla nikdy nic, co by byla nepronesla už včera. Pohybovala se jako mátoha a její duch tomu neměnně odpovídal; nebránila sice manželovi pořádat různé společenské události, pokud probíhaly na úrovni a obě starší děti se jich mohly zúčastnit, nenacházela v tom však očividně větší zalíbení, než kdyby byla nerušeně seděla doma; málokdy také přispívala k rozptýlení ostatních podílem na jejich rozhovorech, takže si často uvědomili její přítomnost v roli hostitelky teprve tehdy, když projevila starost o své dva rozpustilé chlapce.

Mezi všemi novými známými pouze v plukovníkovi Brandonovi našla Elinor člověka, jenž svou osobností vzbuzoval úctu a s nímž by se byla ráda spřátelila, protože se v jeho společnosti cítila dobře. Willoughby nepřicházel v úvahu. Měl její obdiv, oceňovala ho, ba byla mu i sestersky nakloněna, byl ale zamilovaný, jeho zájem se soustředil výhradně na Mariannu, a mnohem méně dvorný muž by býval ostatním asi vítanější. Plukovník Brandon měl tu smůlu, že se pro nedostatek odezvy nemohl točit kolem Marianny, a v rozhovorech s Elinor pak nacházel největší útěchu za přezíravý nezájem její sestry.

Elinor s ním hluboce soucítila i z dalšího důvodu: vytušila totiž, že bolestné zklamání v lásce už kdysi prožil. Přivedlo ji k tomu pár slov, která utrousil jednou večer na zámku, kdy si po vzájemné dohodě spolu sedli stranou, zatímco ostatní tančili. Sledoval očima Mariannu, a po kratším mlčení poznamenal s lehkým úsměvem: „Vaše sestřička neuznává, pokud vím, že by se někdo mohl v životě zamilovat dvakrát.“

„Ano,“ odpověděla Elinor, „její představy jsou výhradně romantické.“

„Anebo možná nevěří, že se to může stát.“

„Nejspíš zastává takový názor. Ale jak k němu dospěla, aniž zavrhla vlastního otce, který měl dvě manželky, to nevím. Za pár let se naučí usuzovat na solidnějších základech zdravého rozumu a zkušeností, a pak snad budou její nápady pochopitelnější a přijatelnější i jiným lidem než jí.“

„To je velmi pravděpodobné,“ odvětil, „přesto ale jsou předsudky mladičké bytosti svým způsobem tak roztomilé, že je člověku až líto, když ustoupí obecně převládajícím názorům.“

„V tom s vámi nemohu souhlasit,“ řekla Elinor. „S Mariannou a jejími nápady bývá takový kříž, že to žádné kouzlo vznětlivosti a naivity nemůže vynahradit. Její způsob uvažování jeví neblahé sklony nebrat v úvahu, co se sluší, a proto se upřímně těším, až se po světě víc rozkouká. Myslím, že jí to bude jen ku prospěchu.“

Zavládlo ticho. Po chvíli navázal na předchozí rozhovor:

„Nebere vaše sestřička v úvahu, že okolnosti se mohou lišit? Anebo je druhá láska pokaždé stejný zločin? Mají se ti, kdo se při první volbě dožili zklamání, ať už vinou nestálosti milované bytosti nebo nepřízně osudu, na zbytek života obrnit lhostejností?“

„Namouvěru, tak dopodrobna obeznámena s jejími zásadami nejsem. Víím pouze, že jsem od ní ještě neslyšela o žádné druhé lásce, kterou by byla pokládala za omluvitelnou.“

„Takové stanovisko přece neobstojí,“ namítl, „změní se, naprosto se změní – ale ne, nepřejte si to – když se mladé stvoření pak musí romantického cítění vzdát, jak často je vystřídají názory příliš přízemní a také nebezpečné! Sám jsem to zažil. Znal jsem kdysi dámu, která temperamentem a způsobem uvažování velmi připomínala vaši sestřičku, a když se musela změnit – řada neblahých okolností ji k tomu donutila –“ Zarazil se; zřejmě usoudil, že promluvil příliš otevřeně, a co mu Elinor z tváře vyčetla, to by jí bylo jinak ani nenapadlo. Byla by asi zmínku o té dámě přešla bez dalších úvah, kdyby v ní nebyl vyvolal dojem, že o ní žádným způsobem nechce mluvit. Takhle však nebylo třeba fantazii ani příliš bičovat, aby vyvstala spojitost mezi jeho nynějšími city a něžnou vzpomínkou na dávnou lásku. Elinor o víc neusilovala. To Marianna na jejím místě by se byla tímhle nespokojila. Živá imaginace by jí byla hned

vykreslila celý příběh tragické lásky, provázené srdcervoucími okolnostmi.

12. Kapitola

Druhého dne si Marianna s Elinor vyšly na procházku, a tu mladší sestra oznámila starší takovou novinu, že prese všechno, co věděla o její nerozváženosti a bezmyšlenkovitosti, užasla nad tak výmluvným důkazem obojího. Marianna jí totiž rozjásaně sdělila, že jí Willoughby daroval koně, z vlastního chovu na svém somersetshirském panství, prý ideálního jezdeckého koně pro dámu. Dívka vůbec nevzala v úvahu, že matka nezamýšlí držet koně, a kdyby svůj úmysl změnila a ten dar schválila, musela by ještě koupit dalšího koně pro podkoního, toho podkoního by také musela vzít do služby, aby měl kdo koně projíždět, a v neposlední řadě pro obě zvířata postavit stáj, bez zaváhání nabídku přijala a teď to sestře na vrcholu blaženosti vyprávěla.

„Říká, že pro něho okamžitě pošle sluhu do Somersetshiru,“ dodala. „Až tu bude, vyjedeme si každý den. Já ti ho vždycky půjčím. Jen si představ tu nádheru, drahá Elinor, až oudeme cválat po okolních lukách!“

Velice nerada se z toho blouznění dala vytrhnout, nechtěla uznat těžkosti s tím spojené a ještě hezkou chvíli Elinoriným námitkám vzdorovala. Co se podkoního týká, maminka určitě nebude proti, vždyť nepříjde tak draho, *pro něho* stačí jakákoli herka nebo si půjčí koně na zámku a ustájit ho mohou v kůlně. Nato se Elinor opovážila vyjádřit pochyby, zda se to sluší, přijímat dary od muže, kterého zná tak málo, anebo přinejmenším teprve tak krátce. Tím míra trpělivosti přetekla.

„Mýlíš se, Elinor,“ zvolala Marianna procítěně, „když říkáš, že Willoughbyho málo znám. Neznáme se dlouho, to je pravda, ale znám ho lépe než kohokoli na světě krom maminky a tebe. Vztah přece neurčuje čas ani příležitost, ten záleží jen na povaze. Některým

lidem nestačí sedm let, aby se poznali, pro jiné je sedm dní víc než dost. Já bych pokládala z hlediska slušnosti za spornější, kdybych přijala koně darem od bratra než od Willoughbyho. Johna znám moc málo, třebaže jsme léta žili vedle sebe, ale na Willoughbyho mám už dávno svůj názor.“

Elinor považovala za nejmoudřejší nechat si v této věci své mínění pro sebe. Zнала sestřinu povahu. Námitky v tak citlivém bodě by ji jen utvrdily v původním stanovisku. Ale když jí připomněla milovanou maminku, zdůraznila, jaká by to pro ni byla zátěž, kdyby na sebe vzala břemeno větší domácnosti, jen aby dceři vyhověla (jistě by k tomu tíhla, v tom nebyla Elinor daleko od pravdy), Marianna zakrátko ustoupila. Slíbila, že maminku nevystaví pokušení udělat takovou nerozvážnost, o nabízeném daru se ani nezmíní, a až se s Willoughbym sejde příště, řekne mu, že ho nemůže přijmout.

Slovo dodržela; a když je Willoughby týž den přišel navštívit, zaslechla Elinor, jak mu šeptá, že se musí vzdát toho potěšení a jeho dar bohužel nemůže přijmout. Zároveň mu vypočítala důvody, které ji k změněnému rozhodnutí vedou, a ty byly tak pádné, že mladík ani nemohl naléhat. Očividně mu to ale bylo líto, a když to i procítěně vyjádřil, dodal také šeptem: „Ale ta kobyłka přesto patří vám, Marianno, i když ji právě teď nemůžete využít. Budu vám ji opatrovat, dokud se o ni nepřihlásíte. Až opustíte Bartoň a usadíte se natrvalo ve vlastním domově, Královna Mab vás tam bude očekávat.“

Tohle všechno slyšela i Elinor, a jeho slova, způsob, jakým to sestře říkal, a že ji oslovoval pouze křestním jménem, v ní vzbudily silný dojem, že mezi nimi vládou vztahy velmi důvěrné a že taková otevřenost nepochybně svědčí o dokonalé vzájemné shodě. Od této chvíle nepochybovala, že jsou zasnoubeni, a udivovalo ji pouze to, že při jejich otevřené povaze se o tom musí ona sama a další známi dohadovat z náhodných okolností.

Margaret jí nazítří vyprávěla příhodu, která její domněnky ještě potvrdila. Willoughby u nich den předtím strávil celý večer a Margaret, která po jistou dobu zůstala s ním a s Mariannou v salóne

sama, byla svědkem výjevu, o němž s důležitou tváří informovala nejstarší sestru, jakmile se spolu ocitly mezi čtyřma očima.

„Poslyš, Elinor, povím ti jedno velké tajemství,“ začala. „Naše Marianna se určitě bude brzy vdávat za pana Willoughbyho.“

„To mi vykládáš pořád od toho dne, co se seznámili támhle na stráni; ledva uplynul týden, už jsi tvrdila, že Marianna nosí jeho podobiznu kolem krku, ale pak se ukázalo, že je to pouze miniatura našeho prastrýčka.“

„Ale tentokrát je to něco docela jiného. Určitě budou mít svatbu, protože on má u sebe její kadeř.“

„Dávej si pozor na jazyk, Margaret. Možná že má u sebe kadeř nějakého *svěho* prastrýčka.“

„Ale kdepak, Elinor, jsou to Marianniny vlasy. Vím to skoro jistě, protože jsem včera viděla, jak jí je ustříhl. Po čaji, když jste s maminkou odešly, tak oni se spolu pořád bavili a něco si šuškali, a on jako by od ní něco chtěl, a pak vzal její nůžky a ustříhl jí dlouhatánský pramen vlasů, jak jí visely po zádech, zlíbal ty vlasy a pak je zabalil do bílého papíru a zastrčil do notýsku.“

Sdělení tak podrobnému a tak doloženému nemohla Elinor neuvěřit a ani se o to nesnažila, protože všechny okolnosti dokonale odpovídaly tomu, co slyšela a viděla sama.

Margaretina moudrost se neprojevovala vždycky takto k sestřině spokojenosti. Když na ni paní Jenningsová jednou večer na zámku zaútočila, aby jí prozradila, kterému mladíkovi dává Elinor přednost před ostatními, což už dlouho trápilo její zvědavost, Margaret se nejprve podívala na sestru a pak řekla:

„Ale já to nesmím prozradit, Elinor, vid’?“

Nato se ovšem všichni rozesmáli a Elinor se nuceně smála s ostatními. Stálo jí to ale bolestné úsilí. Byla přesvědčena, že Margaret má na mysli toho, jehož jméno by ani zanic nechtěla věčně slychat z úst vtipkující paní Jenningsové.

Marianna s ní upřímně soucítila, ale napáchala víc škody než užitku, když celá rozpálená prudce vyjela na Margaret:

„Pamatuj, že nemáš právo žádné svoje smyšlenky šířit dál.“

„Nejsou to žádné smyšlenky,“ bránila se Margaret, „sama jsi mi to pověděla.“

Tím pobavila přítomné ještě víc a všichni naléhali, aby jim odhalila něco bližšího.

„Jen nám to všechno pěkně povězte, děvenko,“ nabádala ji paní Jenningsová. „Jakpak se ten pán jmenuje?“

„Když já to nesmím říct, milostpaní. Ale vím to moc dobře, a taky vím, kde teď je.“

„Jistěže, jistěže, a kde je, to už si domyslíme. U sebe doma v Norlandu. Je to norlandský kaplan, vidíte?“

„Ne, to teda není. Nemá vůbec žádné povolání.“

„Margaret,“ ozvala se Marianna výhružně, „dobře víš, že sis tohle všechno vymyslela a že žádný takový člověk není.“

„To teda musel teď někdy umřít, protože určitě někdo takový býval, a jmenuje se na F.“

Elinor pak byla upřímně vděčná lady Middletonové, když v té chvíli podotkla, že se „venku prudce rozpršelo“, ačkoli si uvědomovala, že neodvádí rozhovor na jinou kolej z ohledu na ni, ale spíš proto, že odsuzuje takové neuhlazené dotírání, k jakému se při žertování s chutí uchyluje její manžel a matka. V její snaze ji okamžitě podpořil plukovník Brandon, který vždy ohleduplně dbal na pocity druhých, a oba se o deštivém počasí dlouze rozhovořili. Willoughby otevřel klavír, požádal Mariannu, aby k němu zasedla, a tak se spojeným úsilím několika lidí podařilo nebezpečné téma zažehnat. Elinor však trvalo ještě hezkou chvíli, než překonala rozpaky.

Potom se všichni dohodli, že na druhý den zajedou prohlédnout si jisté mimořádně pěkné panství, vzdálené asi dvanáct mil, které patřilo švagrovi plukovníka Brandona. Návštěvy směly dovnitř jen za plukovníkova doprovodu, protože majitel, dlící toho času v cizině, zanechal v té věci přísné příkazy. Zvlášť okolní park prý stojí za vidění, tvrdil sir John, a ten to musel vědět, protože tam vodil návštěvníky každé léto přinejmenším dvakrát už aspoň deset roků. V parku bylo také velké jezero. Když na ně vyplují, zabaví se před obědem, studené občerstvení si vezmou s sebou, pojedou se v otevřených bryčkách a neopomene se nic, co k zdařilému průběhu takového výletu náleží.

Některým přítomným to připadalo jako dost odvážný nápad vzhledem k roční době a také proto, že v posledních čtrnácti dnech denně pršelo, a paní Dashwoodová, trochu, už nachlazená, dala na Elinořinu radu, aby raději zůstala doma.

13. Kapitola

Zamýšlená vyjížďka do Whitwellu dopadla docela jinak, než Elinor tušila. Čekala, že promokne na kůži, že bude muset překonávat únavu a strach, ale došlo k něčemu ještě horšímu: nejelo se vůbec.

V deset hodin se celá společnost sešla na zámku, kde se mělo posnídat. Počasí vypadalo docela slibně, třebaže celou noc přšelo: mezi mraky honícími se po nebi často vysvitlo slunce. Všichni byli v dobrém rozmaru, těšili se na cestu a byli připraveni čelit kvůli tomu všemožnému nepohodlí a nesnázím.

Zatímco seděli u snídani, přinesl lokaj poštu. Byl mezi tím i dopis pro plukovníka Brandona; přijal jej, a když spatřil, odkud byl odeslán, zbledl a vyběhl z jídelny.

„Copak se tomu Brandonovi stalo?“ podivil se sir John. Žádný nebyl s to dát mu odpověď.

„Doufejme, že nedostal špatnou zprávu,“ podotkla lady Middletonová. „Jistě jde o něco mimořádného, jinak by plukovník takhle neodešel od stolu.“

Asi za pět minut se vrátil.

„Doufám, že jste se nedozvěděl nic nemilého, plukovníku,“ ozvala se paní Jenningsová, jen co se objevil na prahu.

„Vůbec ne, milostpaní, děkuji za optání.“

„To vám píšou z Avignonu? Doufám, že se paní sestře nepřítížilo?“

„Nikoli, milostpaní. Byl to pouze obchodní dopis z Londýna.“

„Ale jděte, obchodní dopis by vás přece nevyvedl takhle z míry. To mi nenamluvíte, plukovníku, jen pěkně s barvou ven!“

„Drahá matinko, pamatujte se,“ řekla lady Middletonová.

„A nepíšou vám náhodou, že se vaše sestřenka Fanny vdává?“ naléhala dál paní Jenningsová, jako by dceřinu výtku vůbec neslyšela.

„Ne, toho se ten dopis vskutku netýká.“

„A já stejně vím, od koho je, plukovníku. Doufám, že se jí daří dobře.“

„Koho máte na mysli, madam?“ zeptal se a tváře mu nepatrně zrudly.

„Ale vždyť víte koho.“

„Mrzí mne,“ obrátil se plukovník k lady Middletonové, „že ten dopis přišel právě dnes, protože se týká obchodních záležitostí, kvůli nimž se musím neprodleně rozjet do Londýna.“

„Do Londýna!“ zvolala paní Jenningsová, „a v téhle roční době? Co byste tam pohledával?“

„Velmi nerad se vzdávám tak příjemné společnosti, a zvláště je mi líto, že bez mého doprovodu bohužel nezískáte přístup do Whitwellu.“

Všichni se zhrozili.

„Ale kdybyste napsal lísteček hospodyni, pane Brandone, třeba by to stačilo,“ ozvala se dychtivě Marianna. Zavrtěl hlavou.

„Jet se musí,“ prohlásil sir John. „Přece to neodložíme, když už jsme všichni vypraveni. Zkrátka a dobře, pojeděš do Londýna až zítra, Brandone.“

„Kéž by se to dalo tak lehce odložit! Bohužel se však nemohu zdržet do zítřka.“

„Kdybyste nám pověděl, oč jde, sami bychom posoudili, jestli se to dá odložit nebo ne,“ řekla paní Jenningsová.

„Zdržel byste se ani ne o šest hodin, kdybyste vyjel až po návratu z Whitwellu,“ podotkl Willoughby.

„Nemohu si dovolit zdržet se ani o hodinu.“

Elinor pak zaslechla, jak Willoughby šeptá Marianně: „Některé lidi nepřejí druhým žádnou zábavu, a Brandon k nim patří. Nejspíš se bojí, aby se nenastydl, a vymyslel si tenhle trik, jak se z toho vykrotit. Vsadil bych padesát guinejí, že si ten dopis napsal sám.“

„Vůbec o tom nepochybuji,“ odpověděla Marianna.

„Tebe nikdo nezviklá, Brandone, když si něco vezmeš do hlavy, to vím odedávna,“ řekl sir John. „Doufám ale, že si to ještě rozmyslíš. Podívej, obě slečny Careyovy přijely kvůli tomu výletu z Newtonu, tři slečny Dashwoodovy přiběhly přes park a pan Willoughby vstal o dobré dvě hodiny dřív, než mívá ve zvyku.“

Plukovník Brandon znovu opakoval, jak ho to mrzí, že se kvůli němu společnost dočká zklamání, ale zároveň je ujistil, že tomu bohužel nemůže zabránit.

„No dobře, a kdy se teda vrátíš?“

„Doufám, že vás uvítáme na Bartoňů, jakmile se vám podaří odjet z města,“ připojila se milostivá lady, „a výlet do Whitwellu tedy odložíme do vašeho návratu.“

„Jste velmi laskavá. Nemám však vůbec představu, kdy se budu moci vrátit, a proto si netroufám nic slibovat.“

„Láry fáry! Musí se vrátit a taky se vrátí!“ zvolal sir John. „Jestli se tu do týdne neukáže, rozjedu se za ním.“

„Správně, milý zeti!“ halasila paní Jenningsová. „Třeba byste taní. zjistil, kvůli čemu vlastně odjel.“

Sluha přišel oznámit, že plukovníkův kuň je připraven.

„Přece nepojedeš do Londýna na koni?“ křičoval se sir John.

„Ne. Pouze do Honitonu. Tam přisednu na poštovní dostavník.“

„Nu, když jinak nedáš, přeji ti šťastnou cestu. Ale měl by sis to ještě rozmyslet.“

„Ujišťuji tě, že to není možné.“ Nato se s přítomnými rozloučil.

„Je naděje, že bych se s vámi a vašimi sestrami v průběhu zimní sezóny sešel v Londýně, slečno Dashwoodová?“

„Bojím se, že není.“

„V tom případě se s vámi musím rozloučit na delší čas, a to je mi upřímně líto.“

Marianně se beze slova uklonil.

„No tak, plukovníku,“ nevzdávala se paní Jenningsová, „než odjedete, povzte nám přece, kvůli čemu odjíždíte.“

Popřál jí dobrého dne a se sirem Johnem po boku odešel z pokoje.

Nářky a lamentace, do té chvíle ze zdvořilosti potlačené, propukly teď naplno, a všichni se shodli na tom, jaká je to ukrutnost, dočkat se takového zklamání.

„Však já stejně vím, co je to zač, ta jeho obchodní záležitost,“ chlubila se paní Jenningsová.

„Uhodla jste to, milostpaní?“ naléhali téměř všichni.

„Ano – týká se to slečny Williamsové, krk na to dám.“

„A kdo je slečna Williamsová?“ zeptala se Marianna.

„Cože? Vy nevíte nic o slečně Williamsově? Myslela jsem, že už jste o ní najisto slyšely. Je to plukovníkova příbuzná, blízká příbuzná. Jak blízká, o tom raději pomlčíme, aby se přítomné slečny nemusely červenat.“ Hlasitým šeptem pak sdělila: „Je to jeho nemanželská dcera.“

„Opravdu?“

„Samozřejmě! Jako by mu z oka vypadla. Nic bych za to nedala, že jí plukovník odkáže všechno své jmění.“

Když se sir John vrátil mezi ostatní, přidal se k obecným projevům nevole, že to tak nešťastně dopadlo, nakonec ale prohlásil, že když už se tak sešli, musí si nějakou tu radost dopřát, a po jistých úvahách dospěli k závěru, že pravá blaženost by je sice čekala jen ve Whitwellu, ale že by aspoň našli ztracenou duševní rovnováhu, kdyby se projeli po okolí. Kočáry tedy předjely, Willoughbyho jako první, a Marianna zářila štěstím, když do něho nasedala. Rozjeli se parkem s větrem o závod, brzy zmizeli ostatním z dohledu, a nikdo je pak už nespapřil, dokud se opět nevrátili, a to nejpozději ze všech. Oběma se vyjížďka zřejmě mimořádně zamlouvala, ale mluvili o ní docela povšechně: jezdili prý po cestách v údolí, zatímco ostatní zamířili do kopců.

Bylo dohodnuto, že si večer zatančí a všichni že se budou celý den výborně bavit. Další Careyovi přišli na večeři, takže jich k velké radosti sira Johna zasedlo k tabuli dvacet. Willoughby zaujal místo jako obvykle mezi oběma staršími slečnami Dashwoodovými. Elinor měla po pravici paní Jenningsovou, a ta, sotva se usadili, se naklonila a za jejími i Willoughbyho zády prohodila k Marianně dost nahlas, aby to oba slyšeli: „Přece jen jsem vás odhalila, navzdory vašemu manévrování. Víím, kde jste strávila dnešní den.“

Marianna zrudla a překotně jí na to odpověděla: „A kdepak, prosím vás?“

„Cožpak jste nevěděla, že jsme si vyjeli v mém kočárku?“ vložil se do toho Willoughby.

„Ale ano, pane Dovolenny, to vím moc dobře, jenomže mi vrtalo hlavou, *kam* jste si vyjeli. – Doufám, že se vám vaše sídlo zalíbilo, slečno Marianno. Je rozlehlé, já vím, a až vás tam přijdu navštívit, uvidím je doufejme nově zařízené, to bylo nutně potřeba už před šesti lety, kdy jsem tam byla naposledy.“

Marianna upadla do velkých rozpaků a odvrátila se. Elinor zjistila, že dáma ve své zvědavosti neváhala pověřit komornou, aby se vyptala podkoního pana Willoughbyho, a touto cestou vypátrala, že jeli do Allenhamu a strávili tam delší čas, než se prošli v parku a prohlédli si celý dům.

Elinor nevěřila svým uším, tak jí připadalo nepravděpodobné, že by Willoughby něco takového navrhl a Marianna byla svolná vstoupit do domu bez vědomí paní Smithové, s níž se přece vůbec nezná.

Hned jak vyšli z jídelny, se na to Marianny zeptala, a k svému nesmírnému údivu se přesvědčila, že paní Jenningsová měla ve všem pravdu. Marianna se na ni docela rozhněvala, že o tom pochybovala.

„A proč sis myslela, že jsme si nejeli prohlédnout Allenham, Elinor? Sama jsi přece kolikrát říkala, jak ráda by ses podívala dovnitř.“

„To je pravda, Marianno, ale nevstoupila bych dovnitř, kdyby nebyla přítomna paní Smithová, pouze v doprovodu pana Willoughbyho.“

„Pan Willoughby je ale jediný člověk, který má právo provést návštěvu po domě, a jelikož jsme jeli v otevřené dvoukolce, nemohli jsme přibrat nikoho dalšího. Bylo to moc příjemné odpoledne.“

„Obávám se,“ odpověděla Elinor, „že příjemné počínání neznamená ještě patřičné.“

„Právě naopak, tím je to jasně dokázáno, Elinor, protože kdyby na tom bylo opravdu něco nevhodného, tak bych to byla vycítila, to člověk vždycky pozná, když chybuje, a takové vědomí by mi bylo zkazilo všechnu radost.“

„Vysloužila sis tím už dost nepříjemných řečí, má milá Marianno, a nezdá se ti tedy aspoň dodatečně sporné, jestli ses zachovala moudře?“

„Pokud by dotěrné špičkování paní Jenningsové mělo být měřítkem našeho chování, pak se prohřešujeme proti dobrým mravům všichni a nepřetržitě. Jejích výtek nedbám, právě tak jako bych nedbala její chvály. Nechápu, co by na tom bylo špatného, že jsem se prošla v parku paní Smithové a prohlédla si její dům. Jednoho dne to všechno bude patřit panu Willoughbymu a...“

„I kdyby to jednoho dne patřilo tobě, neomlouvá to tvé chování.“

Marianna zrudla, ale zároveň jí ta výtka zněla libě, a když si o tom deset minut soustředěně popřemýšlela, přišla za sestrou a v nejlepší náladě jí řekla: „Možná že jsem se opravdu dopustila nerozvážnosti, že jsem jela do toho Allenhamu, ale pan Willoughby si tolik přál, abych to viděla, a je to kouzelný dům, to mi věř. Zvlášť jeden salón nahoře je moc krásný: dost veliký, aby se tam všechno odbývalo, a kdyby byl moderně zařízený, byl by nádherný. Je to rohový pokoj, má okna do dvou stran. Z jedné strany je vyhlídka na trávník za domem a pěkné husté lesy, z druhé na kostelík a ves, a za nimi se vypínají ty příkré kopce, které jsme tak často obdivovaly. Neviděla jsem ten pokoj v nejlepším stavu – ten nábytek, to jsou opravdu staré krámy – ale kdyby se nově zařídil – pár stovek liber by stačilo, povídal Willoughby – byl by z toho jeden z nejkrásnějších letních pokojů v celé Anglii.“

A kdyby ji Elinor byla mohla stranou ostatních nerušeně poslouchat dál, byla by jí popsala se stejným nadšením i všechny ostatní místnosti.

14. kapitola

Že plukovník Brandon tak zčistajasna ukončil návštěvu na zámku a že tak neúhybně tajil pravý důvod, to vrtalo paní Jenningsové hlavou ještě dva tři dny, a ta když si vzala něco do hlavy, nedala s tím hned tak pokoj, jako se s tím zpravidla setkáváme u lidí, kteří se příliš živě zajímají o počínání svých bližních. Pořád rozvíjela úvahy, co za tím asi vězí, byla si jista, že dostal nějakou moc špatnou zprávu, a tak probírala rozličné maléry, které ho mohly potrefit, jako by se byla pevně rozhodla, že mu žádný z nich neodpustí.

„Přihodilo se něco neblahého, to je jednou jisté,“ vykládala. „Viděla jsem to na něm. Chudáček! Bojím se, že si stojí špatně. Výnos z delafordského panství se nikdy neodhadoval na víc než dva tisíce ročně, a jeho bratr po sobě zanechal dost dluhů. Řekla bych, že ho odvolali kvůli finančním těžkostem. Co jiného by to bylo? Moc ráda bych věděla, jestli hádám správně. Dala bych za to nevimco, kdybych znala skutečný stav věcí. Možná že je to kvůli slečně Williamsově – ano, to bude ono, zatvářil se tak rozpačitě, když jsem se o ní zmínila. Není přece pravděpodobné, že by se jeho majetkové poměry náhle zhoršily, vždyť je to takový uvážlivý člověk, a jistě se mu za ta léta už podařilo vyplatit panství ze všech hypoték. Co jen za tím vězí? Možná že se jeho sestře v Avignonu přitížilo a poslala pro něho. No, ať je to, co je, upřímně mu přeji, aby vyběděl ze všech nesnází, a navrch ještě dostal dobrou ženu.“

Takhle dumala a takhle rozkládala paní Jenningsová, přikláněla se hned k té a hned k oné domněnce, a všechny jí ve chvíli zrodu připadaly nejpersvědčivější. Elinor sice plukovníku Brandonovi upřímně přála všechno dobré, nedokázala ale žasnout nad jeho náhlým odjezdem tak procítěně, jak by to byla ráda viděla paní Jenningsová, podle jejího mínění dané okolnosti ani tak vytrvalý údiv neopravňovaly, a nadto měla k divení jiný důvod. Tím byla

přezvláštní skutečnost, že její sestra i Willoughby přecházejí mlčením otázku, která je všechny živě zajímá, jak si oba jistě dobře uvědomují. Přesto mlčeli dál, a den ode dne se to ostatním zdálo podivnější a v nepochopitelném rozporu s povahou těch dvou. Proč se otevřeně matce a jí nesarčí s tím, k čemu podle jejich počínání mezi nimi muselo dojít, to si Elinor neuměla představit.

Chápala, že třeba nemohou pomýšlet na brzký sňatek – Willoughby sice měl nějakou rentu, ale zámožný patrně nebyl. Sir John odhadoval výnos z jeho panství na nějakých šest sedm stovek ročně, mladý muž ale žil stylem očividně přesahujícím takový příjem a sám si už nejednou postěžoval na svou chudobu. Přesto si podivné a málo účinné tajnůstkářství kolem jejich zasnoubení nedovedla vysvětlit; navíc se to tak rozcházel s jejich hlásanými názory i skutečným počínáním, že občas zapochybovala, zdali se opravdu zasnoubili, a pro tyto pochybnosti se nemohla odhodlat, aby se na to Marianny zeptala přímo.

Willoughby dával zcela nepokrytě najevo, že je má všechny rád. Marianně se věnoval se vši něhou hluboké lásky, k ostatním v rodině se choval jako pozorný syn a bratr. V zahradním domku zřejmě viděl a miloval svůj pravý domov – rozhodně tam trávil víc času než v Allenhamu, a pokud nebyli všichni sezváni na zámek, skončila jeho ranní vyjížďka zpravidla tam, kde pak až do večera prodléval Marianně po boku, zatímco jí jeho oblíbený pointr ležel u nohou.

Jednou vpoledvečer asi týden po plukovníkově odjezdu jako by mu srdce zvlášť přetévalo vřelým citem ke všemu kolem, a když se paní Dashwoodová náhodou zmínila o svých úmyslech na jaře domek přestavět, jal se vášnivě protestovat proti jakékoli změně prostředí, které prý si zamiloval a považuje za ideální.

„Cože?“ zvolal. „Přestavět tenhle drahý domeček? Ne a ne! S tím bych se nikdy nesmířil. Nesmíte přidat ani kámen do zdi, ani palec k podlaze, nechcete-li mne hluboce ranit.“

„Jen buďte klidný, nic podobného nehrozí,“ řekla Elinor. „Maminka nebude mít dost peněz, aby se do toho pustila.“

„To mne upřímně těší,“ prohlásil. „Kéž zůstane navždy chudá, jestli by bohatství neuměla využít jinak.“

„Děkuji vám, Willoughby. Ujišťuji vás ale, že nechci ohrozit váš citový vztah k tomuto domu ani vztah kohokoli jiného mně drahého – za to by mi žádné vylepšení nestálo. Můžete se spolehnout: ať mi na jaře zbude jakákoli částka, až všechno vyúčtuji, raději ty peníze nechám bez užitku ležet, než bych je použila na účel vám tak protivný. Skutečně se vám ale náš domov tak líbí, že tu nevidíte žádné nedostatky?“

„Miluji ho,“ odpověděl. „Pro mne je dokonalý. A nejen to: považuji ho za jediný druh obydlí, kde je možno v životě dojít štěstí, a kdybych byl velký boháč, dám bez váhání Combe zbourat a na jeho místě postavit přesně takovýhle domeček.“

„I s tím úzkým schodištěm a začouzenou kuchyní, že,“ podotkla Elinor.

„Ano,“ zvolal stejně rozdychtěně, „se vším všudy, co k němu patří – v žádných výhodách ani nevýhodách byste nepostřehla změnu. Teprve pak a jedině pak bych dokázal trávit pod jeho střechou dny tak šťastně jako v bartonském domečku.“

„Troufnu si tvrdit,“ podotkla Elinor, „že přes takové zjevné nedostatky, jako jsou lepší pokoje a širší schodiště, přilnete časem k vlastnímu sídlu stejně jako k zdejšímu dokonalému domku.“

„Za jistých okolností bych k němu třeba přilnul,“ odpověděl Willoughby, „ale váš domeček bude mému srdci vždycky drahý z důvodu zcela zvláštního.“

Paní Dashwoodová se radostně zadívala na Mariannu, jež upírala krásné oči na Willoughbyho pohledem výmluvně napovídajícím, že mu moc dobře rozumí.

„Často jsem si říkával,“ dodal ještě, „když jsem pobýval před rokem v Allenhamu, jaká je to škoda, že v bartonském zahradním domku nikdo nežije. Kdykoli jsem jel kolem, obdivoval jsem jeho krásnou polohu a bylo mi líto, že stojí prázdný. Ani ve snu bych se byl tehdy nenadál, že první novina, kterou mi paní Smithová oznámí, až znovu přijedu, se bude týkat toho, že zahradní domek má nové obyvatele. A já to přijal s takovou radostí a zájmem, že se to nedá vysvětlit jinak než předtuchou, jaké štěstí mne tu potká. Nemám pravdu, Marianno?“ obrátil se na dívku tlumenějším hlasem. Poté pokračoval jako dřív: „A tenhle domeček byste chtěla pokazit, paní

Dashwoodová? Zbavila byste ho vši kouzelné prostoty kvůli údajnému vylepšení! A tenhle drahý salón, kde jsme se seznámili a potom strávili tolik blažených chvil, byste degradovala na pouhý vchod, kudy by každý jen rychle prošel, a přitom je to pokoj pohodlnější a útulnější než nejprostornější a nejhonosnější sál na světě.“

Paní Dashwoodová ho znovu ujistila, že k žádným změnám nedojde.

„Jste předobrá žena,“ odpověděl vřele. „Váš slib mi daroval klid. Zajděte ještě o krok dál a darujte mi štěstí: řekněte mi, že nejen domeček zůstane tak, jak je, ale že i vy a celá rodina zůstanete stejně beze změny a že mne vždycky přijmete s tou vzácnou laskavostí, pro niž jsem si váš domov zamiloval.“

Paní Dashwoodová mu ochotně vyhověla a Willoughby jim celý večer dával najevo, jak je mu u nich dobře.

„Povečeříte s námi zítra?“ zeptala se paní Dashwoodová, když se loučili. „Nemohu vás pozvat na dřívější dobu, protože se musíme vypravit do zámku na návštěvu k lady Middletonové.“

Slíbil, že přijde ve čtyři.

15. Kapitola

Paní Dashwoodová v doprovodu dvou dcer také lady Middletonovou nazítří navštívila; Marianna zůstala doma pod nevěrohodnou záminkou, že má nějakou práci, a matka, která si hned domyslela, že jí Willoughby patrně slíbil zastavit se tu, až odejdou, ji nenutila jít s sebou.

Když se vracely, zahlédly před domkem Willoughbyho sluhu s koleskou a paní Dashwoodová si pomyslela, že hádala správně. Tušení ji tedy nezklamalo, sotva ale překročily práh, naskytl se jim pohled zcela netušený. Byly ještě v chodbě, když Marianna vyběhla ze salónu v očividném rozrušení s kapesníčkem na očích – snad je ani nepostřehla, jak utíkala po schodech nahoru. Celé udivené a znepokojené vešly do zmíněného salónu, kde zastaly pouze Willoughbyho: zády k nim se opíral o křbovou římsu. Otočil se a jeho tvář výrazně nasvědčovala tomu, že sdílí pocity, které přemohly Mariannu.

„Copak se jí stalo?“ zvolala paní Dashwoodová, jen za sebou zavřela, „snad se jí neudělalo špatně?“

„To doufám nikoli,“ odpověděl Willoughby s nucenou vyrovnaností a po chvíli s nepřesvědčivým úsměvem dodal: „To spíš mně hrozí, že mi bude špatně – v důsledku trpkého zklamání.“

„Jakého zklamání, propána?“

„Že u vás nemohu setrvat na návštěvě, jak jsem slíbil. Paní Smithová dnes využila svého práva bohaté tetinky, jejíž každé přání musí být chudému synovci rozkazem, a posílá mne do Londýna cosi zařídit. Dostal jsem právě příslušné podklady, rozloučil se s Allenhamem a pro útěchu jsem se teď přišel rozloučit s vámi.“

„Do Londýna? A to odjíždíte ještě dnes?“

„Za pár minut.“

„Ale to je mrzuté. Paní Smithové ovšem musíte vyhovět. Doufejme, že se vám podaří její záležitost brzy vyřídit, a opět se k nám vrátíte.“

Zrudl a odpověděl: „Jste moc milá, nepředpokládám ale, že bych se v dohledné době do Devonshiru vrátil. Navštěvuji paní Smithovou pouze jedenkrát do roka.“

„A to nemáte ve zdejšími kraji víc přátel? Myslíte, že byste nebyl vítán jinde než v Allenhamu? Styďte se, Willoughby! Máme vám vnucovat pozvání?“

Zrudl ještě víc a s očima sklopenýma odpověděl pouze: „Vaše dobrota mne překonává.“

Paní Dashwoodová pohlédla udiveně na Elinor. Elinor nepřestávala žasnout. Chvilí vládlo ticho. Prolomila je paní Dashwoodová.

„Chtěla bych dodat jen tolik, že v zahradním domku jste vždycky vítán. Nebudu naléhat, abyste se ihned zase vrátil, protože jen vy sám víte, jak dalece by *tohle* paní Smithové vyhovovalo, a v tom směru respektuji vaše rozhodnutí, protože vím, jak byste se rozhodnout chtěl.“

„Moje závazky jsou momentálně takové, že –“ koktal Willoughby, „– netroufám si doufat –“

Zarazil se. Paní Dashwoodová údivem oněměla a znovu zavládlo ticho. Tentokrát ho nakonec přerušil Willoughby, když s chabým úsměvem pravil: „Pošetile vás zdržuji. Nebudu víc prodlužovat vlastní muka a setrávat u přátel, z jejichž společnosti se déle nemohu těšit.“

Překotně se s nimi rozloučil a odešel. Dívaly se za ním, jak nastupuje do lehkého kočáru, a v minutě jim zmizel z očí.

Paní Dashwoodová z toho byla tak rozrušená, že jí nebylo do řeči, a proto vzápětí odešla ze salónu, aby se o samotě mohla vypořádat se starostmi a obavami, jež v ní tím náhlým odjezdem vyvolal.

Na Elinor to zapůsobilo stejně tíživým dojmem jako na matku. Výjev, jehož právě byla svědkem, budil nedůvěru. Jakým způsobem se s nimi Willoughby loučil, jeho rozpaky a snaha zastříť je úsměvy, a především jak se zdráhal přijmout matčino pozvání, což by u

zamilovaného nápadníka a vůbec u člověka jeho povahy nikdy nečekala, to ji vážně znepokojilo. Chvíli si chmurně říkala, že s Mariannou asi vůbec neměl vážné úmysly, pak zas usoudila, že se nejspíš nějak nešťastně pohádali – jak zdrcená Marianna vyběhla z pokoje, to skutečně na vážný konflikt vypadalo – ale když si vzpomněla, že ho sestra přece bezmezně miluje, připadaly jí zase jakékoli neshody velmi nepravděpodobné.

Ať už se však rozloučili z té či oné příčiny, Marianna tím nepochybně trpí a Elinor s ní citlivě spoluprožívá hoře, jemuž se jistě poddává nejen proto, aby si ulevila, ale které v sobě z domnělé povinnosti ještě rozněcuje a živí.

Asi za půl hodiny se matka vrátila, sice s očima zarudlýma, ale s výrazem nikoli zdrceným.

„Drahý Willoughby je touhle dobou už hezkých pár mil za Bartonem, Elinor,“ pravila, když usedala k ruční práci, „a s jak těžkým srdcem se mu asi cestuje!“

„Je to celé moc divné. Zničehonic je pryč. Odehrálo se to tak rychle! Včera tu byl ještě mezi námi, spokojený, veselý, pozorný. A teď se za deset minut rozloučí – odjede a vrátit se nehodlá! Muselo se přihodit ještě něco jiného, než co nám řekl. Já ho prostě nepoznávала. Jistě jste si toho sama také všimla, maminko. Co jen za tím vězí? Že by se byli pohádali? Proč by se jinak zdráhal přijmout vaše pozvání?“

„Jistě ne proto, že by mu to bylo proti mysli, Elinor, to jsem na něm poznala. Nemohl je přijmout. Důkladně jsem si to promyslela a mohu ti přesně vysvětlit všechno, co i mně ze začátku připadalo stejně nepochopitelné jako tobě.“

„Skutečně?“

„Ano. Přišla jsem tomu na kloub – i když ty, Elinor, která vždycky tak ráda o všem pochybuješ, ty se s mým vysvětlením asi nespokojíš, ale *mně* ho nevymluvíš. Jsem přesvědčena, že paní Smithová něco vytušila o jeho vztahu k Marianně, není jí to po chuti (možná že by si přála dohodit mu jinou nevěstu), z toho důvodu ho chce poslat pryč, i vymyslí si tu neodkladnou záležitost v Londýně. Takhle to podle mého názoru bylo. On si uvědomuje, že mu jeho volbu neschvaluje, proto si zatím netroufá jí svěřit, že se s Mariannou

zasnoubil, a při svém závislém postavení pokládá za nezbytné jí vyhovět a na nějaký čas odjet z Devonshiru. Řekneš mi teď, já vím, že takhle to může a také *nemusí* být, ale já nechci žádné malicherné námitky slyšet, ledaže bys pro to měla jiné, stejně uspokojivé vysvětlení. A co mi k tomu tedy povíš, Elinor?“

„Nic, protože jste mou odpověď předvídala.“

„Byla bys tedy namítla, že takhle to může, ale nemusí být. Ach, Elinor, já tě nechápu. Vždycky uvěříš spíš v zlo než v dobro. Budeš čekat, že se Marianna bude trápit a Willoughby ji zradí, místo abys pro toho hochu měla trochu pochopení. Hned ho odsoudíš, když se s námi nerozloučil tak vřele jako jindy. Proč bych neměla brát v úvahu, že měl plnou hlavu něčeho jiného, že na něho těžce doléhaly nečekané nesnáze? Cožpak musím zavrhnout pravděpodobné vysvětlení jen proto, že to není jistota? Cožpak nic nedlužíme muži, jehož máme proč milovat a vůbec nemáme proč odsuzovat? Neuznáme, že jedná pod vlivem okolností, které třeba v té chvíli nechápeme, protože nám je prozatím nemůže objasnit? A z čeho, prosím tebe, ho vlastně podezíráš?“

„To vám sotva dokážu povědět. – Ale když se někdo začne najednou chovat docela jinak, vzbudí to nepříjemný dojem. Máte ale hodně pravdy v tom, že si zaslouží všemožné ohledy, a já bych chtěla soudit každého nepředpojatě. Willoughby může mít pro své chování pádné důvody a já doufám, že je má. Odpovídalo by to ale jeho povaze, kdyby nám je byl rovnou odhalil. Občas bývá radno s něčím hned nepospíchat na trh, ale právě u něho bych takový postup nečekala.“

„Nevyčítej mu, že jedná v rozporu se svou povahou, když mu nic jiného nezbyvá. Uznáváš ale pádnost důvodů, které jsem uvedla na jeho obranu? – To mne těší, a tím je zproštěn všeho podezírání.“

„Ne tak docela. Možná činí moudře, když tají své zasnoubení (pokud k němu došlo) před paní Smithovou – a v tom případě je pro Willoughbyho nezbytné prozatím se v Devonshiru moc neukazovat. Ale proč je tají před námi?“

„Před námi? Holčičko drahá, přece mi tu nebudeš obviňovat Willoughbyho s Mariannou, že něco tají? Tomu nerozumím, vždyť je stále stíháš vyčítavými pohledy, že si počínají tak nepokrytě.“

„Nemusí mi dokazovat, že se milují,“ odpověděla Elinor, „ale že se zasnoubili, to ano.“

„Já jsem pevně přesvědčena o obojím.“

„A přitom vám k tomu ani jeden, ani druhý slůvko neřekli.“

„Nepotřebuji slova, kde činy hovoří jasnou řečí. Cožpak se k Marianně a k nám ke všem aspoň už čtrnáct dní nechová tak, aby dal najevo, že ji miluje a považuje za svou budoucí ženu, a k nám že cítí vřelou náklonnost jako k nejbližším příbuzným? Cožpak jsme si v tomhle neporozuměli? Cožpak mne denně nežádal o souhlas tím, jak na mne hleděl, jak se ke mně choval, jak byl pozorný a uctivý? Ty opravdu pochybuješ, Elinor, že ji požádal o ruku? Jak tě to vůbec napadlo? Umíš si představit, že Willoughby, když ví, jak ho Marianna miluje, by od ní odjel, a možná na dlouhé měsíce, aniž by ji ujistil o své lásce – že by se rozloučili a jeden druhému se nesvěřili?“

„Uznávám,“ odvětila Elinor, „že všechny okolnosti *až na jednu* podporují domněnku o jejich zasnoubení, a tou výjimkou je skutečnost, že o tom oba mlčí, a podle mého názoru tohle samo o sobě pomalu vyváží všechno ostatní.“

„Co je to za logiku? Musíš mít o Willoughbym nevalné mínění, když po tom všem, co se mezi nimi nepokrytě odehrávalo, dokážeš pochybovat o jejich vzájemných vztazích. To si celou tu dobu s tvou sestrou jen zahrával? Myslíš si, že je mu lhostejná?“

„Ne, to si rozhodně nemyslím. Jistě ji miluje – tohle nepředstírá.“

„To by ji potom ale miloval podivnou láskou, kdyby od ní dokázal odjet tak lhostejně a bez pomyšlení na budoucnost, jak si myslíš ty.“

„Nezapomínejte, maminko drahá, že jsem jejich vztah nikdy nepovažovala za vážnou známost. Mám o tom své pochyby, to nepopírám, ale neozývají se už tak silně a možná že zakrátko docela vymizí. Budou-li si dopisovat, přestanu se o Mariannu bát.“

„Vskutku velkorysý ústupek z tvé strany! A kdybys je viděla u oltáře, napadne tě, že se nejspíš budou brát. Ty jeden Tomáši nevěřící! Já se ale po žádných důkazech pídít nehodlám. Podle mého mínění tu pochybnosti nejsou na místě: vždyť se nesnažili nic utajit, počínali si otevřeně a bezelstně. Jistě víš, po čem touží Marianna.

Zřejmě tedy pochybuješ o Willoughbym. Ale proč? Není to snad muž čestný a ohleduplný? Projevil snad znepokojující nestálost? Dokázal by Mariannu oklamat?“

„Doufám, že ne, věřím, že ne,“ zvolala Elinor. „Mám Willoughbyho ráda, upřímně ho mám ráda, a kdybych ho měla podezírat z nečestného jednání, bolelo by mne to stejně jako vás. Ty pochybnosti mne přepadly proti mé vůli a napříště se jim budu bránit. Udivilo mne, to doznávám, jak se dnes choval – mluvil docela jinak než dřív, nepřijal s povděkem vaši laskavou nabídku. Ale to všechno se dá vysvětlit tím, že se ocitl v nějaké nepříjemné situaci, jak jste vytušila. Krátce předtím se rozloučil s Mariannou, viděl ji zdrcenou žalem, a jestli považoval za nutné ze strachu, aby si nepopudil paní Smithovou, odolat pokušení brzy se sem vrátit, a přitom si uvědomoval, že se nám bude jevit jako nezdvořák, který má kdovíco za lubem, když nepřijme vaše pozvání a zároveň přizná, že odjíždí na delší dobu, je věru pochopitelné, že upadl do rozpaků a bylo mu z toho trapně. Přesto by mu ale podle mého spíše sloužilo ke cti, kdyby nám byl prostě a otevřeně své nesnáze vylíčil, a také by to víc odpovídalo jeho povaze – nechci ale nikoho odsuzovat z tak úzkoprsého hlediska jen proto, že bych se já na jeho místě rozhodla jinak a že takový postup nepovažuji za správný a zásadový.“

„To jsi řekla dobře. Willoughby si nezasluhuje, abychom ho podezíraly. Neznáme ho sice dlouho, ale není tady v kraji cizí, a nikdo o něm nikdy špatně nemluvil. Kdyby nemusel brát ohled na nikoho než na sebe a mohl se kdykoli oženit, bylo by mi divné, kdyby odjel a předtím se mnou nepromluvil, jenomže to není jeho případ. Jejich známost provázejí od počátku jisté těžkosti, vzít se budou moci až kdoví kdy, a proto dokonce i to tajnůstkářství, pokud se to stejně nerozkřikne, je možná nejmoudřejší řešení.“

V té chvíli je vyrušila Margaret, která s nimi přišla posedět, a Elinor tím byla dána možnost rozvážit si v klidu všechny matčiny argumenty, uznat oprávněnost aspoň některých z nich a doufat, že se všechny potvrdí.

Marianna se do večere neukázala; potom vešla do jídelny a beze slova zaujala své místo u stolu. Oči měla zarudlé a opuchlé a zdálo se, že se dosud stěží brání slzám. Nikomu nepohlédla do tváře,

nedokázala nic pozřít ani promluvit, a když jí po čase matka mlčky stiskla ruku, zhroutila se pod tím něhyplným projevem soucitu i poslední špetička sebeovládání, dívka propukla v pláč a vyběhla z pokoje.

Prudkému zoufalství se pak oddávala celý večer. Nebylo v jejích silách, protože se o to také nesnažila, aby se ovládla. Jen padlo slůvko, které se dalo třeba vzdáleně vztahovat na Willoughbyho, okamžitě podlehla svým citům, a třebaže se matka i sestry všemožně snažily, aby ji nerozrušily, ukázalo se, že není v jejich moci, pokud tedy vůbec měly promluvit, aby se vyvarovaly všeho, co jí ho v jejím rozpoložení připomene.

16. Kapitola

Marianna by si to byla nikdy neodpustila, kdyby byla tu první noc po rozloučení s Willoughbym oka zamhouřila. Nebyla by se mohla matce a sestřám na druhý den podívat do tváře, kdyby ráno nevstávala s temnými kruhy pod očima, jak se v bezesné noci převalovala na loži. Zjitřené city ji však zmíněného nebezpečí uchránily a podobnou hanebnost nedopustily. Celou noc probděla, povětšinou v slzách. Ráno vstala s migrénou, sotva dokázala udělat krok, jídlo odmítala a matce a sestřám působila vážné starosti. K slovům útěchy zůstávala hluchá – vlastní rozcitlivění ji unášelo příliš mocným proudem.

Po snídani se vydala sama ven, prošla křížem krážem vískou Allenhamem, oddávala se vzpomínkám na zašlé úchvatné chvíle a lkala nad současným obratem událostí skoro až do oběda.

I večer se takhle oddávala citům. Přehrála si všechny oblíbené písně, které hrávala Willoughbymu, všechny melodie, při nichž se jejich hlasy nejčastěji prolínaly, seděla u klavíru a zírala na každíčkou notu, kterou jí vypsál, až se tak roztesknila, že už se jí do srdce víc smutku nevešlo, a takto v sobě živila žal i v následujících dnech. Trávila dlouhé hodiny u klavíru, kdy střídavě zpívala a stkala, hlas se jí často lámal v slzách. A stejně jako v hudbě hledala i v knihách trápení, jaké jí spolehlivě skýtal rozdíl mezi minulostí a dneškem. Nečetla nic, než co čítali spolu.

Trpět tak vášnivě nelze ovšem nastálo; za pár dní přišla na řadu mírnější melancholie, i když zmíněné obřady, které svědomitě dodržovala, procházky v osamění a tiché meditace tu a tam vyústily v žal propukající s neztenčenou silou.

Willoughby nenapsal a Marianna očividně ani žádný dopis nečekala. Matce to bylo divné, Elinor znovu zneklidněla. Paní Dashwoodová ale uměla pokaždé všechno vysvětlit – přinejmenším k vlastní spokojenosti.

„Nezapomínej, Elinor, jak často nám sir John dopisy osobně přináší a také bere na poštu,“ povídala. „Usoudily jsme přece shodně, že patrně musí svůj vztah tajit, a to by sotva bylo možné, kdyby jejich korespondence procházela siru Johnovi rukama.“

Elinor nemohla popřít, že na matčiných slovech něco je, a snažila se v tom vidět dostatečně pádné vysvětlení. Věděla však o způsobu zcela jednoduchém a přímém, jak rázem odhalit pravý stav věcí, a nedalo jí to, aby ho matce neporadila.

„A co kdybyste se Marianny prostě zeptala, jestli je zasnoubena s Willoughbym anebo ne?“ řekla. „Od vás jako od matky, a od matky tak milující a chápavé, by taková otázka byla na místě a jí by se to nemohlo dotknout. Viděla by v tom přirozený projev mateřské lásky. Marianna se přece vždycky otevřeně se vším svěřuje, a vám především.“

„Nezeptala bych se jí na to ani zanic na světě! Co když zasnoubení nejsou, jak by ji potom taková otázka ranila! Rozhodně by to ode mne bylo nešetrné. Ztratila by ke mně důvěru, kdybych ji donutila vyzpovídat se mi z toho, co prozatím nemá nikomu prozradit. Znáám Mariannu do hloubi duše, vím, že mne upřímně miluje a že se o tom nedozvím jako poslední, až nastane ta pravá chvíle. Nenutila bych ke zpovědi nikoho, a tím méně vlastní dceru, protože by mi třeba z povinné úcty proti své vůli vyhověla.“

Elinor se taková velkomyslnost při sestřině mládí jevila přehnaná, a pokoušela se proto matku přemluvit, ale nadarmo: nad zdravým rozumem, zdravou starostlivostí i zdravou prozíravostí převážil u paní Dashwoodové romantický jemnocit.

Uběhlo pár dní, než před Mariannou padla v rodině zmínka o Willoughbym – sir John a paní Jenningsová ovšem tak ohleduplní nebyli a jejich žertíky jitřily trýzeň nejedné trýznivé chvíle – jednou večer však paní Dashwoodová namátkou vzala do ruky svazek Shakespearových her, a tu prohodila:

„Toho *Hamleta* jsme nedočetli, Marianno; náš milý Willoughby odjel, než jsme dospěli ke konci. Dáme ho stranou, a až znovu přijede... ale na to si možná ještě řadu měsíců počkáme.“

„Měsíců?“ zvolala Marianna užasle. „Ne, ne – ani řadu týdnů.“

Paní Dashwoodová litovala svých slov, ale Elinor byla ráda, neboť z Marianniny odpovědi usoudila, že sestra Willoughbymu plně důvěřuje a je obeznámena s jeho záměry.

Někdy za týden po jeho odjezdu se Marianna dala přemluvit, aby se vydala na obvyklou procházku se sestrami a nebloudila nikde sama. Doposud dávala výhradně přednost toulkám bez doprovodu. Když si sestry usmyslely projít se po úbočí, odběhla po silnici, když se chystaly projít údolím, už se šplhala někam na kopec, a nikdy nebyla k nalezení, když se druhé dvě vypravovaly ven. Nakonec se však přece dala přemluvit, i když to stálo Elinor dost námahy, protože se jí ta věčná sestřina osamocení vůbec nezamlouvala. Kráčely po silnici v údolí a povětšinou mlčely. Co se Marianně honilo hlavou, do toho jí nikdo nemluvil, a Elinor, když jednou prosadila svou, se víc nechtěla vnucovat. V místech, kde údolí končilo a přecházelo v krajinu sice žírnou, ale už otevřenější a ne tak divokou, se dodaleka rozbíhala silnice, po níž do Bartoňů poprvé přijely; zůstaly stát, aby se pokochaly výhledem do kraje, který se jim sice z domku také v dáli nabízel, ale tentokrát z míst, kam na svých procházkách náhodou dosud nezašly.

V nehybné scénérii zakrátko upoutal jejich pozornost pohyb: od obzoru se k nim blížil jezdec na koni. Za pár minut už rozpoznaly, že je to pán, a vzápětí nato Marianna u vytržení zvolala:

„Je to on, ano, je to on! Já to věděla!“ A chvátala mu vstříc, ještě než jí Elinor stačila varovat:

„Mýlíš se, Marianno, to Willoughby asi nebude. Není tak vysoký ani nemá jeho držení.“

„Má, má, má!“ hádala se Marianna. „Krk bych na to dala. Jeho držení, jeho kabát, jeho koně. Věděla jsem, že se brzy vrátí.“

Rozběhla se mu dychtivě vstříc, a Elinor, přesvědčená, že to Willoughby není, také zrychlila krok, aby Marianna nebyla tak nápadná, a pomalu ji doháněla. Zakrátko je od jezdce dělilo sotva třicet yardů. Marianna k němu zvedla oči a srdce se jí sevřelo: prudce se otočila a chtěla se rozběhnout nazpátek, když tu na ni obě sestry zavolaly a třetí hlas, téměř stejně důvěrně známý jako Willoughbyho, se k nim připojil a vyzýval ji, aby zůstala stát. Překvapeně se znovu otočila a naskytl se jí vítaný pohled na Edwarda Ferrarse.

Byl to jediný muž na světě, jemuž v té chvíli mohla odpustit, že není Willoughby, jediný, který jí dokázal vyloudit úsměv na rtech. Polkla tedy slzy, usmála se na něho a kvůli sestře přemohla vlastní rozčarování.

Sesedl s koně, předal otěže sluhovi a dál šel s dívkami pěšky, protože přijel do Bartoňů na návštěvu.

Celá rodina ho srdečně uvítala; a nejvíc ze všech Marianna, která vřelou radostí z jeho příjezdu předčila i Elinor. Pro Mariannu se vskutku setkání Edwarda s Elinor odbylo s nepochopitelným chladem, jaký provázal jejich vzájemné vztahy už na Norlandu. Především Edward nespĺňoval její představy, jak si zamilovaný muž počíná a co při takové příležitosti říká. Podléhal rozpakům, nedával téměř vůbec najevo radost, že ji zase vidí, netvářil se uchváceně ani rozjařeně, namísto mnohomluvných výlevů odpovídal pouze na otázky a nevyznamenával Elinor zvláštní přízní. Marianna, když ho tak viděla a slyšela, nepřestávala žasnout. Edward by se jí byl hnedle zprotivil, a skončilo to tak, jak u ní nutně končilo každé citové hnutí, že se v duchu vrátila k Willoughbymu, který se ve svém počínání tolik lišil od svého budoucího švagra.

Po krátkém mlčení, které vystřídalo první překvapení a vypyávání, obrátila se na něho Marianna s dotazem, zdali cestuje přímo z Londýna. A tu se ukázalo, že Edward prodlévá v Devonshiru už čtrnáct dní.

„Čtrnáct dní!“ opakovala užasle: nemohla uvěřit, že je tak dlouho v jejich hrabství a Elinor dosud nevyhledal.

S výrazem blížkým zoufalství dodal, že byl na návštěvě u jistých přátel poblíž Plymouthu.

„Pobýval jste poslední dobou v Sussexu?“ zeptala se Elinor.

„Byl jsem na Norlandu asi před měsícem.“

„A jak to vypadá v mém Norlandu milovaném?“ zvolala Marianna.

„V tvém Norlandu milovaném to vypadá nejspíš jako vždycky touhle roční dobou,“ řekla jí na to Elinor. „V lese i na cestičkách jsou všude hromady zetlelého listí.“

„Ach, co je to za úchvatný pohled, když padá listí! S rozkoší jsem se vždycky procházela pod stromy, když je vítr vířil všude kolem mne. Jaké pocity to ve mně vyvolávalo, a podzim vůbec, i celá jeho atmosféra! Teď si těch listů kouzelných nikdo ani nevšimne. Jsou jen na obtíž, musí se rychle shrabat, aby co možno nejdřív zmizely z očí.“

„Každý nesdílí tvou vášeň pro opadané listí,“ poznamenala Elinor.

„To je pravda, málokdo sdílí nebo chápe mé cítění. Ale *někdy* se to přece stává.“ Zasnula se a chvíli trvalo, než se vytrhla ze vzpomínek. „Pohleďte, Edwarde, u nohou se vám prostírá bartonské údolí,“ upozornila ho. „Je to vzrušující pohled, nemyslíte? Ty kopce! Viděl jste už něco podobného? Vlevo je zámek Bartoň, tam mezi těmi stromy a zahradami. Odsud zahlédnete jenom roh domu. A támhle pod tím kopcem vzadu, který se tak mocně vypíná k nebesům, leží náš domeček.“

„Je to krásný kraj,“ odvětil, „ale tyhle cesty v údolí budou v zimě samé bláto.“

„Jak můžete myslet na bláto, když se vám nabízí takový pohled?“

„Protože se mi krom jiného nabízí i pohled na hrozně rozblácenou cestu,“ odvětil s úsměvem.

„Já to nechápu!“ zašeptala si Marianna pro sebe, když opět vykročili.

„Máte zde dobré sousedy? Jsou ti Middletonovi příjemní lidé?“

„Ne, vůbec ne,“ odpověděla Marianna, „to jsme měli velkou smůlu.“

„Marianno, jak můžeš takhle mluvit?“ zvolala její sestra. „Jsi nespravedlivá! Je to velmi slušná rodina, pane Ferrarsi, a k nám se od začátku chovají obdivuhodně přátelsky a vlíd: ně. Zapomněla jsi už na ty mnohé pěkné chvíle, které jsme u nich strávili, Marianno?“

„Ne,“ zamumlala Marianna, „a na to holé utrpení u nich laké ne.“

Elinor to přešla bez povšimnutí a věnovala se pak už jen hostovi, pracně udržovala v chodu cosi jako přátelský rozhovor, vykládala mu o jejich nynějším domově, jaké má výhody a tak podobně, a tím ho přiměla, že se i on občas něco zeptal nebo něco prohodil. Bolestně se jí dotýkalo, že se chová tak chladně a neosobně, trápilo ji to i hnětlo,

rozhodla se ale, že se bude řídit spíše podle toho, co bylo kdysi, a nedala mu tedy najevo ani smutek, ani nelibost: vedla si tak, jak podle jejího mínění odpovídalo jejich příbuzenským svazkům.

17. kapitola

Paní Dashwoodová se z překvapení nad setkáním okamžitě vzpamatovala, jelikož podle jejího mínění bylo nad slunce jasnější, že se v Bartoňů brzy objeví. Podstatně déle jí trvalo, než mu vypověděla, jakou má radost. Uvítala ho opravdu moc mile a jeho rozpaky i chladný odstup musely před takovým přijetím kapitulovat. Stejně ho začínaly zrazovat, ještě než vkročil do domu, a dobrosrdečná paní Dashwoodová je lehce smetla stranou. Žádný muž se totiž nemohl zamilovat do některé její dcery, aniž trochu té lásky vztáhl i na ni, a Elinor zakrátko s uspokojením viděla, že se opět začíná podobat tomu starému Edwardovi. Jako by v něm vřelý vztah k nim všem znovu ožil a stejně jako dřív mu jejich blaho leželo na srdci. Přesto ale jako by se nemohl vymanit ze stísněné nálady: pochválil jejich domov, obdivoval výhled, byl k nim pozorný a milý, ale jako by ho něco tížilo. Nikomu z rodiny to neušlo a paní Dashwoodová, která za tím viděla nějaké další kapřice jeho matky, usedala ke stolu rozhořčená na všechny sobecké rodiče na světě.

„Tak jakou budoucnost vám teď paní Ferrarová chystá,

Edwarde?“ zeptala se, když se po obědě sesedli kolem krbu. „Máte se stále ještě proti své vůli stát slavným řečníkem?“

„Nikoli. Matka už se doufám přesvědčila, že mi chybí talent i chuť, aby ze mne byl politik.“

„Ale čím se tedy proslavíte? Protože proslavit se musíte, jinak se své rodině nezavděčíte, a když postrádáte sklon k rozmařilosti, nepřátelíte se hned s kdekým, nemáte žádné povolání a nepřekypujete sebevědomím, budete s tím mít možná jisté těžkosti.“

„Nebudu se vůbec o nic podobného pokoušet. Nechci se proslavit a mám dobrou naději, že se mi to nepošestší. Chválabohu mi nikdo nemůže vnutit talent a výřečnost.“

„Chybí vám ctižádost, to já vím. Všechna vaše přání se vyznačují skromností.“

„Myslím, že jsem stejně skromný jako ostatní lidé: přeji si jako každý druhý, abych byl v životě spokojený, ale jako každý druhý mohu být spokojený jen po svém. Mně by sláva štěstí nepřinesla.“

„To ani není v její moci!“ zvolala Marianna. „Sláva ani majetek štěstí nezaručí!“

„Sláva asi ne,“ ozvala se Elinor, „ale majetek může k životní spokojenosti hodně přispět.“

„Styd' se, Elinor!“ zvolala Marianna. „Peníze blaží jen toho, kdo nemá žádné jiné zdroje blaženosti. Pokud máš zabezpečené živobytí, nejsou přece samy o sobě zdrojem spokojenosti.“

„Možná že máme na mysli totéž,“ usmála se Elinor. „*Tvoje* zajištěné živobytí a *můj* majetek jsou si třeba blízce příbuzné; na světě už to tak chodí, že bez peněz chybí různé příjemnosti života. Ty to ovšem vyjadřuješ vzosněji než já. Pověz nám ale, co obnáší tvé zajištěné živobytí?“

„Takových osmnáct set dva tisíce ročně, víc ne.“

Elinor se zasmála. „*Dva tisíce ročně!* Pro mne je poloviční příjem už majetek! Já věděla, jak to skončí!“

„A přitom jsou dva tisíce ročně přece docela uměřený požadavek,“ rozvíjela své úvahy Marianna. „Za méně nemůže rodina slušně žít! Rozhodně to není žádná rozmařilost. Domácnost s patřičným služebnictvem, kočár nebo dva a lovecké koně tolik stojí.“

^ Elinor se znovu usmála, když slyšela, jak má sestra propočítané budoucí výdaje na panství Combe Magna.

„Lovecké koně?“ podivil se Edward. „Nač musíte mít lovecké koně? Každý přece není lovec.“

Marianna zrudla, když odpovídala: „Ale hodně mužů ano.“

„Kéž by někdo každé z nás daroval velké jmění!“ pojala Margaret nový nápad.

„Ano, kéž by se to stalo!“ zvolala Marianna a oči jí zajiskřily a tváře zaplály při představě takového pomyslného šťastného obratu.

„Zbláznila bych se radostí!“ zvolala Margaret. „Copak bych si ale s tolika penězi počala?“

Marianna se zatvářila, jako by si ona v té věci věděla rady hned.

„Ani já bych neuměla využít velkého jmění, když. by všechny mé děti byly bohaté bez mého přispění,“ řekla paní Dashwoodová.

„Začala byste se zvelebováním tohohle domu, a brzy byste měla po těžkostech,“ podotkla Elinor.

„A ty podivuhodné objednávky, které by se v tom případě odeslaly do Londýna!“ řekl Edward. „Knihkupci, prodejny hudebnin a tisků by měli svátek! Vy, slečno Elinor, byste si vyžádala každou novou reprodukci dobrého díla, a pro Mariannu, tu duši velkolepou, by se v Londýně ani nenašlo dost not. A těch knih! – Thomson, Cowper, Scott – všechny by si je koupila, a ne jednu: možná by vykoupila všechny výtisky, jen aby nepadly do špatných rukou, a hlavně by chtěla mít všechny knihy, kde by se poučila, jak nejlépe obdivovat staré zkroucené stromy. Vidíte, Marianno? Nezlobte se na mne za tu troufalost. Chci vám jen dokázat, že jsem nezapomněl na naše minulé debaty.“

„Vždycky si minulost ráda připomenu, Edwarde – ať události smutné nebo veselé, s láskou na ně vzpomínám – a nikdy vám nebudu zazlívát, že mluvíte o zašlých časech. Uhádl jste, jak bych s penězi naložila – aspoň s jistou částkou – co by mně přebývalo, to bych jistě věnovala na rozhojnění svých notových sešitů a knih.“

„A podstatnou část svého jmění byste věnovala na roční renty autorům nebo jejich dědicům.“

„Nikoli, Edwarde, s tím bych naložila jinak.“

„Možná že byste ostatní peníze věnovala na literární cenu pro toho, kdo by sepsal nejlepší esej na obranu vaší oblíbené zásady, že nikdo se nemůže zamilovat víckrát než jednou za život – nezměnila jste v té věci názor, předpokládám?“

„Kdepak! V mých letech bývají názory už pevně zakotveny. Nečekám, že bych byla na vlastní oči nebo uši svědkem něčeho, co by mne zviklalo.“

„Marianna je stálost sama, jak vidíte,“ řekla Elinor, „vůbec se nezměnila.“

„Pouze mi připadá trochu vážnější, než bývala.“

„Ale, Edwarde, tohle mi právě vy nemáte co vyčítat,“ ohradila se Marianna. „Z vás veselost také zrovna nečiší.“

„Proč myslíte?“ povzdechl si. „Já ale veselost nikdy neměl v povaze.“

„Marianna podle mého také ne,“ pravila Elinor. „Sotva bych ji označila za děvče plné radosti. Bere všechno moc vážně, pro leccos hned zaplane – občas hodně mluví a vždycky se zanícením – ale málokdy se od srdce rozveselí.“

„Budete mít pravdu,“ odvětil Edward, „a přitom ji odjakživa pokládám za děvče plné života.“

„Sama jsem se už často přistihla při nějakém takovém omylu,“ řekla Elinor, „kdy jsem si úplně falešně vyložila něčí povahu a představovala jsem si, že je někdo mnohem veselejší nebo vážnější, chytrější nebo hloupější, než tomu bylo ve skutečnosti, a neuměla bych vám ani vysvětlit, co mne k tomu omylu svedlo. Někdy prostě uvěříte tomu, co ten druhý o sobě tvrdí, a velmi často přejímáme mínění jiných a nedáme si práci utvořit si úsudek na základě vlastního pozorování.“

„Ale já myslela, že je to správné, řídit se podle druhých lidí,“ řekla Marianna. „Myslela jsem, že vlastní rozum máme podřizovat úsudkům svých bližních. Takovou zásadu přece sama vyznáváš, Elinor.“

„To ne, Marianno, nikdy. Rozhodně bych neznevažovala vlastní rozum. Pokoušela jsem se pouze ovlivnit jisté chování. Zřejmě sis to mylně vyložila. K jednomu se otevřeně doznávám: často jsem si přála, aby ses k našim známým chovala pozorněji, ale řekni, jestli jsem ti někdy radila, abys přejala jejich stanoviska nebo se v nějaké vážné záležitosti podřídila jejich názorům?“

„Nepodařilo se vám tedy přinutit sestřičku, aby se přizpůsobila vašim představám, co se obecně sluší a patří,“ podotkl Edward k Elinor. „Nezaznamenala jste v tom směru žádný pokrok?“

„Přímo naopak,“ odpověděla Elinor a pohlédla významně na Mariannu.

„Rozumově s vámi naprosto souhlasím,“ řekl, „ale v praxi se bohužel asi spíše ztotožňuji s Mariannou. Nechci se nikoho dotknout, ale jsem tak hloupě plachý, že se to často třeba jeví jako bezohlednost, když se neodhodlám jednat jen z vrozené rozpačitosti. Mnohokrát už mne napadlo, že mi příroda asi dala do vínku, aby mi

bylo dobře v prostém prostředí, když se neumím volně pohybovat v lepších kruzích.“

„Mariannu žádná vrozená plachost neomlouvá, když je k někomu nezdrovilá,“ podotkla Elinor.

„Zdravé sebevědomí ji chrání před falešnou plachostí,“ odpověděl Edward. „Plachost je pouze tak či onak důsledek pocitu méněcennosti. Kdybych si uměl namluvit, že se chovám zcela přirozeně a zdvořile, bylo by po rozpačitosti.“

„Ale zachoval byste si přitom chladný odstup, a to je ještě horší,“ řekla Marianna.

Edward se zarazil. „Chladný odstup? Já že si zachovávám chladný odstup, Marianno?“

„A jak!“

„Nerozumím vám.“ Zrudl. „Odstup! – ale v jakém smyslu? Co vám na to mám říct? Jak to myslíte?“

Elinor užasla nad takovou citovou odezvou a snažila se to všechno zlehčit žertem. „Neznáte snad Mariannu natolik, aby vám bylo jasné, co tím myslí? Ta přece obviní z chladného odstupu každého, kdo nemluví tak překotně jako ona a neobdivuje se stejným nadšením totéž!“

Edward jí na to neodpověděl. Propadl se opět do hlubin zádumčivosti – hodnou chvíli seděl mlčky a nic do něho nebylo.

18. Kapitola

Elinor si dělala velké starosti o přítele, když viděla, jak je skleslý. Nemohla se z jeho návštěvy ani zplna radovat, protože on měl zřejmě k radosti daleko. Bylo na něm znát, že je nešťastný, a ona si jen přála, aby na něm bylo stejně zřetelně znát, že ji má rád, jako tenkrát, kdy o tom nepochybovala. Teď si vůbec nebyla jistá, že jeho cit přetrvává, protože chladným chováním v jedné chvíli popíral to, co vřelým pohledem krátce předtím napověděl.

Přidružil se k ní a k Marianně na druhý den ráno v jídelně, než ostatní sešli dolů, a Marianna, vždy ochotná udělat pro štěstí druhých, co bylo v jejích silách, je brzy nato zanechala o samotě. Ještě než ale vyšla do schodů, zaslechla klapnout dveře salónu, otočila se a k svému úžasu viděla, že z nich vychází Edward.

„Zajdu do vsi podívat se na koně, když ještě nejste nachystány k snídani,“ řekl jí. „Za chvíli budu zpátky.“

Když se Edward vrátil, jal se nadšeně velebit okolní krajinu: cestou do vsi se mu prý naskytlo mnoho pěkných výhledů do údolí a z vesnice, mnohem výše položené, měl jejich domek jako na dlani, což se mu mimořádně zalíbilo. Nadhozeným tématem zaujal Mariannu, ale když mu začala popisovat, čím ji samu scenerie uchvacuje, a vyptávat se podrobněji, co ho nejvíce upoutalo, Edward ji přerušil: „Nevyptávejte se mne tolik, Marianno – uvědomte si, že postrádám smysl pro pitoreskno, a jen bych vás rozhořčil svou nevědomostí a nedostatkem vkusu, kdybychom zašli do podrobností. Označil bych ty kopce za strmé, když by se měly směle vypínat, svahy za těžko přístupné, a nikoli za nepravidelné a rozeklané, řekl bych, že vzdálená místa jsou v nedohlednu, zatímco pro vás se nezřetelně rýsují v jemném mlžném oparu. Musíte se spokojit s

takovým uznáním, jaké umím poctivě vyjádřit. Je to krásný kraj – kopce jsou tu příkré, lesy vypadají bohaté na dobré dřevo, údolí má příhodnou polohu – mezi šťavnatými loukami jsou tu a tam výstavné selské statky. Je to kraj, jaký se mi líbí, protože je jak krásný na pohled, tak i úrodný – a soudím, že i malebný, protože vzbudil váš obdiv: rád věřím, že je tu plno balvanů a skalnatých výčnělků, šedých lišejníků a houštin, i když mně tohle nic neříká. Nemám představu, co je malebné a co ne.“

„Bojím se, že se nemýlíte,“ odpověděla Marianna, „ale proč se tím vychloubáte?“

„Tuším, že Edward, aby se vyhnul jedné falši, upadá do druhé,“ podotkla Elinor. „Patrně se domnívá, že lidé často velebí přírodní krásy s nadšením pouze předstíraným, taková póza ho znechucuje, a proto hodnotí přírodu lhostejněji a přezíravěji, než odpovídá jeho dojmům. Je sám k sobě tak náročný, že chce mít pózu zcela osobitou.“

„Stává se, že lidé obdivující krajinnou scenérii upadají do frází, to je pravda,“ řekla Marianna. „Každý předstírá, že prožívá úchvatné dojmy, a zkouší je pak vyjádřit stejně vybranými a sugestivními slovy jako ten, kdo poprvé definoval pitoreskní krásu. Hnusí se mi každá fráze a někdy si své dojmy nechávám pro sebe, protože je neumím vyjádřit jinak než obraty tak zprofanovanými a banálními, že ztratily všechn smysl.“

„Jsem přesvědčen, že při pohledu na něco krásného opravdu prožíváte rozkoš tak hlubokou, jak vyznáváte,“ řekl Edward. „Ale na oplátku necht’ vaše sestra uzná, že necítím nic víc, než k čemu se hlásím. Rád se pokochám přírodními krásami, nikoli ale podle zásad malebnosti. Nelíbí se mi křivé, zkroucené, rozpolcené stromy. Obdivuji mnohem upřímněji ty vysoké, rovné, bujně zelené. Rovněž mne neuchvátí žádná polorozpadlá, zchátralá barabizna. Neplanu pro kopřivy, bodláky ani kvetoucí vřes. Potěším se spíš pohledem na bytelné selské stavení než na maják – a skupina spořádaných, spokojených venkovanů je mi vítanější než nejinteresantnější loupežníci na světě.“

Marianna hleděla na Edwarda, jako by vlastním uším nevěřila, a pak obrátila soucitný pohled k sestře. Elinor se tomu jen zasmála.

Přešli v rozhovoru na jiné téma a Marianna zamyšleně mlčela, dokud cosi znovu neupoutalo její pozornost. Seděla vedle Edwarda, a jak si bral šálek čaje od paní Dashwoodové, zvedl ruku tak blízko k Marianniným očím, že ji upoutal jeho prsten se zataveným pramínkem vlasů.

„Nevěděla jsem, že nosíte prsteny, Edwarde,“ poznamenala. „To jsou Fannyiny vlasy? Vzpomínám si, že se chystala ustříhnout si kadeř a darovat vám ji. Ale řekla bych, že má tmavší vlasy.“

Marianna to řekla bez rozmyšlení, pod vlivem prvního dojmu, a když teď viděla, jak tím Edwarda zaskočila, div si nezoufala nad vlastní bezohledností. Zrudl do krvavá, koukl po Elinor a odpověděl: „Ano, jsou to sestřiny vlasy. Zlato hází lesky, a tím se barva mění.“

Elinor se střetla s jeho pohledem a rovněž zrozpačitelá. Poznala hned, že jsou to její vlastní vlasy, právě tak dobře jako Marianna; jediný rozdíl mezi jejich objevem spočíval v tom, že Marianna považovala pramínek vlasů za sestřin dobrovolný dar, kdežto Elinor věděla, že jej musel získat loupeží nebo nějakým trikem jí neznámým. Nehodlala to ale pokládat za urážku, s předstíranou lhostejností pominula tu příhodu a hbitě převedla řeč jinam. V duchu se však rozhodla, že si při první příležitosti ty vlasy pořádně prohlédne, aby se napevno ujistila, že je to její odstín.

Edward tonul v rozpacích ještě hezkou chvíli a také později byl jako duchem nepřítomen. Celý den se ani neusmál. Marianná si nemohla odpustit, co to provedla; byla by si to přestala vyčítat mnohem dřív, kdyby byla tušila, že se tím sestry vůbec nedotkla.

Před polednem je přišli navštívit sir John s paní Jenningsovou: ta když zaslechla, že k Dashwoodovým přijel nějaký cizí pán, hned spěchala zjistit, co a jak. S přispěním paní tchyně sir John brzy odhalil, že jméno Ferrars začíná na F., a hned měl proč oddanou Elinor škádlit, a nebýt toho, že se s Edwardem teprve seznámili, byl by s tím na místě začal. Takto jí pouze velevýznamné pohledy napověděly, že jejich pronikavému bystrozraku, poučenému Margaretou, nic neušlo.

Sir John nikdy nezašel do zahradního domku, aby své nájemnice nepozval buď na druhý den na večeři, anebo odpoledne na čaj.

Tentokrát s ohledem na hosta, o jehož rozptýlení se cítil povinen pečovat, učinil obojí.

„Musíte s námi dnes popít čaj,“ prohlásil, „protože jsme docela sami – a zítra rozhodně musíte přijít na večeři, protože čekám větší společnost.“

Paní Jenningsová ho vehementně podpořila. „A kdoví, možná že se bude i tančit,“ pravila. „A tím zlákáme slečnu Mariannu.“

„Tančit?“ zvolala Marianna. „Ale to je vyloučeno! Kdo by tančil?“

„No přece vy a Careyovi a také Whitakerovi. – Jakže? Myslíte si, že nikdo nemůže tančit, protože jistý nejmenovaný pán odjel?“

„Upřímně bych si přál, aby Willoughby byl zase mezi námi,“ halasil sir John.

Jeho slova a Marianniny ruměnce vzbudily v Edwardovi podezření. „Kdopak to je, ten Willoughby?“ zeptal se tiše Elinor po svém boku. Stručně mu to pověděla. Mariannina tvář mu prozradila mnohem víc. Edward z toho jasně pochopil nejen narážky návštěvníků, ale i některá Mariannina slova, jejichž význam mu předtím unikal, a když hosté odešli, hned k ní přistoupil a pošeptal jí: „Hádal jsem, hádal, až jsem uhádl. Mám vám povědět co?“

„Jak to myslíte?“

„Mám vám to povědět?“

„Samozřejmě.“

„Dobrá tedy: hádám, že pan Willoughby loví.“

Mariannu tím překvapil a zmátl, musela se však usmát jeho šibalské lécce a po chvíli mu na to odpověděla:

„Ale, Edwarde! Jak můžete –? Doufám, že časem... Věřím, že si ho oblíbíte.“

„Vůbec o tom nepochybuji,“ odpověděl překvapen její vážností a zanícením; kdyby byl totiž tušil, že nejde o pouhé žertování jejích známých na základě čehosi nezávazného a pominutelného mezi ní a tím panem Willoughbym, nebyl by si troufal o tom začít.

19. kapitola

Edward se zdržel v domku týden. Paní Dashwoodová ho výmluvně zvala, aby u nich ještě pobyl, on ale jako by se z holého seabemrškačství rozhodl odjet ve chvíli, kdy se v přátelském prostředí cítí nejlépe. Poslední dva tři dny byl v mnohem lepší náladě, i když to stále ještě nebyl ten starý Edward – sžil se s domem i okolím – pokaždé si hluboce povzdechl, když přišla řeč na jeho odjezd – doznával, že nemá nic naléhavého na práci – dokonce váhal, kam od nich vlastně zamíří – přesto ale prý odjet musí. Ten týden uběhl jako voda, ani se tomu věřit nechce. Tohle opakoval několikrát a říkal i jiné věci, které nasvědčovaly, že prožil duševní proměnu, a protiřečily jeho konání. Nic ho na Norland netáhne; Londýn je mu odporný; přesto ale se do Londýna nebo na Norland vydat musí. Cení si jejich laskavosti víc, než umí vyjádřit, nikde mu není tak dobře jako u nich. Musí je však koncem týdne opustit, ačkoli ho tak vlídně zvou a on by nejraději zůstal a času má na to dost.

Elinor připisovala všechno jeho udivující počínání na vrub jeho matky; měla tu velkou výhodu, že povahu jeho matky znala jen nedokonale, a proto jí mohla omlouvat všechny nelogické zvláštnosti synovy. Rozčarovaná a smutná z toho sice byla, někdy se na něho i hněvala za to neurčité chování vůči sobě, přesto však byla celkem až příliš ochotná posuzovat jeho počínání se všemožnými nepředpojatými ohledy a obdivuhodnou velkomyslností, k níž ji matka tak těžce dotlačila v případě pana Willoughbyho. Jeho skleslost, zdrženlivost a kolísavé nálady přičetla obvykle na vrub jeho závislosti na paní Ferrarsové, jejíž povahu a záměry nezná nikdo tak jako on. Že k nim přijel jen nakrátko a tak nesmlouvavě trvá na odjezdu, to má jistě na svědomí matka: ta přistřihává jeho touze křídélka a jemu nezbyvá než vyhovět. Známý odvěký bolestný konflikt povinnosti a přání, rodičů a dětí, tak je to! Byla by jen ráda

věděla, kdy už tyhle nesnáze pominou – kdy se paní Ferrarsová umoudří a dá synovi volnost, aby došel štěstí. Namísto marných přání jí prozatím muselo pro útěchu stačit, že znovu začínala věřit v Edwardovu lásku, když v duchu opakovaně probírala každý náznak náklonnosti v pohledu či slůvku, které mu za pobytu v bartonském domku uklouzlo, a především v tom lichotivém důkazu, který se mu trvale vinul kolem prstu.

„Podle mého byste byl spokojenější, kdybyste měl nějaké povolání, Edwarde – vyplnilo by vám to čas a vaše záměry a všechna činnost by byly tím zajímavější,“ řekla mu paní Dashwoodová, když seděli poslední den u snídaně. „Vaším přátelům by to sice nemuselo být příliš vhod – nemohl byste jim pak věnovat tolik času. Zato ale –“ usmála se – „by vám to zaručilo jednu podstatnou výhodu – věděl byste, kam se vrátit, když od nich odjíte.“

„Ubezpečuji vás,“ odpověděl, „že o tom už delší dobu uvažuji z podobných důvodů, jaké uvádíte. Odjakživa mne trápilo a trápí a nejspíš to na mne bude těžce doléhat i v budoucnu, že nemám žádné povinnosti, jimž bych se musel věnovat, žádné povolání, které by mi poskytlo zaneprázdnění a zajistilo aspoň jakous takous nezávislost. Narodil jsem se ale bohužel v lepší rodině, pohybuji se mezi lepšími lidmi, a proto se ze mne stalo to, co jsem, neužitečný, bezbranný člověk. Nedokázali jsme se doma shodnout při volbě povolání. Já jsem si vždy přál být pastorem a přeji si to dodnes. Církevní dráha ale nebyla pro mou rodinu dost impozantní. Doporučovali mi armádu. Ta zase byla pro mne impozantní až příliš. Práva se jim jevila společensky přijatelná: mnozí mladí advokáti z Templu jsou v nejvybranějších kruzích jako doma a projíždějí se po městě ve velice elegantních dvoukolkách. Já ale k právům netúhl, a to ani v té studijně méně náročné podobě, jaká se členům mé rodiny zamlouvala. Královské námořnictvo je sice v módě, ale byl jsem už trochu starý, když na to ponejprv přišla řeč – zkrátka a dobře, protože jsem se nemusel rozhodnout pro nějaké povolání z nutnosti, uznali všichni, že takový rozmařilý floutek může oslňovat i bez rudé důstojnické blůzy, a proto bylo rozhodnuto, že nečinnost bude pro mne celkem nejvýhodnější a že to také dělá nejlepší dojem, a osmnáctiletý mladík nebývá zpravidla tak pracovitý, aby se nedal od

příbuzných přesvědčit, že je nejlépe nedělat nic. Poslali mne tedy do Oxfordu a od té doby jsem se pilně věnoval nečinnosti.“

„A v důsledku toho, jelikož vám volný čas nepřinesl spokojenost, patrně zajistíte svým synům tolik zájmů, zaměstnání a povolání, že z nich budou hotoví všeumělci,“ prohodila paní Dashwoodová.

„Vychovám je tak, aby se ode mne co nejvíc lišili,“ prohlásil s hrobovou vážností. „Povahou, chováním, postavením – vším.“

„Ale, ale., Edwarde, to říkáte jen z chvilkové špatné nálady. Jste smutný, a představujete si, že každý, kdo se vám nepodobá, radostně užívá života. Uvědomte si, že loučení bývá vždy bolestné, bez ohledu na vzdělání či postavení. Važte si toho, co máte. Chybí vám pouze trpělivost – anebo to nazývejme působivěji naděje. Paní matka vám časem zajistí tu finanční nezávislost, po níž tak prahnete: je to její povinnost, zakrátko to nahlédne a sama si bude přát, abyste celé mládí nepromarnil v nespokojenosti. Kdoví, co se za pár měsíců nezmění!“

„Myslím, že mně ani dlouhá řada měsíců nepřinese nic dobrého.“

Paní Dashwoodová sice jeho zoufalou beznadějí nesdílela, nicméně tím všem ještě ztížil rozloučení, k němuž záhy nato došlo, a bolestně rozjítřil Elinor, která se pak jen s obtížemi ovládla. Jelikož však byla pevně rozhodnuta neztratit sebejistotu a nedat na sobě znát, že prožívá loučení hůř než ostatní z rodiny, neřídila se podle metody, jaké při podobné příležitosti záměrně použila Marianna, aby svůj žal podnítila a uchovala, neuchylovala se k mlčení, nevyhledávala samotu

* a nečinnost. Obě dívky volily prostředky tak odlišné, jako byl jejich cíl, a v obou případech k nim tedy nejvhodnější.

Elinor zasedla ke kreslicímu stolku, sotva mladík vytáhl paty z domu, celý den se pilně činila, neusilovala, aby se o něm mluvilo, ani tomu nebránila, jevila téměř stejný zájem o záležitosti v rodině jako vždy, a pokud tímto počínáním nezmírnila vlastní žal, aspoň ho zbytečně nejítřila a ušetřila matce i sestřím hodně starostí.

Takovéto počínání, přesně opačné v porovnání s jejím vlastním, nepřipadalo Marianně vůbec chvályhodné. Otázku sebeovládání krátce odbyla: kdo vášnivě miluje, ten to nedokáže, a při chladných citech to není nic těžkého. A že sestřiny city jsou chladné, to

nemohla popřít, i když se nad tím rděla do krve, a jak vřelé lásky je ona sama schopna, to prokázala zcela nesporně, když přes tohle drtivé poznání nepřestala dotyčnou sestru milovat a ctít.

Aniž se stranila matky a sester či mizela do samoty v přírodě, aby se jim vyhnula, aniž probděla bezesné noci na lůžku, aby si mohla dosytosti meditovat, našla si Elinor každý den dost nerušených chvil, kdy o Edwardovi a jeho chování přemýšlela v nejrůznějším rozpoložení, které se časem v její duši vystřídalalo – s něhou, soucitem, s uznáním i nesouhlasem a pochybami. Nezřídka se stalo, že matka a sestry sice byly přítomny, ale zaneprázdněny tak, že to vzájemný hovor vylučovalo, a tu se mohla těšit stejným výsadám jako o samotě. V duchu si mohla bloudit, kde libo, myšlenky do řetězů nikdo neukoval, a tu přemítala o minulosti i budoucnosti v souvislostech nad jiné zajímavých, věnovala se tomu se soustředěnou pozorností, v područí vzpomínek, úvah i fantazie.

Když jednou dopoledne brzy po Edwardově odjezdu seděla za kreslicím stolkem takhle zasněná, vyrušil ji příchod návštěvy. Náhodou byla tou dobou v salónu sama. Klapla vrátka před zeleným trávníkem, zvedla tedy oči a oknem zahlédla, že se k domu ubírá skupina lidí. Byli mezi nimi sir John s lady Middletonovou a paní Jenningsovou, ale ještě další dvě jí neznámé osoby, pán s dámou. Jakmile sir John postřehl, že sedí u okna, opustil ostatní, ať se ubírají obřadně k vchodu sami, přeběhl přes trávník, takže musela pootevřít okno a promluvit s ním, ačkoli to okno bylo k domovním dveřím tak blízko, že ostatní slyšeli každé slovo.

„Tak vám vedu dva zbrusu nové známé,“ halasil. „Jakkak se vám zamlouvají?“

„Pst, vždyť vás slyší!“

„Nevadí. To jsou jenom Palmerovi. Charlotta je fešanda, Lo mi věřte. Uvidíte ji, když se trochu vykloníte.“

Elinor v jistotě, že ji stejně za chvíličku uvidí i bez zvědavého vyklánění, ho poprosila, aby to po ní nežádal.

„Kdepak je Marianna? Utekla před námi? Vidím, že má klavír otevřený.“

„Šla se myslím projít.“

Vtom k nim přistoupila paní Jenningsová, která neměla trpělivost čekat, až vejde dveřmi, protože chtěla vypovědět, co se přihodilo. „Jak se máte, děvenko? A co paní Dashwoodová? A kdepak jsou ostatní děvčata? Cože? Docela sama samotinká! To budete ráda, že s vámi přišla posedět návštěva. Přivedla jsem vám druhou dceru se zetěm. Představte si, že přijeli dočista znenadání! Měla jsem dojem, že slyším kočár, když jsme včera odpoledne pili čaj, ale vůbec by mne bylo nenapadlo, že jsou to oni. Pomyslela jsem si, jestli se to nevrací plukovník Brandon, a tak povídám siru Johnovi: ‚Jako bych slyšela kočár, že on se to vrací plukovník –‘, „

Elinor nemohla vyslechnout její vyprávění do konce, protože musela přivítat ostatní; lady Middletonová představila sestru se švagrem, mezitím sešly do salónu paní Dashwoodová s Margaret, všichni usedli a pokukovali po sobě, zatímco paní Jenningsová pokračovala ve svém vyprávění i na chodbě, kudy se v doprovodu sira Johna blížila.

Paní Palmerová, o pár let mladší než lady Middletonová, byla ve všem její pravý opak: malá, baculatá, s hezounkým obličejíkem, z něhož nikdy nemizel výraz překypující dobré nálady. Nechovala se tak vznešeně, zato se každému hned zapsala do srdce. Vstoupila do salónu s úsměvem na rtech, celou návštěvu se nepřestala usmívat, leda když se zvonivě rozesmála, a usmívala se, když odcházela. Její manžel byl zachmuřený muž asi pětadvacetiletý, zřejmě společensky ostřílenější a inteligentnější než ona, neměl ale takový dar všem se zalíbit a ve všem nalézt zalíbení. Vstoupil důležitě do pokoje, beze slova se lehce uklonil dámám, přešel zběžným pohledem jak hostitelky, tak jejich obydlí, načež si vzal ze stolku noviny a po celý čas, co u nich setrval, si četl.

Oproti tomu paní Palmerová, již příroda dala do vínku mocnou a neochvějnou zdvořilost a spokojenost, jen se usadila, už spustila hlasité chvalozpěvy na salón a veškeré zařízení.

„Tohle je ale rozkošný pokoj! Přímo okouzlující! Jen považte, mamičko, jak skvostně se to tu změnilo od té doby, co jsme sem zašly posledně! Tenhle domek se mi odjakživa moc líbil, milostpaní,“ obrátila se k paní Dashwoodové, „a vy jste ho ještě tak

rozkošně zvelebila! Jen se podívej, sestro, jak je tu všechno pěkné! Hned bych chtěla v takovém domečku žít! Vy ne, pane manželi?“

Pan Palmer jí neodpověděl, ba ani nezvedl oči od novin.

„Manžel mne neslyší,“ zasmála se dáma, „někdy mne vůbec neslyší. Je tak povedený!“

To byla pro paní Dashwoodovou novina, protože dosud jí přezíravý postoj nepřipadal žertovný, a bezděčně se na tuto manželskou dvojici zahleděla s údivem.

Paní Jenningsová mezitím vykládala pořád dál, co jí hlasivky stačily, líčila, jaké to bylo včera překvapení, když milou návštěvu spatřili, a neumkla, dokud jim to všechno nevyprávěla. Paní Palmerová se zvonivě smála, když si vzpomněla, jak na zámku žasli, a všichni dvakrát třikrát zopakovali, že to bylo vskutku příjemné překvapení.

„Věřte mi, že jsme je rádi uvítali,“ dodala ještě paní Jenningsová, naklonila se k Elinor a pronesla šeptem, jako by to ostatní neměli slyšet, ačkoli seděly proti sobě přes celý pokoj, „ale stejně se mi nezamlouvá, že ujeli tak rychle tu dlouhou cestu, protože kvůli nějaké obchodní záležitosti museli ještě do Londýna, a to víte,“ pohodila významně hlavou k dceři a ukázala na ni, „v jejím stavu to není radno. Chtěla jsem, aby dnes zůstala doma a odpočinula si, ale postavila si hlavu, že půjde s námi – tolik si přála vás poznat.“

Paní Palmerová se zasmála a pravila, že jí neubude.

„Čeká se v únoru,“ pokračovala paní Jenningsová.

Lady Middletonová nemohla déle poslouchat takový hovor, a proto se vzchopila a obrátila se na pana Palmera s otázkou, zdali v novinách píše něco zajímavého.

„Ne, vůbec ne,“ odpověděl a četl dál.

„Už jde Marianna,“ zvolal sir John. „Teď uvidíš holku jako lusk, Palmere.“

Vyběhl na chodbu, otevřel domovní dveře a osobně ji uvedl. Ledva překročila práh, už se jí paní Jenningsová zeptala, jestli se nebyla podívat v Allenhamu, a paní Palmerová se od srdce rozesmála, aby dala najevo, že je zasvěcená. Pan Palmer k ní zvedl oči, chvíli si ji obhlížel a pak se vrátil k novinám. Paní Palmerovou

nato zaujaly obrázky rozvěšené po stěnách. Vstala, aby si je mohla prohlédnout zblízka.

„Božíunku, to je krása! No ne! Okouzující! Podívejte, mamičko, tenhle je přece roztomilý! Úplně mne uchvátily, mohla bych se na ně dívat věčně.“ Nato se opět posadila a vychválené obrázky pustila z hlavy. Když se lady Middletonová zvedla k odchodu, pan Palmer rovněž vstal, odložil noviny, protáhl se a rozhlédl se po shromážděné společnosti.

„Snad jste si nezdříml, drahý?“ zasmála se jeho choť. Neodpověděl jí; znovu se rozhlédl kolem sebe a poznamenal, že ten salón je velmi nízký a že má křivý strop. Potom se uklonil a vzdálil s ostatními.

Sir John mnohmluvně naléhal, aby zítřejší den strávily na zámku. Paní Dashwoodová, která ze zásady nechtěla u nich obědovat častěji než oni v domku, za svou osobu pozvání odmítla: dcery ať se prý zařídí podle svého. Ty však vůbec nebyly zvědavé, jak manželé Palmerovi stolují, a žádné jiné povyražení od nich neočekávaly. Proto se rovněž pokusily z pozvání vyvléknout, počásí prý je nejisté a nejspíš bude pršet. Sir John si to ale nedal vymluvit – pošle pro ně kočár a přijít musí. I lady Middletonová ho podpořila: matku sice nenutila, ale dcery ano. Paní Jenningsová s paní Palmerovou se do toho také vložily, jako by všichni svorně chtěli zabránit, aby se rodina neocitla jen tak mezi sebou, a dívky se musely podrobit.

„Proč nás pořád zvou?“ ozvala se Marianna, sotva za nimi zapadly dveře. „Platíme tu prý levné nájemné, ale váže se k němu těžká povinnost, když musíme obědvat na zámku, kdykoli přijede nějaká návštěva k nim nebo k nám.“

„Zvou nás často právě tak ze zdvořilosti a laskavosti jako před několika týdny,“ řekla jí na to Elinor. „Jestli jsou jejich společenské události najednou únavné a nudné, nezpůsobila to žádná změna z jejich strany. Musíme příčiny hledat jinde.“

Jen vstoupily slečny Dashwoodovy nazítří do zámecké jídelny, už přiběhla z protějších dveří paní Palmerová s dobromyslnou tvářičkou jako vždy rozjásanou. Tiskla jim láskyplně ruce a ujíšťovala je, jakou má radost, že se opět setkávají.

„Jsem tak šťastná, že jste přišly!“ tvrdila, sotva se usadila mezi Elihor a Mariannu, „protože dneska je hrozné počasí a já se už bála, že zůstanete doma, a to by byla rána, protože my zítra zase odjíždíme. Musíme se vrátit domů, přijedou k nám totiž příští týden Westonovi. Vypravili jsme se na cestu úplně nečekaně, já neměla o ničem ani zdání, a tu předjede kočár a pan Palmer se mě ptá, jestli bych si nechtěla vyjet do Bartoňů. Je to takový šprýmař! Jaktěživo mi nic neřekne! Je mi líto, že se nemůžeme zdržet, doufám ale, že se co nevidět sejdem v Londýně.“

Dívky byly nuceny tu naději zmařit.

„Ze nepojedete na sezónu do Londýna?“ zvolala paní Palmerová a rozesmála se. „Ale to byste mne hrozně zklamaly! Obstarala bych vám moc pěkné bydlení, hned v sousedním domě na Hanoverském náměstí. S radostí vám budu dělat gardedámu, kdykoli by paní Dashwoodová neměla chuť jít do společnosti.“

Poděkovaly jí, musely však prese všechno naléhání nabízené služby odmítnout.

„Drahoušku!“ zavolala paní Palmerová na manžela, jenž v té chvíli vešel do místnosti, „pojďte sem a pomozte mi přemluvit slečny Dashwoodovy, aby v zimě přijely do města.“

Drahoušek jí na to neodpověděl; uklonil se lehce dámám a začal láteřit na počasí.

„Odporný nečas!“ prohlásil, „ten dokáže člověku všechno a všechny znechutit. Když se rozprší, není pusto a prázdno jen venku, ale i v domě! Kdekdo mi pak jde na nervy. Jak si to, hrome, ten sir John představuje, nemít ve stavení pánský pokoj s biliárem? Málokdo si umí zpříjemnit život. Sir John je stejně nemožný jako to počasí.“

Zakrátko se dostavili i ostatní.

„Obávám se, že jste se dnes musela vzdát své obvyklé vycházky do Allenhamu, slečno Marianno,“ pronesl sir John. Marianna se zatvářila hrobově a mlčela. „I vy šibalko, jen nic nezapírejte,“ řekla paní Palmerová,

„protože my všechno víme a podle mne máte výborný vkus, však je to mimořádně pohledný muž. Jsme docela sousedi, víte, jeho sídlo je od našeho vzdáleno hádám sotva deset mil.“

„Dobrych třicet,“ odušil její manžel.

„Myslíte? – no to už není takový rozdíl. V životě jsem tam nebyla, ale říká se, že je to rozkošné hnízdečko.“

„Hnusná barabizna, jaká se hned tak nevidí,“ tvrdil pan Palmer.

Marianna mlčela jako zařezaná, i když na ní bylo jasně vidět, jak jí to všechno zajímá.

„Že by ten dům byl tak ošklivý?“ podivila se paní Palmerová.
„To tedy zřejmě některý jiný je tak rozkošný.“

Když se rozsadili v jídelně, sir John s politováním konstatoval, že je jich pouze osm.

„To je mrzuté, drahá, že je nás tak málo,“ obrátil se k své choti.
„Pročpak jste nepozvala ještě Gilbertovy?“

„Vždyť jsem vám už vysvětlila, pane manželi, když jste se mi o tom zmínil, že to nejde. Posledně obědvali oni u nás.“

„My dva bychom si s takovou etiketou nelámali hlavu, vidíte, sire John,“ podotkla paní Jenningsová.

„To se potom neumíte chovat,“ prohlásil pan Palmer.

„Vy musíte mít vždycky odlišný názor, můj milý,“ řekla mu na to choť a jako obvykle se zasmála. „Uvědomujete si, že jste se dopustil velké hrubosti?“

„Neuvědomuji si, že bych se od někoho názorově lišil, když řeknu, že se vaše paní matka neumí chovat.“

„Jen se o mne otírejte jazykem, jak vám libo,“ odpověděla dobromyslná stará dáma. „Zbavil jste mě starostí s Charlottou a už mi ji nemůžete vrátit, takže jsem oproti vám vždycky ve výhodě.“

Charlotta se srdečně rozesmála při pomýšlení, že se jí manžel nemůže zbavit, a vítězoslavně prohlásila, že jí to nevadí, když je k ní mrzutý, protože to spolu musí vydržet. Na celém světě nebylo osoby tak do hloubi duše dobrotivé a tak odhodlaně spokojené jako paní Palmerová. Manžel jí záměrně dával najevo lhostejnost, nespokojenost, urážlivě ji přezíral – jí to ale nezabolelo, a když jí lál nebo se jí posmíval, brala to jako žert.

„Pan Palmer je takový šprýmař!“ zašeptala Elinor. „Je pořád mrzutý!“

Elinor sice nepobývala v jeho společnosti dlouho, ale na základě toho, čeho byla svědkem, nezískala dojem, že je tak bytostný grobián a nevychovanec, za jakého se vydával. Možná povahově trochu zahořkl, když zjistil – jako ne jeden muž před ním – že se dal nepochopitelně zaslepit půvabem a stal se manželem ženy velmi pošetilé: věděla ale, že je to omyl příliš běžný, aby se nad tím rozumný muž dlouho trápil. Hádala, že za tím spíše vězí touha od ostatních se odlišit, a proto že se ke každému chová přezíravě a šmahem odsuzuje všechno, nač mu oko padne.

Chtěl nad ostatní vynikat. S takovou snahou se setkáváme tak běžně, že se tomu ani nedivíme. Zvolenými prostředky pan Palmer mohl dosáhnout uznání jako přeborník v grobiánství, sotva si tím ale získával obdiv někoho jiného krom vlastní ženy.

„Drahá slečno Dashwoodová,“ obrátila se paní Palmerová na Elinor krátce nato, „chtěla bych vás a vaši sestru požádat o velkou laskavost. Přijely byste k nám do Clevelandu letos o vánocích na návštěvu? Prosim vás, přijedte – udělejte to tak, aby u nás ještě byli Westonovi. Neumíte si ani představit, jakou bych měla radost! Bude to skvostné! – Lásko moje,“ obrátila se k manželovi, „vidíte, že si přejete, aby k nám slečny Dashwoodovy přijely na návštěvu?“

„Zajisté,“ ušklíbl se, „vypravil jsem se do Devonshiru výhradně za tím účelem.“

„Tak vidíte,“ navázala na to jeho choť, „pan Palmer vás očekává, a proto nemůžete nepřijet.“

Obě dívky jednoznačně a rázně její pozvání odmítly.

„Jenomže vy musíte přijet a také přijedete. Víím, že se vám u nás bude hrozně líbit. Budeme tam mít Westonovy, a to si rozkošně užijeme. Neumíte si ani představit, jak je v Clevelandu pěkně, a máme teď doma tak veselo, když pan Palmer jezdí po kraji agitovat do voleb! Obědvá u nás plno lidí, které jsem v životě neviděla, a to je taková švanda! Ale pro něho je to, chudáčka, hrozně namáhavé! Musí se činit, aby se každému zalíbil.“

Elinor sotva dokázala zachovat vážnou tvář, když souhlasně přitakávala, že taková povinnost je těžkým břemenem.

„Nebude to rozkošné, až se dostane do parlamentu?“ rozvíjela dál své úvahy Charlotta. „To se nasmějeme! Až mu bude chodit fůra

komických dopisů jako panu poslanci! – A víte, že mi prý nedá na moje dopisy svůj poslanecký podpis, abych je mohla posílat zadarmo? Prohlašuje, že se k tomu nedá přimět. Vidíte, pane Palmere?“

Pan Palmer jí vůbec nevěnoval pozornost.

„Nesnáší psaní, chápete,“ pokračovala, „říká, že je to věc šokantní.“

„Takovou hloupost jsem jakživo neřekl,“ ohradil se dotyčný pán. „Prosím vás, nesvalujte všechny své prohřešky proti mateřskému jazyku na mne.“

„Tady ho máte: vidíte, jaký je to šprýmař. To už je prostě jeho způsob. Někdy na mne třeba půl dne nepromluví, a pak vyrukuje s nějakou šprýmovnou poznámkou – o čem ho jen napadne.“

Elinor nelíčené užasla, když ji pak v salónu Charlotta zaskočila dotazem, zdali jí pan Palmer nepřipadá mimořádně sympatický.

„Samozřejmě,“ odpověděla Elinor, „je velmi příjemný.“

„Ale to jsem ráda! Tušila jsem to, protože je takový milý, a pan Palmer našel veliké zalíbení ve vás i slečně Marianně, to vám nebudu tajit, a neumíte si představit, jaká to pro něho bude rána, když do Clevelandu nepřijedete. – Nechápu, co se vám na tom nezamlouvá.“

Tu byla Elinor znovu nucena odmítnout její pozvání, a aby se vyhnula dalšímu naléhání, změnila téma rozhovoru. Napadlo jí, že by jí paní Palmerová třeba pověděla něco bližšího o Willoughbym, a jaké pověsti se těší, když žije v jednom hrabství, spíše než Middletonovi, kteří ho znají jen zběžně. A jelikož si upřímně přála, aby jí někdo poskytl takové dobrozdání o Willoughbyho charakteru, že by se obavy o Mariannu pak jevily zbytečné, zahájila dotazem, zda se s panem Willoughbym na Clevelandu často stýkají a zda jsou blízcí přátelé.

„Ale božínku, to ano, znám ho moc dobře,“ odpověděla paní Palmerová. „Tedy ne že bych s ním byla kdy mluvila, ale viděla jsem ho kolikrát v Londýně. Shodou okolností jsme nikdy nepřijeli do Bartoňů, když pobýval v Allenhamu. Mamička se tu s ním seznámila – ale to jsem zrovna byla ujpána strýčka ve Weymouthu. Mohu vás ale ujistit, že bychom se byli v Somersetshiru často stýkali, jenomže

jsme zrovna nikdy nepobývali na venkově ve stejnou dobu. Pan Willoughby nepobývá moc často na Combe, pokud vím, ale i kdyby tam hodně pobýval, nemyslím, že by ho pan Palmer navštěvoval, protože je u opozice, chápete, a krom toho je to takový lán světa. Víím moc dobře, proč se na něho ptáte, slečna Marianna si ho bude brát. Mám z toho velkou radost, protože z nás pak budou sousedky, že?“

„V tom případě jste namouvěru lépe informovaná než já, když s tou svatbou počítáte,“ odpověděla Elinor.

„Přede mnou nemusíte nic tajit, mluví o tom přeci kdekdo. Dozvěděla jsem se to cestou sem v Londýně.“

„To snad ne!“

„Namoučest! – V pondělí, než jsme odjížděli, jsem potkala plukovníka Brandona v Bond Street a ten mi to řekl.“

„To mne udivuje. Plukovník Brandon že vám to řekl? Jistě se mýlíte. Že by plukovník Brandon vykládal něco takového vám, která s tím nemáte nic společného, i kdyby to byla pravda, to bych od něho nikdy nečekala.“

„Stejně je to ale tak, věřte mi, a já vám hned vylíčím, jak k tomu došlo. Když jsme se potkali, vrátil se kousek s námi, mluvili jsme o sestře a o švagrovi, slovo dalo slovo, a já mu povídám: ‚Tak prý se v zahradním domku na Bartoňů usadila nějaká dáma s dcerami, mamička mi psala, že jsou všechny moc hezké, a jedna z nich si bude brát pana Willoughbyho z Combe Magna. Je to pravda, prosím vás? Vy to přece musíte vědět, plukovníku, vždyť jste byl donedávna v Devonshiru.“

„A co na to řekl plukovník?“

„Hm – vlastně mi toho ani mnoho nepověděl, ale tvářil se, jako by mu to bylo známo, a od té chvíle tomu věřím. To bude rozkošná událost! A kdypak se koná svatba?“

„Panu Brandonovi se doufám daří dobře.“

„Ach ano, velmi dobře, pořád vás vychvaloval až do nebe, že mu na nic jiného ani času nezbylo.“

„Vážím si jeho lichotivých slov. Je to vzácný člověk, velmi ráda pobývám v jeho společnosti.“

„Já také. – Je to šarmantní pán, velká škoda, že je vždycky tak vážný a nudný. Mamička povídala, že byl také zamilovaný do vaší sestry. – Jestli je to pravda, může být hrdá, to mi věřte, protože plukovník se moc málokdy do některé zamiluje.“

„Má pan Willoughby u vás v Somersetshiru hodně přátel?“

„Ano, zná ho kdekdo; tedy mnozí asi neměli příležitost se s ním osobně seznámit, protože Combe Magna je dost z ruky, ale je všeobecně oblíben, to mi věřte. Nikdo si neumí lidí tak získat jako pan Willoughby, ať přijde, kam přijde, a to můžete sestřičce vyřídit. Má velké štěstí, že si ho podmanila, ale on má zase také velké štěstí, že dobyt ji, protože takové krásné a milé děvče, pro tu není nic dost dobré. Ale mně se zase nezdá o tolik krásnější než vy, myslím, že jste obě velmi půvabné, a pan Palmer si to myslí také, třebaže se nám k tonu včera večer nechtěl doznat.“

Paní Palmerová neřekla o Willoughbym nic podstatného, Elinor ale vítala i sebechatrnější dobrozdání, které ho stavělo do příznivého světla.

„Jsem tak ráda, že jsem se s vámi konečně seznámila!“ pokračovala Charlotta. „Doufám, že zůstaneme teď už navždy blízké přítelkyně. Neumíte si představit, jak jsem toužila se s vámi setkat! Že je to hotová rozkoš, žít v zahradním domku? Kdepak, to je nad všechny poklady! A jsem tak ráda, že se slečna Marianna dobře vdá! Doufám, že budete hodně často v Combe Magna. Slyšela jsem z mnoha stran, že je tam překrásně.“

„Znáte se s plukovníkem Brandonem patrně už dlouho, nemýlí-li se.“

„Ach, odnepaměti – co se sestra vdala. Je to nejlepší přítel sira Johna. Mám ten dojem,“ dodala šeptem, „že by si byl rád vzal mne a sir John se sestrou o to moc stáli, ale mamička si myslela, že by to pro mě nebyla dost dobrá partie, jinak by se byl sir John plukovníkovi zmínil, a hned by byla svatba.“

„Věděl o tom plukovník Brandon předem, než to sir John navrhl vaší paní matce? Vyznal se vám ze svých citů?“

„Ne, to ne – ale kdyby mamička nebyla proti, jistě by na to byl s radostí přistoupil. Viděl mě do té doby jen asi dvakrát, protože jsem

ještě byla v penzionátu. Takhle to ale dopadlo mnohem lépe. Pan Palmer je pro mne ten pravý.“

21. Kapitola

Nazítří se Palmerovi vrátili do Clevelandu a oběma rodinám na panství opět nezbyvalo než hledat rozptýlení jen v rodinném kruhu. Tento stav věcí však netrval dlouho. Elinor ještě nestačila pustit návštěvu z hlavy, nepřestala se podívat, z čeho čerpá Charlotta svou bezdůvodnou spokojenost, proč pan Palmer při své zjevné inteligenci jedná tak prostoduše, a jak podivuhodný povahový nesoulad často přetrvává mezi manželskými dvojicemi, a už jí sir John a paní Jenningsová ve svém čínorodém společenském zanícení obstarali další známé, aby měla co pozorovat a hodnotit.

Jednoho dne si zajeli do Exeteru a tam náhodou potkali dvě slečny, v nichž paní Jenningsová odhalila vzdálené příbuzné, a to siru Johnovi stačilo, aby je rovnou pozval na návštěvu, jen co se zproští závazků vůči svým nynějším exeterským hostitelům. Ti samozřejmě nemohli takovému pozvání konkurovat, a lady Middletonová viděla budoucnost černě, když jí sir John po návratu sdělil, že k nim zakrátko přijedou dvě děvčata, která v životě neviděla a o jejichž společenské vybroušenosti, ba ani slušném chování neměla jediný důkaz – manželovo a matčino ujišťování u ní mnoho neplatilo. Že jsou to příbuzné, bylo na celé věci nejhorší, a paní Jenningsová to vzala za špatný konec, když pro útěchu dceři radila, aby s tou noblesou nedělala takové ciráty: jednou jsou z příbuzenstva, a tak se musí všichni navzájem dobře snášet. Jelikož ale už nešlo návštěvu odvrátit, lady Middletonová se s ní jako dobře vychovaná dáma filozoficky smířila a spokojila se tím, že manžela pětkrát šestkrát denně zahrnula vlídnými výtkami.

Slečny přijely a na pohled rozhodně nepůsobily nijak humpolácky ani zaostale. Byly velmi elegantně oblečené, chovaly se přezdvůřile, sídlo je okouzlo, zařízení uchvátilo, a shodou okolností

obě přímo zbožňovaly dětičky, takže na zámku sotva hodinku pobýly a už jim milostivá lady byla příznivě nakloněna. Prohlásila, že jsou to vskutku příjemná děvčata, což u ní byl výraz vřelého obdivu. Po této procítěné chvále vzrostla opět v siru Johnovi sebedůvěra ve vlastní úsudek, a tak se hned rozběhl do domku, aby slečny Dashwoodovy zpravil o příjezdu slečen Steelových a ujistil je, že jsou to nejroztomilejší děvčata na světě.

Z takového doporučení mnoho nevysvívalo. Elinor dobře věděla, že nejroztomilejší děvčata na světě se najdou po celé Anglii v nejrůznějších obměnách co do postavy, tváře, povahy i rozumu. Sir John je vybízěl, aby se s ním rovnou vypravily na zámek a návštěvu si prohlédly. Tak dobrotivý a ne zjištný člověk to byl! Ani sestřenici z třetího kolena si nenechal pro sebe.

„Pojďte rovnou se mnou,“ naléhal, „pojd'te, prosím vás – jen pojd'te, musíte mi vyhovět. – Netušíte, jak se vám budou líbit! Lucy je moc hezká, a tak milá a příjemná! Děti se jí drží za sukně, jako by ji znaly odjakživa. Obě se nemůžou dočkat, až vás poznají, protože slyšely už v Exeteru, co je tady za krasavice, a já je ujistil, že je to pravda pravdoucí a že budou koukat. Určitě si je zamilujete. Přivezly plný kočár hraček pro děti. Co že jste takové umíněné a nechcete si dát říct? Vždyť jsou to také vaše sestřenice, když se to tak vezme. Vy jste moje sestřenice a ony sestřenice mé paní, takže musíte být nějak spřízněné.“

Sir John se však namáhal marně. Získal pouze příslib, že zítra či pozítří slečny na zámku navštíví. Odcházel celý udivený nad jejich nezájmem a doma pak pěl slečnám Steelovým stejně procítěné chvály na Dashwoodova děvčata jako předtím na slečny Steelovy jim.

Když se pak slíbená návštěva na zámku a následné seznámení uskutečnilo, starší dívka – táhlo jí na třicet a měla nevýraznou, vši oduševnělosti prostou tvář – je věru nijak nezaujala, zato její mladší sestře, které nebylo víc než dvaadvacet nebo třiadvacet, musely přiznat, že je velmi přitažlivá – měla hezký obličej, čiperné oči a uměla se dobře pohybovat, ne sice s pravou ušlechtilostí a půvabem, přece ale tak, že na sebe poutala pozornost. – Obě se chovaly zvlášť zdvořile a Elinor brzy dospěla k závěru, že nejsou hloupé, když

viděla, jak se vytrvale a usilovně snaží zavděčit lady Middletonové. Ustavičně upadaly do vytržení nad jejími krásnými dětmi, snažily se je zabavit a podřizovaly se všem jejich rozmarům, a pokud jim při tomto náročném zdvořilostním manévrování vybyl čas, věnovaly jej obdivování toho, co milostivá lady právě dělala, pokud náhodou něco dělala, anebo si obkreslovaly některou její elegantní toaletu, která je podnítila k obdivování jejího zjevu po mnoho hodin večera. Naštěstí se ti, kdo se koří za pomoci zmíněných triků, mohou spolehnout, že milující matka žízní po vychvalování svých dětí přímo neukojitelně, má sice vysoké nároky, ale spolkne všechno, a tak i lady Middletonová přijímala vý- , střední a vytrvalé projevy lásky slečen Steelových bez údivu a nedůvěry. Sledovala s mateřským uspokojením všechno dotěrné obtěžování a zlomyslná uličnictví, jimž byly její sestřenky vystavovány. Sledovala, jak jim děti rozvazují šerpy, tahají je za vlasy, přehrabují se jim v ruční práci a kradou jim perořízky a nůžky, aniž zapochybovala, že je to zábava oboustranně vítaná. Udivovalo ji pouze to, že Elinor s Mariannou sedí tak neúčastně stranou a nedožadují se, aby se na té hře směly podílet.

„Jeníček je dnes trochu rozdváděný,“ poznamenala, když hoch sebral slečně Steelové šáteček a vyhodil ho z okna. „Co ten si všechno nevymyslí!“

A krátce nato, když druhý chlapec začal zmíněnou slečnu zuřivě štípat do prstů, láskyplně podotkla: „Vilík je tak hravý!“

Pohládila něžně tříleté děvčátko, které už dobré dvě minuty bylo zticha. „A moje roztomilá Annamaria je vždycky tak mírná a tichá – hodnější dítě aby pohledal!“

Naneštěstí při tom mazlení škrábla milostivá lady jehlicí z účesu děvčátko lehce do krčku, a vzápětí začal tenhle vzor vší mírnosti ječet tak mocně, že by byla trumfla největšího malého křiklouna na světě. Matka strnula úlekem, ale to nebylo nic proti panice slečen Steelových a všechny tři začaly dělat všechno možné, aby v této kritické situaci zmírnily muka malé trpitelky. Matka ji popadla na klín a zulíbala, jedna slečna Steelová klesla na kolena a smáčela jí ránu levandulovou vodou, zatímco druhá jí pěchovala do pusinky kandované švestky. Když holčička viděla, co všechno pláč vynáší,

neudělala pochopitelně takovou hloupost, aby se utišila. Vzlykala dál, ječela z plných plic a kopla oba bratříčky, když ji chtěli pohladit. Všechno společné úsilí se mýjelo účinkem, dokud si lady Middletonová našťěstí nevzpomněla, že minulý týden při podobném srdceryvném výjevu zaučinkovala meruňková marmeláda, jíž potřeli modřinu na spánku, dychtivě navrhla stejnou medicínu na neblahé škrábnutí, a že malá slečinka nakratičko přestala ječet, když to zaslechla, vyvstala naděje, že s tím bude svolná. Matička ji tedy v náručí odnášela pryč k této léčebné proceduře, a jelikož se oba chlapi za ní rozběhli, přestože je vyzývala, aby zůstali, ocitly se čtyři mladé dámy v klidu, jaký salón už dlouho nepamatoval.

„Chudinečka malá,“ pravila starší slečna Steelová, jen za nimi zapadly dveře, „mohlo to dopadnout věru nepěkně.“

„To si neumím představit,“ zvolala Marianna, „leda za jiných okolností. Ale takhle se spolehlivě vyvolá velký poplach, když se ve skutečnosti nic nestalo.“

„Lady Middletonová je tak dobrotivá!“ pronesla slečna Lucy Steelová.

Marianna mlčela; ani za sebebanálnějších okolností nedokázala říct, co upřímně necítila, a proto zůstalo vždycky na Elinor, aby zalhala, kdykoli to zdvořilost vyžadovala. I teď se svého úkolu zhostila, jak nejlépe uměla, a byvši takto vyzvána, promluvila o lady Middletonové s nucenou vřelostí, i když se v tom slečně Lucy zdaleka nevyrovnala.

„A sir John je rovněž takový okouzlivý člověk!“ zvolala starší sestra.

I v tomto případě Elinorino prosté a spravedlivé uznání postrádalo barvitě výbušnosti. Podotkla pouze, že je laskavý a vždy v dobrém rozmaru.

„A jakou rozkošnou rodinku mají! V životě jsem neviděla tak kouzelné dětičky. Zapsaly se mi do srdce, ale já jsem ovšem odjakživa do dětí blázen.“

„To jsem vytušila,“ usmála se Elinor, „podle toho, čeho jsem tu byla svědkem.“

„Mám ten dojem,“ pravila Lucy, „že vám možná zdejší děti připadají trochu příliš shovívavě vedené, a snad se jim ustupuje o

trošínku víc, než by bylo moudré, ale já za svou osobu mám ráda děti temperamentní, plné života, a nesnáším ty tiché a poslušné.“

„Přiznám se vám,“ odvětila Elinor, „že po návštěvách na bartonském zámku se mi děti tiché a poslušné nejeví ve špatném světle.“

Po těchto slovech zavládlo ticho. Po chvíli je přerušila starší slečna Steelová, která si zřejmě chtěla popovídat, a teď se do toho bez okolků pustila: „Jápkak se vám líbí v Devonshiru, slečno Dashwoodová? Jistě jste se nerada loučila se Sussexem.“ Elinor udivilo, že jí klade takové otázky, jako by se znaly kdovíjak dlouho, a navíc tak familiérním tónem, a proto jen krátce přitakala.

„Norland je nad pomyslením skvostné sídlo, vidíte?“ pokračovala slečna Steelová.

„Sir John nám je velmi procítěně vychválil,“ vložila se do toho Lucy, jako by chtěla napravit dojem ze sestřiny všetečnosti.

„Patrně by se zalíbilo každému, kdo by je spatřil,“ odvětila Elinor, „i když asi málokdo může ocenit jeho přednosti tak jako my.“

„A měla jste tam hodně kavalírů? Ve zdejších končinách jich asi tolik nemáte, ale já za sebe tvrdím, že jsou velkým přínosem kdekoli.“

Lucy se zatvářila, jako by jí bylo za sestru stydno. „A podle čeho soudíš, že v Devonshiru je méně urozených mladých pánů než v Sussexu?“ zeptala se jí.

„Ale né, pusinko, já přece netvrdím, že tu nejsou. V Exeteru je přece plno fešných kavalírů, a co já můžu vědět, kolik je jich na Norlandu; dělá mi jen starost, jestli se slečny Dashwoodovy na bartonském panství třeba nenudí, když jich tu nemají tolik, kolik byly zvyklé. Také je ale možné, že slečny o žádné kavalíry ani nestojí a raději se bez nich obejdou. Já za sebe jsem toho názoru, že jsou ohromně příjemní, pokud se dobře oblékají a chovají se dvorně. Mladíky špinavé a obhroublé prostě nesnáším. V Exeteru je jistý pan Rose, ohromný fešák, taky kavalír, koncipient u pana Simpsona, víte, ale jak ten vypadá po ránu, to je pohled pro bohy. – Váš pan bratr byl asi ohromný kavalír, než se oženil, když je tak zámožný, vidíte, slečno Dashwoodová?“

„To se mne moc ptáte,“ odpověděla Elinor, „protože mi není zcela jasný význam vámi použitého pojmu. Mohu však prohlásit, že pokud byl ohromný kavalír, než se oženil, je jím ještě, neboť se od té doby nijak nezměnil.“

„Jézusmankote, ženaté pány já bych za kavalíry nikdy nepovažovala – ti mají něco dočista jiného na práci.“

„Proboha, Nancy,“ vložila se do toho její sestra, „ty také neumíš mluvit o ničem jiném než o kavalírech – slečna Dashwoodová získá dojem, že nemáš nic jiného v hlavě.“ A aby odvedla hovor jinam, jala se obdivovat bartonské sídlo a jeho zařízení.

Tato ukázka slečen Steelových bohatě stačila. Starší se svou přízemní dotěrností a pošetilostí sotva mohla někoho získat a Elinor se nedala zaslepit hezkou tvářičkou a mazaností té mladší, aby neviděla, že se jí trapně nedostává skutečné uhlazenosti a upřímnosti, a proto odcházela z návštěvy bez velké touhy sblížit se s nimi.

Ne tak slečny Steelovy. Přijely z Exeteru s nevyčerpatelnou zásobou obdivu určenou siru Johnu Middletonovi, jeho rodině a všem jeho příbuzným, a nemalou jeho dávku nyní věnovaly jeho půvabným sestřenkám, prohlašovaly, že jsou to nejkrásnější, nejuhlazenější, nejvzdělanější a nejmilejší dívky, jaké kdy spatřily, a že horoucně touží důvěrně se s nimi spřátelit. – A spřátelit se jim bylo osudem souzeno, jak Elinor brzy zjistila, jelikož sir John se přidal bezvýhradně na stranu slečen Steelových, a proti této koalici neměla opozice šanci: nezbylo jim než se podrobit a přijmout důvěrné vztahy, jaké pozůstávají ze dvou tří hodin strávených pospolu v jedné místnosti téměř denně. Víc nebylo v silách sira Johna a víc on ani nepovažoval za nutné: podle jeho mínění se mezi lidmi, když jsou spolu, vytvářejí důvěrné vztahy samočinně, a jelikož jeho neutuchající snaha, aby se dívky stýkaly, nesla ovoce, vůbec nezapochoyboval, že se z nich staly dobré pňétkyně.

Je třeba spravedlivě uznat, že učinil, co bylo v jeho moci, aby mezi nimi padly všechny bariéry, a dopodrobna obeznámil slečny Steelovy se vším, co věděl nebo si domyslel o svých sestřenkách, nejsoukromější podrobnosti nevyjímaje – a tak Elinor už při druhém setkání musela vyposlechnout, jak jí slečna Nancy gratuluje, že šťastná Marianna ulovila tady v Bartoňů takovou slibnou partii.

„To je ovšem skvělé, že ji tak mladou vdáte,“ pravila. „Slyšela jsem, že je to okouzlující kavalír a nesmírný fešák. Přeju vám, aby vás brzy potkalo také takové štěstí – ale možná že už máte nějakého přítele v záloze.“

Elinor si nedělala naděje, že by se sir John vůči ní zachoval taktněji než vůči Marianně a pomlčel o její náklonnosti k Edwardovi; vlastně si ji dobíral s větší chutí, protože to byl objev čerstvějšího data a méně podložený, a od Edwardovy návštěvy nikdy neopomněl při obědě obřadně připít na toho, komu ona srdce darovala, takže si toho nikdo nemohl nevšimnout. Rovněž přitom nevyhnutelné přicházelo na přetřes písmeno F – to zavdávalo příčinu k vtípkování tak hojnému, že se Elinor už dávno vštípilo do paměti jako nejžertovnější písmeno v abecedě.

Nyní bavit sir John vším tímhle vtípkováním slečny Steelovy, přesně jak předpokládala, a starší sestru jala nesmírná zvědavost, jak se dotýčný pán jmenuje. Také se na to bez obalu zeptala, protože se stejně zvědavě pídila po všech záležitostech rodiny Dashwoodových. Sir John ji nenechal dlouho hořet zvědavostí a rád jí podal informaci, kterou by ona byla tak ráda věděla.

„Jmenuje se Ferrars,“ zašeptal jí, že to bylo slyšet v celé místnosti, „ale prosím vás, nikomu ani muk, protože je to velké tajemství.“

„Ferrars!“ opakovala slečna Nancy. „Tak tedy pan Ferrars je ten šťastný! Bratr vaší paní švagrové, že, slečno Elinor? Velmi příjemný mladík, znám ho moc dobře.“

„Jak můžeš něco takového tvrdit, Nancy?“ zvolala Lucy, která se pravidelně snažila napravit dojem, kdykoli sestra něco nepatřičného plácla. „Viděly jsme se s ním sice párkrát u pana strýčka, ale sotva máme právo prohlašovat, že ho dobře známe.“

Elinor tohle všechno poslouchala se zájmem i údivem. Kdopak asi je ten strýček? Kde bydlí? Jak se seznámili? Moc si přála, aby u tohoto tématu ještě zůstali, i když se nemínila sama rozhovoru zúčastnit. Ale nestalo se tak, a poprvé v životě měla pocit, že paní Jenningsová nevěnuje dost pozornosti drobným klípkům. Slečna Steelová promluvila o Edwardovi způsobem, který v ní vzbudil zvědavost: zněla z toho jistá nevraživost, jako by na něho věděla

něco nepěkného, nebo si to aspoň namlouvala. Zvědavost jí ale byla málo platná, slečna Steelová se ani později nechopila narážek, ačkoli se sir John kolikrát nepřímo i přímo o Edwardu Ferrarsovi zmínil.

22. kapitola

Marianna se odjakživa špatně smířovala s projevy drzosti, hrubosti, takové či onaké neschopnosti, ba dokonce i odlišný vkus jí byl proti mysli, a při jejím momentálním rozpoložení jí víc než jindy přišlo zatěžko snášet slečny Steelovy a vycházet vstříc jejich přátelskému snažení, a právě vytrvalému chladu, s nímž odmítala všechny jejich pokusy o sblížení, připisovala Elinor zjevnou skutečnost, že obě dávaly přednost jí. Zvláště výrazně se to projevovalo u Lucy, která nevynechala jedinou příležitost, aby ji nezatáhla do rozhovoru a nesnažila se prohloubit vzájemné vztahy otevřenými citovými projevy.

Lucy dostala do vínku dobrou hlavu, uměla občas prohodit výstižnou i vtipnou poznámku a nějakou tu půlhodinku pobyla Elinor v její společnosti docela ráda. Její vrozené nadání však nebylo podchyceno výchovou, měla veliké mezery ve vědomostech, nic nečetla, a takhle všeobsáhlá nedostatečnost ducha, neznalosti i v nejběžnějších záležitostech nezůstaly Elinor utajeny, ať se Lucy sebevíc snažila dobře vystupovat. Elinor to pozorovala a litovala ji, že její nemalé schopnosti zůstaly tak zanedbány. S docela jinými pocity však přijímala Lucyin nedostatek jemnocitu, hrđosti a duševní poctivosti, který svou úslužností, přeoctou a lichocením na zámku prozrazovala. Sotva tedy mohla nalézt trvalé zalíbení ve společnosti stvoření, v němž se nevědomost pojila s neupřímností, když jim nedostatek vzdělání bránil v smysluplném rozhovoru, a navíc pak podle dívčina chování k ostatním musela každý projev přízně a úcty vůči sobě považovat za bezcenný.

„Podíváte se asi, že se na to ptám,“ prohodila Lucy jednoho dne, když spolu kráčely od zámku k zahradnímu domku, „ale prosím vás, znáte se osobně s matinkou vaší paní švagrové, s paní Ferrarsovou?“

Elinor se otázka skutečně jevila podivná a zatvářila se podle toho, když odpovídala, že se s paní Ferrarsovou nikdy nesetkala.

„Neříkejte!“ odvětila Lucy. „Napadlo mě, že jste se s ní musela vídat na Norlandu. To mi tedy asi nemůžete povědět, jaká je.“

„Nikoli,“ odpověděla Elinor, která si dávala velký pozor, aby si svůj názor na Edwardovu matku nechala pro sebe, a navíc vůbec netoužila po tom, aby ukojila takovou nevhodnou zvědavost. „Nic o ní nevím.“

„Jistě vám to připadá velmi zvláštní, že se na ni takhle vyptávám,“ mluvila dál Lucy a oči přitom z Elinor nespouštěla, „není to ale bezdůvodně – kéž bych si troufala – ale věřte mi, že byste mi křivdila, kdybyste v tom viděla jen dotěrnou zvědavost.“

Elinor jí na to odpověděla zdvořilostní frází a chvíli kráčely dál mlčky. Ticho přerušila Lucy, když se po jistém zaváhání vrátila k načatému hovoru.

„Nemohu se smířit s tím, že mne třeba budete pokládat za nemístně zvědavou. Všechno, jen to ne, protože si vašeho dobrého mínění nesmírně cením. Jistě nemusím mít strach důvěřovat právě vám: upřímně bych si vážila vaší rady, jak postupovat v mé nelehké situaci, ale není důvod vás s tím obtěžovat. To je škoda, že neznáte paní Ferrarsovou.“

„Mrzí mne, že vám nemohu vyhovět,“ odpověděla Elinor v úžasu, „pokud by *pro vás* moje mínění mělo nějaký význam. Vůbec jsem ale netušila, že k té rodině máte nějaké vztahy, a proto mne trochu překvapuje, to se vám přiznávám, že*se o tu dámu tolik zajímáte.“

„Chápu to a samosebouse vám vůbec nedivím, to je jednou jisté. Kdybych si troufala vám všechno svěřit, určitě byste pro mne měla pochopení. K paní Ferrarsově v přítomnosti rozhodně žádný vztah nemám, dost možná ale nadejde čas – jak brzy to bude, záleží jen a jen na ní – kdy budeme velmi úzce spřízněny.“

Při těchto slovech klopila oči v rozkošných rozpacích, a jen jediný pohled vrhla na svou společnici, aby se přesvědčila, jak na ni sdělení zapůsobilo.

„Propánkráče, co tím myslíte?“ zvolala Elinor. „Znáte se s panem Robertem Ferrarsem? Jste snad –?“ A nijak se neradovala při pomyšlení na takovou švagrovou.

„Nikoli s panem Robertem Ferrarsem,“ odpověděla Lucy, „toho mladíka jsem v životě neviděla –“ a zadívala se upřeně na Elinor, „– ale s jeho starším bratrem.“

Jak bylo Elinor v té chvíli? Mocný nápor bolestného úžasu zmírnily pochyby o pravdivosti Lucyina tvrzení. Obrátila se k Lucy, nic jí na to neřekla a v duchu se dohadovala, proč a za jakým účelem se jí svěruje, a třebaže její tváře doznaly změny, našla pevnou oporu v nedůvěře, takže nemusela čelit nebezpečí ani hysterického výbuchu, ani mdlob.

„Chápu, že vás to překvapuje,“ pokračovala Lucy, „když jste o tom do této chvíle neměla tušení, on se jistě nikomu z rodiny ani slůvkem nezmínil, protože to od prvopočátku bylo hluboké tajemství, a já jsem taky až doteďka mlčela jako hrob. Nikdo z našich nic neví, jenom Nancy, a ani vám bych to nepovídala, kdybych neměla tak pevnou víru ve vaši mlčenlivost; a pak jsem také chtěla vysvětlit, proč se tolika vyptávám na paní Ferrarsovou, aby vám to nepřipadalo divné. Věřím, že se na mě pan Ferrars nebude zlobit, až se dozví, že jsem vám věnovala důvěru, vím, že má o celé vaší rodině nejlepší mínění a vidí ve vás i druhých slečnách Dashwoodových vlastní sestry.“ Odmlčela se.

Ani Elinor chvíli nic neříkala. Zprvu ji to tak zaskočilo, že se nezmohla na slovo, potom ale se ovládla natolik, že se dokázala zeptat opatrně a klidně, aby přitom nedala najevo svůj úžas i obavy: „A smím se zeptat, jak dlouho to zasnoubení už trvá?“

„Zaslíbili jsme se sobě před čtyřmi lety.“

„Před čtyřmi lety!“

„Ano.“

Tohle sdělení Elinor hluboce otřásl, ale stále tomu nemohla uvěřit.

„A přitom jsem donedávna ani netušila, že se znáte,“ podotkla.

„Poznali jsme se už před mnoha lety. Byl přece dlouho na praxi u mého pana strýčka.“

„Vskutku?“

„Ano, jmenuje se Pratt. Nevypřávil vám nikdy o panu Prattovi?“

„Mám ten dojem, že o něm mluvil,“ odvětila Elinor s vynaložením značného duševního úsilí, protože rozhovor byl pro ni z citových důvodů čím dál tím těžší.

„Pobýval čtyři roky u pana strýčka v Longstaplu, to je nedaleko Plymouthu. Tam jsme se seznámili, protože jsme se sestrou často jezdily k strýčkovi na návštěvu, a tam jsme se také zasnoubili, ale to bylo až rok nato, co u strýčka přestal praktikovat, ale stejně byl u nás skoro pořád. Nejdřív jsem mu nechtěla dát slovo, to víte, bez vědomí a souhlasu jeho paní matky, ale byla jsem mladá a zamilovaná, a tak jsem nedokázala být dost moudrá. – Vy ho sice neznáte tak dobře jako já, slečno Elinor, ale jistě jste se stýkali aspoň natolik, abyste věděla, že je to muž, který si umí podmanit ženské srdce.“

„Zajisté,“ odpověděla Elinor, která ani nevnímala, co říká. Sotva však o celé té věci znovu chvíli uvažovala, ožila v ní zase víra v Edwardovu čest a lásku, a přesvědčena o falešnictví dívky po svém boku, promluvila: „Tak vy jste zasnoubena s panem Edwardem Ferrarsem! – Přiznám se vám, že mne to překvapuje, až – Nezlobte se na mne, ale není to nedorozumění v osobě nebo jméně? Nemůžeme přece myslet téhož pana Ferrarse –“

„Nemůžeme myslet nikoho jiného,“ usmála se Lucy. „Já mluvím o panu Edwardu Ferrarsovi, starším synovi paní

Ferrarsové z Park Street, bratru vaší paní švagrové, choti pana Johna Dashwooda. Jistě uznáte, že znám bezpečně totožnost muže, na němž závisí má budoucnost.“

„To je ale divné,“ odpověděla Elinor v bolestném zmatku, „že se o vás nikdy ani nezmínil jménem.“

„Ale ne, když uvážíte, v jaké jsme situaci, není na tor“ vůbec nic divného. Především jsme to chtěli utajit. – Vy[^]ste neznala ani jnne, ani mou rodinu, a tak nebyl důvod, aby s vámi o mně mluvil – on se totiž vždycky ze všeho nejvíc obával, že se to dozví jeho sestra, a kvůli tomu nikomu nic neřekl.“

Odmlčela se. – Elinorina jistota byla otřesena, ale sebeovládání ji nezradilo.

„Tak vy jste zasnoubeni už čtyři roky,“ pronesla pevným hlasem.

„Ano, a bůhví, jak dlouho ještě budeme muset čekat. Chudáček Edward! Ta nejistota na něho těžce doléhá!“ Vytáhla z kapsy malou miniaturu a dodala: „Abychom se vyvarovaly omylu, pohleďte laskavě na tuto podobiznu. Nevystihuje ho dobře, ale myslím, že z toho přece jen poznáte, kdo seděl modelem. – Nosím ji při sobě už přes tři roky.“

Strčila jí portrét do ruky, a když ho Elinor spatřila, pak při všech pochybnostech a obavách, aby se neukvapila, a touze odhalit klam, které jí v duši přežívaly, nemohla popřít, že je to Edwardova tvář. Vzápětí miniaturu vrátila a uznala, že tu podoba je.

„Neměla jsem ještě možnost věnovat mu na oplátku obrázek svůj, a to mě hrozně mrzí,“ pokračovala Lucy, „protože on o něj tolik stojí! Ale jsem pevně rozhodnuta dát se vyportrétovat, jak jen to bude možné.“

„To je správné rozhodnutí,“ odpověděla Elinor klidně. Znovu uslyšely pár kroků mlčky. Lucy promluvila první.

„Krk bych na to dala,“ prohlásila, „že naše tajemství věrně uchováte, protože si jistě umíte představit, jak je pro nás důležité, aby se to nedoneslo k jeho paní matce. Bojím se, že nám v životě nedá požehnání: já nemám žádné věno, a ona je podle všeho velmi sebevědomá paní.“

„Nežádala jsem vás, abyste se mi svěřila,“ odpověděla Elinor, „ale právem se domníváte, že se na mne můžete spolehnout. Vaše tajemství neohrozím, musíte mi ale prominout, že se trochu divím, proč jste mi to sdělila. Vždyť k tomu nebyl důvod, a přinejmenším tím své tajemství lépe nezabezpečíte.“

Při těchto slovech se na Lucy pátravě zadívala – snad doufala, že jí vyčte z tváře nepravdivost většiny z toho, co vyslechla, žádnou proměnu u ní ale nezaznamenala.

„Bála jsem se, že to budete považovat za velkou dovolenost, takhle s tím na vás vyrukovat,“ řekla Lucy. „Neznáme se dlouho, to je jednou jisté, tedy aspoň ne osobně, protože z vyprávění znám vás a celou vaši rodinu už dávno, a hned jak jsem vás spatřila, bylo mi,

jako bych potkala dávnou přítelkyni. Krom toho jsem měla pocit, že za daných okolností vám musím vysvětlit, proč se vyptávám na Edwardovu matku. Želbohu nemám blízkou duši, s níž bych se já nešťastnice mohla poradit. Ví o tom pouze Nancy, a ta nemá za mák soudnosti: po pravdě řečeno mi všechno spíš ztěžuje než ulehčuje, protože nevycházím ze strachu, že to prozradí. Neumí držet jazyk za zuby, jak jste si jistě všimla, a onehdy jsem přímo umírala strachy, když se sir John zmínil o Edwardovi, že to rovnou vyklopí. Neumíte si představit, jakou trýzeň někdy v duchu prožívám. Divím se, že mne to ještě nesklátilo do hrobu, tolik jsem toho kvůli Edwardovi za ta léta přetrpěla. Stále to napětí a nejistota – a ještě se vídáme tak zřídka – kdoví jestli dvakrát do roka. Žasnu, že mi to ještě nezlomilo srdce.“

Vytáhla kapesníček, ale Elinor s ní příliš nesoucítila.

„Někdy si tak říkám,“ pokračovala Lucy, když si osušila oči, „jestli by pro nás pro oba nebylo lépe se vším skoncovat.“ Při těch slovech se zadívala Elinor přímo do očí. „Ale pak v sobě nedokážu vyburcovat dost odhodlání. – Nesnesu pomýšlení, jak zoufalý by byl, kdybych něco takového jen naťukla. To vím jistě. A také kvůli sobě – je mi tak drahý – nemyslím, že bych to dokázala. Co byste mi radila, slečno Elinor? Co byste sama udělala na mém místě?“

„Promiňte,“ odpověděla Elinor, překvapena takovým dotazem, „ale nemohu vám nic radit. Za daných okolností se musíte řídit podle vlastního rozumu.“

„To je jednou jisté,“ navázala Lucy poté, co na pár minut vládlo ticho, „že ho paní matka musí dřív nebo později zabezpečit, ale chudáček Edward si to tak bere! Že byl hrozně smutný, když přijel do Bartoňů, nezdálo se vám? Tolik se trápil, když od nás z Longstaplu musel odjet! Bála jsem se, aby vám nepřipadalo, že není ve své kůži.“

„Pobýval tedy u vašeho pana strýce, než přijel na návštěvu k nám?“

„Ano, ano, byl u nás čtrnáct dní. Vy jste si myslela, že jede z Londýna?“

„Ne,“ odvětila Elinor, která hluboce prožívala každý další údaj, potvrzující, že Lucy mluví pravdu, „vzpomínám si, že se zmínil o

čtrnáctidenní návštěvě u nějakých známých poblíž Plymouthu.“ Vybavilo se jí také, jak se tehdy podivila, že se o těch známých víc nešíří, ba že dokonce ani neuvedl jejich jméno.

„Nepřipadal vám moc smutný?“ opakovala Lucy. „To ano, zvláště v prvních dnech.“

„Prosila jsem ho, aby se přemohl, bála jsem se totiž, že vytušíte, co za tím vězí, jeho ale trápilo, že se nemůže zdržet déle než čtrnáct dní a že si to já tak беру. – Chudáček! – Bojím se, že je na tom pořád stejně, protože píše zoufalé dopisy. Tenhle jsem dostala těsně předtím, než jsme odjížděly z Exeteru –“ vytáhla z kapsy dopis a ledabyle jej přistrčila Elinor. „Jistě znáte jeho písmo, má nádherný rukopis, ale tenhle dopis není tak krásně napsaný jako ty ostatní. Nejspíš byl unavený, protože mi jenom hustě popsal jeden list.“

Elinor viděla, že je to jeho písmo, a přestala pochybovat. Portrét, argumentovala v duchu, se mohl k Lucy dostat náhodou, třeba jí ho Edward ani nedaroval, ale když si dopisují, znamená to, že jsou zcela nepochybně zasnoubeni, jinak se to vysvětlit nedá. Na okamžik jako by jí síly opouštěly – srdce se jí sevřelo a div neklesla k zemi, ale bylo třeba se přemoci, a když vynaložila všechnu vůli, přemohla zdrcující pocity a rychle, i když dočasně zvítězila sama nad sebou.

„Dopisování je jediná útěcha, která nám v dlouhých dobách odloučení zbývá,“ pokračovala Lucy a strčila dopis zase do kapsy. „Ano, já se ještě mohu utěšovat jeho portrétem, ale ubohý Edward nemá ani to. Říká, že mít můj obrázek, byl by hned klidnější. Darovala jsem mu aspoň kadeř zasazenou do prstenu, když byl naposledy v Longstaplu, a to mu přináší jistou útěchu, povídal, ale podobizně se to prý nevyrovná. Možná že jste si toho prstenu povšimla, když tu byl?“

„Ano, povšimla,“ odpověděla Elinor vyrovnaným hlasem, jenž zastíral takové zoufalství v srdci, jaké dosud nepoznala. Byla zdrcená, ohromená, neschopná myslet.

Naštěstí právě dospěly k domku a tím rozhovor nutně skončil. Slečny Steelovy se u Dashwoodových zdržely jen krátce, a Elinor pak měla možnost oddávat se úvahám a zoufalství.

II. část

23. Kapitola

Elinor sice neměla valnou důvěru v Lucy a její obecnou pravdomlupnost, když si ale v tomto případě všechno důkladně rozvážila, sotva o jejích slovech mohla pochybovat – vždyť nebyl logický důvod pro pošetilý klam takové důsažnosti. Nepokoušela se proto, neodvažovala se déle Lucyino tvrzení zpochybňovat: bylo příliš pravděpodobné a z různých stran důkazy podložené, a vyvracel je pouze její vlastní cit. Měli možnost seznámit se v rodině pana Pratta, a z toho vyplývalo s hroživou logikou všechno ostatní. Edwardova návštěva u známých poblíž Plymouthu, jeho smutné rozpoložení, znechucení nad vlastními životními vyhlídkami, jeho váhavé chování vůči ní samé, a že slečny Steelovy toho tolik věděly o Norlandu a jejich příbuzenstvu, až se nad tím sama kolikrát pozastavila, portrét, dopis, prsten – to všechno dohromady nabízelo důkazů až nadbytek, a proto se nemusela obávat, že ho odsoudí nespravedlivě: vychází najevo skutečnost, již žádná láska nemůže zastříti, že se k ní zachoval nepěkně. – Dotklo se jí to, zlobila se, že mu sedla na lep, a proto zprvu soucítila jen sama se sebou, zanedlouho o tom však začala uvažovat i z jiných hledisek, a tu vyvstávaly další otázky. Klamal ji Edward cílevědomě? Předstíral náklonnost, o níž srdce nevědělo? Zaslíbil se Lucy z čisté lásky? Ne; ať už k ní kdysi cítil cokoli, že by ji stále ještě miloval, tomu nevěřila. Jeho srdce patří jen jí, Elinor. V tom se neklame. Matky i sestry, Fanny, všichni na Norlandu to vycítili – tohle si z domýšlivosti nenamlouvá. Určitě ji miluje. Jakým balzámem na srdce je takové vědomí! Jak mocně pak oroduje za odpuštění! Udělal chybu, velkou chybu, že zůstával dál na Norlandu, když začal tušit, že ho přitahuje víc, než by se patřilo. V tom ho nic neomlouvá, ale jestli tím ublížil jí, oč hůře ublížil sobě, a pokud ji uvedl do

politováníhodné situace, pak sám má před sebou jen zoufalou beznaděj. Svou nemoudrostí připravil trápení oběma: jí dočasné a sobě natrvalo. Ona se s tím časem vyrovná a najde ztracený klid, ale co čeká *jehol* Může být někdy aspoň jakžtakž spokojený po boku Lucy Steelové, když už nepřichází v úvahu, že by ji miloval, spokojí se – při své čestnosti, při svém jemnocitu a bystrémsduchu – se ženou jako ona, nevzdělanou, neupřímnou, sobeckou?

Devatenáctiletý mládenec, když se slepě zamiluje, pochopitelně vnímá jen, že je to děvče krásné a veselé, ale v průběhu čtyř let – pokud je nadarmo nepromarnil – dozrál rozumově, otevřely se mu oči, a tu musel poznat, že jeho vyvolená má mezery ve vzdělání a že za stejný čas, který ona strávila v sporném prostředí lehkovážných zábav, dost možná ztratila tu mladinkou naivitu, která kdysi tak rozkošně rámovala její krásu.

A když všichni soudili, že by narazil na velké těžkosti z matčiny strany, kdyby si chtěl vzít ji, Elinor, oč vážnější nesnáze ho patrně čekají při zasnoubení s dívkou z horších poměrů, která nejspíš nemá ani takové věno jako ona. Třeba nebude ty nesnáze ani tak těžce prožívat, když ho k Lucy neváže hluboký cit, ale je to věru smutné, ocitnout se v postavení, kdy v předpokládaném odporu rodiny spatřuje vlastně východisko.

A jak jí tyto trpké úvahy vyvstávaly jedna za druhou, lkala víc kvůli němu než kvůli sobě. Vědomí, že si tohle trápení sama nezavinila a že Edward se nedopustil ničeho, čím by se zneuctil, jí bylo natolik oporou, že i v těch prvních chvílích, kdy rána dopadla, v sobě cítila dost síly, aby nedala nic najevo před matkou a sestrami. Také to dokázala, a když přišla k obědu pouhé dvě hodiny poté, co vyhasl plamen všech růžových nadějí, nikdo by byl při zběžném pohledu nevytušil, že Elinor v srdci truchlí nad propastí, která ji oddělila od milovaného muže navždy, zatímco Marianna se v duchu kochá přednostmi toho, o jehož lásce je skálopevně přesvědčena, a čeká, že vystoupí z prvního kočáru, který bude projíždět kolem.

Že se ve svém soužení nemůže svěřit matce a sestře s tím, co jí Lucy řekla pod příslibem mlčenlivosti, to Elinor ani příliš netrápilo. Byla naopak ráda, že jim nemusí oznámit novinu, která na ně jistě těžce dolehne, a že nemusí poslouchat nářky na Edwardovu

věrolomnost, až ho z upřímné lásky k ní budou ztracovat: cítila, že tohle by už asi v sobě nepřekonala.

Jejich rady, jejich řeči by jí sotva byly co platné, jejich něhyplná starostlivost by její bolest jen jítřila a v sebeovládání by nenačerpala posilu ani z jejich příkladu, ani z jejich vychvalování. Ne, víc síly bude mít sama, a její bystrý rozum jí dobře sloužil a v pevném odhodlání vytrvala, takže zachovávala zdání dobré mysli, jak jen to při žalu tak hlubokém a čerstvém bylo možné.

Vytrpěla si při prvním rozhovoru s Lucy své, ale brzy si začala toužebně přát, aby se k tomu vrátily, a to z nejednoho důvodu. Chtěla znovu slyšet do všech podrobností, jak se zasnoubili, aby si utvořila jasnou představu, co Lucy skutečně k Edwardovi cítí, jestli to, co o své lásce prohlašuje, myslí upřímně, a především jí šlo o to, aby svou ochotou znovu o celé záležitosti klidně porozprávět Lucy přesvědčila, že ji to zajímá čistě z přátelství, neboť se obávala, že svým rozčilením onehdy vzbudila přinejmenším jisté pochyby. Lucy na ni třeba žárlí, to je víc než pravděpodobné: Edward o ní zřejmě mluvil moc pěkně, jak vysvítá nejen z Lucyiných slov, ale i ze skutečnosti, že se jí odvážila svěřit tajemství nesporně důležité, přestože se znají jen krátce. I žertovné nápovědi sira Johna tu jistě sehrály svou roli. Už proto, že Elinor neochvějně věřila v Edwardovu lásku, nepotřebovala si žádnými dalšími argumenty zdůvodňovat, že Lucy žárlí – vždyť to dokázala už tím svěřováním. Proč by to všechno jinak povídala, než aby Elinor poučila, že ona, Lucy, má na Edwarda přednostní právo, a doporučila jí napříště ho nevyhledávat? Elinor průhledný manévr své sokyně rychle pochopila: rozhodla se sice, že bude respektovat zásady slušnosti a cti, na Edwarda si nebude víc myslet a pokud možno se vyvaruje setkání s ním, neodepřela si ale aspoň tu útěchu, že ukáže Lucy, s jak lehkým srdcem to přijala. A jelikož ji nečekala žádná bolestnější novina než to, co už věděla, věřila, že bude s to vyposlechnout další podrobnosti klidně a rozvážně.

Nenaskytl se jí však k tomu hned tak příležitost, třebaže Lucy by se jí byla rovněž ochotně chopila: proměnlivé počasí neumožňovalo vyjít si na procházku, kde by se byly mohly od ostatních nejspíš odpoutat, a třebaže se přinejmenším obden sešly večer buď na zámku

nebo v zahradním domku – na zámku to bylo častěji – nebyly hlavním účelem těchto návštěv rozhovory. Něco takového by bylo sira Johna ani lady Middletonovou v životě nenapadlo, a proto bylo velmi málo času vyhrazeno hovorům o všeobecných věcech, a zvláštní témata nepřicházela na přetřes vůbec. Scházeli se, aby spolu pojedli a popili, zasmáli se, zahráli si karty nebo na psaníčka a jiné co možná hlučné a rozpustilé společenské hry.

Několikrát tedy pobýly takhle pospolu, aniž se Elinor podařilo s Lucy nerušeně promluvit, až jednou poránu sir John přiběhl k Dashwoodovým a prosil je ve jménu milosrdenství, aby toho dne poobědvaly s lady Middletonovou, jelikož on musí zajet do svého klubu v Exeteru, a jeho choť by tedy zůstala dočista opuštěná, pouze ve společnosti své matky a obou slečen Steelových. Elinor, která předpokládala, že se jí spíš naskytne možnost uskutečnit své úmysly v takovéhle dámské společnosti, s klidnou a uhlazenou lady Middletonovou jako hostitelkou, než když její manžel rozproudí hlučnou zábavu, bez rozmyšlení pozvání přijala, Margaret se k ní s matčíným svolením ochotně přidala a Mariannu, jíž návštěvy na zámku byly vždy dost proti mysli, přemluvila matka z obavy, že by mohla propást nějaké povyražení.

Mladé dámy se tedy vypravily, a tím se jim podařilo uchránit lady Middletonovou před děsivou samotou. Návštěva probíhala přesně tak nezáživně, jak Elinor očekávala: nezrodila se tu jediná neotřelá myšlenka ani věta, rozhovor plynul od jedné banality ke druhé jak v jídelně, tak v salónu. Tam se k nim přidružily i děti a Elinor, která dobře věděla, že v jejich přítomnosti nemá naději upoutat Lucyinu pozornost, se o to tudíž ani nepokusila. Děti odešly až po čaji. Poté přišly na řadu karty a Elinor se už začínala divit, co v ní vyvolalo pošetilou naději, že se na zámku najde příležitost k rozhovoru. Všechny dámy povstaly a chystaly se zasednout ke karetnímu stolku.

„To jsem ráda, že nezamýšlíte dokončit ten košíček pro chudinku malou Annamarii ještě dnes večer, protože byste si při takové titěrné práci u svíček kazila oči,“ prohodila lady Middletonová k Lucy. „Zítřka to našemu drobečkoví zlatému nějak vynahradíme, doufám, že to zklamání nebude příliš prožívat.“

Narážka splnila svůj účel, Lucy se okamžitě vzchopila a odvětila: „Ale v tom se mýlíte, lady Middletonová, já pouze čekám, zdali se beze mne při kartách obejdete, jinak bych se už pilně činila. Přece bych toho andílka drahého nezarmoutila, a pokud mne budete potřebovat do hry, rozhodně dodělám ten košíček po večeři.“

„To je od vás moc milé, doufám jen, že vás z toho nerozbolí oči – zazvonila byste prosím, aby vám přinesli pracovní svíčky? Má holčička drahá by byla chudinka hrozně smutná, kdyby ten košíček nebyl zítra hotový, i když jsem jí řekla, že to věru nestačíte udělat, ale ona s tím jistě počítá.“

Lucy si okamžitě přitáhla pracovní stolek a zasedla k němu tak hbitě a radostně, jako by neznala na světě větší potěšení, než je titěrná práce s prolamovaným košíčkem pro rozmazlené dítě.

Lady Middletonová navrhla ostatním dámám, aby si zahrály kasino. Všechny s tím byly svolné, až na Mariannu, jako vždy málo dbalou zásad slušného chování, která prohlásila:

„Milostivá lady mne dozajista laskavě omluví — víte, že karty nemám ráda. Zasednu raději ke klavíru, ještě jsem ho nevyzkoušela, co jste ho dali naladit.“ A bez dalších orací se otočila a odkráčela k zmíněnému nástroji.

Lady Middletonová se zatvářila, jako by blahorečila nebesům, že sama v životě nepronesla tak grobiánskou odpověď.

„Mariannu váš klavír odjakživa neodolatelně vábí, mylady,“ pokoušela se Elinor utiшит pobouření, „a já se jí ani nedivím, protože tak dokonalý zvuk jsem ještě u žádného nástroje neslyšela.“

Ostatních pět se nyní chystalo vytáhnout si kartu.

„Kdybych snad vypadla,“ pokračovala Elinor, „mohla bych trochu pomoci slečně Lucy a stáčet jí papírky; bude mít s tím košíčkem ještě hodně práce, a má-li být do zítřka hotov, sotva by to sama dokázala. Ráda se toho chopím, bude-li se chtít se mnou o práci podělit.“

„Velice bych vaši pomoc uvítala,“ ozvala se hned Lucy, „zjišťuji totiž, že s tím bude přece jen víc práce, než jsem počítala, a bylo by to hrozné, kdybychom nakonec musely drahou Annamarii zklamat.“

„Hrůza pomyslet!“ ozvala se starší slečna Steelová. „Broučinek můj zlatý, já jsem do ní celá pryč!“

„To je od vás velmi milé,“ řekla lady Middletonová Elinor,

„a jestli do toho opravdu máte chuť, možná by se vám lépe zamlouvalo losovat o místo až v dalším kole, anebo se pokusíte o štěstí už nyní?“

Elinor radostně přijala první z návrhů milostivé lady, a tak s pomocí jistého taktického manévrování, k němuž se Marianna neúhybně odmítala snížit, dosáhla svého a ještě navíc se zavděčila lady Middletonové. Lucy jí ochotně uvolnila místo, a obě krásné sokyně se tedy usadily bok po boku u téhož stolku, aby v dokonalé harmonii pokračovaly v díle společně. Klavír, kde pro Mariannu, zabranou do hudby a vlastních myšlenek, tou dobou už ostatní v salónu přestali existovat, stál našťastí blízko, a proto Elinor usoudila, že pod záštitou jeho tónů může zavést řeč na ono vysoce zajímavé téma, aniž ji od karetního stolku zaslechnou.

24. kapitola

Opatrně, ale pevným hlasem zahájila Elinor takto:

„Nezasluhovala bych si důvěru, jíž jste mne poctila, kdybych si nepřála, abyste mi ji věnovala i nadále, a nebyla zvědavá na další podrobnosti. Ani se proto neomlouvám, že se k tomu vracím.“

„Děkuji vám, že jste prolomila ledy,“ zvolala Lucy procítěně, „snímáte ze mne takovou tíhu, protože jsem se bůhvíproč bála, že jsem se vás v pondělí dotkla.“

„Ale co vás to napadá? Věřte mi –“ a to tvrdila Elinor naprosto upřímně – „že jsem ani zanic nechtěla vyvolat ve vás takový dojem. Cožpak byste se mi svěřovala z důvodů jiných než čestných a pro mne lichotivých?“

„Přesto vás ale ujišťuji,“ odpověděla Lucy a její mazaná očička se k tomu vyjadřovala víc než výmluvně, „že jsem z vašeho chování vycítila jistý chlad a nelibost, které na mne dost dolehly. Měla jsem dojem, že se na mne hněváte, a od té chvíle si stále v duchu vyčítám, že jsem si dovolila obtěžovat vás svými starostmi. Moc ráda tedy slyším, že jsem se zmýlila a že mi nic nevyčítáte. Kdybyste jen tušila, co to pro mne znamenalo, že jsem mohla srdci ulevit a promluvit si s vámi o tom, nač dnem i nocí myslím, krk na to dám, že byste soucitně prominula všechno ostatní.“

„Umím si představit, že jste v tom našla úlevu, když jste se mi svěřila, a ubezpečuji vás, že nebudete mít příčinu toho litovat. Je to smutný případ, všude kolem vás se kupí nesnáze a můžete spoléhat jen na vzájemnou náklonnost,“ abyste je překonali. Pan Ferrars je, pokud vím, finančně zcela závislý na své paní matce.“

„Sám vlastní dva tisíce liber. Bylo by šílenství se na tohle vzít, i když já za svou osobu bych se všech dalších vyhlídek vzdala a ani bych nevzdechla. Jsem zvyklá vystačit s velmi malými příjmy a kvůli němu bych se chudoby nezalekla, jenomže ho tolik miluji, že ho

nechci sobecky připravit o všechno, co by mu jeho paní máti snad poskytla, kdyby se oženil podle jejích představ. Musíme tedy čekat, a možná ještě mnoho let. V případě jiného muže by tu číhalo velké nebezpečí, *ale* Edwarda v lásce a věrnosti nic nezviklá, to vím docela určitě.“

„Taková jistota vám musí být nadevšecko, a jeho nejspíš posiluje stejná víra ve vás. Kdyby vaše vzájemné city začaly vyprchávat, jak by se to mnoha dvojicím vlivem mnoha okolností během čtyřletého zasnoubení mohlo přihodit, byli byste v situaci vskutku nezáviděníhodné.“

Lucy vzhlédla, Elinor se však bedlivě střežila dát výrazem najevo, že se v jejích slovech tají nějaký skrytý smysl.

„Edwardova láska ke mně prošla hned po zasnoubení těžkou zkouškou, kdy jsme se museli nadlouho, předlouho rozloučit, a obstála v ní tak dobře, že by bylo neodpuštělné, kdybych o ní začala teď pochybovat. Mohu s určitostí prohlásit, že jsem se v tom ohledu nemusela nikdy znepokojovat.“

Elinor nevěděla, jestli má toto tvrzení přijmout s úsměvem nebo povzdechem.

Lucy pokračovala: „Mám dost žárlivou povahu, a protože pocházíme z tak různých rodin, on toho v životě viděl o tolik víc než já, a když ještě můžeme být spolu tak málokdy, vrtalo mi lečjaké podezření hlavou, a proto bych hned poznala, co a jak, kdyby se byl ve svém chování ke mně třeba i jen trochu změnil, kdyby byl smutný z příčin mně neznámých, kdyby o některé dámě přemoc mluvil anebo kdyby se mi byl nezdál v Longstaplu tak spokojený jako vždycky. Nechci tvrdit, že vynikám zvláštním ostrovtipem a že všechno hned odhalím, ale v tomhle případě bych se nedala oklamat.“

To je všechno moc hezké, pomyslela si Elinor, ale nevěříme tomu ani jedna.

„Ale jaké máte záměry?“ zeptala se po krátkém odmlčení. „Nebo žádné nemáte a hodláte jen čekat, až paní Ferrarové nebude – což je dost smutné krajní řešení? – Chce se její syn k tomu uchýlit, podstoupit spolu s vámi mnohaletou úmornou nejistotu, spíš než přiznat barvu a na přechodnou dobu čelit její nevěli?“

„Kéž bychom měli jistotu, že by to bylo jen na přechodnou dobu! Ale paní Ferrarsová je žena velmi svéhlavá a pyšná, v prvním návalu hněvu, až by se to dozvěděla, by nejspíš všechno připsala Robertovi, a toho pomyšlení se vždycky kvůli Edwardovi tak zděším, že mne to odradí od vší ukvapenosti.“

„A jistě i kvůli sobě samé, jinak byste to s tou nesobečností přehnala k nevěrohodnosti.“

Lucy pohlédla na Elinor a zmlkla.

„Znáte pana Roberta Ferrarse?“ zeptala se Elinor.

„Ne, v životě jsem ho neviděla, tuším ale, že se od bratra hodně liší – je to prý duchaprázdný, domýšlivý hejssek.“

„Domýšlivý hejssek!“ Slečna Nancy zachytila poslední slova, jelikož Marianna zrovna dohrála. „To si zaručeně povídají o svých oblíbených kavalírech.“

„Ne, sestro, mýlíš se,“ ohradila se Lucy, „naši oblíbení kavalíři *nejsou* domýšliví hejsci.“

„Mohu potvrdit, že přítel slečny Dashwoodové takový není,“ rozesmála se od srdce paní Jenningsová, „to je moc ohleduplný a jemný mladý pán, ale Lucy, šibalka jedna, nechce prozradit, kdo se jí líbí.“

„Ohó!“ zvolala slečna Nancy a významně se rozhlédla, „prohlašuji, že Lucy má přítele právě tak ohleduplného a jemného jako slečna Dashwoodová.“

Elinor proti své vůli zrudla. Lucy se kousla do rtů a vrhla na sestru rozzlobený pohled. Na dlouhou chvíli zavládlo ticho. Přerušila je Lucy, když se znovu tlumeně rozhovořila, přestože jim Marianna právě poskytovala účinnou ochranu velkolepým koncertem:

„Něco vám povím: nedávno mne napadlo, jak by se našlo řešení. Vlastně se vám s tím musím svěřit, protože by se vás to také týkalo. Určitě znáte Edwarda natolik, abyste věděla, že by se mu ze všeho nejvíc zamlouvalo stát se pastorem. Vymyslela jsem si tedy, že by se měl dát co nejdřív vysvětit, a pak by se třeba s vaší laskavou pomocí, kterou byste nám jistě neodepřela z přátelství k němu a trošku snad i z ohledu na mě, podařilo přemluvit vašeho pana bratra, aby mu dal norlandskou faru; slyšela jsem, že je velmi výnosná, a dosavadní

držitel prý už nemá daleko do hrobu. Na základě toho bychom se mohli vzít a doufat, že to ostatní časem šťastně dopadne.“

„S největší radostí panu Ferrarsovi kdykoli osvědčím úctu a přátelství,“ odpověděla Elinor, „nezdá se vám ale, že v tomto případě by můj zásah byl naprosto zbytečný? Jako bratr paní Fanny Dashwoodové žádné další doporučení u jejího manžela přece nepotřebuje.“

„Jenomže paní Fanny Dashwoodová není příliš nakloněna myšlence, aby se Edward dal na kněžskou dráhu.“

„V tom případě by asi moje přímluva málo zmohla.“

A znovu zavládlo dlouhé ticho. Nakonec si Lucy zhluboka povzdechla:

„Tak se mi zdá, že by asi bylo nejmoudřejší všechno skoncovat a zasnoubení zrušit. Kupí se před námi tolik těžkostí! Sice bychom se nějaký čas trápili, ale nakonec bychom možná byli spokojenější. Pořád ještě mi nechcete poradit, slečno Dashwoodová?“

„Ne,“ odpověděla Elinor s úsměvem, za nímž se tajilo hluboké rozrušení, „v této věci vám rozhodně radit nebudu. Víte přece moc dobře, že byste na můj názor nebrala zřetel, pokud by se neztotožnil s tím, co sama chcete.“

„Křivdíte mi,“ tvrdila Lucy procítěně. „Vážím si vašeho mínění nadevšecko a opravdu si myslím, že kdybyste mi řekla: ‚Zrušte zasnoubení s Edwardem Ferrarsem, bude to ku prospěchu vám oběma,‘ hned bych se podle vaší rady zařídila.“

Elinor se zarděla nad takovým pokrytectvím Edwardovy budoucí manželky a odvětila: „Pod dojmem téhle poklony bych si rozhodně netroufala rozdávat rady, i kdybych na to měla jasný názor. Přeceňujete mé mínění: nezúčastněná osoba by neměla mít ve své moci rozdělit dva lidi tak něžně se milující.“

„Právě proto, že jste nezúčastněná osoba,“ opáčila Lucy se zlomyslným důrazem na každém slovu, „by vaše mínění pro mne mělo takovou cenu. Kdybyste tu nějak podléhala citům, nestálo by mi za pozornost.“

Elinor považovala za nejmoudřejší na tohle nic neříkat, aby jedna druhou nevyprovokovaly k nepatřičné otevřenosti a ztrátě sebeovládání, a dokonce uvažovala o tom, že se hovorů o té věci

napříště vyvaruje. Následovala proto další mnohaminutová odmlka a znovu ji první přerušila Lucy.

„Přijedete v zimě do Londýna, slečno Elinor?“ Položila jí tuto otázku se vši navykou sebejistotou.

„Určitě ne.“

v „To je škoda!“ zalitovala Lucy, zatímco jí v očích radostně zajiskřilo, „tak ráda bych se tam byla s vámi setkala! Sázím se ale, že přesto přijedete. Bratr se švagrovou vás pozvou, to je jednou jisté.“

„Nemohla bych jejich pozvání přijmout, i kdyby to udělali.“

„Není to směla? Počítala jsem s tím najisto, že se tam sejdem. Vypravíme se s Nancy koncem ledna k jednomu příbuzným, kteří nás už leta pořád zvou! Já tam ale jedu jen kvůli Edwardovi. Bude tam v únoru, jinak mne Londýn ničím neláká, nemám na zábavy ani pomyslení.“

Brzy poté odvolali Elinor ke karetnímu stolku, protože první tři partie byly odehrány, a důvěrný hovor mezi oběma slečnami tím skončil, což obě jednoznačně uvítaly, jelikož nic z toho, co bylo řečeno, nezmírnilo vzájemné antipatie. Elinor sedala ke kartám se smutnou jistotou, že Edward nejen nemiluje stvoření, které se má stát jeho životní družkou, ale že navíc nemá sebemenší vyhlídky, aby byl v manželství aspoň jakžtakž spokojený, když ho ani ona upřímně nemiluje, protože jen ze sobecké zisťnosti může trvat na zasnoubení, i když dobře ví, že se svému vyvolenému dokonale omrzela.

Napříště se Elinor k tomuto tématu sama už nevrátila, a když o tom začala Lucy, která si málokdy dala ujít příležitost, a zvláště bedlivě sdílela se svou důvěrníci horoucí štěstí nad každým Edwardovým dopisem, odpovídala jí klidně a obezřele a jak to jen při zachování zdvořilosti bylo možné, zaváděla řeč jinam – usoudila totiž, že takové hovory jsou z její strany velkorysost, již Lucy nezasluhuje, a pro ni samu navíc nebezpečné.

Návštěva slečen Steelových na Bartoňů se proti původnímu očekávání pořádně protahovala. Těšily se čím dál tím větší oblíbě, panstvo se bez nich nemohlo obejít, sir John ani slyšet nechtěl, že by se rozloučily, a přestože už dávno slíbily na různých místech v Exeteru, že přijedou, a přes naprostou nezbytnost slibům konečně dostát, která se koncem týdne vždy s novou naléhavostí vyjevila,

daly se vždy znovu přemluvit, a tak pobývaly na zámku už dva měsíce a pomáhaly slavit svátky vyžadující víc než běžný počet soukromých plesů a slavnostních banketů, aby se náležitě vyzdvihl jejich význam.

25. Kapitola

Paní Jenningsová trávila větší část roku u svých dcer a přátel, to však neznamenal, že by neměla vlastní trvalý domov. Poté, co ji navěky opustil nebožtík pan Jennings, úspěšný obchodní podnikatel z jisté ne zrovna výstavné londýnské čtvrti, uchýlovala se na zimu do svého sídla v jedné z postranních uliček u Portmanova náměstí. K tomuto útočišti také s blízcím se lednem začaly směřovat její myšlenky a tam také jednoho dne zčistajasna a zcela nečekaně pozvala starší slečny Dashwoodovy. Elinor, která hned nepostřehla, jak sestřina pleť mění barvu a rozzářené oči napovídají, že jí ten záměr není proti mysli, vzápětí s mnoha uctivými díky, ale s konečnou platností za obě dvě pozvání odmítla, v domnění, že mluví i sestře z duše. Jako důvod uvedla, že nechtějí nechat maminku samotnou v této roční době. Paní Jenningsová nad odmítnutím užasla a pozvání okamžitě opakovala. ,

„Ale propáníčka, přece vás paní matka může postrádat, a já vás naléhavě prosím, abyste mi dělaly společnost, protože o to upřímně stojím. Nemyslete si, že by mě to obtěžovalo, protože še kvůli vám nebudu kdovíjak namáhat. Znamenalo by to jenom, že pošlu Betty dostavníkem, a to si chválabohu ještě mohu dovolit. My tři se krásně vmístíme do mého kočáru, a až budeme ve městě, pokud nebudete mít chuť jít tam kam já, nic se nestane, ujme se vás jedna nebo druhá moje dcera. Vaše paní matka zaručeně nebude proti, když jsem vlastní dcery tak dobře odbyla, bude mě přece považovat za vhodnou gardedámu i pro vás, a jestli aspoň jednu z vás dobře nevdám, než se rozejdeme, nebude to moje vina, protože vás vychválím všem mladíkům, to se polehnete.“

„Tak se mi všechno zdá,“ povídá sir John, „že slečna Marianna by se vašemu návrhu nebránila, kdyby to starší sestře bylo po vůli. A to

by přece byla hotová ukrutnost, nedopřát jí trochu městské zábavy jen proto, že o ni nejstarší slečna Dashwoodová nestojí. Proto bych vám dvěma radil, abyste se rozjely do města, až se Bartoňů nabažíte, a slečně Elinor o tom nemusíte nic říkat.“

„Np vida,“ halasila paní Jenningsová, „slečna Marianna je vřele vítána, jestli mne poctí svou společností, ať už slečna Elinor pojede nebo ne, jenomže čím víc nás bude, tím větší legrace, tvrdím já, a taky si myslím, že by si to spolu líp užily: až mě budou mít dost, můžou se bavit mezi sebou a pošklebovat se mi za zády, co jsem to za bábu střelenou. Ale jednu nebo druhou, jestli už ne obě dvě, mít musím. Propáníčka, přece byste po mně nechtěli, abych se užírala sama, když jsem až do loňska vždycky u sebe mívala Charlottu. Tak co, slečno Marianno, plácneme si, vidíte, a jestli si to slečna Elinor časem rozmyslí, tím líp.“

„Děkuji vám, milostpaní, z celého srdce vám děkuji,“ pronesla procítěně Marianna, „tím pozváním jste si mne zavázala vděčností navěky, byla bych tak šťastná, snad nejšťastnější na světě, kdybych je mohla přijmout. Ale maminka – moje drahá, hodná maminka – uznávám, že Elinor právem váhá – a kdyby jí to nebylo milé – kdyby nás těžce postrádala – ne, nic by mě nezlákalo a neopustila bych ji. Ne za tu cenu, že by jí to bylo líto.“

Paní Jenningsová je zas a znovu ujišťovala, že se bez nich paní Dashwoodová moc dobře obejde. Elinor, která sestřinu dychtivost teď pochopila a viděla, že je jí všechno jedno, jen když bude zase s Willoughbym, se přestala proti tomu záměru zásadně stavět a namísto toho nechala rozhodnutí na matce. Neočekávala však od ní valnou pomoc ve své snaze zabránit návštěvě, která podle jejího mínění nepřinese Marianně nic dobrého a ona sama se jí z pádných důvodů chce vyvarovat. Ať Marianna zatouží po čemkoli, matka ji v tom bude dychtivě podporovat – a Elinor sotva mohla doufat, že ji přiměje, aby dceřinu známost posuzovala s větší obezřelostí, když se jí zatím nepodařilo seabeméně v ní probudit nedůvěru. Proč sama do Londýna nechce, to si netroufala přiznat. Že Marianna, ta vnímavá Marianna, dokonale obeznámená se způsoby paní Jenningsové a vždy znovu z nich znechucená, by všechny nepřijemnosti z toho vyplývající přehlédla, že by se smířila s čímkoli, co zraňuje její

jemnocit, jen když dosáhne jediného cíle, to byl tak silný, tak přesvědčivý důkaz, jakou důležitost onomu cíli přikládá, že Elinor prese všechno, co se přihodilo, musela přimhouřit oči.

Když se paní Dashwoodová o pozvání doslechla, myslela jen na to, kolik pěkných zážitků dcery ve městě čeká, a když navíc svým pozorným, milujícím srdcem vycítila, jak velice se Marianna k Londýnu upnula, nechtěla ani slyšet, že by pozvání odmítly *kvůli ní*, trvala na tom, aby je rovnou a bez váhání přijaly, a hned se svým obvyklým optimismem začala předpovídat, jaké výhody jim z rozloučení vyplnou.

„Vítám ten nápad s radostí, nic jiného si ani nemohu přát!“ proklašovala. „Užijeme si to s Margaret stejně krásně jako vy. Až odjedete a Middletonovi také, budeme si tu tiše a spokojeně žít a věnovat se knihám a hudbě. Uvidíte, jak se Margaret vzdělá a zdokonalí, než se navrátíte! Taky jsem se chystala trochu něco vylepšit na vašich pokojích, a takhle se do toho můžeme pustit, aniž to komu bude vadit. Je *správné*, že se vydáte do města: každá slečna ve vašem postavení by se měla obeznámit se způsobem života v Londýně a tamními radovánkami. Budete v péči hodné, mateřské paní, která se o vás bude svědomitě starat, o tom nepochybuji. Navíc se pravděpodobně sejdete s bratrem, a ať už je, jaký je, a jeho žena ať už je, jaká je, když pomyslím, čím je to syn, přičí se mi, abyste se navzájem tak úplně odcizili.“

„Máte na mysli jen a jen naše blaho, jako vždy,“ řekla Elinor, „a proto přehlížíte všechny námitky, které vás v té souvislosti jistě napadly, ale jedno podle mého mínění tak lehce pominout nelze.“

Marianna se zatvářila zdrceně.

„Copak asi moje drahá opatrná Elinor uvede?“ zeptala se paní Dashwoodová. „Jakou nepřekonatelnou překážku nám tu odhalí? O výdajích nechci slyšet ani slovo.“

„Mám na mysli tohle: cením si dobrosrdečnosti paní Jenningsové, ale není to žena, v jejíž společnosti bychom nacházely potěšení anebo jejíž doprovod by pro nás byl kdovíjakým doporučením.“

„Svatá pravda,“ řekla na to matka, „vy se ale nebudete pohybovat výlučně v okruhu jejích známých a na veřejnosti se téměř vždy objevíte v doprovodu lady Middletonové.“

„Jestli je Elinor paní Jenningsová tolik proti myslí, že se k tomu nemůže přimět,“ řekla Marianna, „nevidím důvod, proč bych její pozvání nepřijala *já*. Nemám žádné takové zábrany, a pokud nějaké nepříjemnosti toho druhu vyvstanou, hravě se přes ně přenesu.“

Elinor se musela usmát, jak je Marianna najednou nevnímavá k společenským pokleskům, když ji tak často musí naléhavě přemlouvat, aby vůči paní Jenningsové zachovávala aspoň minimální zdvořilost, a v duchu si umínila, že pokud Marianna prosadí svou, pojedje ona také, protože by to mohlo kdovíjak dopadnout, kdyby se Marianna rozhodovala jen podle vlastní hlavy a kdyby paní Jenningsová ve své touze po domácí družnosti byla vydána na milost výhradně Marianně. Toto rozhodnutí jí usnadnilo i vědomí, že podle Lucyina sdělení se Edward Ferrars chystá do Londýna až v únoru, a tudíž ani návštěvu nemusí nepřiměřeně zkrátit, a přece se do té doby už mohou vrátit domů.

„Přeji si, abyste jely obě,“ prohlásila paní Dashwoodová. „Tyhle námitky, to jsou samé hlouposti. Zažijete v Londýně mnoho pěkného, zvláště budete-li spolu, a když už se Elinor nikdy nesníží k tomu, aby se předem těšila, jistě si umí představit, že se jí tam naskytnou příjemné zážitky z nejrůznějších zdrojů, a možná jí nebude proti myslí seznámit se blíž s rodinou své švagrové.“

Elinor si v duchu už kolikrát říkala, že by se při nějaké vhodné příležitosti měla pokusit oslabit matčinu jistotu o vážném vztahu mezi ní a Edwardem, aby ji to tak bolestně nezaskočilo, až celá pravda vyjde najevo, a po tomto přímém útoku se odhodlala, že začne uskutečňovat svůj záměr hned. Proto s nuceným klidem prohlásila: „Edward Ferrars je mi moc sympatický a vždycky ho ráda vidím, ale co se ostatních členů rodiny týká, je mi úplně jedno, jestli mne kdy poznají nebo ne.“

Paní Dashwoodová se usmála a mlčela. Marianna úžasem zvedla oči k nebi a Elinor si vyčítala, proč raději nedržela jazyk za zuby.

Chvilku kolem toho ještě hovořily, a pak bylo rozhodnuto, že obě dívky pozvání přijmou. Paní Jenningsová vyslechla tu zprávu s velkou radostí a nešetřila ujišťováním, že je bude chovat jako v bavlnce. A nepotěšilo to jen ji, i sir John se upřímně zaradoval: byl to

člověk žijící ve věčné hrůze z osamělosti, a proto uvítal zprávu, že počet londýnských obyvatel se rozmnoží o dvě děvčata. Dokonce i lady Middletonová se namáhala vyjádřit své uspokojení, což v jejím případě představovalo značné úsilí, a pokud jde o slečny Steelovy, a Lucy především, ty v životě neuvítaly žádnou novinu s větším nadšením.

Ani Elinor se nepřipravovala na cestu s takovou nechutí, jak očekávala. Jí osobně teď bylo lhostejné, zdali do Londýna pojede či ne, a když viděla, jak to maminku těší, a sestra že je podle výrazu, hlasu i počínání na vrcholu blaha, že se jí vrátila dřívější čipernost, a že dokonce podléhá dříve nevídanému rozjaření, nedokázala příčinu toho všeho odsuzovat a zapudila obavy, jak to dopadne.

Mariannina radost přesahovala únosnou míru štěstí: tak velké vzrušení se jí zmocnilo spolu s netrpělivostí, aby už byly na cestě. Nerada se sice loučila s maminkou – to jediné ji mírnilo a uklidňovalo – a z té příčiny propadla při odjezdu žalu až přehnanému. Matka si to protrpěla sotva méně a Elinor jako jediná z nich zřejmě vycházela z domněnky, že se neloučí navěky.

Odjížděly počátkem ledna a Middletonovi se do týdne měli vypravit za nimi. Slečny Steelovy držely na zámku věrně stráž a chystaly se jej opustit až zároveň s panstvem.

26. Kapitola

Elinor si dobře uvědomovala osudovou ironii svého postavení, když se usadila po boku paní Jenningsové, aby se vydala do Londýna jako její svěřenka: stačilo si připomenout, jak krátce se znají, nakolik se od sebe liší věkem i povahou, a co všechno ještě před několika dny proti jejímu pozvání namítala! Jenomže žádné námítky neobstály před mladistvým nadšením, jímž zaplála Marianna stejně jako její matka. Elinor sice stále měla jisté pochyby o Willoughbyho spolehlivosti, ale když viděla, jak Marianně opojným štěstím duše přetéká, jak jí v radostném očekávání září oči, nevážily tolik, aby ve srovnání se sestřiným údělem na ni nedolehla tím drtivěji beznadějí jejích vlastních vyhlídek, a se smutkem v srdci si říkala, že by se ráda smířila s Marianninou nejistotou, kdyby měla před očima stejný vzrušující cíl a její naděje stejnou šanci. Zakrátko, skutečně už velmi zakrátko se ukáže, co Willoughby zamýšlí: s největší pravděpodobností je už v Londýně. Marianna dychtí, jen aby už byly na cestě: to znamená, že je o tom přesvědčena a hodlá se tam s ním sejít, a Elinor si umiňovala, že se jednak vynasnaží poznat do hloubky jeho charakter na základě vlastního pozorování i dobrozdání z různých stran, že si také bude bedlivě všímat, jak se chová k sestře, a podle toho snad pochopí, až se párkrát sejdou, co zamýšlí. Kdyby si z toho všeho utvořila nepříznivý dojem, pak stůj co stůj otevře sestře oči, a v opačném případě se musí vyburcovat k něčemu jinému – potlačit všechno sobecké porovnání a přemoci sebelítost, která by jí bránila radostně spoluprožívat Mariannino štěstí.

Strávily na cestě tři dny a Marianna svým chováním v kočáru předvedla názorně, jak roztomilou a chápavou společnicí v ní paní Jenningsová získala. Téměř celou tu dobu mlčela, ponořena do vlastních úvah, málokdy sama promluvila, leda když ji upoutal

nějaký pitoreskní jev, a tu potom na něj radostně upozornila sestru. Elinor, aby takové chování odčinila, stála na strážní zdvořilosti, jak si sama předsevzala, byla k paní Jenningsové nesmírně pozorná, povídala a smála se s ní a poslouchala ji, seč jí síly stačily, a paní Jenningsová ze své strany o obě dívky s mimořádnou laskavostí pečovala, stále se starala, aby měly pohodlí a dobrou náladu, a rozčilovala se, když si v zájezdním hostinci nechtěly samy vybrat večeři a ona z nich nemohla vydolovat doznání, zda dávají přednost lososu nebo tresce, vařené drůbeži či telecím kotletkám. Do Londýna dojely třetího dne ve tři hodiny odpoledne, celé šťastné, že po takové cestě vyvážnou z omezeného prostoru v kočáru, a dychtivě se už těšily na přepych planoucího ohně v krbu.

Byl to krásný dům a krásně zařízený a mladým dámám připadlo apartmá, kde měly všechno pohodlí. Býval to Charlottin pokoj, nad krbovou římsou dosud visela krajina hedvábím vyšívaná na důkaz toho, že nestrávila sedm let v jistém proslulém londýnském penzionátu nadarmo.

Jelikož oběd měl být podáván až za dvě hodiny, rozhodla se Elinor, že využije času a napíše matce. Za chvíli Marianna zasedla k psaní také. „Domů už píšu *já*, Marianno,“ řekla Elinor, „nechceš s tím tedy den dva počkat?“

„Nepíšu mamince,“ ohradila se překotně Marianna, jako by chtěla zamezit dalšímu vyptávání. Elinor mlčela; tušila, že píše Willoughbymu, a okamžitě z toho usoudila, že přes všechno tajnůstkářství zasnoubení tedy patrně jsou. Nespolehala na to sice s úplnou jistotou, přesto však se zaradovala, a pustila se do psaní s tím větší chutí. Marianna byla za chvíli hotova, zřejmě napsala jen pár řádků, rychle složila list, zapečetila a napsala adresu. Elinor měla dojem, že zahlédla *W* –, a jen Marianna adresu dopsala, zazvonila na lokaje a požádala ho, aby jí ten dopis vypravil dvoupennyovou poštou. Tím bylo vše jasné.

Rozjaření ji neopouštělo, provázek je však neklid, který sestře dělal starost, a s nadcházejícím večerem se rozrušení stupňovalo. V jídelně Marianna skoro nedokázala do sebe něco vpravit, a když se po obědě odebraly do salónu, zřejmě stále dychtivě napínala sluch, neuslyší-li hrčít kočár.

Elinor byla jen ráda, že paní Jenningsová má stále co na práci ve svém pokoji, a proto příliš nevnímá, co se tu děje. Panská prostírala k čaji. Mariannu už několikrát zmýlilo zabušení někde v sousedství, ale vtom zadunělo klepátko na dveřích tak hlasitě, že nemohla být mýlka. Marianna vyskočila a utíkala ke dveřím. Všude vládlo mrtvé ticho. Nemohla to déle vydržet, otevřela dveře, vyběhla na schodiště, krátce se zaposlouchala, v pochopitelném rozčilení se vrátila do salónu, jako by ho byla zaslechla, a v silném citovém pohnutí zvolala: „Ach, Elinor, je to Willoughby, je to on!“ Snad by se mu byla v té chvíli vrhla do náruče, jenomže ve dveřích se objevil plukovník Brandon.

Bylo to zklamání tak veliké, že se s ním nedokázala hned vyrovnat, a proto vyběhla z pokoje. I Elinor pocítila rozčarování; zároveň si ale plukovníka Brandona tolik vážila, že jí byl vždycky vítán, a teď ji navíc ještě rmoutilo, že muž, který tak podléhá sestřinu kouzlu, musí být svědkem toho, že v ní svým příchodem vzbudil jen žal a zklamání. Hned viděla, že mu to neušlo, sledoval odcházející Mariannu s takovým úžasem a obavami, že skoro pozapomněl, co se patří vůči ní.

„Není vaší sestřičce nevolno?“ zeptal se.

Elinor mu na to v zoufalství přitakala, rozhovořila se o migrénách, smutku, tesknosti a naprostém vyčerpání, uváděla kdeco, jen aby přijatelně vysvětlila sestřino počínání.

Poslouchal ji s napjatou pozorností, ale pak se zřejmě vzchopil, přestal o tom mluvit, a namísto toho vyjádřil radost, že se s nimi setkává v Londýně, a kladl jí běžné otázky, jakou měly cestu a jak se daří všem, které opustily.

Tímto způsobem a za oboustranného nezájmu rozhovor klidně plynul, oba se nutili do nálady a myšlenkami byli docela jinde. Elinor by se byla moc ráda zeptala, zdali je Willoughby v Londýně, ale nechtěla ho vyptáváním na jeho soka ranit, a nakonec, aby hovor neuvázl, se dotázala, pobýval-li od té doby^co se rozloučili, stále v Londýně. „Ano,“ odvětil jaksi rozpačitě, „téměř celou tu dobu, až na pár dní, kdy jsem zajel do Delafordu, ale neměl jsem možnost vrátit se do Bartoňů.“

Jeho slova i způsob, jakým je pronesl, jí okamžitě oživily v paměti okolnosti jeho odjezdu, a jakou zvědavost a dohady to vyvolalo u paní Jenningsové. Přepadly ji obavy, aby za její otázkou neviděl všetečnou zvědavost, kterou ohledně té záležitosti skutečně necítila.

Krátce nato vešla paní Jenningsová. „Jéje, plukovník!“ vítala ho se svou obvyklou hlučnou srdečností, „vás vidím strašidelně ráda – promiňte, že jsem se trošku zdržela – nezlobte se, musela jsem se tu nejdřív porozhlédnout a dát si věci do pořádku, takovou dobu jsem nebyla doma, a to víte, jak se vrátíte, je potřeba vyřídit stovky nejrůznějších maličkostí – taky jsem musela vyúčtovat s Cartwrightem – od oběda jsem se činila pilně jako včelička! Ale prosím vás, plukovníku, vy snad umíte čarovat, jak jinak byste to věděl, že jsem dneska přijela?“

„Slyšel jsem tu radostnou zprávu u Palmerových, kde jsem dneska obědval.“

„Ano? No a jak se všichni mají? Co Charlotta? Sázím se, že je dvakrát taková, než bývala.“

„Paní Palmerová se zřejmě cítí dobře, a mám za úkol vám vyřídit, že se zde zítra dozajista zastaví.“

„Tak, tak, to se dalo čekat. Nu, plukovníku, přivezla jsem s sebou dvě mladé dámy, jak vidíte – totiž vidíte jen jednu, ale ta druhá je taky někde poblíž! A je to vaše líbezná slečna Marianna – to rád slyšíte, vidíte. Nevím, nevím, jak se o ni s panem Willoughbym mezi sebou dohodnete. Ach, blažený ten čas mládí a krásy! Taky jsem bývala mladá, ale krásná jsem nebyla nikdá – taková smůla. A přece jsem dostala moc dobrého manžela, a co víc která kráska svede? Chudáček můj zlatý! Už osm let je na pravdě boží. Ale, plukovníku, jakpak vy jste se měl, co jsme se neviděli? Jakpak se vyvíjely vaše záležitosti? Mluvte, mluvte, mezi přáteli jsou tajnosti zbytečné.“

Plukovník odpovídal s navyklou trpělivostí na všechno její vyptávání, aniž co podstatného prozradil. Elinor začala nalévat čaj a Marianna se tedy musela dostavit.

Po jejím příchodu plukovník zřejmě znovu propadl chmurným myšlenkám, převážně mlčel a paní Jenningsová ho nedokázala

přimět, aby se zdržel. Žádná jiná návštěva se už neohlásila a dámy se jednomyslně dohodly, že si půjdou brzy lehnout.

Nazítří Marianna vstala v dobré náladě a tvářila se šťastně. Včerejší zklamání ustoupilo blažené předtuše, co se stane dnes. Seděly ještě u snídaň, když předjela bryčka paní Palmerové, a za pár minut už dáma sama se smíchem stála na prahu: měla takovou radost, že je všechny opět vidí, a těžko říci, zdali v ní větší nadšení vyvolávalo setkání s matkou nebo se slečnami Dashwoodovými. To je překvapení, že přijely do Londýna, ačkoli to vlastně celou tu dobu čekala, moc se na ně zlobí, že přijaly matčinu pozvání, když její předtím odmítly, ale v životě by jim to byla neodpustila, kdyby neprijely.

„A pan Palmer, jak ten bude šťastný, až vás uvidí!“ prohlásila. „Co myslíte, že řekl, když slyšel, že vás matinka přivezla? Zapomněla jsem to už, ale bylo to něco moc legračního!“

Když strávily hodinku tím, že si mile popovídaly, jak tomu říkala paní Jenningsová – přesněji řečeno tím, že matka se dopodrobna vyptávala na všechny známé a dcera se bezdůvodně smála a smála –, navrhla posledně zmíněná dáma, aby ji všechny doprovodily do několika obchodů, kde si musí něco vyřídit, s čímž paní Jenningsová a Elinor ochotně souhlasily, jelikož si samy potřebovaly obstarat pár nákupů, a Marianna, která zprvu odmítla, se nakonec dala také přemluvit.

Všude, kam zašly, se bedlivě rozhlížela. Zvláště na Bond Street, kde se zdržely nejdéle, neustále vysílala pátravé pohledy, v obchodech, které navštívily, nevnímala nic z vyložených věcí a nesdílela zaujetí svých společnic. Neklidně, nespokojeně všude otálela, sestra z ní nemohla vydolovat názor na žádnou z kupovaných věcí, i když to bylo třeba určeno oběma, nic se jí nelíbilo, hořela netrpělivostí, aby se už vrátily domů, a jen nesnadno přemáhala rozhořčení nad úmornou paní Palmerpovou, kterou zaujalo cokoli hezkého, drahého a nového, nejraději by byla všechno skupila, ale nemohla se rozhodnout a promarnila mnoho času projevy nadšení a váhání.

Domů se vrátily až pozdě odpoledne. Jen překročily práh, vyběhla Marianna dychtivě do schodů a Elinor, která ji následovala,

viděla, jak se zklamaně odvrací od stolku v hale, což znamenalo, že se Willoughby neohlásil.

„Nebyl mi sem doručen žádný dopis za naší nepřítomnosti?“ zeptala se Lokaje, který se objevil s balíčky v náručí. Dostala zápornou odpověď. „Víte to jistě?“ naléhala. „Určitě mi tu žádný sluha nebo poslíček nezanechal dopis nebo vzkaz?“

Lokaj ji ujistil, že nikoli.

„To je divné,“ poznamenala tiše a zklamaně se odvrátila k oknu.

„Věřu divné!“ opakovala po ní Elinor v duchu a znepokojeně sestru pozorovala. „Kdyby nevěděla, že je v Londýně, přece by mu nepsala, to by mu poslala dopis do Combe Magny; a pokud v Londýně je, nechápu, proč nepřišel ani nenapsal! Ach, mamičko drahá, přece jen jste se nezachovala moudře, když jste strpěla, aby se dcera tak mladá a muž tak málo známý sobě zaslíbili takovýmhle sporným, záhadným způsobem! Nejrady bych se do toho vložila sama, ale jak by to ode mne přijala?“

Když si pak všechno znovu uvážila, usoudila, že pokud se celá záležitost bude jevit i nadále v tak podivném světle, bude naléhat na matku, aby si zjedнала jasno.

Paní Palmerová a dvě starší dámy, důvěrné přítelkyně paní Jenningsové, které ve městě potkala a pozvala, s nimi poobědvaly. Paní Palmerová odešla hned po čaji, aby dostála svým večerním závazkům, a Elinor tudíž nezbývalo než doplnit počet hráček u karetního stolku. Marianna byla v tom směru k ničemu, záměrně se whist nenaučila. Měla tudíž všechen čas pro sebe, ale rozhodně nestrávila večer příjemněji než Elinor, protože jej všechen promarnila úzkostným očekáváním a bolestným zklamáním. Občas se pokusila a vrátila se k zajímavější činnosti, která spočívala v přecházení po pokoji sem a tam, přerušovaném jen zastávkami u okna, kde se vždy zaposlouchala v naději, že uslyší vytoužené zabušení na dveře.

„Jestli tohle mírné počasí potrvá,“ prohodila paní Jenningsová na druhý den ráno u snídaně, „nebude se siru Johnovi vůbec chtít z Bartoňů. Sportsmani to vždycky těžce nesou, když se některý den

nemohou věnovat své zálibě. Chudáčkové, upřímně s nimi soucítím, protože si to pokaždé tak be-rou.“

„Máte pravdu, milostpaní!“ zvolala Marianna radostně, přešla k oknu a bedlivě se zahleděla ven. „Na to jsem nepomyslela. Tohle počasí zdrží mnohé lovce na venkově.“

Šťastný postřeh jí stačil vrátit dobrou náladu. „*Pro ně* je to skutečně nádherné počasí,“ rozvíjela dál své úvahy, když s rozzářenou tváří zasedla k snídani. „S jakou radostí je využijí! Ale –“ (starostlivě) „nemůžeme čekat, že potrvá. Touhle roční dobou, a zvláště když teď tolik přšelo, žádné teplo už nebude. Brzy nastanou mrazy, nejspíš kruté mrazy. Za den za dva – mírná zima se neudrží – dost možná už večer začne mrznout!“

„Ať tak či tak,“ pospíšila si Elinor, aby paní Jenningsová neměla možnost sledovat sestřiny myšlenky tak jasnozřivě jako ona sama, „troufám si předpovědět, že do konce příštího týdne sira Johna s lady Middletonovou v Londýně uvítáme.“

„Ano, děvenko moje, taky si myslím. Mary si vždycky prosadí svou.“

„A teď poběží napsat do Combe,“ hádala v duchu Elinor.

Pokud se tak stalo, Marianna ten dopis napsala a odeslala potají a Elinor přes všechnu bdělost nic nezjistila. Nepřestala si kvůli ní sice dělat těžkou hlavu, ale dokud byla Marianna v dobré náladě, netrápila se sama také. A Marianna byla v dobré náladě, těšila se z mírného počasí, a ještě víc se těšila, až uhoří mrazy.

Strávily den převážně tím, že nechávaly navštívenky po domech známých paní Jenningsové, aby všichni věděli, že, přijela do města, a Marianna celý čas pilně pozorovala, kterým směrem fouká vítr, jak se mraky honí po obloze, a stále tušila, že je v povětří cítit změnu. *

„Nezdá se ti, že se od rána ochladilo, Elinor? Mně to připadá jako veliký rozdíl. Nemohu si v rukávníku zahřát ruce. Včera jsem myslím mráz tak necítila. Zdá se, že se mraky trhají, každou chvíli vysvitne sluníčko, odpoledne bude jasno.“

Elinor se nad tím střídavě bavila a znepokojovala. Marianna však neochabovala, každý večer viděla v plápolajících plamenech a každé ráno v jinovatce za oknem nesporné příznaky blížících se mrazů.

Slečny Dashwoodovy neměly co vytknout ani životu, jaký paní Jenningsová vedla, ani okruhu jejích přátel. K nim oběma byla stále moc hodná, v domácnosti bylo všeho nadbytek, a až na několik dávných londýnských přítelkyň, které k nelibosti lady Middletonové nechtěla přestat znát, nenavštívila nikoho, před kým by se její mladé svěřenky cítily trapně. Elinor byla ráda, že to v tomhle směru dopadlo mnohem lépe, než čekala, a proto ochotně přehlížela, že večerní návštěvy, ať už je přijímaly doma nebo se samy někam vypravily, se odbývaly výhradně u karetních stolků a že to pro ni nebyla kdovíjak vzrušující zábava.

Plukovník Brandon, jenž byl u paní Jenningsové kdykoli vítán, přicházel denně, aby se vynadával na Mariannu a popovídal si s Elinor, která považovala rozhovory s ním za nejpříjemnější chvíle dne, i když ji zároveň znepokojovalo, že ho sestra zřejmě ještě stále přitahuje. Obávala se, že jde o náklonnost spíše sílcí. Rmoutilo ji, když viděla, jak starostlivě Mariannu pozoruje, a že je sám v pochmurnějším duševním stavu než v Bartoňu.

Asi za týden po jejich příjezdu se potvrdilo, že Willoughby už je také ve městě. Jeho navštívenka ležela na stole, když se vrátily z projížďky.

„Propánakrále!“ zvolala Marianna, „přišel, když jsme byly pryč.“ Elinor se zaradovala, že je tedy určitě v Londýně, a troufla si předpovědět: „Navštíví nás zítra, to se spolehni.“ Marianna ji ale nevnímala, a když vešla paní Jenningsová, prchla s drahocennou navštívenkou.

Zatímco Elinor se touto příhodou upokojila, v její sestře vyvolala rozrušení mocnější než dosud. Od té chvíle nenalézala nikde klid: v očekávání, že ho co nevidět spatří, neměla pro nic jiného smysl. Druhého dne odmítla jít s ostatními ven.

Elinor stále myslela jen na to, co se v Berkeley Street za jejich nepřítomnosti odehrává, po návratu však stačil jediný pohled na sestru, aby jí bylo jasné, že Willoughby podruhé nepřišel. Mezitím přinesl lokaj nějaký list a odložil jej na stolek.

„Pro mne?“ zvolala Marianna a vrhla se ke stolku. „Ne, slečno, pro milostpaní.“ Marianna mu to nechtěla věřit a psaní zvedla.

„Opravdu – pro paní Jenningsovou – to je k zlosti!“ Elinor už nedokázala déle mlčet. „Čekáš nějaký dopis?“ zeptala se.

„Ano, trochu – moc ne.“

Krátké ticho. „Nemáš ke mně důvěru, Marianno.“

„Že mi to vyčítáš právě ty, Elinor – ty, která nedůvěřuješ nikomu!“

„Já, Marianno?“ ohradila se Elinor trochu zmateně, „ale já nemám co skrývat.“

„Ani já ne,“ ohradila se Marianna rázně, „a jsme na tom tedy stejně. Obě se nemáme s čím svěřit: ty, protože jsi vždycky upřímná, a já, protože se s ničím netajím.“

Elinor tohle obvinění z tajnůstkářství zaskočilo, a protože je nemohla vyvrátit, nedokázala za daných okolností na Mariannu už naléhat.

Hned nato vešla paní Jenningsová, a když jí dopis podaly, hlasitě ho přečetla. Byl od lady Middletonové: oznamovala, že včera večer přibyli do domu v Conduit Street, a zvala paní matku a sestřenky, aby je zítra večer přišly navštívit. Sir John je dnes obchodně zaneprázdněn a ona sama je silně nachlazená, proto nevykonali návštěvu v domě na Berkeley Street sami. Pozvání bylo přijato, ale když se stanovená hodina přiblížila, Elinor jen s nesnázemi přesvědčila sestru, že je z prosté zdvořilosti vůči paní Jenningsové nutné, aby se vypravily obě dvě: jelikož se Willoughby dosud neukázal, Marianna jednak neměla náladu vydat se někam za zábavou a také nechtěla riskovat, že znovu přijde a nezastane ji doma.

Elinor v průběhu tohoto večera pochopila, že povahově se nikdo nezmění, když změní místo pobytu, protože sir John hned splasil dohromady téměř dvacet mladých lidí a k jejich pobavení uspořádal ples. Jeho počín však nebyl lady Middletonové po chuti. Na venkově nelze proti improvizované taneční zábavě nic namítat, ale v Londýně, kde je vznešené renomé důležitější a hůř se získává, je nebezpečné, aby se kvůli pobavení pár děvčat rozkřiklo, že lady Middletonová uspořádala malý domácí ples s osmi devíti páry, dvěma houslemi a pouhým bufetovým občerstvením.

Mezi přítomnými byli i manželé Palmerovi. S ním se dívky dosud ve městě nesešly, jelikož bedlivě dbal na to, aby nevyvolal ani zdání slušnosti vůči své paní tchyni, a zdaleka se jí proto vyhýbal. Ani teď je nevyznamenával svou pozorností: zahleděl se na ně zběžně, jako by je ani nepoznával, a přes celou místnost se lehce uklonil paní Jenningsové. Marianna se rozhlédla po salónu jen vešla, a to jí stačilo: *jeho* nespátřila, avtak se usadila odhodlána se nebavit ani k zábavě nepřispívat. Uplynula dobrá hodina, než se k slečnám Dashwoodovým přitočil pan Palmer, aby vyjádřil překvapení, že je vidí v Londýně, ačkoli plukovník Brandon se o jejich příjezdu doslechl v jeho domě a on sám prý k tomu podotkl cosi velmi komického.

„Myslel jsem, že jste obě v Devonshiru,“ poznamenal.

„Skutečně?“ opáčila Elinor.

„Kdypak nás opět opustíte?“

„To ještě nevím.“ A tím jejich rozhovor skončil.

Marianně se ještě v životě tanec tolik nepřičil a nikdy předtím ji ta námaha tak nevyčerpala. Postěžovala si na to, když se vracely domů.

„Jakkpak by ne,“ řekla jí na to paní Jenningsová, „a všichni moc dobře víme proč: kdyby býval přítomen kdosi, koho nebudu jmenovat, nebyla byste unavená ani trošku. A po pravdě řečeno, není to od něho pěkné, že se s vámi nesešel, když byl pozván.“

„On byl pozván?“ zvolala Marianna.

„Dcera Mary mi povídala, že prý ho sir John dnes potkal někde ve městě.“ Marianna se dál nevyptávala, ale bylo vidět, že ji to bolestně zasáhlo. Elinor, v netrpělivé snaze, aby sestře nějak pomohla, se rozhodla, že hned zítra napíše matce, a když v ní vzbudí obavy o Mariannino zdraví, snad ji přiměje k tomu, co měla udělat už dávno: zjistit, jak se věci mají. Ve svém rozhodnutí se ještě utvrdila, když na druhý den po snídani zahlédla, že Marianna opět Willoughbymu píše, protože nikomu jinému ten dopis podle jejího mínění určen být nemohl.

K polednímu si paní Jenningsová odešla cosi zařídit a Elinor se hned pustila do psaní, zatímco Marianna, příliš neklidná, aby se dokázala soustředit na ruční práci, příliš rozrušená, aby si chtěla

popovídat, přecházela od jednoho okna k druhému nebo seděla u krbu ponořena do smutných úvah.

Klinor se vložila do psaní celou duší, vylíčila matce všechno, co se stalo, doznamenala, že má o Willoughbyho úmyslech vážné pochyby, a naléhala, aby si z mateřské povinnosti i z lásky k Marianně vyžádala její vyjádření, v jakých vztazích k tomu muži je.

Jen dopsala, ohlásila se zaklepaním návštěva a lokaj uvedl plukovníka Brandona. Marianna ho zahlédla z okna, a protože neměla na žádné návštěvy ani pomyslení, odběhla, ještě než vešel. Tvářil se ještě zasmušileji než jindy, vyjádřil sice potěšení, že zastává slečnu Dashwoodovou samotnou, jako by jí zamýšlel cosi důležitého sdělit, hezkou chvíli však seděl mlčky. Elinor, přesvědčena, že uslyší cosi ohledně sestry, napjatě čekala. Nebylo to také poprvé, co získala takový dojem, už kolikrát předtím, když prohodil: „Vaše sestřička nevypadá dnes nejlépe,“ nebo: „Vaše sestřička je taková smutná,“ jako by se chystal buď něco prozradit nebo položit nějakou otázku týkající se Marianny. Po několika minutách přerušil obapolné mlčení a rozčileně se jí zeptal, kdy jí bude smět blahopřát k novému švagrovi. Na takovou otázku nebyla Elinor připravena, a jelikož na ni neměla pohotově odpověď, použila prostého a běžného východiska slovy: „Jak to myslíte?“ Pokusil se doprovodit odpověď úsměvem: „Je přece obecně známo, že se vaše sestřička zasnoubila s panem Willoughbym.“

„Jak to může být obecně známo, když její vlastní rodina o tom nic neví?“ opáčila Elinor.

Zatvářil se udiveně. „Promiňte, obávám se, že můj dotaz považujete za netaktní, ale nepředpokládám, že se to nemá zveřejňovat, když si otevřeně dopisují a o jejich sňatku kdekdo mluví.“

„Jak je to možné? A kdo se o tom před vámi zmínil?“

„Rada lidí – některé ani neznáte, ale s jinými jste v blízkých vztazích, například paní Jenningsová, paní Palmerová, Middletonovi. Já bych tomu snad přesto nepřikládal váhu – kdo nechce uvěřit, vždycky nějaký důvod k pochybnostem najde – kdybych byl dnes náhodou nezahlédl, že lokaj, který mne vpouštěl, drží v ruce dopis adresovaný panu Willoughbymu rukopisem vaší sestřičky. Přišel

jsem se vás na to zeptat, ale odpověď znám předem. Je vyloučeno, že by – Ale nemám právo se ptát, a nikdy jsem neměl naději uspět. Nezazlívejte mi to, slečno Dashwoodová. Uznávám, že jsem se vás snad neměl zeptat tak otevřeně, ale nevím si rady a spoléhám bezvýhradně na vaši moudrost. Povězte mi, že všechno je s konečnou platností rozhodnuto, a jakýkoli pokus – že to pouze ještě nebylo zveřejněno, i když je to už tajemství veřejné.“

Jeho slova, jimiž tak nezastřeně vyjevil, že sestru miluje, Elinor velmi dojala. Nedokázala hned promluvit, a i poté, když se ovládla, horečně uvažovala, co mu na to říci. Měla takknejistou představu o vztazích mezi Willoughbym a Mariannou, že by mu při objasňování mohla stejně dobře povědět příliš mnoho jako příliš málo. Jelikož ale byla přesvědčena, že Marianna plane horoucí láskou k Willoughbymu, a ať už to dopadne jakkoli, plukovník Brandon u ní nemá naději, a zároveň chtěla její chování představit v přijatelném světle, usoudila nakonec, že bude nejmoudřejší a také nejohleduplnější, když řekne víc, než najisto ví i než se dohaduje. Pravila proto, že se jí sice sami nesevěřili, jak to mezi nimi je, ale že o jejich vzájemné náklonnosti nepochybuje a nepřekvapuje ji, že si dopisují.

Beze slova ji pozorně vyslechl, a když se odmlčela, vstal, pronesl hlasem plným pohnutí: „Vaší sestřičce přeji, aby byla vždy a ve všem šťastna, a Willoughbymu, aby se snažil zasloužit si ji.“ Rozloučil se a odešel.

Elinor tento rozhovor nepotěšil ani jí neulevil v dalších starostech; naopak, cítila s plukovníkem v jeho zármutku, a přitom jí ani nebylo dopřáno, aby mu přála šťastný obrat, neboť prahla právě po události, která jeho soužení zpečetí.

28. kapitola

Uběhly tři čtyři dny a Elinor ani jednou nezalitovala, že se obrátila na matku, protože Willoughby nepřišel ani nenapsal. Někdy v té době slíbily dívky doprovodit lady Middletonovou večer do společnosti, kam se paní Jenningsová nemohla dostavit, neboť jí bylo třeba u mladší dcery. Marianna, úplně bez nálady, se chystala na ten večírek, jako by jí bylo všechno lhostejné: jak bude vypadat, a jestli vůbec půjde nebo zůstane. Po čaji zůstala sedět v salónu u krbu, než lady Middletonová přijede, ani jednou nevstala, ba ani se v křesle nepohnula, zabraná v myšlenkách sestru ani nevnímala, a když jim lokaj přišel oznámit, že na ně kočár lady Middletonové čeká u dveří, trhla sebou, jako by jí bylo vypadlo z hlavy, že někam jedou.

Na místo určení přijely v daném čase, a jakmile to šňůra předjíždějících kočárů umožnila, sestoupily, vyšly po schodišti, slyšely svá jména hlasitě a zřetelně ohlašovaná od jednoho stanoviště k druhému, až vešly do nádherně osvětleného salónu, kde se to hemžilo hosty a bylo nesnesitelně horko. Když učinily zadost zdvořilosti a vysekly pukrle paní domu, směly se vmísit mezi přítomné a užívat si svého dílu horka a nepohodlí, které se jejich přítomností nutně násobily. Po krátké chvíli, kdy si toho mnoho neřekly, natož aby dělaly něco jiného, šla si lady Middletonová zahrát kasino, a jelikož se Marianně nechtělo procházet po sále a měly s Elinor to štěstí, že uviděly dvě volné židle, usadily se poblíž hracích stolků.

Setrvaly tam malou chvíličku, když tu Elinor postřehla, že pár kroků od nich stojí Willoughby, zabrán v živý rozhovor s jakousi velmi elegantní mladou dámou. Hned nato ji upozoroval i on, okamžitě se uklonil, ale nepromluvil na ni, ani se nepokusil přistoupit k Marianně, ačkoli ji musel také zahlédnout, a dál se bavil se zmíněnou dámou. Elinor se bezděčně obrátila k Marianně, aby

zjistila, je-li to možné, že nic neví. V tom okamžiku ho ale spatřila, celá se štěstím rozzářila a byla by se k němu okamžitě rozběhla, kdyby ji sestra nezadržela.

„Pane na nebi?“ zvolala, „je zde – je zde – ach, proč se na mne nepodívá? Cožpak s ním nemohu promluvit?“

„Proboha tě prosím, uklidni se,“ naléhala Elinor, „přece nechceš, aby všichni v sále viděli, co prožíváš. Možná že tě ještě nespatriil.“

Tomu ale sama nevěřila, a uklidnit se v takové chvíli Marianna nejen nebyla s to, ale ani nechtěla. Prožívala muka nedočkavosti a bylo to na ní znát od hlavy až k patě.

Konečně se otočil a na obě se zahleděl; Marianna povstala, něžně ho zavolala jménem a vztáhla k němu ruce. Přešel k nim a překotně se zeptal spíš Elinor, jako by Marianně nechtěl pohlédnout do tváře a záměrně nevnímal její gesto, zdali se paní Dashwoodové daří dobře, a jak dlouho jsou už zde ve městě. Elinor takové oslovení úplně vzalo dech a nezmohla se na odpověď. Sestra však dala svým pocitům průchod bez zábran. Tváře jí znachověly a v hlubokém rozrušení zvolala: „Proboha, Willoughby, co to má znamenat? Nedostal jste mé listy? To mi ani ruku nepodáte?“

Tomu se nyní nemohl vyhnout, ale hned její ruku zase pustil, jako by ho byla svým dotekem ranila. Celou tu dobu se bránil očividnému rozrušení. Elinor ho upřeně pozorovala a po chvíli zaznamenala, že se tváří už klidněji. Po krátké odmlce pronesl vyrovnaně: „Minulé úterý jsem si dovolil zaklepat v Berkeley Street, ale neměl jsem bohužel to štěstí zastat vás a paní Jenningsovou doma. Doufám, že se má navštívenka neztratila.“

„Cožpak jste nedostal mé listy?“ zvolala Marianna rozčileně. „Tady došlo k nějakému nedorozumění – hroznému nedorozumění. Co tohle všechno znamená? Řekněte mi, Willoughby, proboha, řekněte mi, co se stalo?“

Neodpověděl. Zrudl a znovu propadl zmatku, vtom však zachytil pohled mladé dámy, s níž předtím hovořil, a jako by si uvědomil, co je jeho okamžitou povinností, vzchopil se a řekl: „Ano, s potěšením jsem přijal zprávu o vašem příjezdu do města, kterou jste mi laskavě zaslala,“ lehce se uklonil, hned se odvrátil a přidružil opět ke své společnici.

Marianna zbledla jako smrt, nohy se pod ní podlomily a sklesla na židli. Elinor čekala, že co nevidět omdlí, a proto se jí snažila zaštitit před zraky přítomných, když jí čelo otírala levandulovou vodou.

„Jdi za ním, Elinor,“ zvolala Marianna, jakmile dokázala promluvit, „a přiměj ho, ať se ke mně vrátí. Pověz mu, že s ním musím mluvit – bezodkladně s ním musím mluvit. – Nemohu se s tím smířit – nebudu mít klid, dokud se tohle nevysvětlí. Došlo k nějakému hroznému nedorozumění. Běž už, běž!“

„To přece nejde! Měj trpělivost, Marianno drahá! Tady ti přece nemůže nic vysvětlit. Počkej do zítřka.“

Jen s velkou námahou jí zabránila, aby se za ním nerozběhla sama. Naléhala na ni, že musí ovládnout své rozrušení a zůstat aspoň napohled klidná, počkat, až s ním bude moci promluvit v nerušeném soukromí, ale bylo to marné: Marianna neustále dávala průchod rozbouřeným citům a tlumeně naříkala, jak je nešťastná. Zakrátko si Elinor všimla, že Willoughby opouští sál dveřmi nad schodištěm, a sdělila Marianně, že s ním z toho důvodu ten večer už nemůže mluvit, jelikož doufala, že se tím uklidní. Marianna však hned nato požádala sestru, ať dojde říct lady Middletonové, že se chce vrátit domů, že tady už nevydrží ani minutu, jak je nešťastná.

Lady Middletonová měla sice rozehranou partii, ale když jí bylo řečeno, že se Marianně udělalo nevolno, byla tak dokonale taktní, že jí předčasný odchod vůbec nerozmlouvala, předala karty jedné známé a všechny tři odjely, jakmile se našel jejich kočár. Cestou do Berkeley Street téměř nepadlo slovo. Marianna mlčky trpěla, zdrcená natolik, že jí ani na slzy nezbyvalo sil. Paní Jenningsová nebyla naštěstí ještě doma, proto se mohly odebrat přímo do pokoje, kde se Marianně po jelením rohu trochu ulevilo. Hned pak se odstrojila a ulehla, a jelikož si zřejmě přála být sama, sestra ji opustila a uchýlila se dolů do salónu, kde při čekání na paní Jenningsovou měla dost času znovu si promyslet všechno, co se událo.

Ze se Marianna s Willoughbym tak či onak sobě zaslíbili, o tom nepochybovala, a že se Willoughbymu jejich vztah omrzela, to jí rovněž připadalo jasné: na rozdíl od Marianny nepřipisovala jeho počínání žádnému omylu či nedorozumění. To se přece nedalo

vysvětlit ničím než úplným obratem smýšlení. Byla by se na něho rozhořčila ještě víc, nebýt svědkem jeho rozpaků: ty nasvědčovaly, že si ošidnost svého jednání uvědomuje, a proto si zřejmě se sestřinými city od počátku jen lehkovážně a s odsouzeníhodnými záměry nezahrával. Odjel a jeho láska snad vychladla, anebo se z nějakých výhodných důvodů rozhodl ji v sobě přemoci, ale že sestru kdysi miloval, tím si byla jista.

Co Marianna prožívá po nešťastném setkání, a jaké soužení ji v důsledku toho ještě nemine, na to myslela s hlubokým znepokojením. Ona sama je na tom ve srovnání s ní podstatně lépe: Edwarda si může vážit stejně jako dřív, a přestože se jejich cesty v budoucnu nesejdou, nemá si sama co vyčítat. Ale okolnosti jako by se spikly, aby Mariannu rozchod s Willoughbym zasáhl co nejkrutěji – a proto byla postavena před holou skutečnost tak zčistajasna a neodvratně.

Ještě než jim služebná nazítří ráno zatopila v krbu a slunce se prosadilo v chladném lednovém rozbřesku, klečela už polooblečená Marianna v okenním výklenku, aby využila chabého světla svítání, a pero se jí kmitalo po papíru tak rychle, jak to proud slz dovoloval. Elinor probudily vzrušené vzlyky: když ji takhle viděla, nejprve ji beze slov úzkostlivě pozorovala a pak na ni mírně a ohleduplně promluvila: „Marianno, smím se tě zeptat –?“

„Ne, Elinor,“ zněla odpověď, „na nic se neptej, brzy se všechno dozvíš.“

Zoufalý klid, s nímž tahle slova pronesla, vystřídal hned vzápětí nový nápor zármutku. Teprve po chvíli se vzchopila natolik, že mohla psát dál, a časté projevy žalu, kvůli nimž musela odkládat pero, dokazovaly přesvědčivě, že píše ještě naposledy Willoughbymu.

Elinor o ni starostlivě a nevtíravě pečovala, seč bylo v jejích silách, a byla by ji ráda chlácholila a konejšila ještě víc, nebýt toho, že ji Marianna se vši naléhavostí vrcholného nervového rozjitzření požádala, aby na ni proboha nemluvila. Za takových okolností bylo pro obě dvě nejmoudřejší, aby nepobývaly spolu, a duševní nepokoj také vypudil Mariannu z ložnice hned, jak se dooblékla: jelikož toužila po samotě a přitom nevydržela na jednom místě, bloudila až

do snídaně po domě, ale všem se přitom vyhýbala. U snídaně nic nejedla, ani se o to nesnažila, a Elinor zaměřila všechno úsilí nikoli na to, aby na ni naléhala nebo ji litovala, ba ani ji nesledovala pohledem, ale aby soustředila pozornost paní Jenningsové výhradně na sebe.

Jelikož paní Jenningsová měla snídani ze všeho stolování nejraději, prodlévala u ní dost dlouho, a právě když se poté společně usazovaly u pracovního stolu, přinesl lokaj dopis pro Mariannu: ta mu ho dychtivě vytrhla z ruky, zbledla jako stěna a vyběhla z pokoje.

Elinor, která z toho okamžitě pochopila, jako by byla zahlédla rukopis na obálce, že je to od Willoughbyho, se sevřelo srdce: sotva dokázala hlavu pozvednout a celá se zachvěla, až se lekla, že to paní Jenningsové jistě neujde. Dobrá ta dáma však jenom viděla, že Marianna dostala dopis od Willoughbyho, což se jí jevilo jako příhodný podnět k rozehrání vtipu, a také se v souladu s tím zasmála a poznamenala, že si teď Marianna doufejme pěkně počte. Elinorino zoufalství vůbec nepostřehla, neboť soustředěně odměřovala vlny na předložku, a jen co Marianna byla ze dveří, rozvíjela dál své **úvahy**:
, ••*“>•’ «í*Mln&É» •takfyfc*

„Namouvěru že jsem ještě neviděla žádnou slečnu takhle bezhlavě zamilovanou! Kdepak moje děvčata, v tom se s ní nemůžou rovnat, a že se kdysi také bláznivě navyváděly! Slečna Marianna je ale jako vyměněná. Doufám z celého srdce, že už ji nenechá déle čekat, trápí mě, když vidím, jaká je z toho celá špatná a usouzená. A prosím vás, kdypak se to vlastně budou brát?“

Elinor v té chvíli sice vůbec nebylo do řeči, ale takový frontální útok nemohla přejít mlčením, chabě se tedy usmála a odpověděla: „Opravdu jste, milostpaní, podlehla dojmu, že sestra je s panem Willoughbym zasnoubená? Já myslela, že jen žertujete, ale když se mne na to teď se vší vážností ptáte, musím vás poprosit, abyste tomu klamu déle nepodléhala. Ujistíťuji vás, že bych se moc a moc divila, kdybych se dozvěděla, že se budou brát.“

„Ale co mi to tu chcete namluvit, slečno Elinor? Všichni přece víme, že z toho bude svatba! Taková láska na první pohled! Vždyť jsem je v Devonhsiru vídala den co den, od rána do večera! Jako bych nevěděla, že se mnou slečna Marianna jela do Londýna hlavně

proto, aby si tu koupila svatební šaty! I jděte! Sama jste velká tajnůstkářka, ale nesmíte si myslet, že my ostatní nemáme oči. Mne neobalamutíte. Však už to ví celé město, já o tom pověděla kdekomu a Charlotta zrovna tak.“

„Mýlíte se, madam, věřte mi,“ ujišťovala ji důrazně Elinor. „Dejte si říct, není to od vás pěkně šířit takové pověsti, přesvědčíte se o tom sama, i když mi třeba teď ještě nevěříte.“

Paní Jenningsová se znovu zasmála, Elinor ale neměla sil dál to s ní probírat a krom toho se chtěla dozvědět, co Willoughby píše. Odešla tedy, a když otevřela dveře jejich pokoje, spatřila Mariannu ležet na posteli: zalykala se žalem, jeden dopis svírala v ruce a dva tři další ležely poblíž.

Elinor k ní beze slova přistoupila, posadila se také na postel, vzala ji za ruku, dvakrát třikrát ji s láskou políbila a potom propukla v pláč tak zoufalý, že si v ničem nezadala s Mariannou. Ta sice nedokázala promluvit, ale sestřino něžné soucítění k ní přece jen dolehlo, a když se chvíli obě společně poddávaly žalu, vtiskla všechny dopisy Elinor do ruky. Nato zabořila obličej do šátku a v zoufalství hlasitě zaúpěla. Elinor věděla, že žalu tak všeobšlému musí být dán průchod, ať je to na pohled sebeotřesnější, a proto Mariannu jen starostlivě sledovala očima, dokud se jeho prudkost trochu nevybila. Teprve pak nedočkavě uchopila Willoughbyho dopis a četla:

Ctěná slečno! Bond Street > v lednu ~

Před chvíličkou měl jsem tu čest obdržet Váš list, za nějž prosím přijmete mé upřímné díky. Hluboce mne rmoutí, že jsem včera večer svým chováním vzbudil Vaši nelibost, a třebaže se marně dohaduji, čím jsem se Vás mohl dotknout, žádám Vás o odpuštění a ujišťuji Vás, že se tak stalo naprosto neúmyslně. Vděčně a rád budu vždy vzpomínat na minulá setkání s Vaší rodinou v Devonshiru a osměluji se doufat, že naše dobré vztahy nenaruší žádné nedorozumění či mylný výklad mého počínání. Upřímně si celé Vaší rodiny vážím, ale pokud jsem nešťastně vyvolal dojem něčeho důsažnějšího, než jsem cítil a hodlal vyjádřit, budu si sám vždy vyčítat, že jsem svou úctu nedával najevo střízlivěji. Že bych byl zamýšlel něco víc, to zajisté vyloučíte, až zvíte, že mé city dávno patří jiné a za několik týdnů bude

tento vztah dovršen. S politováním se podřizují Vašemu příkazu a vracím dopisy, jimiž jste mne poctila, jakož i kadeř, kterou jste mi tak ochotně darovala.

Vám, ctěná slečno, navždy oddaný John Willoughby

Kdo by si neuměl představit, s jakým rozhořčením Elinor tento dopis četla? Tušila sice, ještě než jí oko na první slovo padlo, že v něm Willoughby dozná svou věrolomnost a s Mariannou se rozejde, nikdy by ale byla nevěřila, že to učiní takto, že nebude brát ohled na čest a jemnocit, ba dokonce ani na běžnou slušnost, a napíše dopis tak bezohledně krutý, kde spolu s přáním se rozejít nevyjádří i lítost, o žádném porušení slibu nepadne ani zmínka, kde popírá jakoukoli náklonnost – zkrátka dopis, jehož každá řádka je urážkou a v němž se pisatel jeví jako otrlý darebák.

Seděla nad ním chvíli v úžasu i rozhořčení, poté si jej znovu pročítala a pokaždé se v ní jen vzedmula vlna hlubšího odporu k tomu člověku. Nakonec v ní hněv dostoupil takového vrcholu, že si netroufala promluvit, aby Mariannu neranila ještě hlouběji, až by vyjádřila mínění, že tímhle rozchodem skutečně neztrácí nic cenného, ba naopak uniká hroznému a nenapravitelnému zlu, doživotnímu svazku s bezcharakterním mužem, a z toho že vyvázla, je hotové požehnání.

Zabrána do úvah o obsahu listu, o zkaženosti toho, kdo vládl perem, a o velmi pravděpodobné další osobě, která s věcí samou neměla nic společného, než co jí srdce napovídalo, zapomněla Elinor na sestřino bezprostřední zoufalství, zapomněla, jak dlouho už tady v pokoji sedí, když tu zaslechla, že nějaký kočár přijíždí ke dveřím, vstala a šla k oknu, aby se podívala, kdo to jede na návštěvu v tak nevhodně brzkou dobu, a s údivem spatřila, že je to povoz paní Jenningsové, který na ně má čekat v jednu hodinu. Rozhodla se, že zůstane u Marianny, přestože si s ní nevěděla rady, a běžela se omluvit paní Jenningsové, že ji nemůže doprovodit, jelikož sestře není dobře. Dobrotivá paní Jenningsová zhodnotila příčinu té nevolnosti podle svého a omluvu ochotně přijala, a když ji Elinor vyprovodila na cestu, vrátila se opět k Marianně. Ta se právě pokoušela vstát a Elinor ji jen taktak stačila zachytit: už by se byla skácela k zemi, jak byla zesláblá, a hlava se jí točila, protože už

hezky dlouho pořádně nejedla a nespala – kdovíkolik dní neměla na jídlo ani pomýšlení a kdovíkolik nocí probděla, a teď, kdy už ji nepohánělo horečnaté napětí, se důsledky všeho toho rozrušení projevíly v třešticí hlavě, oslabeném žaludku a nervové slabosti. Elinor jí rovnou běžela pro sklenku vína, a ta ji vzpamatovala aspoň natolik, že mohla ocenit sestřinu péči.

„Ubohá Elinor!“ pronesla, „co já se tě natrápím!“

„Trápí mě jen to, že není v mé moci nijak ti ulehčit,“ odpověděla sestra.

Tahle slova – kterákoli jiná by byla zapůsobila stejně – Mariannu úplně přemohla. Zhlobi duše si povzdechla: „Ach, Elinor, když já jsem tak nešťastná!“ a hlas jí zdusily slzy.

Elinor už nemohla mlčky přihlížet, jak se té záplavě žalu nebrání.

„Vzchop se přece trochu, drahá Marianno,“ naléhala.

„Takhle bys zničila sebe i všechny, kdo tě mají rádi. Pomysli na maminku, pomysli, jak jí je, když ty se trápíš, a už kvůli ní se vynasnaž!“

„Nemohu, nemohu,“ bránila se Marianna, „nech mě být, jdi pryč, jestli tě rozčiluju, nech mě být, odsuzuj si mě, zapomeň na mne, jen mě takhle nemuč. Lehko se ti to řekne, když žádný vlastní žal neprožíváš! Vzchop se! Šťastná, šťastná Elinor, co ty víš, jak trpím!“

„Tak podle tebe jsem šťastná, Marianno? Ach, kdybys jen věděla –! A to myslíš, že mohu být šťastná, když ty se takhle trápíš?“

„Nezlob se, nezlob se na mne!“ Vrhla se sestře kolem krku. „Vím, že se mnou soucítíš, vím, že máš zlaté srdce, ale přesto – musíš být šťastná, Edward tě přece miluje, a co může ohrozit vaše štěstí?“

„Mnoho, mnoho okolností,“ vypravila ze sebe Elinor těžce.

„Ne, ne a ne!“ protestovala Marianna vášnivě. „Miluje tebe a jen tebe, tak jaképak trápení?“

„Nemohu se radovat, když tě vidím v takovémhle stavu.“

„V jiném mne už neuvidíš. Moje hoře nepomine.“

„Takhle nesmíš mluvit, Marianno. Cožpak tě nic jiného netěší? Nemá tě nikdo rád? Postihla tě snad taková ztráta, že to nic nevyváží? Teď trpíš, ale pomysli, co by sis protřpěla, kdybys byla odhalila jeho bezcharakternost až později – kdyby se vaše

zasnoubení protahovalo měsíce a měsíce – a to se mohlo docela dobře stát – než by se byl rozhodl s tebou se rozejít. Za každý další den, kdy bys mu byla věnovala důvěru, by ta rána byla těžší.“

„Jaké zasnoubení? Nebyli jsme zasnoubeni,“ zvolala Marianna.

„Nebyli?“

„Ne, není tak zlotřilý, jak myslíš. Neporušil daný slib.“

„Cožpak ti nevyznanl lásku?“

„Ano – ne – ne tak úplně. Každý den něco napověděl, ale k vážnému vyznání nedošlo. Někdy jsem si myslela, že mi to už řekl – ale neřekl.“

„A přesto jsi mu psala?“

„Ano – neviděla jsem na tom nic špatného po tom všem, co mezi námi bylo. – Nemohu o tom dál mluvit.“

Elinor tedy už mlčela, vzala si ty tři dopisy, které v ní teď probouzely zvědavost mnohem větší než předtím, a přelétla je očima. První, který mu sestra poslala po příjezdu do Londýna, zněl:

Berkeley Street, leden –

To bude překvapení, až tenhle list dostanete, Willoughby, a snad pocítíte i něco víc než pouhé překvapení, až se dočtete, že jsme v Londýně. Naskytla se nám příležitost přijet, a přestože za ni vděčíme paní Jenningsové, nemohly jsme odolat. Přála bych si, abyste tuto zprávu dostal včas a mohl přijít ještě dnes večer, ale nebudu s tím počítat. V každém případě Vás ale čekám zítra. Prozatím se s Vámi loučím

M. D.

Druhý dopis mu psala ráno po plesu u Middletonových:

Neumím ani vyjádřit, jak mne mrzí, že jsme se předevčírem minuli, a stejně tak si neumím vysvětlit, proč jsem nedostala odpověď na dopis psaný už více než před týdnem. Prosím navštívte nás co nejdříve a povězte mi, proč dosud čekám nadarmo. Příště přijďte dříve, protože k jedné hodině obvykle odcházíme z domu. Včera jsme byli na plese u lady Middletonové. Slyšela jsem, že jste byl rovněž pozván. Je to možné? V tom případě jste se musel hodně změnit, co jsme se neviděli, že jste nepřišel. Budu ale věřit, že je tomu jinak, a doufám, že mne o tom brzy osobně ujistíte.

M. D.

Poslední dopis Willoughbymu obsahoval tyto řádky:

Co znamená Vaše včerejší chování, Willoughby? – Znovu Vás žádám, abyste mi je objasnil. Chtěla jsem vyjádřit radost ze setkání, pochopitelnou po našem odloučení, přivítat se s Vámi tak vřele, jak mne k tomu naše blízké styky v Bartoňů snad opravňovaly, a setkala jsem se s odmítnutím vskutku rázným! Prožila jsem zlou noc, kdy jsem se snažila najít omluvu pro přístup, který sotva lze označit jinak než jako urážlivý, nepodařilo se mi sice rozumově Vaše počínání zdůvodnit, jsem ale stále ochotna vyslechnout, čím je ospravedlníte. Možná že jste byl nějak mylně informován nebo záměrně oklamán, a tím jsem pozbyla Vaší úcty. Povězte mi to, vysvětlíte, z jakých příčin jste se takhle zachoval, mně k spokojenosti postačí, když mé vysvětlení uspokojí Vás. Velmi by mne trápilo, kdybych si o Vás musela myslet něco špatného, ale pokud se tomu nevyhnu, pokud mne čeká poznání, že nejste takový, za jakého jsme Vás všechny měly, pokud Vaše přátelství bylo neupřímné a mne jste se snažil záměrně oklamat, sdělte mi to co nejdříve. V této chvíli se sama v sobě nevyznám: ráda bych Vás ospravedlnila, ale takové či onaká jistota bude ulehčením proti tomu, co prožívám teď. Jestli jste se ve svých citech změnil, vraťte mi mé dopisy a kadeř, kterou máte u sebe.

M. D.

Že na dopisy tak plné lásky a důvěry dokázal poslat takovou odpověď, to by byla Elinor do té chvíle o Willoughbym nikdy nevěřila. Přísně ho v duchu odsuzovala, nepřehlížela však slepě ani tu skutečnost, že mu Marianna vůbec neměla psát, a zatímco v duchu litovala, že mu tak nemoudře podala nevyžádané důkazy své lásky, když ji k tomu nic neopravňovalo a dodatečně byla krutě odmrštěna, Marianna, která postřehla, že už dočetla, poznamenala, že v nich nestojí nic, co by každá druhá v podobné situaci nenapsala.

„Myslela jsem si, že jsme se jeden druhému stejně zaslíbili, jako bychom byli podepsali svatební smlouvu u notáře,“ dodala.

„Já ti to věřím,“ odpověděla Elinor, „on však to bohužel tak necítil.“

„Cítil to tak, Elinor – dlouhé týdny to tak cítil. Vím to docela jistě. Nevím, co ho změnilo, a jen nejhorší intriky proti mně to mohly dokázat, protože kdysi mne upřímně miloval. Jak dojemně a

naléhavě si ode mne vyprosil tu kadeř, kterou teď tak lhostejně vrací! Měla jsi vidět, jak na mne hleděl, co dělal, jak mluvil! Nevzpomínáš si na ten poslední společný večer v Bartoňů? A ten den, kdy jsme se loučili! Jak byl zoufalý, když mi říkal, že se možná řadu týdnů neuvidíme – mám to živě před očima!“

Na chvíli nemohla dojetím promluvit, ale pak své rozcitlivění přemohla a dodala pevnějším hlasem:

„Elinor, kdosi mně krutě ublížil, ale Willoughby to nebyl.“

„Marianno má nejdražší, ale kdo jiný? Kdopak by ho k tomu dohnal?“

„Kdekdo, jen jeho vlastní srdce ne. To spíš uvěřím, že se všichni moji známí spikli, aby mne u něho očernili, než že je on schopen takové ukrutnosti. Ta žena, o které píše – ať je to která chce – anebo všichni ostatní až na tebe, drahá sestřičko, maminku a Edwarda – všichni ostatní jsou barbaři a mohli mne neslýchané pomluvit. Krom vás tří není na světě člověka, kterého bych neměla za darebáka spíš než Willoughbyho, protože toho znám až do hloubi srdce.“

Elinor jí to nehodlala vylouvat a spokojila se pouze tím, že jí řekla: „Ať už je tím ohavným nepřítelem kdokoli, děvečko má drahá, nedopřej mu, aby se svým zlolajným vítězstvím kochal, a ukaž, jakou oporou je ti vědomí, že jsi se ničím neprovinila a vždycky jednala z nejcistších úmyslů. Rozumnou a chvályhodnou hrdostí se lidské zlomyslnosti ubráníš.“

„Ne, ne,“ nesouhlasila Marianna, „moje neštěstí je mocnější než hrdost. Nezáleží mi na tom, kdo je svědkem mého utrpení. Ať se jím kochá celý svět. Elinor, Elinor, kdo trpí jen málo, ať si je hrdý a silný – ať čelí urážkám a vrací rány – ale já to neumím. Já všechno hluboce prožívám – musím se trýznit – a kdo chce, prosím, ať se tím vědomím potěší.“

„Ale kvůli mamince i mně –“

„– bych udělala víc než kvůli sobě. Ale předstírat spokojenost, když je mi tak strašně – ach, to po mně nikdo žádat nemůže.“

Znovu zavládlo ticho. Elinor se zaměstnávala tím, že přecházela od krbu k oknu a pd okna ke krbu, aniž vnímala, že oheň hřeje nebo z okna je něco k vidění, a Marianna, která si opírala hlavu o sloupek v

nohách postele, znovu zvedla Willoughbyho dopis k očím, zachvěla se nad každou větou a zvolala:

„Je to vůbec možné? Willoughby, Willoughby, jak jste mohl – Ukrutníku, ukrutníku – pro tohle není omluva. Není, Elinor. Ať o mně slyšel cokoli – neměl tomu hned věřit. Měl mi to přijít říci a dát mi možnost, abych se ospravedlnila. ... *kadeř, kterou jste mi tak ochotně darovala...*“, (četla z dopisu) „– To nelze prominout. Willoughby, jak k tomu mohlo vaše srdce mlčet, když jste ta slova psal? Taková podlá urážka! – Elinor, je možné ho ospravedlnit?“

„Ne, Marianno, v žádném případě.“

„Ale třeba ta žena – kdoví, k čemu se nesnížila – jak dlouho mu strojila úklady a jak lstivě –! – Kdo to je? – Kdo to jen může být? Nikdy se přede mnou nezmínil o žádné mladé krásné bytosti z okruhu svých známých. Ne, ne, nemluvil o žádné jiné – jen o mně!“

Znovu zavládlo ticho. Marianna se chvěla rozčilením a rozhovor skončil následovně:

„Elinor, musím domů. Chci se vrátit domů a utěšit maminku. Nemohly bychom se sebrat a zítra vyjet?“

„Zítra, Marianno!“

„Ano – nač bych tu zůstávala? Přijela jsem jenom kvůli Willoughbymu – a kdo tu teď o mne stojí? Komu na mně záleží?“

„Nemůžeme přece odjet zítra. Paní Jenningsová si od nás zaslouží víc než prostou zdvořilost, a už z prosté zdvořilosti bychom se nemohly tak překotně rozloučit.“

„No prosím, tak to o pár dnů odložíme, ale dlouho tu nezůstanu, nesnesu, aby se mě všichni ti lidé vyptávali a kdeco povídali. Middletonovi a Palmerovi – nestojím o jejich účast! O soucit takové lady Middletonové! Ach, co by na to řekl on!“

Elinor jí radila, aby znovu ulehla, a Marianna ji uposlechla, ale žádná poloha jí nevyhovovala, v jitřící bolesti těla i ducha se neklidně převalovala, až ji na hranici hysterického záchvatu sestra téměř už nedokázala udržet na lůžku a chvíli se obávala, že jí nezbude než přivolat někoho na pomoc. Nakonec si ale Marianna přece jen dala říct a přijala pár levandulových kapek, a od toho okamžiku až do návratu paní Jenningsové ležela tiše a bez pohnutí.

30. kapitola

Jen se paní Jenningsová vrátila, hned běžela k dívkám do pokoje, ani nečekala, až se jí na zaklepání dostane odpovědi, a vstoupila do dveří s výrazem nelíčené starosti na tváři.

„Jak je vám, děvenko?“ zeptala se soucitně Marianny, ta se však beze slova odvrátila ke zdi.

„Jak to snáší, slečno Elinor? – Chudinka malá, nevypadá dobře. – Ani se tomu nedivím. Prý se bude ženit co nevidět – to je mi kus chlapa špatného! Ten to má u mě rozlité. Vykládala mi to před půlhodinou paní Taylorová, a ta to má od nejlepší přítelkyně slečny Greyové, jinak bych jí to nevěřila. Div jsem se neskácela. Povídám jí na to: ‚Já vám k tomu řeknu jen jedno: jestli je to pravda, tak se vůči jisté mladé dámě, kterou dobře znám, zachoval jako ničema, a z celého srdce mu přeju, aby mu manželka udělala ze života peklo.‘ A to taky tvrdit nepřestanu, holčičko, na to se spolehněte. Takhle si muži počínat nemají, to tvrdím já, a jestli se s ním ještě někdy potkám, tak ode mne uslyší, co si nedá za rámeček. Ale všechno zlé je pro něco dobré, drahá slečno Marianno! Není to jediný žádoucí mladík na světě, a vy s vaší hezkou tvářičkou nebudete mít nikdy nedostatek nápadníků. Chudinka zlatá! Nebudu ji vyrušovat, radši ať se vypláče, to jí pomůže. Naštěstí přijdou večer Parryovi a Sandersovi, tak bude mít o zábavu postaráno.“

Nato se po špičkách odplížila z pokoje, jako by hlučné kroky mohly její mladé chráněnce ještě přitížit. Marianna se k sestřině údivu rozhodla, že poobědvá s nimi v jídelně. Elinor jí to dokonce rozmlouvala. Marianna ale odmítla, prý sejde dolů, ať ten rozruch kolem ní trochu opadne. Elinor byla ráda, že u ní prozatím převládly takové úvahy, i když nevěřila, že u oběda vydrží až do konce, a proto

dál nic nenamítala. Upravila Marianně na posteli šaty, jak to šlo, a byla připravena doprovodit ji do jídelny, až je zavolají.

Marianna sice vypadala uboze, když zasedla ke stolu, ale snědla víc a byla klidnější, než sestra čekala. Nepokoušela se promluvit a naštěstí nevnímala polovinu dobře míněných, ale neuvážených starostlivých řečí paní Jenningsové, jinak by se asi sotva byla dokázala ovládnout, seděla mlčky, zabrána do vlastních úvah, a nevíšmala si, co se kolem ní děje.

Elinor oceňovala laskavost paní Jenningsové, přestože se neprojevovala vždy ohleduplně a někdy působila až komicky, vděčně a zdvořile jí odpovídala za sestru, která toho sama nebyla schopna. Dobrotivá dáma, když viděla, jak je Marianna nešťastná, usoudila, že musí být zahrnuta vším, co by jí mohlo trochu potěšit. Chovala se k ní proto jako shovívavá milující matka k oblíbenému dítěti, které je doma poslední den na prázdninách. Marianna dostala nej pohodlnější křeslo u krbu, nabízely se jí všechny lahůdky, co dům skýtal, a hostitelka jí pro rozptýlení vypravovala všechny novinky, které se toho dne dozvěděla. Kdyby Elinor při pohledu na sestřin smutný obličej nepřešel všechen humor, byla by se nad úsilím paní Jenningsové vyléčit nešťastnou lásku brzlíkem podle přání upraveným, olivami a planoucím ohněm v krbu dobře pobavila. Jakmile však Marianna tuhle péči vlivem stálého opakování začala vnímat, nedokázala tomu čelit. Bolestně si povzddechla, naznačila sestře, aby s ní nechodila, vstala a vyběhla z pokoje. „Mé srdéčko ubohé!“ zvolala paní Jenningsová, jen co byla ze dveří, „já se na to nemohu koukat! No ne, vždyť ani to víno nedopila! A sušené višně tu také nechala. Propána! Ničím jsme ji nepotěšili. Kdybych věděla, co by jí přišlo k chuti, namouduši že bych pro to poslala třeba na druhý konec města. Mně to nejde na rozum, jak může provést tomuhle pěknému děvčeti takové darebáctví! Ale když jedna má peníze a druhá hnedle nic, tak co chcete! Všechno ostatní pustí z hlavy –“

„Ta dáma – slečna Greyová jste myslím říkala – je velmi bohatá?“

„Dostane padesát tisíc, děvenko moje. Viděla jste ji někdy? Prý elegantní, má švih, ale krásy nikomu nepobrala. Znávala jsem dobře

její tetu Biddy Henshawovou, ta udělala moc dobrou partii. Celá jejich rodina, to jsou samí boháči. Padesát tisíc liber! A prý mu spadnou do klína v nejvyšší čas, říká se, že je v překerní situaci. Ani se nedivím! Prohání se v kočáře, jezdecké koně musí mít! Já vím, škoda slov, ale když se nějaký mladík, ať je to kdo je, začne dvořit pěknému děvčeti a slíbí jí manželství, nemá zrušit slovo jen proto, že se dostane do těžkostí a nachomýtně se mu bohatší slečna, která je ochotna si ho vzít. Proč v takovém případě neprodá koně, nepronajme sídlo, nepropustí služebnictvo a nezačne nový život? Ručím vám za to, že slečna Marianna by byla počkala, až si své záležitosti uspořádá. Ale kdepak ta dnešní mládež! Jen a jen by si užívali a nic tomu nesmí stát v cestě.“

„Víte něco o té slečně Greyové? Je hodná a milá?“

„Nic špatného o ní nevím, vlastně o ní nevím skoro vůbec nic, až na to, co mi dneska řekla paní Taylorová: prý jí nedávno slečna Walkerová pošeptala, že si Ellisonovi nejspíš oddechnou, až se slečna Greyová vdá, protože paní Ellisonová s ní moc dobře nevychází.“

„A kdo jsou to ti Ellisonovi?“

„Její poručníci, děvenko. Teď už je ale plnoletá a může si vyvolit ženicha sama – no ta si tedy vybrala! A co my teď?“

Odmlčela se. „Ubohá Marianna odešla do svého pokoje a tam se trápí sama samotinká. Nevíte, čím bychom ji mohli potěšit? Má děvečka nešťastná, vždyť je to ukrutnost nechat ji tam opuštěnou. Nu, za chvíli přijdou nějakí přátelé a ti ji trochu zabaví. Co budeme hrát? Já vím, že o whist nestojí, ale nemá ráda nějakou jinou hru?“

„Drahá milostpaní, jste moc hodná, ale tohle není třeba. Myslím, že Marianna dnes večer už zůstane ve svém pokoji. Chtěla bych, jestli si dá říct, aby si šla brzy lehnout, protože si jistě potřebuje odpočinout.“

„Ba ba, to udělá nejlíp. Ať si poručí, co chce k večeři, a jde si lehnout. Božíčku nebeský, už se nedivím, že byla poslední dobou taková přepadlá a smutná, tohle nad ní asi pořád viselo jako Damoklův meč. A tím dopisem dneska to skoncoval. Chudinka moje malá! Kdybych to byla tušila, ani za všechny peníze světa bych o tom nežertovala! Ale jak jsem to měla vědět? Myslela jsem si, že je to

obyčejné milostné psaníčko, a slečinkám to dělá dobře, když si je někdo kvůli tomu dobírá. Propánakrále! Co tomu řekne sir John a moje dcery! Všichni z toho budou mít těžkou hlavu. Kdyby mě to bylo napadlo, mohla jsem se cestou domů rovnou zastavit v Conduit Street a povědět jim to. Ale co, sejdem se zítra.“

„Jistě nebude třeba zvlášť upozorňovat paní Palmerovou nebo sira Johna, aby nezaváděli řeč na pana Willoughbyho ani nenaráželi na to, co se přihodilo, v sestřině přítomnosti. Já vím, že by jim vlastní laskavé srdce napovědělo, jaká by to byla nešetnost, kdyby před ní dali najevo, že jsou do všeho zasvěceni, a čím méně se o tom bude mluvit přede mnou, tím víc se to i mně ulehčí, to vám, drahá milostpaní, ani nemusím povídat.“

„Jistě, božítku, jakpak ne. Určitě vám není příjemné, když o tom slyšíte, a co se Marianny týče, před ní bych slovo z úst nevypustila ani za živý svět. Viděla jste u oběda, že se podle toho řídím. A zrovna tak sir John a mé dcery, jsou přece všichni tak ohleduplní a chápaví, zvlášť když je předem upozorním, a na to já nezapomenu. Odjakživa zastávám názor, že je nejmoudřejší kolem takových věcí moc nemluvit, protože čím méně se kolem toho namluví, tím dřív všechno přebolí a zapomene se. Řečmi se nic nenapraví, no nemám pravdu?“

„V tomto případě by rozhodně pouze uškodily, protože zde nastaly okolnosti, které by v zájmu všech zúčastněných bylo lépe veřejně nepřetřásat. V jednom ale musím pana Willoughbyho ospravedlnit: nebyl se sestrou vysloveně zasnouben.“

„Ale jděte, holčičko! Ještě se ho budete zastávat! Prý nebyl vysloveně zasnouben! Jenom ji provázal po Allenhamu, aby si určila, v kterých pokojích by chtěla bydlet!“

Elinor to kvůli sestře nechtěla dál rozvádět a doufala, že tím není povinována Willoughbymu: objasňováním pravdy by mu mnoho neprospěla a Marianně hodně uškodila. Chvilí vládlo mlčení, až to řečná paní Jenningsová už nevydržela.

„Říká se, že všechno zlé je pro něco dobré, a je to pravda, děvenko moje! Plukovník Brandon z toho bude mít užitek, přece ji nakonec dostane, to vám povídám! Do svatého Jana budou svoji, vzpomenete si na mě! Božítku, ten se zaraduje, až se to doví! Snad se tu dnes

večer zastaví. A stejně to bude pro vaši sestru lepší partie, dva tisíce ročně, bez dluhů a hypoték – no je tu ten kvíteček lásky, na ni bych málem zapomněla, ale tu dá někam do učení, to ho zas na tolik neprijde, a co na tom? V Delafordu je moc pěkně, znám to tam, takové to solidní staromódní sídlo, se vším, co k pohodlí náleží, zahrada je obehnaná vysokou zdí a podél ní rostou nejlepší ovocné stromy v celé zemi, a v rohu taková krásná moruše! Božínku, to jsme se s Charlottou pomněly, tenkrát jak jsme tam byly! A pak je tam holubník, několik sádek na ryby a rozkošná strouha, zkrátka co srdce ráčí, a navíc je to blízko do kostela, hlavní silnice leží odtamtud sotva čtvrt míle, takže máte pořád nějakou zábavu, sednete si pod starý tis za domem a vidíte všechny povozy, které tudy projíždějí. Opravdu moc pěkné sídlo. Řezník hned ve vsi, a fara co by kamenem dohodil. Podle mého je to tam tisíckrát pěknější než v Bartoňu, kde se pro maso jezdí tři míle daleko a nejbližší sousedé jste vy. No, já plukovníkovi naleju novou krev do žil, jen co ho uvidím. Trpělivost růže přináší. Jen kdybychom jí dokázali vyhnat toho Willoughbyho z hlavy!“

„Ano, tohle kdybychom dokázali, je vyhráno, ať už s plukovníkem Brandonem nebo bez něho.“ Elinor vstala a šla za Mariannou, kterou podle očekávání našla v jejich pokoji, jak se zdrceně choulí u téměř vyhaslého ohně, do té chvíle jejího jediného zdroje světla.

„Nech mě a jdi pryč,“ zněla slova, jimiž sestru uvítala.

„Odejdu, až si lehneš,“ řekla Elinor. Marianna, rozjitřená utrpením, zprvu podrážděně odmítala. Když jí ale sestra nepřestávala laskavě domlouvát, ustoupila a poslechla. Uložila rozbolavělou hlavu na podušku a Elinor odcházela přinejmenším s nadějí, že se přece jen poddá blahodárnému odpočinku.

Do salónu, kam se pak odebrala, hned nato přispěchala paní Jenningsová s vinnou sklenkou po okraj naplněnou.

„Děvenko zlatá,“ začala hned na prahu, „právě jsem si vzpomněla, že mám ve sklepeš vynikající staré jihoafrické víno, a tak ho nesu Marianně. Chudák nebožtík můj manžel! Ten ho míval tak rád! Kdykoli ho přepadl záchvat pakostnice, říkával, že mu to pomáhá víc než všechny medicíny. Doneste ho sestře.“

Elinor se musela usmát při pomyšlení, u jak rozdílných neduhů má víno prokázat svou léčivou moc. „Vy jste tak hodná, drahá milostpaní!“ řekla. „Ale když jsem odcházela, byla Marianna v posteli a vypadalo to, že brzy usne, a jelikož si myslím, že by jí spánek pomohl ze všeho nejvíc, dovolte mi, abych to víno vypila za ni.“

Paní Jenningsová sice zalitovala, že ji to nenapadlo o pět minut dřív, ale jinak s náhradním řešením souhlasila, a Elinor, než sklenku z větší části vypila, napadlo, že dobrodiní léčivých účinků na bolavé klouby prozatím nemůže vyzkoušet, ale hojivou moc při bolavém srdci může víno prokázat stejně dobře u ní jako u sestry.

Plukovník Brandon vešel, když společnost seděla u čaje, a rozhlédl se po salónu, jako by tam nečekal, ba ani nechtěl vidět Mariannu – na Elinor aspoň to tak zapůsobilo – zkrátka a dobře, jako by už věděl, co zavinilo její nepřítomnost. Paní Jenningsová z toho získala docela jiný dojem, protože hned nato přešla k čajovému stolku, kde Elinor kralovala, a zašeptala jí: „Plukovník se tváří stejně smutně jako vždycky. Nic neví. Povězte mu to přece, děvenko.“

Plukovník si po chvíli k místu, kde seděla, přitáhl židli, a s pohledem, který zřetelně napovídal, že je informován, se zeptal po slečně sestřičce.

„Marianna se necítí dobře,“ odpověděla Elinor. „Už od rána jí bylo nevolno, a proto jsme ji přemluvily, aby ulehla.“

„V tom případě dost možná –“ začal váhavě „je něco pravdy na tom, co jsem se právě doslechl a čemu jsem zprvu nevěřil.“

„A co jste se doslechl?“

„Ze jistý pán, o němž jsem se důvodně domníval – zkrátka, že muž, který je zasnouben, jak je mi známo – ale jak vám to mám povědět? Víte-li o tom, a zřejmě víte, ušetřte mne prosím.“

„Máte na mysli nadcházející sňatek pana Willoughbyho se slečnou Greyovou,“ odvětila Elinor s hraným klidem. „Ano, to je nám skutečně už známo. Dnešní den je asi zasvěcen nalévání čistého vína, protože my jsme se o tom dozvěděly teprve dnes ráno. Pan Willoughby je zcela nevyzpytatelný. Kde jste se to doslechl?“

„U papírníka na Pall Mailu, kam jsem si zašel něco obstarat. V obchodě čekaly na kočár dvě dámy a jedna líčila té druhé přípravy k

nadcházejícímu sňatku hlasem, který se vůbec nepokoušel zachovat jejím slovům ráz soukromého sdělení, a proto jsem nemohl jinak než to od začátku do konce vyslechnout. Zprvu padlo jméno Willoughby, John Willoughby, několikrát po sobě, to upoutalo mou pozornost, a v následujícím hovoru pak dáma tvrdila s naprostou jistotou, že ohledně jeho sňatku se slečnou Greyovou je všechno konečně dohodnuto – nadále už kolem toho nebudou žádné tajnosti – svatba se koná co nevidět – a následovaly podrobné informace o přípravách a tak podobně. Jeden detail mi zvláště utkvěl v paměti, protože mi ověřil zcela nepochybně totožnost ženichovu: hned po obřadu odjedou novomanželé do Combe Magny, jeho sídla v Somersetshiru. Oněměl jsem úžasem – nedokáži vám popsat své pocity. Dodatečně jsem se dověděl – zůstal jsem totiž v krámě i po odchodu obou dam – že ta výřečná je jistá paní Ellisonová, a tak prý se jmenuje, jak jsem byl později informován, poručník slečny Greyové.“

„Ano. A byl jste rovněž informován, že slečna Greyová dostane věnem padesát tisíc liber? Zde bychom nejspíš měli hledat vysvětlení.“

„To je možné – a Willoughby je schopen – podle mého mínění je –“ Zarazil se a dodal pak hlasem rozechvívaným nejistotou: „A vaše sestřička – jak ona –“

„Prožívá to velmi těžce. Doufám jen, že to bude mít tím kratší trvání. Byla to pro ni krutá rána. Myslím, že až do včerejšího večera o jeho lásce nezapochybovala, a možná ani teď – ale já jsem přesvědčena, že ji nikdy neměl upřímně rád. Zachoval se tak proradně! A některé okolnosti svědč o zarážející nečitelnosti.“

„V tom se nemýlíte,“ řekl plukovník Brandon. „Ale vaše sestřička to nenahlíží – zmínila jste se – že to neposuzuje stejně jako vy?“

„Znáte její povahu, a proto vám nemusím vykládat, jak dychtivě by ho ospravedlnila, kdyby to bylo možné.“

Neodpověděl, a jelikož brzy nato byl čajový servis odklizen a společnost se rozsadila ke kartám, rozhovor na toto téma nezbytně skončil. Paní Jenningsová, která s radostí pozorovala, jak spolu rozprávějí, a nyní očekávala, že se v důsledku Elinorina sdělení plukovník Brandon okamžitě rozveselí jako mladíček, že bude

překypovat štěstím a nadějemi, viděla s údivem, že zůstal celý večer vážnější a zamyšlenější než jindy.

31. Kapitola

Ze spánku hlubšího, než čekala, se Marianna nazítří probudila do stejného zoufalství, jako když večer zavírala oči.

Elinor ji měla k tomu, aby se ze svých pocitů co nejdříve vypovídala, a před snídaní proto znovu všechno dopodrobna probíraly: Elinor trvala na svém přesvědčení a se sesterskou ohleduplností a něhou Marianně domlouvala, zatímco ta, ve vleku bouřlivých citů, kolísala mezi názory zcela protichůdnými. Chvilí věřila, že Willoughby je stejně nešťastná a nevinná oběť okolností jako ona sama, jindy si div nezoufala, že ho nic neomlouvá. Tu prohlašovala, že je jí naprosto lhostejné, co si o ní kdo pomyslí, pak usoudila, že se bude navěky všech lidí stranit, a posléze se odhodlávala celému světu hrdě čelit. Jedno si ale vymluvit nedala: bude se pokud možno vyhýbat paní Jenningsové a zachová neúhybné mlčení, bude-li nucena její přítomnost snášet. Zatvrdila se v srdci proti své hostitelce a nechtěla věřit, že s jejím trápením upřímně soucítí.

„Ne, ne, to není pravda,“ tvrdila. „Je to osoba bez citu, její vlídnost není laskavost, její dobromyslnost není něžné pochopení. Zajímá se jen o klevety, a mne si oblíbila jako jejich zdroj.“

Elinor i bez tohoto dalšího názorného příkladu věděla, že sestra často nespravedlivě odsuzuje druhé vinou toho, že při vlastní zjištěné vnímavosti přikládá přehnanou důležitost projevům vášnivé citovosti a vybraným, uhlaženým mravům. Jako polovina všeho lidstva, pokud je zpoloviny tvoří lidé bystrého rozumu a dobrého srdce, Marianna, navzdory vrozeným schopnostem a obdivuhodným osobním vlastnostem, nedokázala soudit rozumně a nezaujatě. Vycházela z předpokladu, že druzí zastávají stejné názory jako ona a všechno stejně prožívají, a hodnotila jejich pohnutky podle toho, jak jejich počínání zapůsobilo na ni osobně. Proto pod vlivem drobné příhody,

kteřá se odehrála, když se sestřý po snídani vrátily do svého pokoje, paní Jenningsová v Marianniných očích ještě víc klesla, když jí vinou vlastní slabosti zabořelo srdce kvůli tomu, k čemu paní Jenningsovou vedla jen a jen dobrá vůle.

Vešla do jejich pokoje s tváří rozzářenou úsměvem a s dopisem v ruce, přesvědčena, že přináší útěchu, a prohlásila:

„Teď vám něco nesu, děvenko, co vás zaručeně potěší.“

Víc nemusela říkat. Marianna ve své bujně fantazii okamžitě viděla před sebou dopis od Willoughbyho, něžný a kající, kde jí vysvětlí uspokojivě a přesvědčivě všechno, co bylo, a vzápětí Willoughby sám vtrhne do pokoje, aby se jí vrhl k nohám a výmluvnými pohledy zdůraznil, o čem jí ujišťuje v dopise. Vzdušný zámek ve vteřině zbudovaný se hned nato rozplynul. Spatřila matčino písmo, dosud vždy vítané, a v prudkém zklamání, které vystřídalo extatickou spíš jistotu než naději, měla pocit, že do tohoto okamžiku neznala, co je to trpět. Ani ve chvílích nejvýmluvnějších by byla neuměla náležitě vypovědět, co to bylo od paní Jenningsové za ukrutnost, a nyní vzaly její výčitky na sebe podobu slz, které se jí s vášnivou prudkostí vyřinuly z očí – výčitky ale dobrou dámou natolik nepochopené, že dívku zahrnula mnoha slovními projevy soucitu a ještě na odchodu jí radila, aby se utěšila tím dopisem. Matčino poselství ale, když se uklidnila natolik, že si je mohla přečíst, jí příliš útěchy neposkytlo. Willoughby se objevoval na každé stránce. Maminka, přesvědčená o jejich zasnoubení a s pevnou vírou v stálost jeho citů, pochopila z Elinorina dopisu pouze to, že by měla vyzvat Mariannu, aby k nim oběma byla otevřenější, a k tomuhle jí nabádala s láskou vůči ní a dobrou vůlí vůči Willoughbymu, a s jistotou hovořila o jejich budoucím společném štěstí. Marianna celý dopis v zoufalství proplakala.

Znovu se jala netrpělivě naléhat, aby se vrátily domů, že maminka je jí nejdražší na světě – tak se jí zapsala do srdce svou mylnou důvěrou ve Willoughbyho –, a vášnivě trvala na svém, že chce pryč. Elinor, která neuměla posoudit, jestli je pro Mariannu lépe být v Londýně nebo v Bartoňu, jí neradila tak ani tak, pouze ji nabádala, aby měla strpení, než se dozvedí, co by si přála matka, a

nakonec se jí podařilo sestru přemluvit, že vyčkají matčina rozhodnutí.

Paní Jenningsová je opustila dříve než obvykle: neměla klid, dokud s ní Middletonovi a Palmerovi nebudou procítěně spoluprožívat tenhle zármutek, a když výslovně odmítla Elinorin doprovod, vypravila se na celý den z domu sama. Elinor s těžkým srdcem usedla k psaní: uvědomovala si, jakou bolest svým sdělením matce způsobí, a že se jí nepodařilo předem ji na to připravit, jak vysvítalo z dopisu Marianně. Vylíčila, co se přihodilo, a prosila o pokyny, co mají dělat dál. Marianna, která po odchodu paní Jenningsové sešla do salónu, se usadila u stolku, kde Elinor psala, sledovala tahy pera po papíru, bědovala, že sestře připadl tak těžký úkol, a ještě procítěněji bědovala, co při tom matka bude prožívat.

Takto strávily asi čtvrt hodiny, když tu Marianna, která při svém nervovém stavu prudce reagovala na každý hluk, vyskočila, protože kdosi zabušil na domovní dveře.

„Kdo to jen může být?“ zvolala Elinor. „A takhle brzy! Myslela jsem, že nám žádná návštěva nehrozí.“

Marianna vyhlédla z okna.

„Plukovník Brandon!“ oznámila znechuceně. „Jeho návštěva nám hrozí kdykoli.“

„Nepůjde dál, když paní Jenningsová není doma.“

„Na to nebudu spoléhat. Muž, který nemá celý čas nic na práci, si nedělá těžkou hlavu s tím, jestli někoho nezdržuje.“ A odběhla do svého pokoje.

Vzápětí se její tvrzení potvrdilo, přestože vycházelo z nespravedlivých a mylných předpokladů, protože plukovrtík Brandon přece jen vešel, a Elinor, přesvědčena, že ho k nim přivádí starost o Mariannu – viděla to na něm v jeho rozrušení a smutném pohledu i v úzkostlivém, třebaš stručném dotazu, jak se daří slečně sestřičce –, nemohla Marianně její přezíravý postoj prominout.

„Potkal jsem na Bond Street paní Jenningsovou,“ řekl, když se s ní pozdravil. „Nabádala mne, abych vás navštívil, a já se dal lehce přemluvit, jelikož jsem tušil, že si s vámi budu moci promluvit mezi čtyřma očima, a to jsem si velmi přál. Chtěl bych – přál jsem si to – odhodlal jsem se k tomu jen a jen proto – doufám, věřím, že tomu tak

je – abych jistým způsobem ulehčil – ne, nerad bych tomu tak říkal, sotva to přinese okamžitou úlevu – ale spíš jistotu, snad to vnese trvalou jistotu do úvah vaší sestřičky. Vážím si jí, stejně jako vás a vaší paní matky – dovolíte-li, projevím svou úctu tím, že vám vylíčím jisté události – které pouze z upřímné úcty – jen z uvážené snahy pomoci – jsem k tomu snad oprávněn – tolik hodin jsem rozmýšlel a přesvědčoval sám sebe, že jedním správně – přesto ale nemohu zapudit obavy, zda se nemýlím.“

„Rozumím vám,“ řekla Elinor. „Chtěl byste mi sdělit cosi o panu Willoughbym, co by jeho charakter lépe osvětlilo. Tím byste prokázal Marianně nesmírnou přátelskou službu. Mou vděčnost za jakékoli informace směřující k tomu cíli si získáte hned, ona to jistě ocení časem. Prosím, prosím, povězte mi to.“

„Rád vám vyhovím. Abych byl stručný, tedy když jsem loni v říjnu odjížděl z bartonského zámku – ale takhle si o tom nemůžete udělat představu – musím se vrátit dál do minulosti. Seznáte, že jsem neobratný vypravěč, slečno Dashwoodová, ani nevím, kde začít. Myslím, že vám musím povědět pár slov o sobě, a bude jich skutečně jen pár. Věřu nejsem v pokušení,“ povzdychl si těžce, „na toto téma se rozpovídat.“

Odmlčel se na chvíli, jako by se probíral vzpomínkami, znovu si zhluboka povzdechl a začal vyprávět:

„Patrně jste už pozapomněla na rozhovor (není také důvod, proč by vám měl utkvět v paměti), který jsme spolu vedli jednoho večera na Bartoňů – pořádal se tam tenkrát ples – a já jsem se zmínil, že jsem kdysi znával dámu, kterou mi slečna Marianna do jisté míry připomíná.“

„Živě si na to vzpomínám,“ odpověděla Elinor. Zatvářil se potěšené a rozpovídal se.

„Pokud se neklamou, když tápu v nejistotě dávných něžných vzpomínek, jsou si obě značně blízké povahou i zjevem. Vidím srdce stejně vřelá, stejnou rozdychtěnou představitost i duši. Ta dáma byla moje blízká příbuzná, od útlého dětství sirotek, svěřenka mého otce. Byli jsme vrstevníci, od raného dětství jsme si spolu hrávali a kamarádili se. Od nepaměti jsem měl Elizu rád, a jak jsme dorůstali, zaplanul jsem k ní citem, jaký si možná podle mé dnešní neradostné,

zádumčivé povahy ani nebudete umět se mnou spojit. Ona mne myslím milovala stejně vášnivě jako vaše sestřička pana Willoughbyho a byla pak kvůli tomu – z jiných příčin – stejně nešťastná. Bylo jí sedmnáct, když jsem ji pozbyl navždy. Vdali ji – vdali ji proti její vůli za mého staršího bratra. Měla velký majetek a naše panství bylo hodně zadlužené. Nic jiného, obávám se, nemohu uvést na omluvu toho, kdo byl jejím strýcem i poručníkem. Bratr si ji nezasloužil, ani ji nemiloval. Doufal jsem, že vztah ke mně jí bude oporou v nesnázích, a po jistý čas tomu tak skutečně bylo, ale nakonec ze zoufalství – protože s ní manžel zacházel velmi nelaskavě – podlehla, a třebaže mi slíbila, že ji nic – ale jak zmateně vám to vypravuji! Vždyť jsem vám ještě nepověděl, jak k tomu došlo. Pár hodin, a byli bychom spolu uprchli do Skotska. Její komorná nás z hlouposti nebo za úplatu zradila. Já byl odsouzen do vyhnanství v rodině příbuzného daleko od domova, a ji drželi pod zámkem, nikdo k ní nesměl, ničím se nemohla zabavit, až můj otec prosadil svou. Příliš jsem spoléhal na její stálost a byla to pro mne těžká rána, ale kdyby bývala v manželství šťastná, snad bych se s tím byl časem smířil, vždyť jsem byl tak mlád, anebo bych aspoň dnes neměl čeho želet. Dopadlo to ale jinak. Bratr ji neuměl ocenit; tíhl k radovánkám, o nichž je lépe se nešfířit, od prvních dnů byl na ni hrubý. Jaký div, že tohle všechno neblaze zapůsobilo na bytost tak mladinkou, citovou a nezkušenou jako paní Brandonová. Zprvu si div nezoufala, a osud by k ní býval milosrdnější, kdyby se byla nedožila toho, že překonala lítost, s níž na mne vzpomínala. A tak se stalo, že po boku nevlídného manžela, bez jediného přítele, který by jí poradil či pomohl (otec přežil jejich sňatek jen o pár měsíců a já byl se svým plukem ve Východní Indii), klesla do bahna. Kdybych byl zůstal v Anglii, možná – ale já se od ní na dlouhá léta odloučil v domnění, že tím bratrovi i jí prokáži dobrou službu, a proto jsem se dal přeložit. Její sňatek mne bolestně zasáhl,“ (hlas se mu chvěl rozrušením) „ale to nebylo nic proti pocitům, s jakými jsem dva roky nato přijal zprávu, že bratra opustila. Od té doby je ze mne takovýhle morous – když si vzpomenu, co jsem vytrpěl –“

Pohnutím nebyl mocen slova. Vyskočil a začal přecházet po pokoji. Elinor, dojatá jeho vyprávěním a ještě víc jeho viditelným

zoufalstvím, si netroufala promluvit. Viděl však na ní, že s ním soucítí, přistoupil k ní, vzal ji za ruku, stiskl ji a vděčně a uctivě políbil. Zakrátko se pak ovládl natolik, že mohl vyrovnaně pokračovat.

„Vrátil jsem se do Anglie asi za tři roky poté. Hned po návratu jsem ji samozřejmě začal hledat, ale všechno smutné pátrání bylo marné. Od prvního svůdce se stopa ztrácela, a byly důvody k obavám, že ho opustila jen proto, aby se oddala prostopášnému životu. Její legální příjmy neodpovídaly jejímu majetku, nestačily jí zajistit slušné živobytí, a od bratra jsem se dozvěděl, že před několika měsíci převedla tento příjem na kohosi jiného. Vyslovil domněnku – a s jakým klidem to říkal! – že se pro své extravagance dostala do nějaké šlamastyky a byla nucena hledat z ní východisko tímto způsobem. Po půl roce v Anglii jsem ji nakonec přece jen našel. Vzpomínal jsem v dobrém na jednoho bývalého sluhu, který měl v životě smůlu a skončil ve vězení pro dlužníky, zašel jsem ho tam navštívit, a ve stejné budově a za podobných okolností byla držena má nešťastná švagrová –! Jak se změnila – pouhý vlastní stín – všemožné trápení ji hluboce poznamenalo. Nevěřil jsem svým očím, že ta smutná, chorá bytost přede mnou je to někdejší krásné, zdravím kvetoucí děvče, které jsem zbožňoval. Že umírá na souchotě, to mi bylo – ano, za daných okolností mi to bylo útechou. Život jí neměl už co nabídnout, leda trochu času, aby se lépe připravila na smrt, a toho se jí dostalo. Postaral jsem se jí o slušné ubytování, kde měla náležitou péči, navštěvoval jsem ji každý den v těch pár týdnech, které jí zbývaly, byl jsem s ní v posledních chvílích.“

Znovu se odmlčel, aby přemohl dojetí, a Elinor si žalostně povzdechla nad osudem jeho nešťastné přítelkyně.

„Vaše sestřička by se doufám necítila dotčena,“ řekl, „že si představuji jistou podobu mezi ní a mou ubohou zneuctěnou příbuznou. Její život a osud bude docela jiný, a kdyby Eliza při své milé povaze bývala rozumově vyzrálejší anebo kdyby byla dostala muže, s nímž by byla šťastná, mohla se s lety přiblížit tomu, čeho se vy dočkáte u slečny Marianny. – Ale proč vám tohle všechno vyprávím? Bezdůvodně bych si vás nikdy nedovolil rozrušit. Ach,

slečno Dashwoodová – takovéhle zážitky – čtrnáct let pohřbené v srdci – je nebezpečné otvírat staré rány. Musím se vzchopit – stručně to dopovědět. Svěřila mi své jediné dítě, děvčátko tehdy asi tříleté, které měla se svým prvním amantem. Milovala to dítě, vždycky je měla u sebe. Přijal jsem to jako drahocenný projev důvěry a s radostí bych se byl ujal svých poručnických povinností v plném slova smyslu a bděl sám nad její výchovou, kdyby mi to bylo moje životní postavení umožňovalo, ale neměl jsem domov, a proto jsem dal malou Elizu do penzionátu. Navštěvoval jsem ji tam, kdykoli jsem mohl, a když bratr zemřel – došlo k tomu před pěti lety a tenkrát mně připadl rodinný majetek – navštěvovala mne ona často v Delafordu. Představoval jsem ji jako vzdálenou příbuznou, vím ale dobře, že nám mnozí přisuzovali mnohem užší pokrevní pouto. Právě před třemi lety – to jí bylo čtrnáct – jsem ji svěřil do péče jisté velmi solidní paní v Dorsetshiru, která se starala už o čtyři nebo pět přibližně stejně starých děvčat, a dva roky probíhalo všechno k mé plné spokojenosti. Loni v únoru však – tedy už téměř před rokem – náhle zmizela. Dovolil jsem jí (byl to omyl, jak se dodatečně ukázalo) na její naléhání, aby se rozjela do Bathu s jednou z těch mladičkých přítelkyň, která tam doprovázela otce na léčení. Znal jsem ho jako řádného muže a měl jsem dobré mínění i o jeho dceři – nezasluhovala si je, protože tvrdohlavě a neuváženě zachovávala tajemství, nechtěla mi nic říci, přestože byla jistě zasvěcena. Její otec měl plno dobré vůle, ale nemohl k tomu podle mého mínění skutečně nic povědět, jednak to není zvlášť bystrý člověk a jednak většinu času proležel doma, zatímco si děvčata běhala po městě a navazovala známosti, s kým se jim zamlouvalo. Snažil se mne pouze přesvědčit, jak o tom byl přesvědčen sám, že jeho dcera nemá s tou záležitostí vůbec nic společného. Zkrátka a dobře, zjistil jsem pouze, že je pryč, a to ostatní zůstávalo po celých dlouhých osm měsíců otevřeno dohadům. Čeho jsem se domýšlel a obával, to vám nemusím líčit, ani co jsem vytrpěl.“

„Proboha!“ zvolala Elinor, „snad tohle nemá na svědomí – zavinil to Willoughby?“

„První zprávu jsem dostal loni v říjnu, když mi sama napsala. Dopis za mnou poslali z Delafordu a já ho dostal to ráno, kdy jsme se

zamýšleli vypravit na výlet do Whitwellu; kvůli tomu jsem z Bartoňů tak překotně odjel, což ostatním jistě připadalo divné a některým až urážlivé. Pan Willoughby sotva tušil, když mne stíhal vyčítavými pohledy, proč tak bezohledně kazím ostatním vyjížděku, že spěchám na pomoc té, kterou uvrhl do bídy a neštěstí, ale i kdyby to byl věděl, co by se tím změnilo? Byl by vystřízlivěl z rozjaření, byl by se přestal kochat úsměvy vaší sestry? Ne, spáchal už to, co člověk schbpný soucítit s druhým člověkem nikdy neudělá. Svedl nevinnou mladou dívku, opustil ji v zoufalé situaci, bez domova, bez pomoci, bez přátel, kdy ani nevěděla, kde on je. Slíbil jí, že se vrátí, když odjížděl; nevrátil se, nenapsal, nepomohl jí.“

„Je tohle vůbec možné?“ zvolala Elinor.

„Odhalil jsem vám jeho povahu: je náročný, zhýralý a má ještě horší vlastnosti. Mně je tohle všechno známo už řadu týdnů: představte si tedy, co jsem prožíval, když jsem přihlížel tomu, jak si ho vaše sestřička oblíbila, když mne kdekdo ujišťoval, že se budou brát, představte si, jak mne to trýznilo kvůli vám všem. Když jsem vás minulý týden přišel navštívit a zastal vás samotnou, rozhodl jsem se zjistit pravdu, ale váhal jsem, co potom udělám. Jistě jsem vás svým počínáním udivil, teď mne ale chápete. Dopustím, abyste se stali obětí takového bezcharakterního člověka, aby vaše sestřička – ale jak jsem tomu měl zabránit? Nedoufal jsem, že bych uspěl, kdybych zasáhl, a občas jsem si říkal, že se pod vlivem vaší sestřičky snad napraví. Když se však i k ní zachoval tak odsouzeníhodně, kdoví, jaké s ní měl původně úmysly! Ale v každém případě nyní může a nesporně také jednou bude blahorečit vlastnímu osudu, až si vzpomene na mou ubohou Elizu, až jej porovná se zoufalou, tragickou, bezvýchodnou situací tohoto ubohého děvčete a představí si, že ho měla stejně ráda jako ona sama, a přitom ji budou až do konce života tížit výčitky svědomí. Tohle poznání bude vaší sestřičce na prospěch. Pochopí, že její vlastní trápení není tak těžké. Nemusí si nic vyčítat, není zneuctěna. Naopak, kdo to s ní dobře myslí, bude jí tím více nakloněn. Bude s ní soucítit v jejím zármutku a obdivovat pevnou vůli, s jakou mu čelí, a na tom základě se prohloubí každé přátelské vztahy. Uvažte ale sama, zdali ji seznámíte s tím, co jsem vám pověděl. Můžete nejlépe posoudit, jak to na ni zapůsobí; ale

kdybych nebyl v hloubi srdce skálopevně přesvědčen, že jí to poslouží, že jí to pomůže překonat lítost, nebyl bych vás obtěžoval líčením neblahých událostí v naší rodině – vždyť by si to někdo také mohl vyložit tak, že chci upoutat pozornost na sebe.“

Elinor mu na to procítěně vyjádřila svou vděčnost a ujistila ho, že podle jejího mínění Marianně velmi prospěje, když ji také zasvětití.

„Nejvíc ze všeho mi dělá starost, že pro něho stále hledá nějakou omluvu, protože se tím rozčiluje víc, než kdyby už byla přesvědčena o jeho bezcharakternosti. Teď ji to jistě bolestně zasáhne, ale věřím, že se brzy upokojí. – Sešel jste se ještě,“ zeptala se po krátkém odmlčení, „po svém odjezdu z Bartoňů s panem Willoughbym?“

„Sešel,“ odvětil těžce, „jednou. Jedno setkání bylo nevyhnutelné.“

Elinor zarazil jeho tón. Zadívala se na něho zděšeně a zvolala:

„Jakže? Snad jste se –?“

„Nemohl jsem jednat jinak. Eliza mi po dlouhém zdráhání svěřila jméno svého milence, a když se vrátil do města, bylo to asi za čtrnáct dní po mém příjezdu, dohodli jsme se, že se střetneme, on aby se obhájil, já abych ztrestal jeho čin. Vyvázli jsme nezraněni, a proto se to nerozkřiklo.“

Elinor si povzdechla nad touhle domnělou nutností, netroufla si ale jemu jako muži a vojákovi něco vytykat.

„Neblahý osud matčin se takto opakoval u dcery!“ poznamenal plukovník Brandon po delším mlčení. „Jak nedostatečně jsem splnil svou úlohu!“

„Je vaše svěřenka v Londýně?“

„Ne; jakmile se zotavila – byla totiž těsně před porodem, když jsem ji našel – odvezl jsem ji i s dítětem na venkov, a tam už zůstane.“ Krátce nato si vzpomněl, že asi Elinor brání v péči o sestru, a proto se rozloučil. Ona ho znovu ujistila o své vděčnosti a hleděla za ním, když odcházel, s hlubokým soucitem a úctou.

Elinor toto vyprávění zanedlouho sestře dopodrobna zopakovala, ale kýženého účinku u ní nedosáhla. Ne že by Marianna o pravdivosti některých údajů pochybovala — vyposlechla všechno se soustředěnou pozorností, nic k tomu nepodotkla ani se nepokoušela Willoughbyho hájit a její slzy naznačovaly, že to považuje za

vyložené. I když Elinor takto nabyla jistoty, že sestra víc o jeho vině nepochybuje, a se zadostiučiněním pozorovala, jak se už plukovníku Brandonovi nevyhýbá, když přijde na návštěvu, že s ním rozpráví s jistou účastí a úctou, ba dokonce z vlastní vůle ty rozhovory vyhledává, i když zdánlivě nepodléhala takovému rozrušení jako dřív, bylo na ní vidět, že se přesto trápí. Vrátila se jí duševní vyrovnanost, ale byla to vyrovnanost zdrcená a melancholická. Prožívala ztrátu dobrého mínění o Willoughbym ještě hůř než ztrátu jeho lásky. Když nyní věděla, jak svedl a opustil slečnu Williamsovou, a co ta ubohá vytrpěla, začala se dohadovat, jaké úmysly měl kdysi asi s ní, a tyhle černé myšlenky ji tak drtily, že se s nimi nedokázala svěřit ani Elinor, a ta když viděla, jak sestra mlčky propadá chmurám, soužila se pro ni víc, než kdyby se jí byla často a otevřeně se svými myšlenkami svěřovala.

Líčit pocity paní Dashwoodové a slova, jimiž je vyjádřila, když dostala Elinorin dopis a odpovídala na něj, znamenalo by pouze opakovat to, co prožívaly a říkaly její dcery, popisovat zklamání téměř stejně bolestné jako Mariannino a rozhořčení ještě prudší než Elinorino. Dostaly od ní v rychlém sledu několik dlouhých dopisů, kde jim sdělovala, jak ji to zasáhlo a co si o tom myslí; vyjadřovala velkou starost o Mariannu a nabádala ji, aby statečně snášela rány osudu. Jak hrozné se matce muselo jevit Mariannino trápení, když psala o statečnosti vůči ranám osudu, jak drtivé a ponižující city, jimž se nemá poddávat!

V rozporu s vlastními zájmy usoudila paní Dashwoodová, že Marianně bude v tomto čase kdekoli jinde lépe než v Bartoňu, kde by jí všechno neustále důrazně připomínalo minulost a nejbolestněji jítřilo nitro vzpomínkami, protože by tam pořád měla Willoughbyho před očima. Radila tedy dcerám, aby v žádném případě nezkrátily návštěvu u paní Jenningsové — nebyla sice dohodnuta na určité údobí, nicméně všichni předpokládali, že se protáhne přinejmenším na pět šest týdnů. Matka psala, že v Londýně Marianna bezpochyby bude mít možnost pestřejšího zaneprázdnění než doma, leccos ji upoutá a setká se se zajímavější společností, a to občas odvrátí její pozornost od vlastního trápení, možná ji něco i pobaví, jakkoli teď obě nemají na zábavy ani pomyšlení.

Nebezpečí, že by se s Willoughbym někde střetla, Marianně podle matčina názoru nehrozilo o nic víc ve městě než na venkově, protože všichni jejich věrní přátelé s ním nyní jistě přeruší všechny styky. Úmyslně je nikdo dohromady nesvede, z nedbalosti je také podobnému nemilému překvapení nevystaví, a náhoda má méně šancí v lidnatém Londýně než v odloučeném Bartoňu, kde by jí mohl přijít do cesty, až pojedete představit nevěstu paní tetince v Allenhamu. – Paní Dashwoodová sice o zamýšleném sňatku zprvu měla své pochyby, ale časem s ním začala napevno počítat.

Přála si ještě z dalšího důvodu, aby dcery zůstaly, kde jsou: nevlastní syn jí dopisem sdělil, že se v první polovině února chystají s manželkou do Londýna, a paní Dashwoodová si přála, aby se s bratrem tu a tam přece jen sešli.

Marianna slíbila, že se podřídí matčinu přání, a nyní tedy souhlasila bez námitek se vším, přestože to bylo v rozporu s tím, co si sama přála i očekávala, a přestože matčino stanovisko považovala za zcela mylné: sama soudila, že pobytem v Londýně je jí odpírána jediná možná úleva v jejím trápení, totiž matčina osobní účast, a že je tak odsouzena pobývat mezi lidmi a v podmínkách, které jí nedopřejí chvilku duševního klidu.

Smířila se s tím však při pomýšlení, že to, co jí je proti myslí, naopak poslouží sestře, a Elinor zase, která tušila, že nebude v její moci Edwardovi se vždycky vyhnout, hřálo vědomí, že delší pobyt jí sice není vítaný, ale že prospěje Marianně lépe, než kdyby se hned vrátily do Devonshiru.

Její snaha, aby se před sestrou o Willoughbym nemluvilo, 1 přinesla ovoce. Marianna o tom sice neměla tušení, ale těžila z ní, jelikož ani paní Jenningsová, ani sir John, ba dokonce ani paní Palmerová se o něm nezmínili. Elinor marně toužila, aby se stejnou zásadou řídili i ve vztahu k ní, to ale nebylo v jejich moci, a tak den za dnem musela poslouchat projevy jejich rozhořčení.

Sir John by si byl v životě nic takového nepomyslel. „Člo

věk, o kterém jsme vždycky soudili jen to nejlepší! Takový veselý a společenský! Na koni se mu vyrovná málokdo! Já si to neumím vysvětlit! Ať si táhne do horoucích pekel! Ani slůvko už s ním neztratím, děj se co děj, a kdybychom třeba spolu byli v Bartoňu

na čekané a museli sedět jeden vedle druhého dvě hodiny! Darebák odporný! Ten umí vodit lidi za ,nos! A to jsem mu ještě, jak jsem ho posledně potkal, nabízel štěně od Foliy! Tímhle je mezi námi konec!“

Paní Palmerová ho po svém odsuzovala stejně rázně. „Rozhodla jsem se, že ho s okamžitou platností přestávám znát, a jen blahořečím osudu, že jsme se nikdy neseznámili. Jen kdyby Combe Magna neležela tak blízko Clevelandu, ale co na tom sejde, stejně je moc daleko, abychom se navštěvovali; je mi tak odporný, že jeho jméno už nevypustím z úst, a všem budu vykládat, jaký je to ničema.“

Zbytek svého soucítění věnovala paní Palmerová na to, aby si všemi dostupnými prostředky zjistila podrobnosti o nadcházejícím sňatku a tyto informace předala Elinor. Brzy už věděla, v které kolárně se staví nový kočár, kdo maluje páně Willoughbyho portrét a v jakém obchodě je k vidění výbava slečny Greyové.

Klidný a zdvořilý nezájem lady Middletonové byl v tomto případě hojivým balzámem na Elinoriny nervy, tak často jitižené hluchou dobromyslností ostatních. Vědomí, že aspoň *jedna* osoba z okruhu jejích známých zaručeně nechce nic vědět, jí bylo velkou oporou a vždycky ji potěšilo, že *někdo* při setkání nebude zvědav na podrobnosti a nebude se starostlivě poptávat po sestře.

Každá vlastnost se za jistých okolností může jevit cennější, než ve skutečnosti je, a Elinor, někdy už docela umořená dobře míněnými projevy soustrastí, měla sklon hodnotit vybroušené formální způsoby jako větší přínos pro duševní klid než laskavé srdce.

Lady Middletonová vyjádřila své stanovisko přibližně jednou denně, nanejvýš dvakrát, pokud se to přetřásalo častěji, a to slovy: „Věru neslýchané!“ A když takto pravidelně a umírněně dávala průchod svému pohnutí, nebylo jí pak zatěžko stýkat se se slečnami Dashwoodovými od první chvíle bez sebemenšího citového rozrušení, ba velmi brzy jí celá záležitost vůbec vypadla z hlavy; a když takto podpořila důstojenství vlastního plemene a vyslovila se k odsouzeníhodnému počínání mužů, považovala nadále už za vhodné věnovat se výhradně vlastním záležitostem, a v rámci toho se rozhodla (přes manželovy neskrývané námitky), že vzhledem k

bohatství a společenské úrovni paní Willoughbyové bude žádoucí, aby jí hned po sňatku poslala svou navštívenku.

Citlivé, nevtíravé dotazy plukovníka Brandona Elinor nikdy nebyly proti mysli. Přátelským úsilím zmírnit sestřino trápení si poctivě vysloužil výsadu s ní o tom hovořit, a proto spolu vždy rozprávěli s oboustrannou otevřeností. Hlavní odměnou za trýznivé odhalení neblahé minulosti a pokořující přítomnost mu byly soucitné pohledy, jimiž ho Marianna někdy sledovala, a vlídný hlas, kdykoli ji okolnosti přiměly anebo se k tomu sama odhodlala (nestávalo se to příliš často), aby ho oslovila. Z toho poznal, že si u ní vydobyl jisté uznání, a z toho čerpala Elinor naději, že se to uznání časem rozroste v hlubší cit. Mezitím paní Jenningsová, která o tomhle všem neměla ani zdání a jen viděla, že plukovník je stejně neveselý jako dřív a nedá se přimět, aby požádal o ruku, ani nedovolí, aby to ona učinila za něho, začala po dvou dnech prorokovat, že místo na svatého Jana bude ta svatba až na Michala, a koncem týdne už vůbec pochybovala o tom, jestli z toho mračna bude pršet. Zřejmé sympatie mezi plukovníkem a slečnou Elinor napovídaly, že pohledem na moruši, rozkošnou strouhu i starý tis se bude spíše kochat *ona*, a paní Jenningsová pomalu už přestávala počítat s panem Ferrarsem.

Začátkem února, čtrnáct dní po Willoughbyho osudném dopisu, připadla Elinor bolestná povinnost sdělit sestře, že je ženatý. Postarala se, aby se to stalo hned po obřadu, jelikož nechtěla dopustit, aby se to Marianna dozvěděla z novin, které každé ráno dychtivě prolístovala.

Přijala tu zprávu s odhodlanou vyrovnaností, nic k tomu nepoznamenala a v první chvíli se ani nerozplakala, zakrátko se však slzy vyřinuly proudem a potom až do večera byla Marianna v duševním stavu skoro stejně žalostným, jako když se o tom poprvé dozvěděla. **I**

Novomanželé hned po svatbě odjeli z města a Elinor začala doufat, že teď, kdy nehrozí nebezpečí náhodného setkání, přemluví sestru, která nevyšla z domu od chvíle, kdy rána dopadla, aby se s ní opět někam vydala. Někdy touto dobou obě slečny Steelovy, které krátce předtím přijely na návštěvu k sestřenici v Holbornu, přišly

složit poklonu svým vznešeným příbuzným v Conduit a Berkeley Street a dostalo se jim vřelého uvítání.

Pouze Elinor je viděla nerada. Každé setkání ji zabořelo, neuměla si vůbec představit, jak oplátí Lucy jásavou radost, že družka je *stále ještě* v Londýně.

„To by mě přece tak mrzelo, kdybych vás tu byla *touhle dobou* už nezastala,“ opakovala s mimořádným důrazem na předposledních slovech. „Stejně jsem ale nepřestávala *doufat*. Byla bych na to skorém krk dala, že se v Londýně ještě nějaký časek zdržíte, i když jste mi *tvrdila* – v Bartoňů, vzpomínáte – že tu zaručeně nezůstanete déle než měsíc. Ale já jsem si už tenkrát v duchu říkala, že si to rozmyslíte. Byla by přece věčná škoda, kdybyste odjely, než se zde usídlí váš pan bratr s chotí. Teď odtud zaručeně nebudete pospíchat. Jsem tak šťastná, že jste *nedodržela slovol*“

Elinor jí moc dobře rozuměla a musela vynaložit velké úsilí, aby zachovala zdání, že tomu tak není.

„Tak co, děvenky moje,“ prohodila paní Jenningsová, „a jakpak jste se sem dostaly?“

„Nepřijely jsme obyčejným dostavníkem, ale celou cestu poštovním,“ pochlubila se hbitě starší slečna Steelová, „a doprovázel nás jeden galantní kavalír. Doktor Davies měl cestu do Londýna, a tak jsme toho využily a přidaly se k němu a on se o nás královsky staral a stálo ho to o deset nebo dvanáct šilinků víc než nás.“

„Vida, vida,“ zahlaholila paní Jenningsová, „to jste měly štěstí! A ten pan doktor je svobodný, což?“

„Ale jděte!“ culila se slečna Nancy afektovaně, „každý mě s tím doktorem tak škádlí, a já si neumím představit proč. Sestřenice tvrdí, že se o mě zaručeně uchází, ale já za sebe prohlašuju, že si na něho ani nevzpomenu, jak je den dlouhý. ‚Hele, Nancy, jde sem ten tvůj ctitel‘, povídá onehdy sestřenice, když ho zahlédla, jak míří přes ulici k našemu domu. ‚Můj ctitel, to tak!‘ povídám, ‚nevím, koho tím myslíš. Doktor není žádný můj ctitel.‘“

„Nono, jen se nevytácejte, na mě to neplatí – doktor je ten pravý, to vidím.“

„Kdepak!“ bránila se Nancy s předstíraným západem, „a prosím vás, každému to vylouvejte, kdyby vám o tom někdo povídal.“

Paní Jenningsová ji okamžitě ujistila, jak to Nancy chtěla slyšet, že ji něco takového ani nenapadne, a starší slečně Steelové pak už ke štěstí nic nechybělo. „Předpokládám, že budete pobývat u pana bratra a paní švagrové, až přijedou do Londýna, slečno Elinor,“ vrátila se Lucy, když zanechala nevrlych narážek, k tomu, co ji zajímalo.

„Ne, to nepředpokládám.“

„Ale ano, jistě to tak dopadne.“

Elinor jí neudělala tu radost, že by jí oponovala.

„Ještě štěstí, že vás paní Dashwoodová může obě na takovou dlouhou dobu postrádat!“

„Jakou dlouhou dobu?“ vložila se do toho paní Jenningsová. „Vždyť jejich návštěva sotva začala!“

Tím Lucy umlčela.

„To je škoda, že neuvidíme slečnu Mariannu,“ poznamenala Nancy. „Mrzí mě, že se necítí dobře.“ Marianna totiž odešla, jakmile se ohlásily.

„Děkuji vám,“ řekla Elinor. „Sestra bude také litovat, že neměla to potěšení se s vámi sejít, ale poslední dobou trpí častými bolestmi hlavy, a proto nemůže přijímat návštěvy a s nikým hovořit.“

„Propána, to je mi jí líto! Ale Lucy a já jsme přece dávne přítelkyně – nás by snad mohla přijmout. Slibuji, že bych jí neřekla ani slovo.“

Elinor přezdvořile návrh odmítla. Sestra prý si šla možná lehnout anebo se odstrojila, a proto nemůže sejít do salónu.

„Ale to přece vůbec nevádí!“ naléhala slečna Nancy, „vždyť můžeme jít do ložnice za ní!“

Elinor už její dotěrnost začínala vyvádět z míry, byla však ušetřena nutností učinit tomu přítrž, protože Lucy, jako už častokrát, sestru okřikla, a třebaže tím neprojevila povahu zrovna líbeznou, zamezila aspoň dalšímu obtěžování nevychované sestry.

33. kapitola

Marianna se sice zprvu zdráhala, potom však přece na sestřino naléhání svolila, že se s ní a s paní Jenningsovou vydá na půl hodinky ven. Vymínila si však, že nepůjdou nikam na návštěvu a nebudou od ní požadovat nic, než aby je doprovodila ke Grayovi na Sackville Street, kde měla Elinor zařídit, aby mamince předělali nějaké staromódní šperky.

Přede dveřmi zmíněného klenotnictví se paní Jenningsová rozpomněla, že na konci téhle ulice bydlí dáma, kterou by měla navštívit, a jelikož ona sama v obchodě nic nepotřebovala, dohodly se, že než si její svěřenky svou věc vyřídí, ona vykoná tu návštěvu a vrátí se pro ně.

Slečny Dashwoodovy tedy vystoupily po schodišti, shledaly, že uvnitř je už mnoho lidí, a proto se jim nikdo z prodavačů nemůže okamžitě věnovat, a že tedy budou muset počkat. Nezbyvalo jim než usednout u jednoho z pultů, kde se jevila naděje na poměrně rychlé obsloužení: stál tam totiž pouze jeden pán. Elinor možná doufala, že si z galantnosti trochu pospíší, jenomže tenhle gentleman byl nadán takovým bystrozrakým a vytříbeným vkusem, že proti tomu galantnost neměla šanci. Dával si dělat pouzdro na párátka, a dokud se nedohodl na rozměrech, tvaru a ozdobách, přičemž nejprve čtvrt hodiny prohlížel a hodnotil každé pouzdro na párátka v klenotnictví, než náležitě rozehrál svou vlastní vynalézavou fantazii, neměl čas věnovat pozornost dvěma dámám vedle sebe jinak, než že je třikrát čtyřikrát přešel důkladným pátravým pohledem od hlavy k patě; tímto projevem zájmu se vtiskl Elinor do paměti jako osobnost výrazné, vrozené, ničím nezkalené nicotnosti, i když zahalené v luxusních výtvorech poslední módy.

Marianna byla ušetřena trapných pocitů pohrdání a nevěle nad beztaktním zkoumáním jejich zevnějšku a dětinskými projevy znechucení, s nimiž neznámý hodnotil různá pouzdra na párátka k

výběru mu předkládaná, protože nic z toho nevnímala: dokázala se ponořit do vlastních úvah a zapomenout na okolí, a to stejně v klenotnictví pana Graye jako ve vlastní ložnici.

Konečně byla záležitost zdárně dovršena. Slonovině, zlatu i perlám se dostalo náležitého rozmístění, pán určil poslední den, do kdy dokáže přežít bez pouzdra na párátko, zvolna a pečlivě si natáhl rukavice, věnoval slečnám Dashwoodovým poslední pohled, ale takový, jenž spíše vyžadoval než vyjadřoval obdiv, a odkráčel se šťastným výrazem nelíčené domýšlivosti a přestírané lhostejnosti.

Elinor bez zbytečného okolkování vyřídila, co potřebovala, a právě když dohodla poslední podrobnosti, stanul jí po boku další pán. Zvedla k němu oči a s překvapením zjistila, že je to její bratr.

Vzájemná radost ze shledání byla natolik vřelá, aby to v klenotnictví pana Graye zanechalo příznivý dojem. John Dashwood ve skutečnosti viděl sestry docela rád, jejich přítomnost zde působila dobře, a sám se dotazoval po jejich matce pozorně a uctivě.

Elinor zjistila, že jsou s Fanny v Londýně už dva dny.

„Byl bych vás z té duše rád navštívil včera,“ pravil, „ale nebylo to možné, protože jsme museli Harrymu ukázat divoké šelmy v Exeterském zvěřinci, a zbytek dne jsme strávili u paní Ferrarové. Harrymu se to nesmírně líbilo. Dnes jsem se k vám chystal rozhodně zajít, vybude-li mi volná hodinka, ale člověk má vždycky tolik zařizování, když přijede po čase do Londýna! Přicházím objednat pro Fanny pečutítko. Zítřka ale se mi to snad už povede vykonat návštěvu v Berkeley Street a seznámit se s vaší ochránkyní paní Jenningsovou. Slyšel jsem, že je to dáma velmi zámožná. A Middletonovi, s těmi mne musíte také seznámit. Jsou z příbuzenstva mé nevlastní matky, a proto jim rád prokáži veškerou úctu. Slyšel jsem, že v nich máte na venkově výborné sousedy.“

„To je svatá pravda. Starají se, abychom měli, co potřebujeme, s pravým přátelským zájmem a ochotou, že ti to ani vypovědět neumím.“

„To slyším nesmírně rád, namouvěru, nesmírně rád. Tak to má i být: jsou to lidé se značným majetkem, vaši příbuzní, a můžeme od nich tedy samozřejmě očekávat, že se vůči vám budou chovat ohleduplně a zdvořile a vyvinou snahu, aby se vám za daných

okolností dobře dařilo. A tak si tedy v tom svém zahradním domečku spokojeně žijete a nic vám nechybí! Edward nám váš domov popsals víc než uspokojivě: prý je to rozkošné hnízdečko a vám všem zřejmě plně vyhovuje. S radostí jsem přijal jeho zprávy, to mi věřte.“

Elinor se za bratra trochu zastyděla a uvítala, že mu na to nemusí odpovídat, jelikož jí lokaj paní Jenningsové přišel vyřídit, že milostpaní čeká venku. Pan Dashwood doprovodil sestry ze schodů, ve dveřích kočáru byl představen paní Jenningsové, znovu vyjádřil naději, že se mu snad podaří vykonat jim zítra návštěvu, a s tím se rozloučil.

Svému slovu také dostal. Vyřídil sestrám chabou omluvu jejich švagrové: je prý plně zaneprázdněna u své paní matky, a proto nemohla přijít s manželem.

Paní Jenningsová ho však bez váhání ujistila, že ona žádné ceremonie nevyžaduje, jsou přece všichni sestřenky a bratrance či tak nějak podobně, a ona sama určitě brzy paní Dashwoodovou navštíví a přivede jí její švagrové. Pan Dashwood se k sestrám choval sice ne vřele, ale vlídně, k paní Jenningsové byl mimořádně pozorný, a když se krátce po jeho příchodu dostavil plukovník Brandon, prohlížel si ho zvědavě, jako by si v duchu říkal, že mít jen jistotu o jeho příznivých majetkových poměrech, ochotně by prokazoval stejnou zdvořilou úctu i jemu. Zdržel se půl hodiny, načež požádal Elinor, aby ho doprovodila do Conduit Street a představila siru Johnovi a lady Middletonové. Venku bylo krásně, a tak ráda souhlasila. Jen vyšli z domu, hned začal vyzvídat.

„Kdopak je to, ten plukovník Brandon? Je zámožný?“

„Ano, má pěkné panství v Dorsetshiru.“

„To jsem rád. Působí na mne jako dokonalý gentleman, a myslím, Elinor, že ti mohu blahopřát k vyhlídkám na vynikající zaopatření.“

„Mně, bratře? Jak to myslíš?“

„Líbíš se mu. Pozorně jsem ho sledoval, a jsem o tom přesvědčen. Copak mu to panství vynáší?“

„Myslím, že asi dva tisíce ročně.“

„Tak dva tisíce –“ Tu se vzchopil a s procítěnou velkomyslností dodal: „Z celého srdce bych mu kvůli tobě přál, aby to bylo dvakrát tolik.“

„Ráda věřím,“ odvětila Elinor, „ale jsem přesvědčena, že plukovník Brandon vůbec nepomýšlí na sňatek *se mnou*.“

„Mýlíš se, Elinor, naprosto se mýlíš. Musíš vynaložit trochu námahy, a máš ho jistého. Možná že doposud váhá – vzhledem k nepatrnosti tvého věna se dosud nevyjádřil – přátelé mu to třeba rozmlouvají. Ale stačí mu věnovat trochu pozornosti, povzbudit ho, jak to dámy tak dobře umí, a je tvůj, ať chce či ne. A není důvod, proč by ses o něho nepokusila. Nemůžeme brát v úvahu žádné dřívější vztahy z tvé strany – zkrátka a dobře přece víš, že to nepřipadá v úvahu – jsou tu nepřekonatelné námitky – jsi dívka příliš rozumná, abys to neuznala. Ne, plukovník Brandon je ten pravý, a já za svou osobu nebudu šetřit úsilím, aby si oblíbil nejen tebe, ale i celou tvou rodinu. Taková partie by přišla všem vhod. Zkrátka a dobře –“ ztišil hlas do důležitého šepotu – „vřele bychom uvítali –“ Vzpamatoval se však a dodal: „Mám na mysli všichni, kdo ti upřímně přejí, aby ses dobře vdala – a Fanny především, té leží tvé zájmy velmi na srdci, to mi věř. A rovněž tak její matka, paní Ferrarsová, dáma nad jiné dobrosrdečná, ta by takovou zprávu jistě přijala s radostí, však o tom onehdy sama začala.“ Elinor nenašla sílu na to odpovědět.

„Podívejme, to by byla zvláštní a pozoruhodná shoda,“ pokračoval, „kdyby Fannyin bratr a moje sestra učinili tento životní krok ve stejném čase. A přitom to vůbec není vyloučeno.“

Elinor sebrala odhodlání. „Pan Edward Ferrars se bude ženit?“ zeptala se.

„Není to ještě dohodnuto, ale o něčem takovém se jedná. Jeho matička je vzácná žena. Velkomyslně se rozhodla, že mu vyjde vstříc a upíše mu roční rentu tisíc liber, pokud se ten sňatek uskuteční. Jde o urozenou slečnu Mortonovou, jedinou dceru nebožtíka lorda Mortona. Dostane věnem třicet tisíc liber. Všestranně žádoucí partie, nepochybují, že k sňatku časem dojde. Tisíc liber ročně, to je pro matku velká finanční oběť, ale paní Ferrarsová je žena šlechetského ducha. Uvedu ti jiný příklad její velkomyslnosti: onehdy, hned jak jsme přijeli do města, strčila Fanny bankovky v hodnotě dvou set liber, protože správně tušila, že penězi právě teď neoplýváme. A také

že nám to přišlo mimořádně vhod, protože pobyt v Londýně přijde safraportsky draho.“

Odmlčel se, aby jí dal možnost projevit souhlas a soucit, a Elinor mu neochotně vyhověla:

„Máš jistě značné výdaje jak na venkově, tak zde ve městě, ale vždyť máš i velké příjmy.“

„Ne takové, jak mnozí předpokládají, to mi věř. Nechci si stěžovat, nepochybně máme, co potřebujeme, a časem se výnosy doufejme ještě zlepší. Právě se jedná o ohrazení norlandské občiny, a to představuje velmi vážné výdaje. K tomu jsem ještě před půl rokem musel sáhnout hluboko do kapsy: pamatuješ se jistě na eastkinghamskcju farmu, kde hospoda– , řil starý Gibson. Ty polnosti se mi tak dobře hodily, sousedí výhodně s mou půdou, že jsem se cítil přímo povinován tu farmu koupit. Nebyl bych si to sám před sebou zodpověděl, kdyby byla padla do cizích rukou. Nu, a jelikož nic není na světě zadarmo, zaplatil jsem za to také pěkné peníze.“

„Víc než to má ve skutečnosti hodnotu?“

„No to doufám nikoli. Byl bych ji mohl obratem znovu prodat a ještě na tom vydělat, ale říkám to s ohledem na potřebnou kupní hotovost: cenné papíry v tom čase dosti klesly, a kdybych náhodou neměl deponovanou dostatečnou sumu u bankéře, byl bych musel prodávat se ztrátou.“

N, a tohle se Elinor mohla jen usmát.

„Měli jsme i další značné nevyhnutelné výdaje, když jsme se usadili na Norlandu. Nebožtík otec, jak dobře víš, odkázal všechno zařízení ze Stanhillu, převezené na Norland – a byly mezi tím i velmi cenné kusy – tvé matce. V žádném případě mu to nevyčítám, každý má nesporné právo naložit se svým majetkem, jak se mu zlíbí. Ale v důsledku toho jsme museli zakoupit značné množství ložního prádla, porcelánu a tak podobně, abychom nahradili, co se odvezlo. A to si můžeš spočítat, že po všech těch výdajích nejsme ani zdaleka boháči, a proto nám laskavost paní Ferrarové přichází velmi vhod.“

„Zajisté,“ poznamenala Elinor, „a díky její velkomyslnosti se doufejme zprostíte nedostatku.“

„Za rok za dva se poměry urovnají,“ ujistil ji se vší vážností, „zbývá ale stále ještě hodně udělat. Tak třeba jsme nepoložili ani základní kámen ke skleníku, který chce Fanny, a květinová zahrada je zatím rovněž proponována jen na papíře.“

„Kde bude ten skleník stát?“

„Na svahu za domem. Porazíme kvůli tomu všechny ty staré ořešáky. Bude na něj pěkný pohled odevšad z parku, květinová zahrada se bude prostírat přímo pod ním a to bude působit velmi pěkně. Zatím jsme celý svah pouze vyčistili od těch trnek, co tam tvořily živé ploty.“

Elinor si nechala svou lítost a rozhořčení pro sebe a byla jen ráda, že u toho není Marianna a neslyší o takovém barbarství.

Když pan Dashwood nyní dostatečně objasnil, jak je na tom špatně, a zbavil se tím povinnosti koupit každé sestře náušnice, až příště zavítá ke Grayovi, mohl se věnovat radostnějším myšlenkám, i začal Elinor blahopřát, že získala přízeň paní Jenningsové.

„Působí na mne jako velmi úctyhodná dáma. Její dům, její způsob života, to všechno svědčí o vynikajícím finančním zázemí, a styky s ní vám už nejen přinesly značný prospěch, ale nakonec se možná ukáží i další hmotné výhody. – Že vás pozvala do Londýna, to je pro vás hotová výhra, rozhodně to dokazuje, že si vás oblíbila a velmi pravděpodobně na vás nezapomene ani ve svém posledním pořízení. – Zůstane po ní jistě značné jmění.“

„To sotva: žije z renty a ta přejde na její dcery.“

„Jistě přece všechno neutratí. Kdo má zdravý rozum, ten si zpravidla dá něco stranou, a co ušetří, s tím si pak může naložit podle vlastní vůle.“

„A nemyslíš, že to spíš odkáže svým dcerám než nám?“

„Obě její dcery se velmi dobře vdaly, a proto nevidím nutnost, aby na ně ještě něčím pamatovala. Zatímco když vás vyznamenává takovou pozorností a tolik se vám věnuje, můžete oprávněně předpokládat, že vás bude mít na zřeteli i v budoucnu, a to uvážlivá osoba nemůže přehlédnout. Chová se k vám s mimořádnou laskavostí, a když už se k tomu odhodlala, musí si být vědoma, jaké očekávání tím vzbudila.“

„Nevzbudila žádné očekávání v těch, jichž se to týká. Ve své starosti o naše blaho zacházíš, bratře, skutečně příliš daleko.“

„Jistě, jistě –“ Zřejmě se vzpamatoval. „Člověk zmůže jen tak málo. – Ale poslyš, drahá Elinor, co je to s Mariannou? Nevypadá dobře, je celá bledá a přepadlá. Nestůně snad?“

„Necítí se dobře, už několik týdnů ji trápí nervové potíže.“

„To je mi líto. V jejích letech každá choroba navždy smete pel mládí. U ní mělo velmi krátké trvání! Ještě v září to bylo krásné děvče, jaké upoutá každého muže. Její krása měla v sobě cosi zvlášť vábivého. Vzpomínám si, jak Fanny říkala, že ta se vdá dřív a lépe než ty; tedy ne že by tebe také neměla moc ráda, ale takhle jí to připadalo. Nevím, nevím, jestli Marianna tak, jak vypadá *ted'*, získá muže nad pět šest stovek ročně, a musel bych se moc mýlit, jestli ty neuděláš lepší partii. Dorsetshire! Já sám Dorsetshire vůbec neznám, ale velmi rád poznám tamní kraj blíž, drahá Elinor, a mohu tě myslím ujistit, že Fanny a já budeme mezi tvými prvními a nejspokojenějšími hosty.“

Elinor ho znovu důrazně ubezpečila, že se sňatkem mezi ní a plukovníkem Brandonem nelze počítat, pro něho však to byla představa tak lákavá, že se jí nemínil vzdát, a chystal se naopak s dotyčným pánem důvěrně sblížit a věnovat mu všemožnou pozornost za účelem sestřina zaopatření. Věděl, že pro sestry nic neudělal, svědomí ho kvůli tomu trápilo, a proto byl hotov nelitovat námahy, aby pro ně co nejvíc udělali jiní, a kdyby plukovník Brandon požádal o ruku a paní Jenningsová jim něco odkázala, byl by to nejsnazší způsob, jak jim vynahradit, že se o ně nepostaral sám.

Měli to štěstí, že zastihli lady Middletonovou doma, a v průběhu jejich návštěvy přišel i sir John. Z obou stran l zdvořilosti jen pršely. Sir John byl hotov oblíbit si kdekoho, a tak brzy usoudil, že pan Dashwood je příjemný chlapík, i když koním zřejmě nerozumí, zatímco lady Middletonová seznala, že působí jako pán z lepších kruhů, a proto se s ním budou moci stýkat, a pan Dashwood odcházel nadšen oběma.

„Mohu je všechny vylíčit Fanny v nejlepším světle,“ ujišťoval Elinor, když ji doprovázel domů. „Lady Middletonová je pravá vznešená dáma. S tou se Fanny jistě velmi ráda seznámí. A s paní

Jenningsovou rovněž, je to také dáma vybraných způsobů, i když není tak vznešená jako její dcera. Fanny se nemusí zdráhat navštívit i ji, což po pravdě řečeno zatím tak nějak bylo, protože nám nebylo známo nic než to, že paní Jenningsová je vdova po člověku, který se domohl svého jmění všelijak, a Fanny i paní Ferrarová se silně klonily k názoru, že ona ani její dcery nejsou z těch, s nimiž by Fanny chtěla pěstovat společenské styky. Ale teď je mohu obě vypodobnit velmi lichotivě.“

34. Kapitola

Paní Fanny Dashwoodová měla takovou důvěru v manželův úsudek, že hned na druhý den navštívila jak paní Jenningsovou, tak její dceru, a důvěra se jí vyplatila: přesvědčila se, že dokonce i starší dáma, ta osoba, která k sobě vzala manželovy sestry, je hodna její pozornosti, a co se lady Middletonové týkalo, tu prohlásila za dámu nesmírně okouzující, jaká se hned tak nenajde.

I lady Middletonová našla v paní Dashwoodové zalíbení. Obě měly stejně chladné, sobecké srdce, a to je sblížovalo, a k obapolným sympatiím přispívala ještě důležitost v obou případech připisovaná banálními formalitám a pomalá chápavost.

Způsoby, jimiž paní Dashwoodová zaujala lady Middletonovou, si rozhodně nezískala uznání u paní Jenningsové: té se jevila jako pyšná nicotná osůbka s nevlídným vystupováním, protože se s manželovými sestrami přivítala chladně, neměla jim ani co říci a z té čtvrt hodinky, kterou obětovala domu na Berkeley Street, seděla dobrých sedm a půl minuty mlčky.

Elinor by byla moc ráda věděla, i když se na to nehodlala zeptat, zdali je Edward ve městě; Fanny by však ani za živý svět nebyla před ní dobrovolně vyslovila jeho jméno, leda kdyby jí byla mohla sdělit, že o svatbě se slečnou Mortonovou je rozhodnuto, anebo dokud se nesplní manželovy naděje ohledně plukovníka Brandona: věřila totiž, že je dosud poutá hluboká láska, a proto nehodlala zanedbat žádnou možnost, aby je od sebe oddělila slovem i skutkem. Informace, kterou Fanny nebyla ochotna poskytnout, byla brzy zprostředkována odjinud: Lucy se krátce nato přišla dát politovat, že se s Edwardem nemohou sejít, přestože přijel do města s manželi Dashwoodovými. Netroufá si prý přijít do Holbornu, aby se neprozradil, a přestože oba nepopsatelně dychtí po setkání, nezbyvá jim nic jiného než si psát.

Edward jim vzápětí dal na vědomí sám, že je v Londýně, neboť se dvakrát stavil v Berkeley Street. Dvakrát tu našli jeho navštívenku, když se vrátily domů z návštěv a pochůzek. Elinor těšilo, že přišel, a ještě víc ji těšilo, že se s ním nesetkala.

Manželům Dashwoodovým Middletonovi tak učarovali, že se rozhodli – jakkoli neměli ve zvyku kvůli někomu utrácet – uspořádat na jejich počest slavnostní oběd, a krátce poté, co se seznámili, je za tím účelem pozvali do výstavného domu v Harley Street, který si na tři měsíce pronajali. John Dashwood pozval i sestry s paní Jenningsovou a vynaložil zvláštní péči, aby si zajistil i plukovníka Brandona. Ten se vždycky rád dostavil tam, kde byly slečny Dashwoodovy, a třebaže ho přezdvořilá pozornost jejich bratra trochu udivovala, ochotně mu vyhověl. Hosté měli mít také příležitost seznámit se s paní Ferrarsovou, Elinor však nemohla vypátrat, zda jsou pozváni i její synové. Očekávala však zmíněnou společenskou událost s živým zájmem i kvůli Edwardově matce samé: mohla před ní sice nyní předstoupit bez bytostného rozčilení, jaké by byla kdysi při seznamovacím ceremonálu jistě prožívala, mohla jí čelit a přijmout lhostejně jakékoli mínění, které si o ní paní Ferrarsová vytvoří, přesto však na ni byla neméně zvědavá než dřív.

Vzrušení, s nímž hleděla vstříc banketu u Dashwoodových, se brzy nato ještě znásobilo, ač nikoli pocity výslovně příjemnými, když se doslechla, že nebudou chybět ani slečny Steelovy.

Získaly si lady Middletonovou svou neúnavnou úslužností, a proto přehlédla, že Lucy není dokonalá dáma a její sestra se už vůbec neumí chovat, a stejně jako sir John projevila ochotu pozvat je na týden na dva do domu na Conduit Street. Slečnám Steelovým se pak náramně hodilo, jakmile se doslechly o banketu u Dashwoodových, aby svou návštěvu zahájily pár dní před stanoveným datem.

Jako neteře právníka, který se kolik let staral o bratra, by asi byly nezískaly místo u tabule paní Fanny Dashwoodové, leč jako s návštěvou lady Middletonové se s nimi musela smířit, a Lucy, která si už dávno přála získat přístup do rodiny, aby si utvořila přesnější představu o jejích členech i vlastních nesnázích a aby se jí dostalo příležitosti všem se zalíbit, překypovala štěstím, když třímala pozvánku paní Fanny Dashwoodové v ruce.

Na Elinor to zapůsobilo docela jinak. Okamžitě usoudila, že Edward, který dlí u matky, musí být spolu s ní pozván na oběd pořádaný jeho sestrou; uvidí ho tedy poprvé po všech těch událostech, a navíc ve společnosti Lucy! – Měla pocit, že to nepřežije.

Tyto obavy jí nevnukl rozum, a navíc se ukázaly jako liché. Nepřekonalala je však proto, že si to sama stačila rozmyslet, ale díky Lucy, která ve snaze připravit sokyni hořké zklamání jí sdělila, že Edward v úterý k Dashwoodovým určitě nepřijde, a ránu chtěla ještě rozjítřit zdůvodněním, že se nedostaví z nesmírné lásky, kterou by v přítomnosti své milované nedokázal nedat najevo.

Konečně nadešlo ono významné úterý, kdy měly být obě slečny představeny proslulé budoucí tchyni.

„Politujte mne, slečno Dashwoodová!“ naléhala Lucy, když společně s Elinor stoupaly po schodišti, jelikož Middletonovi přijeli vzápětí po paní Jenningsové, a uváděl je proto týž lokaj. „Nemám tu nikoho, kdo by se mnou soucítí! – Nohy se pode mnou podlamují –! Propánaboha! Za chvíličku uzřím dámu, která rozhodne o mém budoucím osudu – která se má stát mou tchyní!“

Elinor by ji byla mohla rázem utěšit sdělením, že spatří spíše tchyni slečny Mortonové, namísto toho však ji ujistila, a to upřímně, že ji lituje – k nelíčenému údivu Lucy: ta sice měla nahnáno, ale utěšovala se přitom pomyšlením, že Elinor nad jejím štěstím zelená závistí.

Paní Ferrarsová byla malá, hubená osoba, která se držela tak zpříma, až to působilo nepřirozeně, a tvářila se tak závažně, až to působilo kysele. Měla popelavou pleť, rysy drobné, beze stopy půvabu a naprosto nepozoruhodné, naštěstí však srostlé obočí zachraňovalo její obličej před trapnou bezvýznamností a zdůrazňovalo charakteristické rysy pýchy a popudlivosti. Nebyla to žena mnoha slov, neboť na rozdíl od většiny lidí zachovávala přímou úměru mezi nimi a počtem svých myšlenek, a z těch pár slabik, které jí přešly přes rty, ani jedna nebyla určena starší slečně Dashwoodové, na niž shlížela s procítěnou a záměrnou nelibostí.

Elinor *nyní* už takovým chováním nemohla ranit. Před několika měsíci by z toho bývala velmi nešťastná, dnes se kvůli paní

Ferrarsové však nemusela trápit, a když se s vlídnou pozorností obracela k slečnám Steelovým, aby se Elinor cítila pokořena, pouze ji ta záměrná urážka pobavila. Musela se nad tím v duchu smát, když viděla, jak jsou matka i dcera blahosklonné přesně k té osobě – neboť Lucy vyznamenávaly zvláštní přízní – kterou by nejvíc ze všech, kdyby věděly to co ona, stíhaly hněvem, zatímco Elinor, která vlastně jim už nemůže zkřížit plány, tu sedí výmluvně oběma přehlížená. A zatímco takhle pobaveně přemítala o dobrotivosti tak neuváženě zacílené, nemohla nevidět, jaká zloba a pošetilost ji živí, a když pozorovala, s jakou cílevědomou podlézavostí slečny Steelovy usilují, aby si ji získaly natrvalo, zmocňoval se jí hořký odpor ke všem čtyřem.

Lucy byla na vrcholu blaha, že se jí dostává tak lichotivé pozornosti, a slečna Nancy nepotřebovala ke štěstí nic jiného, než aby ji někdo škádlil kvůli doktoru Daviesovi.

Banket byl velkolepý, služebnictvem se to jen hemžilo a všechno dokazovalo, že paní domu chce udělat dojem a pán domu jí to může dopřát. Přes úpravy a přírůstky na Norlandu a přes skutečnost, že chybělo pouhých pár tisíc liber a majitel panství by byl musel prodávat akcie pod cenu, nic nenasvědčovalo, že se ocitli v tísní, jak tvrdil: ne, chudoba se zde neprojevovala v ničem než v duchovní sféře, tam zato ale výrazně. John Dashwood neuměl promluvit o ničem, co by stálo za pozornost, a jeho choť na tom byla ještě hůř. Nikomu to ale zvlášť nevadilo, protože většina hostů se v tomhle od něho nijak neodlišovala – trpěli stejnou neschopností šířit kolem sebe pohodu – chybělo jim vychování – chyběla jim chuť do života i povahová vyrovnanost.

Když se dámy po obědě uchýlily do salónu, dolehla na ně zmíněná chudoba zvlášť tíživě, protože pánové vnesli do hovoru přece jen jistou pestrost – přetřásala se politika, získávání půdy a krocení koní – ale s tím byl nyní konec, a než byla podávána káva, soustředily se dámy pouze na jediné téma, a tím bylo porovnávání velikosti Harryho Dashwooda a druhorozeného synka lady Middletonové Williama, kteří byli přibližně stejného stáří.

Být oba chlapi přítomni, mohl se problém rázem sprovodit ze světa tím, že by se změřili, jelikož však byl po ruce pouze Harry,

byla všechna pro i proti pouhými domněnkami a každá z dam měla stejné právo trvat na svém a opakovat svůj názor, kolikrát se jí zlíbilo.

Tábory se rozdělily takto:

Obě matky, přesvědčené o vyspělosti vlastního syna, ze zdvořilosti přisoudily vítězství druhému dítěti.

Obě babičky, s obdobnou nestranností, ale větší upřímností, podpořily při vlastního potomka.

Lucy, která měla stejně horlivou snahu zavděčit se na obou stranách, prohlásila, že oba chlapci jsou na svůj věk neuvěřitelně velcí a že mezi nimi nevidí ani ten nejmenší rozdíl, zatímco slečna Nancy dovedla toto stanovisko k ještě větší dokonalosti a rychle za sebou přiřkla vítězství oběma.

Elinor, která se už jednou přiklonila k Williamovi, čímž se dotkla paní Ferrarové a Fanny ještě víc, neviděla důvod, proč své mínění prosazovat dalším opakováním, a Marianna, byvše dotázána, urazila všechny, neboť prohlásila, že neví, jelikož o tom nikdy neuvažovala.

Než se odstěhovaly z Norlandu, vyrobila Elinor pro švagrovou dva krásné malované paravány, které nyní zarámované zdobily její salón. Johnu Dashwoodovi na ně padl pohled, když uváděl ostatní pány do pokoje, a účinnivě je podal plukovníkovi Brandonovi, aby si je prohlédl.

„Toto je dílo mé starší sestry,“ řekl mu, „a vy jako muž s vytříbeným vkusem je jistě oceníte. Nevím, zdali jste už měl příležitost prohlédnout si některé její další výtvary, ale všeobecně panuje mínění, že maluje velmi pěkně.“

Plukovník sice odmítl postavení znalce, přesto však se k paravánům vyjádřil s vřelým obdivem, protože byl hotov obdivovat jakékoli dílo slečny Dashwoodové, čímž vyvolal zvědavost ostatních a paravány pak šly z ruky do ruky. Paní Ferrarová, která přeslechla, že je to Elinořino dílo, se jich zvláště důrazně dožadovala, a když byly poctěny vzácným uznáním lady Middletonové, Fanny je předala matce a účinnivě ji přitom informovala, že je vytvořila slečna Elinor.

„Hm,“ prohodila paní Ferrarová, „moc hezké,“ ani se na ně nepodívala a vrátila je dceři.

Fanny možná podlehla chvilkovému dojmu, že matinka zachází ve své hrubosti přece jen trochu daleko, neboť malinko zrudla a dodala:

„Jsou přece tak pěkné – vidíte, matinko?“ Nato u ní ale nejspíš převážila hrůza, zda sama není přehnaně vlídná a povzbudivá, protože vzápětí dodala:

„Jsou tak trochu ve stylu slečny Mortonové, nezdá se vám, matinko? Ta maluje vskutku úchvatně! Její poslední krajinka je nádherně vyvedená.“

„To teda je! Ale slečna Mortonová je dovedná ve všem.“

Marianna už to nemohla poslouchat. Paní Ferrarová ji už předtím dost rozhořčila, teď ještě nevhodně vychvaluje jinou na Elinorin úkor, a třebaže Marianna přesně nevěděla, co za tím vězí, zasáhla temperamentně:

„Tohle je mi věru divné ocenění! – Co je nám po nějaké slečně Mortonové? Neznáme ji, a komu na ní záleží? – Mluvíme přece o Elinor a na ni teď myslíme.“

Paní Ferrarová se zatvářila nadmíru rozzlobeně, napřímila se ještě strnuleji než jindy a na Marianninu pobouřenou filipiku oznámila: „Slečna Mortonová je dcera lorda Morto –

: ui.“ ttlJMOMi db&fteltf 4u*dMtJteÍÍÍ<MsUftft&fcq dttafi> *

Fanny se zatvářila rovněž velmi rozezleně a její manžel se celý zděsil nad sestřinou opovázlivostí. Elinor zabořil Mariannin výbuch víc než to, co ho vyvolalo, ale na plukovníku Brandonovi bylo vidět, když upřeným pohledem sledoval Mariannu, že v jejím výstupu vidí jen chvályhodnou snahu, projev lásky k sestře, které nesmí nikdo ubližovat.

Mariannino pohnutí se tímhle nevybilo. V chladném, urážlivém chování paní Ferrarové k Elinor viděla předzvěst hrozících nesnází a trápení, jaké v její zraněné duši budily hrůzu, a hnána tím pomyšlením přistoupila po chvíli k sestřině židli, vzala Elinor kolem krku, sklonila hlavu těsně k její a naléhavě jí zašeptala: „Miláčku můj drahý, nedbej jich. Prosím tě, nebuď z nich smutná!“

Víc ze sebe nevypravila. Pohnutí ji přemohlo, zabořila Elinor tvář do ramene a propukla v pláč. – Všichni to zpozorovali a téměř všichni zneklidněli. Plukovník Brandon vyskočil a přistoupil k nim,

aniž si uvědomoval, co činí. Paní Jenningsová s vševědoucím: „Má děvenko nešťastná!“ jí hned podávala čichací soli a sira Johna popadlo takové rozhořčení na původce takto selhávajících nervů, že si přitáhl židli k Lucy Steelové a šeptem jí vylíčil celý ten otřesný případ.

Za pár minut se Marianna vzpamatovala natolik, že rozruch mohl utichnout, a zaujala opět své místo mezi ostatními, ačkoli na ní bylo celý večer vidět, jak drtivě na ni stále doléhá, co se přihodilo.

„Ubohá Marianna!“ poznamenal její bratr stranou k plukovníku Brandonovi. „Ta se netěší tak pevnému zdraví jako moje starší sestra – je velmi nervózní – nemá Elinorinu odolnost – a přitom je to tak dojemné: mladá dívka, která bývala tak krásná, a teď všechnen půvab ztratila. Vy mi to nebudete věřit, ale ještě před několika měsíci byla Marianna moc krásné děvče, stejně krásné jako Elinor. No a teď je po všem, jak vidíte.“

35. Kapitola

Elinořina zvědavost ohledně paní Ferrarsové byla ukojena. Zjistila, že by vskutku nebylo o co stát, mít ji v rodině. Když viděla, jak je pyšná a zlá a záměrně předem proti ní zaujatá, bylo jí jasné, že by jí v cestě stály nesmírné těžkosti, kdyby se chtěla s Edwardem zasnoubit a vzít si ho – ba skoro by byla pod dojmem toho všeho děkovala osudu, že není volný, a touto jedinou nepřekonatelnou překážkou má ušetřeny všechny ostatní paní Ferrarsovou vytvořené, že není závislá na jejích rozmarech a nemusí usilovat, aby si ji získala. Anebo když už se nemohla upřímně radovat, že Edward je přikován k Lucy, říkala si v duchu, že by se z toho *měla* radovat, kdyby Lucy byla lepší děvče.

Žasla, že je Lucy tak uchváćena vlídností paní Ferrarsové – že ji sobecké zájmy a marnivost zaslepily natolik, aby to blahosklonné přijetí, kterého se jí dostalo jen proto, že *není* Elinor, chápala jako uznání svých osobních předností – a že čerpá povzbuzení z toho, když jí z neznalosti skutečného stavu věcí dávají přednost. Že tomu ale tak je, o tom vypovídaly nejen Lucyiny pohledy při obědě, ale zdůraznila to ještě ona sama na druhý den, kdy ji na její výslovné přání lady Middletonová vysadila v Berkeley Street, neboť prahla po tom, aby mohla Elinor mezi čtyřma očima vylíčit své blaženství.

A štěstí jí přálo, protože brzy po jejím příchodu byla paní Jenningsová vzkazem odvolána k paní Palmerové.

„Přítelkyně moje drahá,“ zvolala Lucy, ledva osaměly, „přišla jsem se s vámi podělit o svoji radost. Viděla jste, jak lichotivě mne včera paní Ferrarsová přijala? Byla ke mně tak nevýslovně vlídná! – Víte, jaký jsem z toho setkání měla předem strach, ale od chvíle, kdy jsem jí byla představena, mluvila se mnou tak přátelsky a laskavě, jako by si mne byla na první pohled oblíbila. Vidíte? – Vždyť jste to viděla, nepřipadalo vám to pozoruhodné?“

„Rozhodně se k vám chovala velmi pozorně.“

„Pozorně! – Vy v tom vidíte pouhou pozornost? Já za tím tuším mnohem víc. Nikoho nevyznamenávala takovou přízní jako mne! Vůbec nejednala pyšně ani povýšeně, a vaše švagrová právě tak – roztomilost a vlídnost sama!“

Elinor chtěla zavést řeč jinam, ale Lucy ji nepřestávala nutit, aby doznala, že má proč být šťastna, až se jí Elinor podřídila.

„Kdyby věděly o vašem zasnoubení,“ řekla, „pak by nepochybně jejich chování bylo neobyčejně lichotivé, jelikož tomu ale tak není –“

„Tušila jsem, že takovou námitku uvedete,“ skočila jí do řeči Lucy rychle. „Paní Ferrarsová ale nemá důvod předstírat, že je mi nakloněna, kdyby tomu tak ve skutečnosti nebylo, a její náklonnost je pro mne všechno. Jsem nesmírně šťastná, a nedám si to vymluvit! Teď už věřím, že všechno dobře skončí a že se nám do cesty nepostaví žádné nepřekonatelné překážky, jak jsem si myslívala. Paní Ferrarsová je okouzlující žena a vaše švagrová rovněž. Jsou obě obdivuhodné. – Proč jste mi nikdy neřekla, že je paní Dashwoodová tak roztomilá?“

Na tohle Elinor nedokázala odpovědět, a proto se o to ani nepokusila.

„Není vám něco, slečno Dashwoodová? – Jste taková zaražená – ani nemluvíte – jistě vám není dobře.“

„Těším se výbornému zdraví.“

S, To ráda slyším, ale opravdu na to nevypadáte. Proboha, to by bylo hrozné, kdybyste i vy upadla do nemoci, vy, která jste mi byla takovou oporou. Nevím, co bych si počala bez vašeho přátelství.“

Elinor se na to pokusila něco případného odpovědět, přestože o úspěchu svého úsilí pochybovala. Lucy to však zřejmě ke spokojenosti stačilo, protože se hned znovu rozpovídala:

„Věřím, že jsem si získala vaše sympatie, a hned po Edwardově lásce je mi tohle vědomí největší oporou. – Nebohý Edward! – Ale teď už bude dobře, můžeme se scházet, a scházet často, protože lady Middletonová propadla kouzlu paní Dashwoodové, a tak budeme často v domě na Harley Street, na to krk dám, a Edward tráví hodně času u sestry – krom toho se bude lady Middletonová navštěvovat s paní Ferrarsovou – a paní Ferrarsová i paní Dashwoodová ve své

dobrotě nejednou prohlásily, že mne vždycky rády uvidí. Okouzující dámy! Kdybyste při nějaké příležitosti paní švagrové líčila, jaký na mne udělala dojem, pak sebevyšší chvála by jen odpovídala skutečnosti.“

Elinor ji ale neutvrdila v naději, že to švagrové vyřídí. Lucy pokračovala dál:

„Kdybych se paní Ferrarové nelíbila, určitě bych to hned vycítila. Kdyby se mi byla například jen uklonila a neřekla ani slovo a potom mne vůbec nebrala na vědomí, nevěnovala mi žádný vlídný pohled – víte, co mám na mysli – kdyby se byla vůči mně chovala nepřístupně, byla bych se rovnou vzdala vší naděje. Nedokázala bych tomu čelit. Koho nemá ráda, toho prý stíhá nesmiřitelnou nenávistí.“

Elinor nebyla dána možnost na tento vytříbený triumf odpovědět, neboť se otevřely dveře, lokaj ohlásil pana Ferrarse a hned nato vešel sám Edward.

Nastala nesmírně trapná situace a všichni tři si to zřejmě uvědomovali. Zatvářili se bezradně, a na Edwardovi bylo znát, že by nejraději udělal čelem vzad a ze salónu se opět vzdálil. Náhoda je zaskočila v mimořádně nepříjemné kpi) stelaci, jaké by se byl každý z nich rád vyvaroval: nejenže se ocitli všichni tři pohromadě, ale ocitli se pohromadě bez úlevné přítomnosti další osoby. Slečny se vzpamatovaly první. Nebylo na Lucy, aby se uplatnila, tajemství muselo být stále ještě formálně zachováváno. Věnovala tedy Edwardovi pouze něžný pohled, krátce se s ním pozdravila a pak už mlčela.

Elinor připadl složitější úkol, a tolik o to stála, aby jej kvůli němu i kvůli sobě dobře splnila, že po chvilkovém zaváhání dokázala přivítat ho způsobem téměř nenuceným, a když se vyburcovala k dalšímu úsilí, začalo se jí to dařit ještě lépe. Nedopustí, aby jí Lucy svou přítomností nebo pocit vlastního ukřivdění zabránily povědět mu, že ho ráda vidí, a jak lituje, že zrovna nebyly doma, když se zde předtím zastavil. Nedá se zastrašit, aby mu odepřela vlídné přijetí, na jaké má co přítel a člen rodiny právo, i když ji Lucy, jak brzy zjistila, sleduje pátravým pohledem.

Pod dojmem jejího vystupování našel i Edward něco ze ztracené jistoty a projevil odvalu usednout, avšak tonul stále v horších

rozpacích než slečny, a v jeho případě to bylo pochopitelné, i když se to mužům tak často nestává: neměl totiž srdce obrněné takovou lhostejností jako Lucy ani svědomí tak čisté jako Elinor.

Lucy se upejpací culila, zřejmě odhodlána nikomu nic neulehčit, a mlčela jako zařezaná. Všechno hovor tedy spočíval na Elinor, která byla nucena sama zodpovědět veškeré otázky, které jí Edward zapomněl položit, a poskytnout mu informace o matčině zdravotním stavu, a jak přijely do Londýna a tak podobně.

A tím nebyla její dobrá vůle vyčerpána, protože se krátce nato vzchopila k opravdovému hrdinství a pod záminkou, že dojde pro Mariannu, nechala ty dva o samotě, a jak velkomyslně se přitom ještě zachovala: otálela totiž se vznešenou odhodlaností pár minut na odpočívadle, než přivolala sestru. Jakmile tak ale učinila, byl Edwardově blaženosti rázem konec, protože Marianna se zaradovala a hned vtrhla do salónu. Rozzářeně k němu přiběhla, a jako vždy své bouřlivé city i bouřlivě projevovala. Napřáhla k němu ruku a oslovila, ho se sesterskou láskou:

„Drahý Edwarde!“ zvolala, „to jsem šťastná, že vás vidím! Vaše přítomnost hnedle vyváží všechno ostatní!“

Edward se jí snažil vřelé uvítání po zásluze oplatit, ale před takovými svědky si to netroufal ani zpola tak, jak by byl chtěl. Znovu se všichni usadili a na okamžik zavládlo mlčení: Marianna zatím s výmluvnou něhou hleděla tu na Edwarda a tu na Elinor, a jen litovala, že ta Lucy svou nevítanou přítomností jim brání plně prožívat štěstí ze vzájemného shledání. Edward přerušil mlčení první: neušlo mu, jak se Marianna změnila, a vyjádřil obavu, že jí městské ovzduší patrně nesvědčí.

„Ach, se mnou si nedělejte starosti!“ odpověděla odhodlaně, třebaže se jí oči přitom zalily slzami. „O moje zdraví nedbejte. Elinor je v pořádku, jak vidíte. To nám musí oběma stačit ke spokojenosti.“

Touto promluvou Edwardovi ani Elinor na klidu nepřidala, ani si nevysloužila vděčnost slečny Lucy, která teď hleděla na Mariannu pohledem všechno jiné než dobrotivým.

„Líbí se vám v Londýně?“ zajímal se Edward, jen aby odvedl řeč jinam.

„Vůbec ne. Moc jsem se sem těšila, ale nic potěšujícího jsem tu nezažila. Setkání s vámi, Edwarde, je jediný pěkný okamžik, který mi Londýn poskytl, a vy jste chválabohu takový jako vždycky.“

Odmlčela se – nikdo na její slova nenavázal.

„Myslím, Elinor,“ dodala po chvíli, „že bychom měly Edwarda zaměstnat jako doprovod, až se budeme vracet do Bartoňů. Za týden nebo za čtrnáct dní odsud odjedeme, a připadá mi, že by Edwardovi nebylo proti mysli takový úkol na sebe vzít.“

Ubohý Edward cosi vykotal, ale nerozuměl tomu nikdo, ani on sám. Marianna však, když viděla jeho rozrušení, vyložila si je hravě tak, jak se jí nejlépe zamlouvalo, a spokojeně začala o něčem jiném.

„Onehdy jsme vám strávily takový den u Dashwoodových! Nuda, čirá nuda! – Ale k tomu vám musím ještě leccos povědět, co se teď nehodí.“

A s obdivuhodným taktem odložila ujištění, že společní příbuzní byli ještě protivnější než jindy, a zvláště jeho matka že je nesnesitelná, až si o tom budou moci promluvit nerušeně.

„Ale proč jste tam nebyl, Edwarde? – Proč jste nepřišel?“

„Byl jsem vázán jinde.“

„Vázán jinde? Co je to proti setkání s dobrými přáteli?“

„Slečna Marianna si patrně myslí,“ zvolala Lucy dychtivá pomsty, „že mladíci zásadně nedodržují své závazky, ať malicherné, ať závažné.“

Elinor se na ni velmi rozzlobila, Marianna však zřejmě ten zlomyslný osten ani nepostřehla, protože klidně odpověděla:

„Ne, to ne; a prohlašuji se vší vážností, že Edward nepřišel jen proto, aby neporušil slovo. Upřímně věřím, že má nejcitlivější svědomí na světě a že s mimořádnou poctivostí dodrží každý závazek, i ten nejbezvýznamnější, a kdyby to i bylo v rozporu s jeho zájmy a tužbami. Nikdo se tolik nebojí, aby druhého neranil, aby nezklamal očekávání a aby se nezachoval sobecky jako on. Je to tak, Edwarde, a nevím, proč bych to neřekla. Cože – nechcete poslouchat vlastní chválu? To bychom potom nesměli být přátelé, protože ten, kdo přijme mou lásku a úctu, se musí smířit s tím, že ho budu otevřeně vychvalovat.“

Její uznání však bylo v tomto případě svým zaměřením v hlubokém nesouladu s dvěma třetinami jejího posluchačstva, a v Edwardovi probudilo takové nenadšení, že se brzy nato zvedl a začal se poroučet.

„Tak brzy odcházíte?“ zvolala Marianna. „Drahý Edwarde, to nemůžeme dopustit.“

Odtáhla ho stranou a zašeptala mu, že ta Lucy už tu dlouho sedět nemůže. Ani těmito povzbudivými slovy ho však od jeho úmyslu neodradila. Odešel, a Lucy, která by tu byla vydržela, i kdyby setrval ještě dvě hodiny, se rozloučila krátce nato.

„Co sem pořád chodí?“ posteskla si Marianna, když za ní zapadly dveře. „Cožpak nepochopila, že překáží? – Edwardovi to jistě nebylo příjemné.“

„Proč? – Jsme všichni přátelé, a Lucy ho zná z nás ze všech nejdéle. Pochopitelně ji rád vidí, stejně jako nás.“

Marianna se na ni upřeně zahleděla a pravila:

„Elinor, ty dobře víš, že takovéhle řeči nesnáším. Jestli čekáš, že ti to budu vyvracet – jinak si to neumím vysvětlit –, tak si pamatuj, že to je to poslední, co bych udělala. Nesnížím se k tomu, abych vyvracela tvrzení, která nejsou míněna vážně.“

S tím opustila salón a Elinor si netroufla jít za ní a rozmlouvat jí to: jednak byla vázaná slibem mlčenlivosti daným Lucy, a proto nemohla Mariannu přesvědčit fakty, a přestože tu hrozily neblahé důsledky, setrvá-li Marianna v omylu, nebylo v její moci tomu zamezit. Mohla jen doufat, že Edward nevystaví sebe ani ji příliš často trýznivým projevům Mariannina pomýleného přátelství a že nedopustí, aby se opakovaly další trapné incidenty – a na tohle se pevně spoléhala.

36. kapitola

Za pár dní po tomto setkání oznámily noviny světu, že choť blahorodého pána Thomase Palmera šťastně přivedla na svět prvorozeného syna, a to byla novina nadmíru zajímavá a radostná přinejmenším pro okruh rodinných přátel, kteří o zmíněné skutečnosti stejně už byli informováni.

Událost, která tolik oblažila paní Jenningsovou, ovlivnila přechodně i její pravidelný program a v souvislosti s tím vnesla změnu i do života jejích svěřenek: hostitelka si přála trávit co nejvíc času u Charlotty, proto se tam odebrala, hned jak se ráno ustrojila, vracívala se až pozdě večer, a slečny Dashwoodovy na výslovné přání Middletonových trávily teď celé dny v jejich domě na Conduit Street. Bylo by jim lépe vyhovovalo setrvat aspoň dopoledne v domě paní Jenningsové, ale když na ně kdekdo naléhal, nemohly nevyhovět. Věnovaly tedy všechen čas lady Middletonové a oběma slečnám Steelovým, které po jejich společnosti sice nijak neprahly, přesto se jí ale procítěně dožadovaly.

Marianna s Elinor byly příliš inteligentní, aby se milostivé lady jevily jako žádoucí společnice, a slečny na ně žárlily jako na vetřelkyně do jejich hájemství, kde se podílejí na vlídném zacházení, které by si byly rády vyhradily jen pro sebe. Lady Middletonová se k Marianně i Elinor chovala vždy přezdvořile, ale sympatické jí nebyly. Nezahrnovaly ji ani děti lichotivým obdivem, a proto dospěla k názoru, že nemají dobré srdce, a jelikož rády četly, usoudila, že chtějí všechno satirizovat. Jak se tato vlastnost konkrétně projevuje, o tom měla představu pouze mlhavou, ale na tom nezáleželo. Takhle se to často říká a je to nálepka, která se komukoli lehce přišíje.

Svou přítomností překážely jak lady Middletonové, tak Lucy: jedné překážely v nečinnosti a druhé v prosazování cílevědomých záměrů. Milostivá lady se před nimi hanbila nic nedělat a Lucy, jindy hrdá na to, jaké lichotky si dokáže vymyslet a uplatnit, se obávala, že

jí kvůli tomu budou opovrhovat. Slečna Nancy se s jejich přítomností smířovala ještě nejochoťněji, a bylo by to chtělo jen málo, aby se smířila docela. Kdyby jí jen některá ze sester Dashwoodových vylíčila dopodrobna, jak to všechno bylo mezi Mariannou a panem Willoughbym, byla by to brala jako dostatečné odškodnění za to, že jim teď musí po obědě postoupit nejteplejší místo u krbu. Jenomže jí žádná v tomhle nevyšla vstříc, přestože kolikrát před Elinor její sestru politovala a nejednou v Mariannině přítomnosti rozvíjela úvahy, jak nestálí bývají mladí kavalíři, nevysloužila si tím nic než lhostejný pohled v prvním případě a znechucený v druhém. Byly by si ji ale získaly i za nižší cenu: stačilo, aby ji škádlily kvůli doktorovi. Ale ani v tom jí žádná nevyšla vstříc, a pokud sir John obědval mimo dům, neslyšela od rána do večera třeba ani jedinou narážku, pokud si v tom směru laskavě neposloužila sama.

O vši této žárlivosti a nevraživosti neměla paní Jenningsová ani zdání: ta si myslela, že si děvčata spolu pěkně užijí, a svým mladým svěřenkám každý večer pogratalovala, že unikly společnosti hloupé staré báby. Někdy s nimi poseděla u Middletonových, jindy u sebe doma, ale tam i tam přispěchala vždy v bujaré náladě, celá šťastná a důležitá. Charlotta se rychle zotavovala, paní Jenningsová to přičítala vlastní péči a byla kdykoli ochotná vylíčit její zdravotní stav do takových podrobností, jaké dokázala se zvědavým zájmem sledovat pouze slečna Nancy Steelová. Jedno ji ale trápilo a denně si na to postěžovala. Pan Palmer zastával mezi muži sice běžný, ale neotcovský názor, že všechna nemluvňata jsou stejná, a třebaže ona sama rozeznávala v jistých okamžicích u svého nového vnoučka neuvěřitelnou podobu se všemi příbuznými na obou stranách, jeho papírka o tom nedokázala přesvědčit; ten nejen trval na svém, že je přesně takové jako ostatní robátka jeho věku, ale neuznával ani zcela zřejmou skutečnost, že je to nejkrásnější miminko na světě.

Nyní však musíme vylíčit, jak neblahý osud zaskočil paní

Fanny Dashwoodovou. Když u ní její švagrové s paní Jenningsovou dlely poprvé na návštěvě v Harley Street, stalo se, že se zde v týž čas zastavila jistá známá dáma – což by samo o sobě ještě neznamenalo nic zlého. Avšak lidé se často dají unášet fantazií, v důsledku toho si mylně vyloží naše počínání, a když na základě

povrchního zdání dospějí k svévolným závěrům, hned visí naše spokojenost na nitce náhody. V tomto případě zmíněná návštěvnice tak povolila uzdu své představitosti, že dospěla k nepravdivé a také nepravděpodobné domněnce, když jí byly přítomné slečny představeny jako sestry pána domu, že pobývají v jeho rodině, a tento omyl se za pár dní projevil v podobě pozvánek na hudební večírek nejen pro manžele Dashwoodovy, ale i pro ně. V důsledku toho byla paní Fanny vystavena takové štrapáci jako poslat pro své švagrové kočár, a co horšího, lidé v ní třeba budou vidět jejich vlídnou ochránkyni, a kdoví, jestli to i jim nenasadí brouka do hlavy a nebudou čekat, že je vezme s sebou do společnosti i příště. Jistě, zůstává možnost takové očekávání zklamat. Ale stejně je to mrzuté: když se někdo jednou rozhodne počínat si nechvályhodně, není mu vhod, čeká-li se od něho něco slušnějšího.

Marianna si už postupně zvykla denně vycházet a lhostejně se s tím smířila: bez námitek se mechanicky přichystala večer do společnosti, netěšila se a někdy se až do poslední chvíle ani nezajímala, kam to vlastně jdou.

K svému oblečení a zevnějšku byla tak lhostejná, že mu v průběhu oblékání nevěnovala ani zpola takovou pozornost jako slečna Nancy Steelová v prvních pěti minutách po setkání. Té neuniklo nic, pátravě prozkoumala sebemenší podrobnosti a také se zvědavě na všechno vyptala: neměla klid, dokud nezvěděla, co každý kousek oblečení stál, byla by dokázala odhadnout počet Marianniných šatů přesněji než Marianna sama, a nevzdávala se naděje, že ještě vypátrá, než se bude muset rozloučit, kolik platí týdně pradeně a jakou částku ročně na sebe může utratit. Dotěrné slídění dovršila komplimentem, jímž to mínila Marianně osladit, ale ta jej považovala za dovršení vši drzosti: když byla vystavena zhodnocení střihu své toalety, barvy střevíčků a zvoleného účesu, mohla s jistotou očekávat, že zaslechne něco jako „vypadáte namouduši skvostně a podle mého si jistě podmaníte spoustu kavalírů“.

Po těchto povzbudivých slovech jí bylo dopřáno nastoupit do bratrova kočáru, který před pěti minutami předjel. Svou přesností se

dívky příliš nezavděčily paní švagrové, která doufala, že budou protivně zdržovat buď ji nebo kočího.

Za celý večer se nepříhodilo nic pozoruhodného. Jak to na takových hudebních večírcích bývá, mnozí z přítomných hostů uměli koncert ocenit a ještě víc jich toho schopno nebylo, a hudebníci sami se jako obvykle spolu se svými přáteli hodnotili jako nejlepší soukromí výkonní umělci v celé Anglii.

Jelikož Elinor neměla hudební cit a ani ho nepředstírala, neváhala, kdykoli se jí zachtělo, odvrátit pohled od koncertního křídla, ba ani harfa a violoncello jí svou přítomností nezabránilo věnovat svou pozornost jiným věcem. V jednu chvíli, kdy jí oči takto bloudily, spatřila ve skupině mladých pánů onoho zákazníka z Grayova klenotnictví, jenž obohatil její vědomosti o pouzdech na párátka. Krátce nato postřehla, že na ni hledí a přitom se družně baví s jejím bratrem, a právě si říkala, že si u Johna zjistí, kdo to je, když k ní oba přešli a bratr jí ho představil jako pana Roberta Ferrarse.

Oslovil ji s rutinovanou zdvořilostí a zkroutil hlavu do úklony, která jí potvrdila stejně jasně, jako kdyby se k tomu byl slovy přihlásil, že je to skutečně takový duchaprázdný hejsek, jak ho charakterizovala Lucy. Škoda, že ji Edward okouznil pouze svými osobními přednostmi a nikoli svým příbuzenstvem! V opačném případě by totiž bratrova úklona byla rázem dovršila, co matka se sestrou svou nevráživostí započaly. Ale zatímco žasla nad rozdílem mezi oběma bratry, neshledávala, že pošetilost a nafoukanost jednoho znevažují skromnost a dobrotu druhého. Pravou příčinu jejich odlišnosti jí Robert při rozmluvě objasnil za pouhou čtvrt hodinku: nejprve zalamentoval nad bratrovou *gaucherie*, kterou se vyřazuje z vybrané společnosti, a poté ji nezastřeně a velkoryse připsal nikoli nějaké vrozené vadě, ale neblahým důsledkům soukromé výchovy, zatímco on sám, ačkoli ho příroda žádnými přednostmi navíc nevybavila, měl tu výhodu, že se obrousil v internátní škole, a proto se cítí i v nejvyšších kruzích jako ryba ve vodě.

„Nic jiného za tím nevězí, to bych přísahal,“ tvrdil. „Často říkávám matce, když se pro to souží: ‚Drahá paní máti, přestaňte se rozčilovat. Už se stalo, napravit se to nedá a vinu na tom nesete

sama. Proč jste v rozporu s vlastním úsudkem poslechla pana strýce sira Roberta a umístila Edwarda v nejkritičtějším životním údobí k soukromému vychovateli? Kdybyste ho byla poslala do Westminsteru jako mne, a ne k panu Prattovi, bylo by se tomuhle všemu zabránilo.' Takhle na to hledím já, a máti dobře ví, že pochybila.“

Elinor mu tento názor nevymlouvala – ať už si o internátních školách myslela cokoli, nejevil se jí Edwardův pobyt v rodině pana Pratta jako šťastné řešení.

„Vy žijete v Devonshiru myslím,“ rozvíjel hovor dále, „v malém domku někde u Dawlishu.“

Elinor poopravila umístění svého domova, a on očividně užasl, že se v Devonshiru dá žít i někde jinde než poblíž Dawlishu. K jejich obydlí se však vyjádřil s nelíčeným nadšením.

„Já za svou osobu zbožňuji malé domky, jsou vždycky tak útulné a elegantní. Kdybych měl trochu peněz nazbyt, ujišťuji vás, že bych si něco na ten způsob postavil, kousíček od Londýna, abych se tam kdykoli pohodlně dostal kočárem, útočiště, kam bych si mohl seztvat pár přátel a spokojeně se těšit ze života. Radím každému, kdo chce stavět, aby si postavil venkovský domeček. Přítel lord Courtland za mnou onehdy přišel, aby se poradil, a předložil mi tři různé návrhy architekta Bonomiho. Měl jsem rozhodnout, který je nejlepší..Drahý Courtlande,‘ povídám mu a rovnou jsem hodil všechny tři plány do ohně..neřídte se ani podle jednoho, ale postavte si malý domeček.‘ A nakonec to nejspíš tak dopadne.

Někdo si myslí, že se do takového domečku nevejde víc lidí, že je tam málo místa, ale to je omyl. Minulý měsíc jsem dlel na návštěvě u přítele Elliotta poblíž Dartfordu. Lady El-liottová si přála uspořádat ples. ‚Ale jak to zařídit?‘ povídá. ‚Drahý Ferrarsi, poradte mi, co dělat. V tomhle domku není pokoj, kam by se vešlo deset párů, a kde by se měla podávat večeře?‘ Ale já hned věděl, jak všechny těžkosti překonat, a tak povídám: ‚Drahá lady Elliottová, jen se kvůli tomu netrapte. V jídelně je místa dost pro osmnáct párů, karetní stolky můžete postavit do salónu, v knihovně se bude podávat čaj a další občerstvení, a k večeři dejte prostřít v hale.‘ Lady Elliottová se pro můj návrh nadchla. Změřili jsme jídelnu a zjistili, že pojme přesně

osmnáct párů, a celý večer proběhl zcela podle mého doporučení. Jak je vidět, kdo si ví rady, ten se těší stejnému pohodlí v malém domku jako v rozlehlém sídle.“

Elinor přikyvovala na souhlas, protože podle jejího názoru si Robert Ferrars nezasluhoval výsadu rozumného nesouhlasu.

Jelikož John Dashwood nebyl o nic muzikálnější než jeho nejstarší sestra, mohl také v duchu po libosti bloudit, a v průběhu večera tak dospěl k nápadu, který po návratu domů předložil manželce k schválení. Omyl paní Dennisonové, která předpokládala, že sestry jsou na návštěvě u něho, mu vnukl myšlenku, že by se slušelo, aby je doopravdy pozval, dokud je paní Jenningsová vázána mimo domov. Výdaje s tím nebudou žádné, práce navíc také ne, a citlivé svědomí mu napovídalo, že by se taková pozornost mohla považovat za uspokojivé dovršení slibu daného otci. Fanny užasla, když to slyšela.

„Nevěděla bych, jak to zařídit, aby se přitom necítila dotčena lady Middletonová, protože tráví celé dny u ní. Jinak bych to vřele vítala, víte, že jsem vždy hotova věnovat se jim, seč mi síly stačí, jak dokazuje už to, že jsem je dnes vzala s sebou do společnosti. Ale jejich hostitelkou je přece lady Middletonová. Jak bych jí je mohla odlákat?“

Manžel ve vši pokoře neviděl tuto námitku jako nepřekonatelnou. „Strávily u lady Middletonové už týden, a proto by se jí nemohlo dotknout, kdyby stejný počet dní věnovaly tak blízkým příbuzným.“

Fanny se na okamžik zamyslela a pak s čerstvou vehemencí namítla: „Lásko moje, pozvala bych je z té duše ráda, kdyby to bylo možné. Jenomže já jsem si už usmyslela, že pozvu na pár dní slečny Steelovy. Jsou to příjemná, hodná děvčata, a myslím, že si to od nás zaslouží, když se jejich strýc tolik věnoval Edwardovi. Vaše sestry můžeme pozvat někdy jindy, víte, ale slečny Steelovy se patrně do Londýna napřesrok už nedostanou. Jsem přesvědčena, že se vám zalíbí, zalíbily se vám už přece, že, a matince také, a Harry je má moc rád.“

Pan Dashwood se dal přesvědčit. Pochopil nutnost pozvat slečny Steelovy a svědomí uchlácholil pevným odhodláním, že sestry pozve napřesrok – zároveň ale lišácky zadoufal, že do roka bude takové

pozvání zbytečné, protože Elinor přiveze do Londýna plukovník Brandon jako svou choť a Marianna bude jejich hostem.

Fanny se radovala, jak nebezpečí unikla, a blahorečila vlastnímu důvtipu. Hned ráno napsala Lucy, aby je se sestrou poctily na pár dní svou společností, jakmile je lady Middletonová bude moci postrádat. Tohle pozvání přijala Lucy s nesmírnou a dosti oprávněnou radostí. Byla přesvědčena, že jí paní Dashwoodová sama vychází vstříc, že sdílí její naděje a podporuje všechny její záměry. Taková příležitost pobývat s Edwardem a jeho příbuznými podstatně podpoří její zájmy, a proto nad tím pozváním nevýslovně zajásala. Nenacházela slov, aby vyjádřila svou vděčnost nad takovým šťastným obratem, a hodlala jej také hbitě využít. Rázem se zjistilo, že návštěva u lady Middletonové, předtím časově neohraňčená, měla odjakživa za dva dny skončit.

Když ten list ukázala Elinor, což se stalo do deseti minut po doručení, začala ta poprvé do jisté míry sdílet Lucyiny naděje, protože taková nevšední vlídná blahovůle tak krátce po seznámení skutečně asi nepramení pouze ze zlomyslnosti vůči ní, Elinor, a když se Lucy obratně vynasnaží, třeba dosáhne všeho, co si přeje. Vlichotila se už pyšné lady Middletonové, vepsala se do chladného srdce Fanny Dashwoodové a stejnou metodou časem možná dosáhne i víc.

Slečny Steelovy tedy přesídlily do domu na Harley Street a všechny zprávy, které se odtamtud Elinor donesly, ji v původní domněnce utvrzovaly. Sir John, který je tam nejednou navštívil, doma pak vykládal, že si je všichni oblíbili, až je to k neuvěření. Paní Dashwoodová prý tak milé dívky ještě nepoznala, věnovala každé knihu vzorků k vyšívání od nějakého cizince, Lucy říká křestním jménem a vůbec neví, jak se s nimi kdy dokáže rozloučit.

III. část

37. Kapitola

Paní Palmerová se po čtrnácti dnech natolik zotavila, že její matička nadále už nepokládala za nutné věnovat jí všechen čas: spokojila se tím, že k ní jednou dvakrát denně zaběhla, a jinak se opět vrátila k obvyklému dennímu pořádku ve svém vlastním domově, který s ní slečny Dashwoodovy byly víc než ochotné znovu sdílet.

Někdy třetí nebo čtvrtý den poté, co se takto znovu usadily v domě na Berkeley Street, paní Jenningsová odešla jako obvykle navštívit paní Palmerovou, a po návratu vběhla do salónu, kde seděla Elinor sama, s uspěchaným a důležitým výrazem, který předem hlásal veledůležitou novinu, a než měla dívka čas zauvažovat, oč asi jde, potvrdila se její domněnka slovy:

„Božíčku nebeský, moje milá slečno Elinor! Už jste to slyšela?“

„Ne, milostpaní. Copak se stalo?“

„Něco neuvěřitelného. Ale já vám to všechno povím. Když jsem přišla k Palmerovým, vyváděla Charlotta jako blázen kvůli tomu malému. Byla přesvědčená, že se zle rozstonal – plakal, házel sebou a měl vyrážku. Já na chlapečka kouknu a povídám: ‚Propána, děvenko, to přece nic není, je trochu opruzený,‘ a chůva to říkala také. Charlotta ale nedala, a že pošle pro pana Donavana, a ten se naštěstí právě vrátil z Harley Street, takže byl u nás co nevidět, koukl na dítě a řekl totéž co my, že je opruzený, a pak se Charlotta uklidnila. Už byl na odchodu, a tu mě napadlo, ani nevím jak, abych se ho zeptala, jestli je něco nového. Nato se ušklíbl, uculil a pak zvažněl, zatvářil se, jako by tedy nějakou novinu věděl, a nakonec mi zašeptal: ‚Aby se ty mladé dámy, co jsou u vás, třeba nepoplašily, kdyby se čehosi doslechly o své švagrové, tak bych považoval za moudré je ujistit, že není důvodu k obavám, a podle mého se z toho paní Dashwoodová dobře vzpamatuje.‘“

„Cože? Fanny onemocněla?“

„Přesně tak jsem se ho zeptala, holčičko..Propána,‘ povídám, ‚snad paní Dashwoodová neonemocněla?‘ A pak to všechno vyšlo najevo. Zkrátka a dobře, věci se mají takhle: pan Edward Ferrars, ten mladík, kvůli kterému jsem si vás dobírala (ted’ jsem ale upřímně ráda, že jsem se mylila), je už přes rok zasnouben se sestřenkou Lucy! – No co na to řeknete, děvenko? – A živá duše o tom nevěděla mimo Nancy! – Věřila byste tomu? – Nedivím se, že si padli do oka, ale že to mezi nimi došlo tak daleko a nikdo nic netušil! *Tohle* je mi divné! – Nikdy jsem je neviděla pohromadě, jinak bych to byla hned poznala. No a oba mlčeli jako hrob ze strachu před paní Ferrarsovou, a dodneška ani váš pan bratr se švagrovou neměli o ničem zdání – až chudák Nancy,‘hodná holka, jak víte, ale žádný veleduch, všechno vyžbleptla. ‚Jemináčku,‘ pomyslela si, všichni se v Lucy jen vidí, tak jim to snad nebude proti mysli,‘ a šla za vaší švagrovou, když seděla sama s ruční prací – ta vůbec netušila, co přijde, a ještě krátce předtím vykládala vašemu panu bratrovi, že by chtěla panu Edwardovi dohodit dceru nějakého lorda, zapomněla jsem kterého. Při její pýše a domýšlivosti to byla hrozná rána, jak vám ani nemusím povídat. Paní Fanny dostala hysterický záchvat a křičela tak, že to zaslechl pan Dashwood, který seděl dole ve své oblékámě a přemýšlel, co musí napsat správci na venkově. Vyběhl tedy nahoru, a tam se odehrávala strašlivá scéna, protože mezitím vešla do salónu i nic netušící Lucy. Chudinka ubohá! *Té* je mi zvlášť líto. A musím říct, že se k ní zachovali dost ohavně, protože vaše švagrová jí začala spílat jak fúrie a brzy ji dohnala k mdlobám. Nancy padla na kolena a hořce se rozplakala, váš bratr přecházel po pokoji a prohlašoval, že neví, co si počít. Paní Dashwoodová křičela, že s nimi nebude už ani minutu pod jednou střechou, a potom si váš pan bratr musel před ní kleknout a uprošovat ji, aby jim aspoň dovolila zabalit si věci. Nato dostala paní Fanny znovu hysterický záchvat a on se tak polekal, že poslal pro pana Donavana, a pan Donavan našel celý dům vzhůru nohama. Před dveřmi čekal kočár na moje ubohé sestřenky, a ty právě nasedaly, když on vystupoval. Nešťastná Lucy prý byla v takovém stavu, že sotva šla, povídá pan Donavan, a Nancy na tom nebyla o mnoho lépe. Já tu paní Dashwoodovou nechápu a upřímně

doufám, že se jí navzdory ti dva nakonec vezmou. Propánakrále, a co chudáček pan Edward, jak ten si to bude brát, až se o tom dozví! Že s jeho láskou zacházeli tak krutě! Prý ji zbožňuje, a proč taky ne. Nedivila bych se, kdyby se kvůli tomu hrozně rozčilil, a pan Donovan si to myslí taky. Dlouze jsme to spolu probírali, a nejlepší na tom je, že se musel k Dashwoodovým zase vrátit, aby prý byl po ruce, až to řeknou paní Ferrarsově, protože pro ni poslali, jen co byly sestřenky z domu, a vaše švagrová tvrdí, že také dostane hysterický záchvat, a jen ať dostane, já jí to přeju. Přeju to oběma. Nesnáším, když lidé tak vyvádějí kvůli majetku a vznešenosti. Není přece důvod, proč by si pan Edward nevzal Lucy: jsem přesvědčená, že si paní Ferrarsová může dovolit syna slušně zaopatřit, a třebaže Lucy sama nemá skoro nic, umí lépe než jiná hospodařit s málem, a kdyby jim paní Ferrarsová upsala pět set ročně, Lucy by z toho dokázala to, co jiná s osmi stovkami. Božítku, vždyť by si mohli krásně žít v nějakém takovém domečku, jako máte vy – nebo trošku větším – k obsluze dvě holky a dva sluhy, a myslím, že bych jim mohla dohodit panskou, protože sestra mé Betty zrovna nemá místo a ta by se jim hodila.“

S tím se paní Jenningsová odmlčela, a jelikož Elinor měla mezitím dost času srovnat si to v hlavě, podařilo se jí vyjádřit se k tomu tak, že to vypadalo přirozeně. Byla ráda, že jí nikdo nepřisuzuje mimořádný zájem o tuto záležitost, že paní Jenningsová (poslední dobou v to pevně doufala) už ji přestala podezírat z lásky k Edwardovi, a hlavně byla vděčna osudu, že u toho není Marianna, a proto může ona sama hovořit s paní Jenningsovou bez rozpaků a posoudit nestranně počínání všech zúčastněných.

Neuměla si rozmyslet, co sama od takového vývoje událostí očekává, jen se ze všech sil snažila nepřipustit naději, že se tu přinejmenším otevírá možnost jiného rozuzlení než Edwardův sňatek s Lucy. Moc ráda by byla věděla, co na to paní Ferrarsová řekne a co udělá, přestože o povaze jejího vyjádření nepochybovala, a ještě zvědavější byla, jak se zachová Edward. *Na něho* myslila s upřímným soucitem – trošínku ho zbylo i na Lucy – ostatních nelitovala ani za mák.

Paní Jenningsové to pořád nešlo z hlavy, o ničem jiném ani nemluvila, a tak Elinor viděla, že je potřeba připravit Mariannu. Musí jí nalít čistého vína, seznámit ji s pravým stavem věcí a pokud možno ji přimět, aby neprozradila, až se o tom před ní bude hovořit, že soucítí se sestrou a nevrzají na Edwarda.

Tohle byl pro Elinor úkol bolestný. Věděla, že vezme sestře důležitý zdroj útěchy – sdělí jí novinu, která sníží Edwarda v jejích očích – a patrně způsobí, že Marianna při své živé obrazotvornosti bude se znovu zjitřenou bolestí prožívat sestřin osud jako opakování vlastního zklamání. Ale i kdyby jí to bylo proti mysli sebevíc, stát se to musí, a proto Elinor raději koukala, aby to měla co nejdřív za sebou.

Vůbec přitom nehodlala rozbírat vlastní city, vykládat, co vytrpěla, – leda se zmíní o nezbytné sebekázni, ukáže Marianne, že se uměla ovládnout od první chvíle, kdy se dozvěděla o Edwardově zasnoubení, a tím jí naznačí i možnost takového řešení. Vypověděla jí to tedy jasně a prostě, ne sice bez pohnutí, vyhnula se však prudkému rozrušení i bezbřehému žalu. – Tomu podléhala spíše posluchačka: ta zděšeně sestru poslouchala a potom se vášnivě rozeškala. Elinor bylo souzeno, aby zůstala utěšitelkou i při vlastním trápení, a veškerou útěchu, kterou mohla Marianna načerpat z její vyrovnanosti a všemožné snahy zprostit Edwarda obvinění z každého jiného poklesku krom nerozvážnosti, jí ochotně nabídla.

Marianna však zprvu všechny argumenty odmítala. V Edwardovi spatřovala druhého Willoughbyho, a když se jí Elinor doznamenala, že ho *kdysi* hluboce milovala, jak by to s ní neprožívala! Lucy jí byla odjakživa protivná, považovala proto za vyloučené, aby upoutala rozumného muže, zprvu nevěřila, že se do ní Edward před lety zamiloval, a potom mu to nemohla odpustit. Neuznala ani, že se něco takového běžně stává, a Elinor jí to dál nevymlouvala, neboť usoudila, že se o tom sama přesvědčí, až získá hlubší životní zkušenosti.

Nejprve sestře oznámila holou skutečnost o zasnoubení, a jak dlouho už trvá. – Hned nato jí Marianna rozčileně vpadla do řeči, zmařila taktický postup a přechod k podrobnostem a Elinor hezkou chvíli musela soustředit všechno úsilí jen na to, aby ji uchlácholila,

mírnila její obavy a čelila rozhořčení. První Mariannina otázka, která vedla k dalšímu líčení, zněla:

„Jak dlouho tohle už víš, Elinor? Napsal ti?“

„Vím o tom už čtyři měsíce. Když Lucy přijela na Bartoň loni v listopadu, svěřila mi pod příslibem mlčenlivosti, že je zasnoubená.“

Po těchto slovech Marianna vyjádřila pohledem hloubku údivu, na jaký se jí nedostávalo slov. Chvíli tak mlčky žasla, než zvolala:

„Čtyři měsíce! – Tak ty o tom víš už čtyři měsíce?“ Elinor přitakala.

„Jakže?! – Celou tu dobu, co jsi se mnou prožívala mé neštěstí, tě tohle tížilo na duši? – A já ti předhazovala, že jsi šťastná!“

„Tenkrát nebylo na místě, abych ti vysvětlovala, že je tomu právě naopak.“

„Čtyři měsíce!“ opakovala Marianna. „A stále tak klidná!

– tak veselá! – Jak jsi to dokázala?“

„Považovala jsem to za svou povinnost. – Slíbila jsem Lucy, že budu mlčet, a cítila jsem se tedy tím slibem vázána, abych ani náznakem neprozradila pravdu, a nechtěla jsem, abyste si o mne s maminkou a všemi ostatními dělali starosti, když vám v tom nemohu nijak ulehčit.“

Na Mariannu tohle zřejmě udělalo hluboký dojem.

„Často jsem toužila vyvést maminku i tebe z omylu,“ dodala Elinor, „a někdy jsem vám i něco naznačila, ale nedokázala jsem to přesvědčivě vysvětlit, když jsem nechtěla porušit slib.“

„Čtyři měsíce! – a přitom jsi ho milovala!“

„Ano. Ale nemilovala jsem pouze jeho – a protože mi záleželo na klidu lidí mně drahých, ráda jsem je ušetřila poznání, jak mi je. Teď už o tom mohu přemýšlet i mluvit a nedrásá mi to srdce. Nechtěla bych, aby ses kvůli mně soužila, ubezpečuji tě, že už ani já kvůli tomu nijak bolestně netrpím. Leccos je mi přitom oporou. Nejsem si vědoma, že bych si byla to zklamání vysloužila vlastní lehkovážností, a vyrovnala jsem se s ním tak, aby to nezasáhlo kdekoho. Nemohu Edwardovi vyčítat žádné darebáctví. Přeji mu jen to nejlepší. Možná že teď něčeho lituje, ale vím, že vždycky dostojí své povinnosti, a proto snad časem dospěje i ke spokojenosti. Lucy není hloupá, což je základ, na němž se dá dobře stavět.“

– A koneckonců, Marianno, představa, že životní štěstí závisí výhradně od jediné osoby, je sice svůdná, ale neodpoví

dá to – ani to není žádoucí – je přece vyloučeno, aby to vždycky platilo. – Edward si vezme Lucy; vezme si ženu, která zevnějškem i rozumem předčí polovinu ostatních dívek, časem si zvykne a zapomene, že kdysi jiná v jeho očích předčila ji.“

„Jestli uvažuješ takhle,“ prohodila Marianna, „jestli ti ztrátu toho nejcennějšího tak lehce vyváží leccos jiného, pak mne tvé odhodlání, tvé sebeovládání snad už tolik neudivuje.

– Přiblížily se víc okruhu mého chápání.“

„Rozumím ti. Předpokládáš, že jsem ho neměla moc ráda.

– Už čtyři měsíce mne tohle tíží na duši, Marianno, a neměla jsem možnost si nikomu postěžovat. Věděla jsem, že to dříve nebo později tebe i maminku bolestně zasáhne, a přitom jsem vás na to nemohla nijak připravit. – Řekla mi to

– vlastně mne to donutila vyslechnout právě ta osoba, která mi zničila všechny vyhlídky, a vyprávěla mi to, jak jsem vytušila, s vítězoslávou. Její zlomyslnosti jsem čelila tím, že jsem předstírala lhostejnost, když jsem dychtila slyšet víc – a nebylo to jen jednou – zas a znovu jsem musela poslouchat o jejích nadějích a jejím štěstí. – Věděla jsem, že je Edward pro mne nadobro ztracený, a přitom jsem nevyposlechla nic, proč by se mi on sám přestal jevit žádoucí. – Nic, co by mluvilo proti němu, nic, co by dokazovalo, že jsem mu lhostejná. – Musela jsem snášet nevráživost jeho sestry a urážky jeho matky, čelila jsem všem trpkým následkům takového vztahu, aniž jsem se těšila jeho výhodám. – A to všechno v době, kdy, jak moc dobře víš, to nebylo mé trápení jediné. Pokud věříš, že nejsem bez citu, jistě si budeš umět představit, co jsem si vytrpěla. Vyrovnanost, s níž teď dokážu o tom rozmýšlet, útěcha, kterou jsem schopna vnímat, to je výsledek neutuchajícího bolestného snažení – nezrodily se samy od sebe – nepřispěchaly mi na pomoc hned zpočátku. – Ne, Marianno. – Kdybych tehdy nebyla vázána slibem mlčenlivosti, asi by mi bylo nic nezabránilo – ne, ani ohled na mé nejdražší – abych otevřeně nedala najevo, že jsem *moc* nešťastná.“

Marianna byla překonána.

„Ach, Elinor,“ zvolala, „po tomhle se musím navěky nenávidět! Zachovala jsem se k tobě ohavně! A právě k tobě, která jsi mi byla jedinou oporou, která jsi mé trápení protrpěla se mnou! – Takhle se ti odvděčím! – Cožpak ti to nedokážu oplatit lépe? – Jen proto, že ve srovnání s tebou neobstojím, chtěla jsem tvůj postoj snižovat.“

Po tomto doznání ji něžně polaskala. V takovém rozpoložení by byla Marianna Elinor slíbila cokoli, a na její prosbu se nyní zavázala, že o celé záležitosti bude mluvit vždy bez trpkosti – že vůči Lucy neprojeví větší antipatie než dosud, – a dokonce že přijme Edwarda samého, kdyby je náhoda svedla dohromady, se vši obvyklou srdečností. Tohle byly velké ústupky, ale když Marianna měla pocit viny, žádná oběť na důkaz snahy to odčinit jí nepřipadala příliš těžká.

Svým slibům pak dostála přímo obdivuhodně. Vyslechla všechno, co k té věci měla co říci paní Jenningsová, ani brvou nehnula, nic jí nevyvracela a třikrát jí bylo slyšet přitakat: „Ano, milostpaní.“ – Když paní Jenningsová začala vychvalovat Lucy, jen si přisedla z jedné židle na druhou, a když vykládala o Edwardově hluboké lásce, stálo jí to pouze křečovitě zakašlání. A když sestra takhle daleko pokročila na cestě k hrdinství, cítila v sobě Elinor dost síly čelit čemukoli.

Hned nazítří si to mohla vyzkoušet, když je navštívil bratr, aby jim s pochmurnou tváří vylíčil, co se přihodilo, a zpravil je o zdravotním stavu své choti.

„Už jste se patrně doslechly,“ začal veledůležitě, ledva se posadil, „o tom otřesném odhalení, k němuž došlo včera u nás doma.“

Všechny tři přikývly na souhlas – slova jim v této těžké chvíli odumírala na rtech.

„Co si Fanny vytrpěla, to se ani vypovědět nedá,“ pokračoval. „A paní Ferrarsová rovněž – zkrátka zoufalství se projevovalo v mnohostranných podobách – chovám ale naději, že se bouře přežene, aniž na to někdo z nás doplatí zdravím. Nebohá Fanny! Jeden hysterický záchvat se u ní střídal za druhým včera celý den. Ale nechci vás neúměrně děsit. Donavan tvrdí, že se nemusíme ničeho hrozného obávat, má odolnou konstituci a pevnou vůli se vším se vyrovnat. Projevuje andělskou trpělivost! Říká, že už nebude nikdy nikomu věřit, a to se není co divit, když se dočkala takové

věrolomnosti. Ten nevděk, a přitom pro ně tolik udělala a věnovala jim plnou důvěru! Z čiré dobrosrdečnosti pozvala tyhle slečny k nám domů, myslela si, že si zaslouží trochu ohledů, že to jsou nevinná, slušná děvčata a příjemné společnice, protože jinak jsme si velmi přáli pozvat tebe, Elinor, a také Mariannu, zatímco vaše vzácná přítelkyně zde se věnovala své dceři. A takhle se jí za to odvděčily! „Škoda přeškoda,“ povídá ubohá Fanny tím svým milým způsobem, „že jsme místo nich nepozvali vaše sestry.““

Odmlčel se, aby mu mohly vyjádřit svou vděčnost, a když tak učinily, pokračoval:

„Co prožívala paní Ferrarsová, když jí to Fanny odhalila, to se ani popsat nedá. Zatímco mu s takovou láskou sjednává mimořádně výhodnou partii, kdo by to tušil, že on je celou tu dobu tajně zasnouben s jiným děvčetem! – Něco takového by jí bylo v životě ani nenapadlo! Kdyby už ho byla podezírala z nějakého jiného vztahu, pak rozhodně ne z té strany..Namouvěru,“ povídá, „odamtud jsem žádné nebezpečí nečekala.“ Byla v agónii. Pak jsme dali hlavy dohromady a radili se, co počít, až se nakonec rozhodla poslat pro Edwarda. Ten se dostavil. Nerad vám líčím, co se dalo potom. Paní Ferrarsová do něho mluvila, aby zasnoubení zrušil, já si ho vzal na paškál, Fanny naléhala, ale všechno nadarmo. Povinnost, láska k matce, na nic nehleděl. Nikdy bych v Edwardovi nehledal tu zatvrzelost, tu bezcitnost. Matka mu vysvětlila, jak velkoryse by ho zabezpečila, kdyby si vzal slečnu Mortonovou, sdělila mu, že by mu připsala panství v Norfolku, které bez daní vynáší dobrých tisíc ročně, nabídla se dokonce, když už nevěděla kudy kam, zvýšit to na dvanáct set, a naproti tomu zdůraznila, pokud by trval na tom nízkém svazku, že bude v manželství třít bídu s nouzí. Jeho dva tisíce zůstanou celým jeho jměním, jí už by nesměl na oči, a nejen že by mu neposkytla sebemenší podporu, ale kdyby si zvolil nějaké povolání, aby se uživil, udělá, co je v jejích silách, aby mu kladla do cesty překážky.“

Tu Marianna ve vrcholném rozhořčení spráskla ruce a zvolala: „Dobrotivý bože, je tohle vůbec možné?“

„Právem žasneš, Marianno, s jakou zatvrzelostí odolával takovým argumentům,“ ujistil ji bratr. „Nedivím se, že ti to nejde do hlavy.“

Marianna by mu na to byla užuž něco řekla, ale vzpomněla si, co slíbila, a mlčela.

„Naléhali jsme nadarmo,“ pokračoval pan Dashwood. „Edward toho mnoho nenamluvil, ale co řekl, znělo velmi rozhodně. Prý ho nic nepřiměje, aby zasnoubení zrušil. Dostojí mu za jakoukoli cenu.“ „V tom případě jednal jako čestný muž!“ ulevila si od srdce paní Jenningsová, která už to nedokázala němě poslouchat. „Nemějte mi to za zlé, pane Dashwoode, ale v opačném případě by to byl podle mne darebák. Mne se ta aféra také trochu týká, nejen vás, protože Lucy Steelová je moje sestřenka, a podle mého je to hodné a slušné děvče a zaslouhuje si dobrého manžela.“

John Dashwood nelíčeně užasl, že byl ale od přírody klidné letory, nedal se lehkou vyvést z míry a k nikomu se nechoval urážlivě, a už vůbec ne k lidem zámožným. Odpověděl tedy bez nelibosti:

„Nemíním se vyjadřovat neuctivě o nikom z vašeho příbuzenstva, milostivá paní. Slečna Lucy Steelová je bezpochyby obdivuhodné děvče, ale v tomto případě, to jistě uznáte, nepřichází něco takového v úvahu. A že se tajně zasnoubila s mladíkem, jenž byl svěřen jejímu strýci, synem dámy tak zámožné jako paní Ferrarsová, to snad bylo trochu neuvážené. Nechci odsuzovat nikoho, koho si vy vážíte, paní Jenningsová. Všichni přejeme té slečně jen to nejlepší, a paní Ferrarsová učinila jen to, co každá svědomitá, dobrá matka by za podobných okolností učinila taktéž. Zachovala se důstojně a velkomyslně. Edward je sám strůjcem svého osudu, a bojím se, že to nebude osud lehký.“

Marianna povzdechtem vyjádřila obdobné obavy a Elinor krvácelo srdce, když si představila, že Edward čelí matčiným hrozbám kvůli ženě, která mu to nemůže vynahradiť.

„No a jak to skončilo, prosím vás?“ zeptala se paní Jenningsová.

„Želobu neblahou roztržkou, milostpaní – Edward už nesmí matce na oči. Včera odešel z jejího domu, ale kam se odebral, či jestli vůbec ještě je v Londýně, to nevím, protože *my* po tom pochopitelně nemůžeme pátrat.“

„Nešťastný mladík – co si počne?“

„Také si tu otázku kladu, milostivá paní. Je to smutné pomyšlení. Narodit se s tak příznivými vyhlídkami! Neumím si představit

politováníhodnější osud. Úroky z dvou tisíce liber – z toho se přece nedá žít! – A když si v této situaci představí, že nebýt vlastní pošetilosti, mohl by do tří měsíců pobírat dva tisíce pět set ročně (slečna Mortonová totiž dostane třicet tisíc)! Hrozný osud! Hluboce s ním soucítím, a to tím víc, že není v mé moci nijak ho podpořit.“

„Nešťastný mladík!“ opakovala paní Jenningsová. „Prohlašuji, že bych mu tady u sebe ochotně poskytla byt a stravu, a jestli se s ním potkám, tak mu to nabídnu. Nemůže se teď přece za drahé peníze potloukat někde po podnájmech a hostincích.“

Elinor jí v duchu ze srdce poděkovala za laskavé soucítění, i když se musela usmát nad její formulací.

„Kdyby jen byl měl na paměti své zájmy, tak jak je měli na paměti jeho příbuzní,“ řekl John Dashwood, „byl by teď v patřičném postavení a nic by mu nechybělo. Ale jak se věci mají, nikdo mu ani nemůže vypomoci. A čeká ho ještě další rána, horší než všechny ostatní – jeho matka se rozhodla, a je to zcela pochopitelné, že okamžitě připíše Robertovi to panství, které měl za normálních okolností dostat Edward. Když jsem odcházel, právě se o tom radila se svým právním zástupcem.“

„No ne – takhle se mu tedy pomstila?“ zvolala paní Jenningsová. „Hm, každý se řídí podle své náтуры. Ale já bych to neudělala – zajistit jednomu synovi nezávislost, protože mne druhý rozzlobil!“

Marianna vyskočila a začala přecházet po místnosti.

„Je to hrozná rána, když člověk vidí, že se mladší bratr ujímá panství, které bylo po právu určeno jemu,“ vykládal John. „Ubohý Edward! Je mi ho upřímně líto.“ v_ Pár minut ještě lamentoval v tomto duchu a pak se rozloučil; ujistil sestry, že se nemusí znepokojovat, neboť Fanny žádná trvalá újma na zdraví nehrozí, a s tím odešel. Všechny tři dámy se po jeho odchodu vyjádřily ve vzácné shodě k počínání paní Ferrarsové, Dashwoodových i Edwarda samého.

Mariannino rozhořčení propuklo, jen za bratrem zapadly dveře, a před jejím procítěným projevem neobstála ani Elinorina rezervovanost, a paní Jenningsová žádný popud nepotřebovala, a tak všechny tři společně vehementně odsoudily panstvo z Harley Street.

38. Kapitola

Paní Jenningsová upřímně Edwarda chválila za jeho postoj, avšak jen Elinor s Mariannou to mohly plně ocenit. Nikdo jiný nevěděl, jak málo ho svádí k neposlušnosti a jak nepatrná protihodnota mu vyváží, že přišel o rodinu i majetek. Elinor těšila jeho šlechtnost a Marianna mu odpustila všechny prohřešky ze soucitu nad takovým trestem. Mezi dívkami sice po tom veřejném odhalení znovu zavládla naprostá otevřenost, zdráhaly se ale vracet se k této události mezi čtyřma očima. Elinor se tomu vyhýbala ze zásady, jelikož Marianna by ji byla vše a přesvědčivě ujišťovala, že ji Edward nepřestal milovat, když ona se snažila tuhle víru v sobě potlačit, a Marianna brzy pozbyla odvahu rozvíjet námět, při němž se vždy znovu rozzlobila sama na sebe, když nezbytně srovnávala Elinorino chování se svým vlastním.

Hluboce ten rozdíl prožívala, neovlivnilo ji to však tak, jak by si byla sestra přála – aby vynaložila víc úsilí z nešťastné lásky se vzpamatovat: ne, dělala si hořké výčitky, litovala z té duše, že se od počátku víc nesnažila, a to jí vyneslo jen muka pokání, nikoli klid. Byla duševně tak oslabena, že pokládala jakékoli úsilí prozatím za vyloučené, a to ji deprimovalo ještě víc.

Pár dní se nic nového od Dashwoodových ani od sestřenic paní Jenningsové nedoslechly. Měly sice o případu informace tak podrobné, že paní Jenningsová měla co šířit a klidně se mohla dalšího pátrání vzdát, přesto však se rozhodla, že při první příležitosti slečny Steelovy navštíví, aby je utěšila a něco víc se dozvěděla, prozatím jí v tom ale zabránily návštěvy přicházející hojněji než jindy.

Třetí den poté, co jim byla novina oznámena, byla neděle, a přestože začínal teprve druhý březnový týden, nádherné slunečné počasí vylákalo mnohé lidi do Kensingtonských zahrad. Paní Jenningsová s Elinor byly mezi nimi, zatímco Marianna, která se

doslechla, že Willoughbyovi přijeli znovu do Londýna a žila v ustavičné hrůze, aby se s nimi nesetkala, zůstala raději doma, než aby se odvážila do tak oblíbeného parku.

Sotva vešly do zahrad, připojila se k nim jistá dobrá známá paní Jenningsové a Elinor vůbec nevadilo, že se jich už nepustila a všechen hovor strhla na sebe, protože se mohla nerušeně oddávat svým myšlenkám. Neviděla tu Willoughbyovy ani Edwarda a hodnou chvíli ani nikoho jiného, kdo by ji z příčin závažných či zábavných zajímal. Nakonec ji ale najednou oslovila starší slečna Steelová, která trochu nejisté a plaše vyjádřila radost nad setkáním, a povzbuzena mimořádně vlídnou odpovědí paní Jenningsové, opustila na chvíli svou společnost a přidala se k nim. Paní Jenningsová hned zašeptala Elinor:

„Vyzpovídejte ji, děvenko. Vám řekne všechno, když se zeptáte. Já nemohu nechat stát paní Clarkovou, chápete.“

Naštěstí pro zvědavou paní Jenningsovou a rovněž tak pro Elinor Nancy ochotně vyklopila všechno *bez ptaní*, protože jinak by se byly sotva něco dozvěděly.

„Jsem tak šťastná, že jsme se tu potkaly,“ prohlásila Nancy a důvěrně se do Elinor zavěsila, „protože jsem si s vámi chtěla promluvit stůj co stůj.“ Ztišila hlas. „Předpokládám, že paní Jenningsová všechno ví. Hněvá se?“

„Na vás vůbec ne, pokud vím.“

„To jsem ráda. A co lady Middletonová, ta se nehněvá?“

„Neumím si představit, proč by se měla hněvat.“

„Chválabohu! To jste mě moc a moc potěšila. Krindanáčku! Co já zažila! V životě jsem neviděla, aby se Lucy tak čertila. Zapřísahala se, že už mi nikdy neušije nový čepec a do nejdlejší smrti pro mě prstem nehne, ale teď už ji to přešlo a jsme spolu zase zadobře. Podívejte, včera mi přišla tuhle mašli a dala mi do ní péro. Tak, a teď mne začnete škádlit i vy. Co bych nenosila růžové pentle? Nedbám, že je to doktorova oblíbená barva, ani bych to nevěděla, že se mu růžová líbí nejvíc, kdyby se o tom tuhle náhodou nezmínil. Co se mě kvůli tomu sestřenky nasouží! Někdy ani nevím, kam s očima.“

Zabloudila na téma, k němuž Elinor neměla co podotknout, a proto usoudila, že by se měla urychleně vrátit k tomu původnímu.

„Heleďte, slečno Elinor,“ pronesla vítězoslavně, „ať si kdo chce říká, že pan Ferrars prý Lucy nechce, není to pravda, to můžu sama dosvědčit, a je to hanba, že se takové zlé řeči šíří. Ať už se k tomu Lucy staví tak nebo tak, nikdo to nemá co vykládat jako hotovou věc.“

„Přede mnou se nikdo o něčem podobném nezmínil,“ řekla Elinor.

„Vážně? Ale mluvilo se kolem toho, to vím jistě, a nebylo to jen z jednoho pramene, protože slečna Godbyová vykládala slečně Sparksové, že se pan Ferrars nevzdá partie jako slečna Mortonová, to prý dá rozum, když ta má třicet tisíc a Lucy Steelová ani vindru, a mně to řekla sama slečna Sparksová. A bratranec Richard taky tvrdil, až přijde k věci, že pan Ferrars bohužel asi cukne, a když se Edward tři dny neukázal, sama jsem nevěděla, co si o tom myslet, a Lucy se v hloubi srdce nejspíš už taky vzdala vší naděje, protože jsme od Dashwoodových přijely ve středu, a uběhl čtvrtek, pátek a sobota a my vůbec nevěděly, co s ním je. Lucy uvažovala, jestli mu nemá napsat, ale pak jí hrdost nedala. Dneska ale přišel, jen jsme se vrátily z kostela, a všechno jsme se to dozvěděly, jak pro něho z Harley Street ve středu poslali, jak mu paní matka a všichni domlouvali, a on jim řekl, že miluje jenom Lucy a jinou než Lucy že si nevezme. Prý měl z toho ze všeho tak těžkou hlavu, že sedl na koně, když opustil matčin dům, a jezdil po venkově křížem krážem, celý čtvrtek a pátek strávil v nějakém hostinci, aby se z toho vzpamatoval. A prý když si to všechno důkladně rozvážil, jak teď nemá žádný majetek a nikde nic, připadá mu, že by to vůči ní bylo bezohledné, trvat na zasnoubení, protože by jí tím ublížil, nemá nic než dva tisíce liber a žádnou naději, a když vystuduje teologii, jak má v úmyslu, dostane se přinejlepším někam za kaplana, a jak by z toho byli živi? – Nesnese pomyslení, že by jí překážel v lepším údělu, a proto ji žádá, pokud je tomu návrhu aspoň trochu nakloněna, aby mu vrátila slovo a nechala ho protloukat se světem. – Tohle jsem slyšela na vlastní uši. A říkal to všechno *kvůli ní*, s ohledem na *její dobro* chtěl zasnoubení zrušit, ne kvůli sobě. Ani slůvkem se nezmínil, že by jí

měl dost nebo že by si chtěl vzít tu slečnu Mortonovou a tak podobně, to můžu odpřisáhnout. Ale Lucy samosebou nechtěla ani slyšet, a rovnou mu řekla (do toho bylo taky něco o lásce a sladké řečičky a tak podobně, ach jéje! jenomže to člověk nemůže opakovat, chápete) – rovnou mu řekla, že ho ani zanic nepustí, že s ním bude žít za pár šupů, a i kdyby měl málo, ona to všechno přijímá a takové ty řeči, chápete. On byl z toho štěstím celý pryč a potom hezkou chvíli mluvili, co si počnou, a dohodli se, že by se on měl dát vysvětit, a se svatbou že budou muset počkat, až dostane nějakou tu faru. A víc už jsem neslyšela, , protože sestřenice zavolala zezdola, že je tu paní Richardsonová s kočárem a jednu z nás prý vezme do Kensingtonských zahrad, tak jsem musela vejít do pokoje a vyrušit je, abych se zeptala Lucy, jestli chce jet, ale ona nechtěla opustit Edwarda, a tak jsem utíkala nahoru do ložnice, vzala si hedvábné punčochy a jela s Richardsonovými.“

„Nechápu, jak jste to myslela s tím vyrušením,“ řekla Elinor, „přece jste spolu byli v pokoji, ne?“

„Ne, kdepak! Ale, slečno Elinor, copak si myslíte, že si lidi vyznávají lásku, když je u toho někdo třetí? – I jděte!“ zasmála se afektovaně. „Ne, ne, seděli spolu sami v salónu a já poslouchala za dveřmi.“

„Jakže?“ zvolala Elinor, „Tak vy mi tu povídáte, co jste vyslechla za dveřmi? Mrzí mne, že jsem to nevěděla, protože bych byla rozhodně nepřipustila, abyste mi tu opakovala soukromý rozhovor, který nikomu jinému nebyl určen. To jste se k sestře nezachovala zrovna pěkně.“

„Láry fáry, vždyť o nic nejde! Stála jsem prostě u dveří a sem tam jsem něco zaslechla. A Lucy by mi jistě provedla totéž, však zrovna někdy před rokem, když jsme si s Marínou Sharpovou svěřovaly důvěrnosti, vůbec neváhala schovat se do skříně nebo za paraván u krbu, aby slyšela, co si povídáme.“

Elinor se snažila zavést řeč jinam, ale slečna Nancy se nedala odlákat a do dvou minut už zase drmolila o tom, co jí nejvíc leželo v hlavě.

„Edward prý brzy odjede do Oxfordu,“ vykládala. „Zatím bydlí v podnájmu na Pall Mali, číslo –. Jeho paní matka je opravdu krutá,

nemyslíte? A Dashwoodovi se k němu také nezachovali zrovna pěkně! Před vámi je ale nebudu hanět, a jisto je, že nás poslali domů ve vlastním kočáru, až jsem se divila. Já se jen bála, že po nás paní Dashwoodová bude chtít vrátit to šitíčko, co nám krátce předtím darovala, tak jsem si to svoje pěkně schovala. Edward prý musí v Oxfordu něco zařídit, proto tam na nějaký časek odjede, a potom, jak jen natrefí na některého biskupa, dá se vysvětit. Kampak asi půjde za kaplana? – Jézusmankote!“ zahihňala se, „to se mě zas sestřenky něco nasouží, až se to doslechnou. Budou říkat, ať napíšu doktorovi, aby to Edwardovi někde na faře zařídil. Už to vidím, jak do mě budou hučet, ale já to neudělám ani za živý svět. ‚Co pořád máte?‘ řeknu jim rovnou. ‚Ani mě nenapadne! Já že bych měla napsat doktorovi?‘“

„Nu, je vždycky dobře připravit se na nejhorší,“ poznamenala Elinor. „Máte odpověď už pohotově.“

Slečna Steelová k tomu chtěla ještě něco poznamenat, ale blížili se její známí, a proto musela dát přednost něčemu jinému.

„Vida, jdou sem Richardsonovi. Mohla bych vám toho ještě řádu povědět, ale musím se k nim už vrátit. Je to nóbl rodina, to mi věřte. Pán si přijde na velké peníze a drží si vlastní kočár. Nemám už čas promluvit s paní Jenningsovou, ale vyřídíte jí prosím vás, jakou mám radost, že se na nás nezlobí, a lady Middletonové taky, a kdyby se náhodou stalo, že byste se sestrou musely odjet a paní Jenningsová by nechtěla zůstat sama, ochotně přijedeme a pobudeme u ní, jak dlouho si bude přát. Lady Middletonová nás tuhle sezónu už asi nepozve. Sbohem, škoda, že tu není slečna Marianna. Pozdravujte ji laskavě ode mne. Jéje, vy jste si vyšla v těch puntíkových mušelínových šatečkách! A že se o ně tady nebojíte – mohly by se roztrhnout!“

S takovými starostmi jí dala sbohem a poté už se jen uctivě odporoučela paní Jenningsové, než byla nucena věnovat se opět paní Richardsonové. Elinor zanechala bohatství informací, které by jí byly na nějaký čas poskytl dost látky k přemýšlení, kdyby byla k podobným závěrům nedospěla už předem logickou úvahou a předvídavostí. O Edwardově sňatku s Lucy je tedy rozhodnuto, kdy k

němu dojde, to se ještě neví, všechno závisí na tom – jak už předtím usoudila – kdy získá nějakou faru, a na tu prozatím nemá naději.

Jen se usadily v kočáru, dožadovala se paní Jenningsová netrpělivě zpráv; vzhledem k odsouzeníhodnému zdroji informací se však Elinor nechtěla o podrobnostech příliš šířit a omezila se proto na stručné shrnutí základních fakt, která by Lucy sama podle jejího mínění ve vlastním zájmu neváhala zveřejnit. Ze zasnoubení trvá, a jakou cestu zvolili k jeho dovršení, to bylo vše, co paní Jenningsové sdělila, a ta k tomu zaujala stanovisko zcela pochopitelné:

„Tak oni budou čekat, až dostane nějakou faru! – To je moc krásné, a umím si představit, jak to skončí: budou čekat rok, a když zjistí, že se stále nic nerýsuje, vezmou se na kaplanských padesát liber ročně, plus úroky z jeho dvou tisíc a těch pár šestáků, co jí může dát pan Steele a pan Pratt. – A k tomu rok co rok přírůstek do rodiny! Pámbu s námi a zlé pryč! Budou třít bídu s nouzí. – Uvidím, co se dá dělat, abych jim aspoň domácnost pomohla vybavit. Kdepak personál o čtyřech lidech, jak jsem tuhle povídala! Budou rádi, cdyž si budou moci dovolit nějaké statné děvčisko na hrubou práci. Na tohle bych jim Bettyinu sestru nemohla dohodit.“

Na druhý den dostala Elinor spěšný dopis od Lucy samé. Zněl:

Bartlettovy domy, Londýn, v březnu –

Snad mi drahá slečna Dashwoodová nebude zazlívát, že se osměluji napsat, ale vím, že Vaši přátelskou duši potěší dobré zprávy o mně i drahém Edwardovi po tom všem, co jsme nedávno prodělali, a proto se nebudu více omlouvat, ale rovnou Vám sdělím, že jsme se chválabohu z toho hrozného trápení oba vzpamatovali a těšíme se blaženosti, kterou nám skýtá a navždy skýtat bude vzájemná láska. Podstoupili jsme těžké zkoušky a byli vystaveni kruté trýzni, zároveň ale vděčně myslíme na četné přátele, a Vás k nim čítáme na předním místě, na jejichž dobrotu nikdy nezapomenu a stejně tak Edward, jemuž jsem to pověděla. Jistě ráda uslyšíte a drahá paní Jennigsová též, že jsem s ním včera odpoledne strávila dvě přešťastné hodiny, nechtěl ani slyšet, že bychom se rozešli, ačkoli jsem ho k tomu důrazně nabádala, neboť jsem považovala za svou povinnost mít ho k uvážlivému postupu a byla bych se s ním rozloučila navždy, kdyby s tím byl souhlasil, on ale prohlásil, že to nedopustí, že matčina hněvu

nedbá, jen když bude mít moji lásku. Naše vyhlídky nejsou skvělé, to je jednou jisté, nezbyvá nám než čekat a doufat. Dá se brzy vysvětit, a kdyby někdy bylo ve Vaší moci doporučit ho někomu, kdo se chystá obsadit prázdnou faru, jsem si jista, že na nás nezapomenete, a drahá paní Jenningsová jistě také ne, věřím, že za nás ztratí slovo u sira Johna či pana Palmera nebo kteréhokoli přítele, jenž by pro nás mohl něco udělat. – Ubohá Nancy na tom nese velkou vinu, jednala ale v nejlepším úmyslu, a proto jí nic nevyčítám. Doufám, že by to paní Jenningsovou příliš neobtěžovalo, kdyby nás přišla někdy navštívit, až bude mít cestu kolem, byla by to od ní nesmírná laskavost a sestřenky by si to považovaly za velkou čest, kdyby ji poznaly. – Končí papír, a proto končím i já, prosím předejte jí ode mne vděčné a uctivé pozdravy, jakož i siru Johnovi a lady Middletonové a těm roztomilým dětičkám, až je uvidíte, a políbení slečně Marianně. Upřímně Vaše atd.

Jen Elinor dočetla, splnila pisatelčin pravý záměr, jak usoudila, a předala dopis paní Jenningsové, která jej přečetla nahlas za doprovodu četných spokojených a pochvalných poznámek.

„A dobře tak! – Jak pěkně to napsala! – Ano, patřilo by se, aby mu vrátila slovo, kdyby chtěl. – To je celá Lucy. Děvenka má ubohá! Škoda, že mu nemůžu dát tu faru. – Říká

0 mně drahá paní Jenningsová. Je to moc hodné děvčátko. – Má pravdu, namouvěru. – Tohle říká hezky. Ano, ano, půjdu ji navštívit, toť se ví. A jak je pozorná, myslí na všechny. Děkuji vám, děvenko, že jste mi to dala přečíst. Je to moc pěkný dopis a slouží Lucy ke cti: ukazuje, že má hlavu i srdce na pravém místě.“

39. kapitola

Slečny Dashwoodovy pobývaly nyní v Londýně přes dva měsíce a Marianna byla den ode dne netrpělivější, aby už odjely. Tesknila po vzduchu, volnosti a klidu venkova, a představovala si, že pokud se jí vůbec někde na duši uleví, tedy v Bartoňů. Elinor si to přála snad stejně toužebně, váhala pouze jejich přání bezodkladně prosazovat, jelikož si uvědomovala, s jakými nesnáze je spojená tak dlouhá cesta, což Marianna nebrala v úvahu. Začala se však v duchu tímto záměrem obírat a zavedla už na to řeč s jejich vlídnou hostitelkou, která jí to v dobré vůli výřečně rozmlouvala, až padl návrh, podle něhož by se sice jejich návrat domů o pár týdnů oddálil, ale jinak se Elinor zamlouval lépe než co jiného. Palmerovi se chystali vrátit koncem března domů do Clevelandu, aby tam oslavili velikonoce, a Charlotta vřele zvala paní Jenningsovou i obě její chráněnky, aby se k nim připojily. Tím by se byla útlocitná Elinor ještě nedala přesvědčit, ale pozvání podpořil s nelíčenou zdvořilostí i sám pan Palmer, jehož chování vůči nim doznalo velké změny k lepšímu od té doby, co zjistil, že Marianna prožívá velké trápení, a proto pozvání s radostí přijala.

Když o tom pověděla Marianně, nesetkala se zprvu s odezvou příliš nadějnou.

„Do Clevelandu!“ zvolala rozčileně. „Ne, do Clevelandu já jet nemohu.“

„Zapomínáš, že neleží...“ ohradila se Elinor jemně, „není přece poblíž...“

„Ale je to v Somersetshiru. A do Somersetshiru já nepojedu. Těšila jsem se, že se tam jednou... Ne, Elinor, to po mně nemůžeš chtít.“

Elinor jí nekázala, aby se přece snažila takové pocity překonat, a namísto toho se pokoušela ji zviklat zdůrazňováním jiných okolností:

upozornila ji, že by takto mohly už stanovit přesný den návratu k drahé mamince, kterou si tolik přeje zase spatřit, a že by se domů dostaly příhodnějším a pohodlnějším způsobem, než by to jinak bylo možné, a patrně i bez většího zdržení. Z Clevelandu je to do Bristolu pár mil, a odtamtud se do Bartoňů dostanou za jediný den, i když je to ještě dlouhá cesta; matčin lokaj tam pro ně může přijet a doprovodit je, a jelikož není důvod, proč by se v Clevelandu zdržely déle než týden, mohou být doma někdy ode dneška za tři neděle. A jelikož Marianna po milované mamičce upřímně toužila, zvítězil tento cit hravě nad pomyslnou překážkou zprvu uváděnou.

Paní Jenningsová, která se jejich návštěvy zdaleka ještě nenabažila, vší mocí naléhala, aby se s ní z Clevelandu vrátily zase do Londýna. Elinor jí byla za lichotivou nabídku vděčná, nechtěla se ale původního záměru vzdát, a když k tomu získaly i ochotný matčin souhlas, bylo všechno kolem jejich návratu dohodnuto a Marianna si pak pro potěchu nakreslila přehled hodin, které ji ještě dělí od domova.

„Ach, plukovníku, co my dva si tu bez slečen Dashwoodových počneme!“ postěžovala si paní Jenningsová, když dotýčný pán přišel na návštěvu krátce poté, co byl odjezd domluven. „Trvají na tom, že se od Palmerových vrátí domů – a tady to bude jako po vymření, až zase přijedu! – Propáníčka – budeme tu vysedávat a koukat na sebe jako dva kakabusové.“

Paní Jenningsová dost možná doufala, když mu takto živě vyobrazí budoucí nudu, že ho přiměje učinit onen krok, jímž by aspoň sám sebe od nudy osvobodil, a pokud tomu tak bylo, dostalo se jí zakrátko povzbuzujícího ujištění, že cíle bylo dosaženo: Elinor přešla k oknu, aby si prostudovala grafický list, jehož kopii hodlala pro svou hostitelku pořídit, a plukovník ji tam s důležitou tváří následoval a jistou dobu s ní setrval v rozhovoru. Pozorovatelce neušlo, že rozhovor na dívku zřejmě zapůsobil: byla sice natolik slušná, že neposlouchala, ba dokonce si přisedla, *aby neslyšela*, blíž ke klavíru, kde Marianna hrála, nemohla ale nevidět, že se Elinor vzrušením zapýřila a poslouchá ho tak pozorně, že se přestala zabývat obrázkem. Naději v ní utvrdilo i pár slov, která zaslechla, když se Marianna připravovala zahrát další kousek: plukovník se

právě omlouval za špatný stav domu. Po tomhle už nepochybovala. Udivilo ji sice, že to považuje za nutné, ale usoudila, že je to patrně jedna z náležitostí zavedeného postupu. Co na to odpověděla Elinor, to nezaslechla, ale z tváře jí vyčetla, že v tomhle nevidí vážnou překážku, a paní Jenningsová jí v duchu schválila, že je tak upřímná. Hovořili spolu ještě chvíli dál a z toho nepochytila paní Jenningsová už nic, až se k ní naštěstí v další pauze Mariannina koncertu donesla klidná plukovníkova siova:

„Bojím se, že k sňatku nemůže dojít hned.“

V údivu a pobouření nad stanoviskem tak atypickým pro rozdychtěného nápadníka div mu nevyčinila: „Propána, a co tomu brání?“ – ovládla se však a jen si v duchu ulevila:

„To je mi divné! Léta mu ubíhají a on chce ještě čekat.“

Plukovníkovy průtahy však jeho půvabná posluchačka zřejmě nepřijala jako pohromu ani urážku, protože paní Jenningsová zřetelně a jasně zaslechla, když krátce nato rozhovor skončil a oni se rozcházeli, jak mu Elinor procítěně říká:

„Jsem vám za to nadosmrti vděčná.“

Paní Jenningsové se taková pokora velmi zamlouvala a jen ji udivilo, že plukovník se hned vzápětí chladnokrevně rozloučil a odešel, aniž na to Elinor co odpověděl. To si nemyslela, že její dávný přítel je v námluvách takový nemotora.

Ve skutečnosti se mezi těmi dvěma odvíjel následující rozhovor:

„Doslechl jsem se,“ pravil plukovník s pohnutím, „že se váš přítel pan Ferrars dočkal velké křivdy ze strany svých příbuzných. Pokud jsem tomu dobře rozuměl, vydělili ho a zavrhli, protože nechce zrušit zasnoubení s velmi slušnou dívkou. – Zakládá se ta informace na pravdě? Je tomu tak?“ •

Elinor mu to potvrdila.

„Jak je to kruté, a nejen kruté, ale i nemoudré,“ pokračoval s mimořádným vzrušením, „rozdělit dva mladé lidi, usilovat, aby se rozešli, když se milují – strašné – paní Ferrarsová neví, co činí – k čemu třeba syna nedožene. Setkal jsem se s panem Ferrarsem několikrát u Dashwoodových a udělal na mne nejlepší dojem. Není to mladík, který by člověku při prvním setkání odhalil duši, ale poznal jsem ho natolik, že si ho cením, a jako vašemu příteli jsem mu

nakloněn ještě víc. Vyrozuměl jsem, že se chce stát pastorem. Dostal jsem v dnešní poště zprávu, že se uvolnila delafordská fara – může ji mít, pokud o ni bude stát – o tom ale za jeho momentální nešťastné situace patrně nebude pochyb. Vyřídila byste mu to laskavě? Mrzí mne jen, že není zvlášť výnosná. Je u toho prebenda, ale malá, nebožtíkovi dosavadnímu faráři nevynášela myslím víc než dvě stě liber ročně, jistěže lze ty příjmy trochu upravit, bohužel ale ne natolik, aby mu to zajistilo kdovíjak honosné živobytí. Ale pokud by mu ta fara vyhovovala, tak jak je, předám mu ji s největší radostí. Prosím, abyste mu to tlumočila.“

Kdyby byl plukovník Elinor požádal o ruku, sotva by ji tím byl zaskočil víc, než když ji pověřil tímto posláním. Edwardovi se tedy dostává toho, nač ještě včera neměl naději, – finančního zabezpečení, aby se mohl oženit – a ze všech lidí právě ona mu to má zprostředkovat! Hloubku jejího rozrušení paní Jenningsová odhadla dobře, i když je přičetla jiné příčině. Snad v něm trochu spolupůsobily i city méně šlechetné a méně příjemné, rozhodně však nad nimi převládal obdiv k lidské dobrotě a vděčnost za přátelské pochopení, které vedly plukovníka Brandona k té nabídce, a Elinor mu také z celého srdce vyjádřila vděčnost, vyzdvihla Edwardovy mravní zásady a jeho povahové rysy tak, jak si to podle jejího mínění zaslouhoval, a slíbila, že vzkaz ráda vyřídí, pokud si skutečně přeje svěřit tak příjemný úkol někomu jinému. Neodbytně se jí vtírala myšlenka, že by k tomu plukovník byl osobou zdaleka nejvhodnější. Ona sama by se byla zprostředkování ochotně zřekla už proto, aby Edwarda ušetřila bolestného vědomí, že za něco vděčí právě jí. – Plukovník Brandon to však ze stejně složitých pohnutek odmítl, zřejmě si přál, aby jeho nabídku tlumočila, a Elinor mu za žádnou cenu nechtěla nevyhovět. Sdělila mu, že pokud ví, Edward je stále ještě v Londýně, a že naštěstí zná jeho adresu od starší slečny Steelové. Může proto slíbit, že mu podá zprávu ještě dnes. Když se na tomhle dohodli, rozhovořil se plukovník Brandon o tom, že by takhle získal seriózního a příjemného souseda, a jak by ho to těšilo, a tenkrát vyjádřil politování, že farní budova je malá a v nevalném stavu – a Elinor, jak paní Jenningsová správně vytušila, se tyto nedostatky nejevily závažné, aspoň co se rozměrů týkalo.

„Nevím, proč by jim menší stavení nebylo vhod, vždyť bude odpovídat velikosti rodiny i jejich příjmům.“

Plukovníka zřejmě překvapilo, že považuje ženitbu pana Ferrarse za jistý důsledek nabízeného zaopatření – nepředpokládal totiž, že by delafordská fara umožnila vydržovat rodinu, a také to rovnou řekl.

„Tahle malá prebenda zajistí slušné živobytí panu Ferrarsovi samému, ale oženit se na to nemůže. Mrzí mne, že nenabízím víc, ale není to v mé moci. Kdyby se však nečekaně naskytl možnost, jak mu nějak prospět, pak bych musel názor na něho velmi změnit, kdybych mu s radostí takovou službu neprokázal, a upřímně bych si přál, abych to mohl udělat už dnes. Moje dnešní nabídka je věru skromná, protože ho přiblíží jen nepatrně k jeho hlavnímu vytčenému cíli. Manželské štěstí pro něho stále zůstává otázkou vzdálené budoucnosti, aspoň já to tak vidím: bojím se, že k sňatku nemůže dojít hned.“

To byla ta slova, která mylně pochopena se dotkla paní Jenningsové, když jsme však nyní čtenářům vylíčili, co se ve skutečnosti odehrálo mezi plukovníkem Brandonem a Elinor při rozhovoru u okna, pak vděčnost, kterou mu dívka při loučení vyjádřila, se možná bude většině z nich jevit stejně pochopitelná a případně formulovaná, jako kdyby mu byla odpovídala na žádost o ruku.

40. kapitola

„Tak co, slečno Elinor,“ oslovila dívku paní Jenningsová s vševědoucím úsměvem, jen za návštěvou zapadly dveře, „neptám se vás, co vám to plukovník povídal – namoučest jsem se snažila neposlouchat, ale přesto ke mně tu a tam nějaké to slůvko doletělo, a z toho jsem si domyslela, oč mu jde. A ujišťuji vás, že z toho mám velikánskou radost, a z celého srdce vám to štěstí přeji.“

„Děkuji vám, milostpaní,“ odpověděla Elinor, „jsem z toho moc šťastná, a plukovník Brandon je vzácný člověk. Málokdo by se zachoval tak šlechetně. Má předobré srdce. Vůbec jsem nic takového nečekala.“

„I propána, nebuďte zase tak přehnaně skromná, děvenko moje! Mne to nepřekvapuje vůbec a poslední dobou jsem si kolikrát pomyslela, že by k něčemu takovému mohlo dojít.“

„Spoléhala jste přitom na plukovníkovu všeobsáhlou dobrotu, kterou dobře znáte, nemohla jste ale přece předvídat, že se mu tak brzy naskytne příležitost.“

„Příležitost?“ opakovala paní Jenningsová. „Pchá! Když si tohle muž jednou rozmyslí, příležitost si tak či onak najde. Nu, děvenko drahá, přeju vám zas a znovu hodně štěstí, a jestli někde na světě budou spolu dva lidé žít jako holoubci, já vím, kde je hledat.“

„Chcete říct, že se za nimi vypravíte do Delafordu,“ usmála se chabě Elinor.

„Ano, holčičko drahá, tak jsem to myslela. Ale že je ten dům v nevalném stavu – to tedy nevím, co by plukovník chtěl, protože jsem na vlastní oči viděla, jaký je pěkný a výstavný.“

„Říkal, že nebyl v posledních letech udržovaný.“

„No a čím je to vina? Ať to tedy dá do pořádku. – Kdo jiný by se o to měl postarat, ne-li on?“

V té chvíli je vyrušil lokaj, který přišel oznámit, že kočár předjel. Paní Jenningsová se vypravovala na návštěvu, ale předtím ještě Elinor řekla:

„Musím jít, děvenko, ale přitom jsem vám nepověděla ani polovinu toho, co mám na srdci. Popovídáme si ale večer, to tu nikdo nebude. Nezvu vás, abyste šla se mnou, protože toho jistě máte plnou hlavu a na návštěvy ani pomyšlení, a krom toho byste tu novinu asi ráda pověřila sestře.“

Marianna odešla ze salónu před zahájením výše uvedeného rozhovoru.

„Ovšem, milostpaní, Marianně to všechno povím, ale nikomu jinému bych se prozatím nezmiňovala.“

„No, jak si přejete,“ odpověděla paní Jenningsová zklamaně. „Nemám to tedy povědět Lucy, protože já dnes asi zajedu až do Holbornu.“

„Ne, milostpaní, zatím ani Lucy ne, jestli budete od té dobroty. Není v tom tak podstatný rozdíl, doslechne-li se to o den později, a dokud nenapíše panu Ferrarsovi, nemělo by se to myslím jinde šířit. To udělám hned. Nejdůležitější je, aby se to dozvěděl on, protože bude mít ve spojitosti s vysvěcením mnoho zařízení.“

Tato informace paní Jenningsovou zprvu zcela zmátla. Nechácala, proč by se to muselo tak naléhavě oznamovat právě panu Ferrarsovi. Zakrátko jí ale šťastně svitlo a zahlaholila:

„Ahá, už vám rozumím. Volba padla na pana Ferrarse. Ten to jistě uvítá. No ba, to musí koukat, aby byl co nejdřív vysvěcen. Mám takovou radost, že pomýšlíte už i na tohle. Ale, holčičko, není to trochu zvláštní, že mu plukovník nenapíše sám? Patřilo by se spíš, aby mu to oznámil on.“

Elinor zpočátku paní Jenningsové přesně nerozuměla, nepovažovala ale za nutné se k jejím slovům vracet, a tak odpověděla jen na závěrečnou větu:

„Plukovník Brandon je tak citlivý člověk, a proto si přál, aby o jeho záměrech zpravil pana Ferrarse někdo jiný.“

„A tak se toho musíte chopit vy. To je snad až přecitlivělost. Nebudu vás ale už zdržovat.“ (Viděla totiž, že si Elinor připravuje psací náčiní.) „Sama si jistě poradíte nejlépe. Tak na shledanou,

holčičko. Už dávno mi něco neudělalo takovou radost, leda když Charlotta šťastně slehla.“

S tím odešla, ale za chvíličku byla zpátky.

„Právě jsem si vzpomněla na sestru naší Betty, děvenko zlatá. Moc ráda bych jí dohodila takové dobré místo. Jestli by se hodila za komornou, to tedy nemohu tvrdit, ale je to výborná panská a šikovná u šití. No, to si všechno v klidu rozmyslíte.“

„Jistě, milostpaní,“ odpověděla Elinnor, která výroky paní Jenningsové příliš pozorně nesledovala, protože si přála už být sama.

Jak začít – jak se v listu Edwardovi vyjádřit, na to se teď plně soustředila. Vinou osobitých okolností ve vztahu mezi nimi vyvstávaly těžkosti v tom, co by pro jiného byl nejjednodušší úkol na světě: bála se, aby neřekla příliš mnoho anebo zase příliš málo, a tak seděla s perem v ruce nad čistým papírem, dokud ji ze zamyšlení nevytrhl svým příchodem sám Edward.

Srazil se totiž před domem s paní Jenningsovou, když nastupovala do kočáru a on sem nesl dámám navštívenku na rozloučenou, a dobrotivá dáma, když se mu nejdřív omluvila, že se s ním nevrátí, ho přiměla, aby šel dál, protože slečna

Jashwoodová, která je doma, s ním prý potřebuje mluvit v naléhavé věci.

Elinor si právě říkala, jak tak bezradně seděla nad dopisem, že je to pro ni sice těžké písemně se vhodně vyjádřit, ale aspoň je to snazší, než kdyby mu tu zprávu měla předat ústně, když Edward vešel, a ona tak byla postavena před nutnost podujmbut se svého úkolu za oněch zvlášť obtížných podmínek. Zaskočena jeho nenadálým příchodem propadla velkému zmatku. Nesetkali se ještě, co se rozkřikla zpráva o jeho zasnoubení: nyní tedy Edward ví, že ona je se vším obeznámena, a když si k tomu ještě představila, jaké myšlenky se jí právě honily hlavou a co mu má sdělit, dolehlo to na ni zpočátku velmi tíživě. Ani on nevěděl, kudy kam, a tak vedle sebe usedli v slibném stavu naprostého zmatku. – Edward si vůbec nemohl uvědomit, zdali už se jí omluvil za ten nenadálý vpád, a tak se pro jistotu omluvil znovu, jen co našel ztracenou řeč.

„Paní Jenningsová mi sdělila,“ soukal ze sebe, „že si přejete se mnou mluvit, nebo aspoň jsem to tak pochopil, protože jinak bych

vás takhle nepřepadl – ačkoli by mě zase moc mrzelo, kdybych odjel z Londýna a nerozloučil se s vámi a vaší sestrou – zvlášť když je to asi na delší čas – pravděpodobně nebudu mít v dohledné době to potěšení se znovu s vámi setkat. Zítra odjíždím do Oxfordu.“

„Byly bychom vám ale předtím rozhodně chtěly popřát šťastnou cestu,“ řekla Elinor, která se mezitím vzchopila, rozhodnuta mít obávaný rozhovor co nejdřív za sebou, „i kdybychom snad neměly možnost učinit to osobně. Paní Jenningsová to dobře vyřídila. Mám pro vás důležitou zprávu, kterou jsem se právě chystala oznámit vám písemně. Byl mi svěřen vítaný úkol.“ (Při řeči jako by se jí dechu nedostávalo.) „Plukovník Brandon, který odsud odešel, je to sotva deť minut, si přál, abych vám vyřídila, že by vám velmi rád nabídl delafordskou faru, která se právě uprázdnila. Slyšel totiž, že se chcete stát pastorem, a pouze lituje, že není výnosnější. A já bych vám chtěla blahopřát, že jste si naklonil muže tak šlechetného a uvážlivého, a stejně jako on lituji, že ta prebenda není výnosnější – tahle prý obnáší asi dvě stě ročně – aby vám spíše umožnila – umožnila nejen dočasně se zbavit starostí o vlastní zaopatření – zkrátka aby vám posloužila ke všemu, co si v životě přejete.“

Jak tohle na Edwarda zapůsobilo, nemůže vylíčit – když jemu samému se nedostávalo slov – nikdo druhý. Na tváři se mu zračil hluboký úžas nad tou naprosto nečekanou zprávou a vzmohl se jen na dvě slova:

„Plukovník Brandon!“

„Ano,“ rozhovořila se Elinor opět s větší rozhodností, když už to nejhorší měla za sebou, „plukovník Brandon vám takto hodlá vyjádřit účast nad tím, čemu jste byl v posledních dnech vystaven – nad krutým postavením, do něhož jste byl vehnán neomluvitelným počínáním svých příbuzných – účast, kterou samozřejmě Marianna, já i další vaši přátelé sdílejí – a také podat důkaz, že si utvořil nejlepší mínění o vašem charakteru a zvlášť vysoko si cení, jak jste se při této příležitosti zachoval.“

„Plukovník Brandon *mně* že nabízí faru? – Je to možné?“

„Setkal jste se s takovou strohostí u svých příbuzných, že vás udivuje, když vůči vám někdo jiný projeví dobrou vůli.“

„Ne,“ odpověděl, jako by náhle všechno pochopil, „neudivuje mne to *u vás*. Jistě za to vděčím vám – vaší dobrotě. – Co přitom prožívám – jak bych to jen vyjádřil – víte, že nejsem velký řečník.“

„Ale to je zcela mylná domněnka. Ujišťuji vás, že za všechno vděčíte sám sobě, nebo aspoň do značné míry, a plukovníku Brandonovi, že vás umí ocenit. Já s tím nemám nic společného. Ani jsem nevěděla, než mi pověděl o svém úmyslu, že se delafordská fara uprázdnila, vůbec mne nenapadlo, že může stanovit, komu její prebenda připadne. Jako můj přítel a přítel celé naší rodiny to možná – ne, jistě je to tak – učiní s dvojnásobnou radostí, ale namoučest mi nejste za žádnou přímluvu zavázán.“

Pravdomluvnost jí nedovolila zatajit, že má na celé věci jistý nepatrný podíl, ale zároveň jí bylo tolik proti mysli jevit se Edwardovi jako dobrodějka, že se k tomu doznávala jen neochotně, a tím ho patrně utvrdila v podezření, jež předtím pojal.

Když se Elinor odmlčela, seděl chvíli v hlubokém zamyšlení, až nakonec, jako by mu to působilo námahu, promluvil:

„Plukovník Brandon je zřejmě vzácný člověk, kterého každý musí ctít. Vždycky jsem to o něm slyšel, vím, že si ho váš bratr velmi váží. Má nepochybně široký rozhled a počíná si vždycky noblesně.“

„Až se lépe poznáte,“ řekla Elinor, „myslím, že se vám potvrdí všechno, co jste o něm slyšel, a jelikož budete blízcí sousedé – vyrozuměla jsem, že fara leží nedaleko panského domu – je zvlášť důležité, abyste se o tom přesvědčil.“

Edward jí na to nic neřekl, ale když se odvrátila, zahleděl se na ni pohledem tak výmluvným, vážným a smutným, jako by jí říkal, že by mu bylo milejší, kdyby vzdálenost mezi oběma domy byla co největší.

„Pokud vím, je plukovník na bytě v St. James's Street,“ poznamenal krátce nato a vstal.

Elinor mu sdělila číslo domu.

„Musím si pospíšet a vyjádřit mu vděčnost, kterou vy nechcete přijmout, a ujistit ho, že jsem jeho přičiněním velmi – že jsem z toho moc šťastný.“

Elinor se ho nepokoušela zdržet a na rozloučenou ho ujistila, že mu stále přeje jen to nejlepší, ať už se jeho další osudy vyvinou jakkoli, a on se pokoušel jí vyjádřit stejné city ze své strany, ale chyběla mu přiléhavá slova.

„Až ho příště uvidím,“ pomyslela si Elinor, když za ním zapadly dveře, „bude už manželem Lucy.“

A s tímto příjemným pomyšlením usedla, aby v duchu znovu probírala události nedávno minulé, znovu si vybavila, co Edward říkal, a pokusila se pochopit, co přitom prožíval, a samosebou své vlastní počínání nespokojeně odsoudila.

Paní Jenningsová se sice vrátila domů z návštěvy u lidí, s nimiž se seznámila teprve nedávno, a proto by o nich byla měla mnoho co povídat, avšak zaměstnávala se v duchu mnohem více veledůležitým tajemstvím, do něhož byla zasvěcena, a proto o něm hned začala řeč, sotva se Elinor objevila na prahu.

„Tak co jste tomu říkala, děvenko, že jsem vám sem poslala toho mladíka?“ zahájila. „Udělala jsem dobře? – Jistě jste s tím neměla těžkosti – přijal ochotně váš návrh?“

„Ano, milostpaní, ani bych byla žádné zdráhání nečekala.“

„No a kdy bude hotov? – Na tom zřejmě všechno záleží.“

„Já o těch požadavcích a formalitách nic nevím, a proto si netroufám hádat, jak dlouho všechny přípravy potrvají,“ odvětila Elinor, „Ale předpokládám, že do dvou tří měsíců bude vysvěcen.“

„Do dvou tří měsíců!“ zvolala paní Jenningsová. „Propánakrále, děvenko, a to říkáte tak klidně? Cožpak plukovník je ochoten čekat dva tři měsíce? Můj ty světe, to *já* na jeho místě bych tolik trpělivosti neměla! Všichni bychom sice moc rádi prokázali nějakou službu ubohému panu Ferrarsovi, ale v tomhle případě to snad nestojí za to, čekat kvůli němu dva tři měsíce. Přece by se našel někdo jiný, kdo vyhoví stejně dobře, některý už vysvěcený pastor.“

„Ale, drahá milostpaní, jak to myslíte?“ podivila se Elinor. „Plukovník Brandon to přece dělá jen za tím účelem, aby pomohl panu Ferrarsovi.“

„Božítku nebeskej, co to povídáte, děvenko? Přece mi tu nechcete namluvit, že si vás plukovník bere jen proto, aby mohl dát deset guinejí panu Ferrarsovi?“

Po tomhle bylo už vyloučeno dál v omylu setrvat, a když se vzápětí všechno vysvětlilo, obě se tomu od srdce zasmály a žádnou z nich to nezamrzelo, protože paní Jenningsová pouze vyměnila jeden důvod k radosti za druhý, aniž v ten původní přestala doufat.

„Jistě, jistě, fara je to malá,“ pravila, když si odbyla výbuchy údivu a uznání, „a dost možná potřebuje nějaké opravy; ale představte si, co jsem si pomyslela, když jsem žila v domnění, že se omlouvá za panský dům, který má, co si vzpomínám, pět salónů v přízemí, a hospodyně mi pověděla, že může ustlat patnáct postelí! – a to ještě vám, která jste uvyklá na bartonský zahradní domek! – Připadalo mi to prostě k neuvěření. Ale, děvenko, musíme plukovníka popíchnout, aby jim tu faru zvelebil, než se tam Lucy nastěhuje.“

„Plukovník Brandon zastává názor, že prebenda není taková, aby se na to mohli vzít.“

„Plukovník je velká fajnovka, děvenko. Protože má sám dva tisíce ročně, myslí si, že se nikdo při menších příjmech nemůže oženit. Vzpomenete si na mě: jestli živa budu, navštívím delafordskou faru na svatého Michala, a rozhodně bych tam nejela, kdyby už tam nehospodařila Lucy.“

Elinor zcela sdílela její mínění co do pravděpodobnosti, že déle čekat nebudou.

Když Edward vzdal díky plukovníkovi Brandonovi, běžel se svěřit se svým štěstím Lucy, a tolik to všechno prožíval, že jeho snoubenka ujistila paní Jenningsovou, která jí hned na druhý den přišla pogratulovat, že ho ještě v životě neviděla tak rozjařeného.

Její vlastní blaženost byla na rozjásané tváři patrná na první pohled, a procítěně souhlasila s paní Jenningsovou, že svatého Michala spolu všichni v pohodě oslaví na delafordské faře. Ani zanic si nedala vymluvit, že se to nestalo jen a jen Elinořinou zásluhou, velebila ji, jak by to byl *rád* učinil Edward, dojatě hovořila o přátelské službě prokázané jim oběma, vděčně příznávala, jak je jí zavázána, a otevřeně prohlašovala, že by ji nepřekvapilo, kdyby slečna Dashwoodová i v budoucnu podporovala jejich zájmy ještě

více, protože je z těch, jimž není zatěžko vynaložit krajní úsilí pro každého, koho si cení. A co se plukovníka Brandona týkalo, nejen že ho mínila uctívat co anděla nebeského, ale byla ochotná pro něho nešetřit sil i ve všech světských záležitostech, zasazovat se, aby mu podruhově platili desátky jako mourovatí, a tajně už měla rozmyšleno, jak v Delafordu využije do krajnosti jeho služebnictva, jeho kočáru, jeho krav i jeho drůbeže.

Mezitím uplynulo už více než týden, co je navštívil John Dashwood, a jelikož v tom čase neprojevil zájem o zdravotní stav paní švagrové jinak než ústním dotazem, začala Elinor pociťovat nezbytnou nutnost vykonat jí návštěvu. Od splnění této povinnosti ji však zrazovalo nejen vlastní nenadšení, ale nenašla pochopení ani u svých družek. Marianna nejen že zásadně odmítla sama tam jít, ale naléhala vši mocí na sestru, aby to nedělala, a paní Jenningsová, třebaže její kočár byl Elinor kdykoli k dispozici, pojala takovou nevraživost vůči paní Fanny Dashwoodové, že ani zvědavost, jak se po nedávném odhalení vzpamatovala, ani lákavá možnost rozčilit ji tím, že se postaví za Edwarda, nepřekonaly nechuť znovu se s ní setkat. V důsledku toho se na tu návštěvu vypravila pouze Elinor, jíž to přišlo nejvíce zatěžko, a vystavila se nebezpečí tète-à-tète se ženou, která jí byla protivná z pádnějších důvodů než komu jinému.

Paní Dashwoodová se dala zapřít, ale než kočár stačil odjet, vyšel náhodou z domu její manžel. S velkou radostí Elinor uvítal, sdělil jí, že právě kráčet na návštěvu do Berkeley Street, ujistil ji, že ji Fanny přijme s otevřenou náručí, a pozval ji dovnitř.

Vystoupili po schodišti do salónu. – Nikde nikdo.

„Fanny je nejspíš ve svém pokoji,“ řekl John. „Hned pro ni dojdu, protože podle mého mínění rozhodně nebude váhat setkat se s tebou. – To je naprosto vyloučeno. – A zvláště teď už nemůže mít – ale tebe s Mariannou má v oblibě odjakživa. – Pročpak nepřišla i Marianna?“

Elinor jí omluvila, jak mohla.

„Jsem rád, že máme příležitost promluvit si mezi čtyřma očima,“ odpověděl, „protože toho mám mnoho na srdci. Ta delafordská fara – je to pravda? Plukovník Brandon ji skutečně dal Edwardovi? Čirou náhodou jsem o tom včera cosi zaslechl a vypravoval jsem se k vám výslovně za tím účelem, abych se na to přeptal.“

„Mohu tě ujistit, že je to pravda. – Plukovník Brandon nabídl delafordskou prebendu Edwardovi.“

„Neříkej! – Já žasnu! – A nejsou ani příbuzní – nemají přece nic společného – a za beneficia se dneska nabízejí slušné částky – kolikpak tahle vynáší?“

„Okolo dvě stě liber ročně.“

„No prosím – a za posloupnictví v tomhle případě – kdyby byl držitel starý, vetchý, a byla tu pravděpodobnost, že se fara brzy uvolní – by mohl dostat, no dejme tomu čtrnáct set liber. Jak to, že se o to nepostaral, než dosavadní farář zemřel? Teď už je na prodej pozdě! Člověk tak rozvážný jako plukovník Brandon – že si neporadí v takové běžné záležitosti! No co – vždycky říkávám, že každá lidská povaha má své slabé stránky. Anebo je to takhle – teď mne napadá pravděpodobné vysvětlení. Edward bude užívat beneficia pouze dočasně, než osoba, které je plukovník prodal, dosáhne potřebného věku. – Ano, ano, tak to bude, uvidíš.“

Elinor mu však jeho domněnku přesvědčivě vyvrátila, když mu objasnila, že byla sama pověřena, aby Edwardovi tlumočila plukovníkovu nabídku, a proto zná všechny okolnosti. Nato byl John nucen její tvrzení přijmout.

„Velmi podivné!“ prohlásil, když ji vyslechl. „Co tím tedy plukovník sleduje?“

„Chce jednoduše panu Ferrarsovi podat pomocnou ruku.“

„Hm, hm – no, ať je to tak nebo tak – Edward má velké štěstí! Před Fanny o tom ale nezačínej, já jsem jí to sice pověděl a ona to statečně snesla – ale rozčilovalo by ji, kdyby se o tom před ní hovořilo.“

Elinor měla co dělat, aby bratrovi neřekla, že podle jejího mínění se Fanny bude statečně držet i nadále, když bratr dosahuj zaopatření tak, že přitom rozhodně ona ani její potomek o nic nepřijdou.

„Paní Ferrarová,“ dodal John a ztišil hlas do šepotu, jak se vzhledem k projednávané věci slušelo, „o tom prozatím nic neví, a já si myslím, že bude lépe nechat ji v nevědomosti co nejdéle. – Až dojde k sňatku, pak se to dozvědět musí, obávám se.“

„Proč ty obavy? Aby paní Ferrarovou potěšila zpráva, že syn má být z čeho živ, to jistě nepřichází v úvahu, ale po tom, jak se nedávno

zachovala, se jí to přece sotva nějak dotkne. Se synem skoncovala, navždy ho zavrhla, přiměla všechny, kdo podléhají jejímu vlivu, aby učinili totéž. Neumím si představit, že po tomhle by jí jakákoli skutečnost jeho se týkající způsobila radost nebo žal – vždyť je jí jedno, co s ním bude. Snad není tak zpozdilá, aby odvrhla všechno potěšení z vlastního dítěte, a přitom si ponechala rodičovskou starostlivost!“

„Ach, Elinor,“ pravil John, „co říkáš, má svou logiku, ale vycházíš z neznalosti lidské povahy. Až dojde k Edwardovu neblahému sňatku, věř mi, že to bude jeho matka prožívat stejně hluboce, jako by ho byla nikdy nezavrhla, a proto před ní musíme pokud možno tajit všechny okolnosti, které mohou tu hroznou událost uspíšit. Paní Ferrarová nemůže zapomenout, že Edward je její syn.“

„Udivuješ mne, bratře. Předpokládala bych, že touhle dobou jí to už dočista vypadlo z paměti.“

„Hluboce jí křivdíš. Paní Ferrarová je vzorem milující matky.“
Elinor mlčela.

„Pomýšlíme nyní na to,“ řekl pan Dashwood po krátké odmlce, „že by si slečnu Mortonovou vzal Robert.“

Elinor přišlo k smíchu, jak důležitým a vážným tónem jí to bratr sděluje.

„Dáma sama do toho zřejmě nemá co mluvit.“

„Co mluvit? Jak to myslíš?“

„Z tvých slov jsem získala dojem, že slečně Mortonové je to patrně jedno, jestli se provdá za Edwarda nebo Roberta.“

„Jistě, v tom není žádný rozdíl, jelikož Robert nyní ve všem všude zaujímá postavení nejstaršího syna, a co se ostatního týká, jsou to oba velmi příjemní mladíci a nevšiml jsem si, že by jeden byl druhému v něčem nadřazen.“

Elinor k tomu už nic neříkala a John se rovněž nakrátko odmlčel. Své úvahy dovršil takto:

„A ještě něco, drahá sestřičko.“ Vzal ji láskyplně za ruku a znovu přešel do toho příšerného šepotu. „Mohu tě ujistit – ne, nebudu váhat, vím, že ti to přinese jisté zadostiučinění. Je mi známo – mám

to ze spolehlivého zdroje, jinak bych se o tom nešířil, protože v tom případě by bylo chybou nemlčet

— neřekla mi to sice paní Ferrarsová sama – ale řekla to své dceři a ta pak mně – zkrátka a dobře – ať už zde byly jakékoli námitky proti jistému – jistému vztahu – rozumíš mi – teď by tomu prý rozhodně dala přednost – ani zpola by jí to tak nevadilo jako *tohle*. Nesmírně mne těší, že to paní Ferrarsová vidí v tomhle světle – je to lichotivé pro nás pro všechny, to víš. ‚To není ani porovnání,‘ prohlásila prý, ‚ze dvou zel by to bylo rozhodně to menší, smířila bych se s tím a byla ráda, že to nedopadlo hůř.‘ Ale ať tak či onak, teď už to nepřipadá v úvahu – nebudeme o tom uvažovat ani mluvit – a co se nějaké lásky týká – víš, že to nebylo možné, a to všechno už patří minulosti. Ale řekl jsem si, že ti to povím, protože tě to jistě potěší. Tedy ne že bys měla čeho litovat, drahá Elinor. Nepochybuji, že uděláš výbornou partii

— stejně dobrou, anebo možná ještě lepší, když se to tak vezme kolem a kolem. Navštívil tě v posledních dnech plukovník Brandon?“

Elinor toho vyslechla dost, aby jí to ne-li polichotilo a povzneslo v jejím sebevědomí, tedy rozrušilo a poskytlo látku k přemýšlení – a tak byla ráda, že ji od nutnosti obšírně odpovědět i od nebezpečí, že od bratra vyslechne ještě něco dalšího, uchránil příchod pana Roberta Ferrarse. Rozproudila se nezávazná zábava, a po chvíli, když si John Dashwood vzpomněl, že Fanny ještě neví o sestřině návštěvě, a odešel ji vyhledat, byla Elinor dána příležitost poznat blíže pana Roberta. Ten pak svou veselou bezstarostností a spokojeným, samolibým chováním v situaci, kdy se těšil z tak nespravedlivého podílu matčiny lásky a štědrosti na úkor zavr

zeného bratra, což si vysloužil pouze svým rozmařilým způsobem života a bratr svou charakterností, ji utvrdil v mimořádně nepříznivém dojmu o svém rozumu i citu, jímž na ni zapůsobil už dříve.

Neseděli spolu ještě ani dvě minuty a začal o Edwardovi: zaslechl prý cosi o delafordské faře, a s velkou zvědavostí se na to vypytał. Elinor mu zopakovala dopodrobna všechno, co předtím řekla Johnovi, a na něho to udělalo také veliký dojem, ale zcela jinak

laděný. Rozesmál se, až se za břicho popadal. Představa, že z Edwarda bude pastor na malé faře, ho nesmírně pobavila, a když si v duchu barvitě vykreslil, jak Edward v bílé rochetě předříkává modlitby a oznamuje láskám vašim, že do stavu manželského vstoupiti hodlají Honza s Mařenou, přišlo mu to přímo k popukání.

Elinor vyčkávala mlčky a s nepohnutou vážností, až ho to třestění přejde, a přitom se neubránila, aby mu aspoň výmluvným pohledem nedala najevo své pohrdání. A byl to pohled zcela na místě, protože si tím ve svém pobouření ulevila a jemu to nic neříkalo. Přestal rozehrávat svůj vtip nikoli pro její pokárání beze slov, ale protože ho vzpamatoval vlastní rozum.

„Můžeme to brát jako žert,“ rozhovořil se opět, když utichl afektovaný smích, jímž podstatně nastavil chvilkové nelíčené pobavení, „ale je to namouduši věc nanejvýš vážná. Ubohý Edward! – zničil si celý život. Je mi ho upřímně líto – vím, že má předobré srdce a kuřeti by neublížil. I když ho tak dobře neznáte, slečno Dashwoodová, nesudte ho přísně. Ubohý Edward! – Pravda, žádný lev salónů tp není. Příroda nedává všem do vínku stejné schopnosti – stejnou uhlazenost. Ubohý bratr! – mezi cizími lidmi – už proto zaslouží politování – ale je to chlapík nad jiné dobrosrdečný, a já vás ujišťuji a přísahám, že jsem byl hluboce otřesen, když to všechno vyšlo najevo. Nevěřil jsem vlastním uším. – Sdělila mi to matka, a jelikož jsem vycítil, že je na mně, abych projevil odhodlání, řekl jsem jí rovnou: ‚Drahá paní máti, nevím, jak se v tomto případě míváte zachovat vy, ale já za sebe prohlašuji, že pokud si Edward to děvče vezme, přestávám ho znát.‘ To jsem řekl rovnou. – Byl jsem vskutku otřesen! – Ubohý Edward! – vždyť se zničí – vyloučí se navždy ze slušné společnosti – ale, a to jsem paní máti řekl rovnou, mne to vůbec nepřekvapuje, při jeho výchově a vzdělání se to dalo čekat. Ubohá máti byla bez sebe.“

„Znáte tu slečnu?“

„Ano; když zde byla na návštěvě, vtrhl jsem isem jednou náhodou na deset minut, a co jsem viděl, to mi stačilo. Neohrabané venkovské děvče, kterému chybí rozhled, elegance, a není ani zvlášť půvabná. Zřetelně si na ni vzpomínám. Přesně ten typ děvčete, jaké podle mého mínění může zmámit nebohého Edwarda. Nabídl jsem se

okamžitě, jakmile mi matka situaci vylíčila, že si bratra vezmu na paškál a tu svatbu mu rozmluvím, ukázalo se ale, že *tou dobou* už je na všecko pozdě, protože jsem naneštěstí nebyl hned po ruce a o ničem jsem nevěděl, a mezitím už došlo k té roztržce a potom jsem neměl už právo zasahovat, chápete. Kdybych se to byl dozvěděl o pár hodin dříve – myslím, že s největší pravděpodobností by se bylo dalo ještě něco udělat. Rozhodně bych byl na Edwarda vší mocí naléhal. ‚Člověče drahá, vzpamatuj se,‘ řekl bych mu. ‚Tady se ostudně zahazuješ a celá rodina je proti tomu jako jeden muž.‘ Nemohu se zkrátka zbavit dojmu, že by se nějaká cesta byla našla. Teď je už ovšem pozdě. Musí poznat bídu, chápete – to je jisté: nejhorší bídu.“

Dospěl právě rozvážně k tomuto závěru, když příchodem paní Fanny Dashwoodové rozhovor na dané téma skončil. Ta sice o bratrově případu nemluvila s nikým mimo nejužší rodinný kruh, Elinor ale viděla podle nejistoty ve tváři, když vstoupila, i pokusu o srdečné chování, že ji to poznamenalo. Zašla dokonce tak daleko, že vyjádřila politování nad brzkým odjezdem obou sester, neboť prý doufala, že ještě užije jejich společnosti; a tuto velkomyslnost její manžel, který ji do salónu doprovázel a s láskou visel na každém jejím slovu, očividně hodnotil jako vrcholný projev dobroty a lůbeznosti.

42. Kapitola

Ještě jedna krátká návštěva v Harley Street, kdy Elinor bratr pogrataloval, že se dostanou tak daleko směrem k domovu bez jakýchkoli vydání a že za nimi plukovník Brandon za pár dní přijede, dovršila styky mezi bratrem a sestrami v Londýně. Zaznělo přitom i mlhavé pozvání od Fanny, aby se zastavily v Norlandu, kdykoli budou mít cestu tím směrem, což sej jevílo velmi málo pravděpodobné, a srdečnější, i když pouze soukromé ujištění Johnovo, že ji bez meškání navštíví v Delafordu, a to bylo vše, co skýtalo naději, že se někdy sejdou na venkově.

Elinor s pobavením zaznamenala, jak ji kdekdo posílá do Delafordu, posledního místa na světě, kam by se o své vůli vypravila nav návštěvu nebo k delšímu pobytu: nejen že jí je co trvalý domov přisoudili bratr s paní Jenningsovou, ale i Lucy ji na rozloučenou naléhavě zvala, aby ji tam navštívila.

Jednoho dne na počátku dubna vyjely tedy poměrně časně zrána dva kočáry z Hannover Street a Berkeley Street k předem domluvenému místu setkání. S ohledem na Charlottu a její dítě byla cesta rozdělena na dva dny, a pan Palmer s plukovníkem Brandonem se k dámám měli přidružit v Clevelandu zakrátko po jejich příjezdu.

Marianna, jakkoli prožila v Londýně málo šťastných chvil a dlouho už dychtila odjet, se nyní, kdy se jí to přání uskutečnilo, loučila s domem, kde se naposledy oddávala nadějím a věřila ve Willoughbyho, velmi bolestně. A když pomyslela, že opouští město, kde Willoughby zůstává, zaneprázdněn novými záležitostmi a záměry, na nichž se ona nebude podílet, prolévala potoky slz.

Elinor odjížděla se spokojenou duší. Neměla, k čemu by v té chvíli upínala myšlenky, nezanechávala tu nikoho, s kým by se nerada loučila, těšila se na vysvobození z přátelství, jímž ji pronásledovala Lucy, blahorečila osudu, že odváží sestru, aniž se s Willoughbym po jeho sňatku setkala, a doufala, že pár poklidných

měsíců v Bartoňů blahodárně zapůsobí na Mariannu a jí samé vrátí duševní rovnováhu.

Cesta proběhla dobře. Druhého dne přejeli hranice vábivého anebo zakázaného hrabství somersetského – obě tyto vidiny se v Mariannině fantazii střídaly – a třetího dne dopoledne zastavily kočáry před sídlem Cleveland. Byla to rozlehlá, moderní budova uprostřed svažitého trávníku. Nebyl tu park, ale široké okolí bylo pěkně upraveno: jako každé sídlo podobného významu mělo pás okrasných křovin, romantickou lesní pěšinku, štěrkem vysypanou příjezdovou cestu, obtáčeující pozemky a končící u vchodu, po trávnících byly rozeseté hloučky stromů, vlastní sídlo chránila jedle, jeřáb a akácie a za hustou clonou těchto stromů, prostoupenou ještě topoly, ležely hospodářské budovy.

Marianna vcházela do domu s rozbušeným srdcem, vzrušena představou, že je pouhých osmdesát mil od Bartoňů a třicet od Combe Magny; a sotva pobyla pět minut v jeho zdech, zatímco ostatní pomáhaly Charlottě pochlubit se miminkem před hospodyní, vykradla se ven, točitou pěšinou lemovanou křovinami vyběhla na vzdálený vrchol, a z této svatyně pak bloudila pohledem daleko do kraje, až něhyplně spočinul na vzdáleném pásmu hor na obzoru, z jejichž vrcholků už by možná dohlédla na Combe Magnu.

V tomto okamžiku čirého bolu se zoufale a s úlevnou nespoutaností rozeštkala, že je v Clevelandu, a když se další oklikou vracela k domu, vědoma si vzácné výsady neomezených toulek na venkově, kde je možno volně bloudit v drahocenném osamění, umiňovala si, že téměř každou hodinu každého dne během svého pobytu u Palmerových věnuje takovémuto osamělým procházkám.

Vrátila se právě včas, aby se mohla přidat k ostatním na obhlídce bezprostředního okolí sídla, a čas do oběda jim rychle uběhl, zatímco postávali v zeleninové zahradě, obdivovali rozkvetlou popínavou zeleň na zdi a poslouchali nářky zahradníka, jak tu letos řádí sněh, bloumali ve“skleníku, kde se Charlotta od srdce rozesmála, když zjistila, že její nejmilejší rostliny zůstaly neochráněny a dlouhotrvající mráz je spálil, a když pak navštívili ještě kurník, staly se nářky děvečky, že slepice nechtějí sedět na vejcích nebo že je

ukradla liška a že najednou zašlo celé slibné hejno kuřátek, dalším zdrojem jejího veselí.

Dopoledne bylo pěkně, slunce svítilo, a tak Marianna, když si usmyslela pobývat stále venku, vůbec nepočítala s tím, že se počasí během jejich pobytu na Clevelandu může změnit. Nesmírně proto užasla, když se po obědě rozpršelo, a ona kvůli tomu nemohla z domu. Hodlala si za soumraku znovu vyjít ke svatyni na vrcholu a pak bloudit všude možně kolem dokola a pouhé ochlazení nebo sychravo by ji nebylo odradilo, ale při dlouhotrvajícím hustém dešti si ani ona nemohla vyfantazírovat, že je příjemný čas na procházku.

Dámy byly samy mezi sebou a večer pokojně ubíhal. Paní Palmerová měla chlapečka a paní Jenningsová ruční práci, povídaly si o přátelích, které zanechaly v Londýně, a uvažovaly, zdali pan Palmer s plukovníkem Brandonem dojedou dnes dál než do Readingu. Elinor tohle všechno příliš nezajímalo, ale podílela se na hovoru a Marianna, která si v každém cizím domě vždycky našla cestu do knihovny, i kdyby se jí domácí lidé pilně vyhýbali, se brzy zmocnila nějaké knihy.

Paní Palmerová nezanedbala nic, co zmůže neotřesitelná přátelská ochota a dobrá nálada, aby se tu cítily jako doma. Její upřímnost a srdečnost víc než vyvažovaly její zapomnětlivost a sklon k občasným pokleskům proti formální zdvořilosti; získávala si sympatie svou laskavostí i hezkou tvářičkou, a její pošetilost, třebaš velmi zřejmá, nevzbuzovala odpor, protože nebyla založena na samolibosti. Elinor by jí byla dokázala prominout všechno až na ten věčný smích.

Oba pánové přibyli na druhý den k velmi pozdnímu obědu, příjemně rozhojnili jejich společnost a poskytl mimořádně vítané obohacení hovorům, na které dlouhý, vytrvale deštivý den začínal už neblaze doléhat.

Elinor zatím pobývala ve společnosti pana Palmera jen málo, ale při tom málu zažila tolik změn v chování k sestře a sobě, že nevěděla, čeho se od něho může nadít v domácím prostředí. Ukázal se však jako dokonalý kavalír vůči hostům, a jen tu a tam se projevil jako grobián vůči manželce a tchyni; zjistila také, že umí být velmi příjemný společník, pokud mu v tom občas nezabrání pocit vlastní

nadřazenosti nad všemi ostatními, jistě oprávněný v případě paní Jenningsové a Charlotty. A co se ostatních jeho povahových rysů a zvyklostí týkalo, neodlišoval se podle Elinorina mínění v ničem od ostatních pánů jeho společenského postavení a věku. Potrpěl si na dobré jídlo, nedodržoval pravidelný denní řád, byl pyšný na syna, i když o něm mluvil spatra, a marnil u biliáru čas, který by měl věnovat správě panství. Zamlouval se jí ale celkem víc, než čekala, a v hloubi srdce nelitovala, že si nezískal její sympatie bezvýhradně – nelitovala, že při pohledu na jeho požitkářství, sobectví a domyšlivost může s něhou vzpomínat na Edwardovu ohleduplnost, prosté záliby a nevybojnost.

O Edwardovi nebo aspoň o jeho záležitostech jí něco pověděl plukovník Brandon, jenž nakrátko zajel do Dorsetshiru. Jako s nepředpojatou přítelkyní pana Ferrarse a svou důvěrníci zároveň s ní často rozprávěl o faře na Delafordu, popisoval její nedostatky a vysvětloval, co on ze své strany hodlá učinit k jejich odstranění. – Jak se k ní při těchto příležitostech i kdykoli jindy choval, s jak očividným potěšením se k ní po krátké desetidenní nepřítomnosti opět hlásil a jak respektoval její názory – to všechno by bylo věru opravňovalo domněnku paní Jenningsové, že ji má rád, a možná že by ho byla z něčeho takového začala podezírat i Elinor sama, kdyby nebyla dosud stejně jako od prvopočátku přesvědčena, že dává přednost Marianně. Ale za daných okolností jí to ani na mysl nepřišlo, leda když to tvrdila paní Jenningsová, a tu si přisuzovala víc bystrozraku: pozorovala totiž jeho oči, kdežto paní Jenningsová sledovala jen jeho počínání, a tak zatímco úzkostné pohledy prozrazovaly starost o Mariannu, kterou začínala bolet hlava a v krku, protože se nachladla, jelikož je nedoprovázel slovy, zůstaly paní Jenningsové utajeny, zatímco Elinor rozpoznala rozcitlivění a bezpodstatné obavy zamilovaného.

Dvě kouzelné podvečerní procházky třetího a čtvrtého dne, nikoli pouze na suchém šterku mezi křovinami, ale všude možně po okolí, a zvláště v odloučených končinách, kde byla příroda nejnespoutanější, stromy nejstarší a tráva nejdelší a nejmokřejší, způsobily – spolu s ještě horší hloupostí, když si mokré střevíce a punčochy nepřezula – že se Marianna vážně nachladla. Den dva tomu vzdorovala, ale

vzrůstající obtíže nakonec vyvolaly všeobecné obavy a vynutily si i její pozornost. Dobré rady přšely za všech stran a byly šmahem odmítány. Ledva se sice vlekla, měla horečku, celé tělo ji bolelo, kašlala a škrábalo ji v krku, ale prý se z toho ze všeho vyspí, když si půjde brzy lehnout, a Elinor ji až po velkém naléhání přemluvila, aby vyzkoušela některý jednoduchý léčebný prostředek.

43. Kapitola

Nazítří Marianna vstala jako obvykle, na všechny dotazy odpovídala, že se cítí lépe, a snažila se to dokázat i sama sobě tím, že se věnovala obvyklým činnostem. Nic tomu však nenasmělovalo: strávila den v zimnici u krbu, na klíně knihu, kterou nebyla s to číst, anebo spočívala unaveně a malátně na pohovce, a když si nakonec vpoledne odešla lehnout, protože jí bylo čím dál tím hůř, plukovník Brandon jen žasl, jak klidná zůstává její sestra. Ta sice Mariannu přes její odpor celý den ošetřovala a večer jí vnutila vhodné léky, ale stejně jako ona věřila v blahodárný účinek nočního odpočinku a ničeho vážnějšího se neobávala.

Bezpečná, horečnatá noc ale všechny takové naděje zahnila, a když se Marianna ráno pokusila vstát a musela si sama přiznat, že se nedokáže ani posadit, a ochotně zůstala ležet, Elinor se moc ráda podřídila naléhání paní Jenningsové, aby poslali pro Palmerových apatykáře.

Ten přišel, pacientku prohlédl, a třebaže povzbudil starší slečnu Dashwoodovou dobrozdáním, že se z toho za pár dní slečna sestra vystuňe, označil její chorobu za hnisavou, a když mu ze rtů splynulo i slůvko „nakažlivá“, vyděsila se paní Palmerová okamžitě kvůli nemluvnátku. Paní Jenningsová, která od prvopočátku považovala Mariannino onemocnění za nebezpečnější než Elinor, vzala páně Harrisova slova velmi vážně, ztotožnila se s Charlottinými obavami i opatrností a naléhala, aby se sebrala a s chlapečkem okamžitě odjela, a pan Palmer, třebaže považoval celý poplach za přehnaný, byl nakonec nucen naléhání vystrašené manželky ustoupit.

Dohodli se tedy, že Charlotta odjede, a do hodiny po návštěvě pana Harrise se vypravila s chlapečkem a jeho chůvou k jistým blízkým příbuzným pana Palmera, kteří sídlili pár mil od lázeňského města Bath. Manžel na její naléhání slíbil, že se tam k ní za dva tři

dny přidruží. Stejně naléhavě zvala s sebou i matku, ale dobrotivá paní Jenningsová prohlásila, že se z Clevelandu nehne, dokud se Marianna nevystůně, a že se vlastní péčí pokusí nahradit jí matku, které ji odvezla. Elinor ji za tohle upřímně milovala a paní Jenningsová se také osvědčila jako ochotná a neúnavná pomocnice, svědomitě se podílela na vyčerpávajícím bdění u lože nemocné, a protože měla s ošetřováním víc zkušeností, byla jí velmi platná.

Nebohá Marianna, malátná a slabá vinou choroby, se cítila celkově špatně, a proto sotva mohla déle doufat, že se z toho vospí, a při pomyšlení, co se zítra mělo stát, nebýt nešťastného nachlazení, nesla všechno ještě mnohem hůř, protože toho dne by byly v doprovodu lokaje paní Jenningsové vyjely na cestu k domovu a na druhý den dopoledne by byly maminku překvapily. Pokud se Marianna vzchopila a něco řekla, byly to jen nářky nad tím nevyhnutelným zdržením. Elinor se jí snažila povzbudit a ujišťovala ji, jak tomu *tehdy* i sama věřila, že to bude zdržení jen krátké.

Nadešel další den a pacientčin stav zůstával téměř nezměněn: rozhodně jí nebylo lépe, a třebaže nedošlo k žádoucímu obratu, nezdálo se, že by se nemoc zhoršovala. Jejich počet se nyní ztenčil, protože pan Palmer, který by byl nejraději vůbec neodjel jednak z prostého lidského soucítu a dobroty, a za druhé proto, aby se nezdálo, že sdílí manželčiny obavy, nakonec ustoupil naléhání plukovníka Brandona, aby dostál slibu a jel za ní, a zatímco se chystal na cestu, plukovník Brandon se nerad sám zmínil o vlastním odjezdu. V tom mu ale vítaně zabránila laskavá paní Jenningsová: poslat plukovníka pryč, když jeho láska prožívá takové starosti o sestru, to by bylo podle jejího názoru znamenalo zbavit oba největší opory v neštěstí. Prohlásila tedy rovnou, že se bez něho v Clevelandu neobejde, protože kdo by s ní hrál večer picquet, zatímco slečna Elinor bude v ložnici u sestry a podobně, a naléhala tak mocně, aby zůstal, že on, jenž si nic jiného nepřál, se nedokázal ani ze zdvořilosti bránit, a když ještě paní Jenningsovou podpořil pan Palmer, jemuž se zřejmě ulevilo, že by tu zanechal muže tak schopného pomoci a poradit slečně Dashwoodové v jakékoli kritické situaci, rád se podvolil.

Marianně samosebou o všech těchto změnách nic neřekli. Nevěděla, že její vinou muselo panstvo do týdne po příjezdu svůj domov znovu opustit. Nedivila se, že k ní nezajde paní Palmerová – bylo jí to jedno, ani se po ní nezeptala.

Pan Palmer tedy odjel, další dva dny uběhly a Mariannin stav se až na drobné výkyvy neměnil. Pan Harris, jenž ji denně navštěvoval, stále ještě odvážně sliboval brzké uzdravení a Elinor chovala stejnou pevnou naději, ostatní však neviděli situaci zdaleka tak růžově. Paní Jenningsová usoudila hned zpočátku, že Marianna se z téhle nemoci nevzpamatuje, a plukovník Brandon, který tu byl především od toho, aby paní Jenningsová měla komu prorokovat, nebyl v takovém duševním rozpoložení, aby se od ní nedal ovlivnit. Snažil se rozumovými argumenty zahnat strach, který se ve světle apatykářova mínění jevil zbytečný, trávil ale každý den mnoho hodin o samotě, kdy se smutné myšlenky jen rojily, a tu nedokázal zahnat hrůzu, že Mariannu už nespátí.

Ráno třetího dne však on i paní Jenningsová chmurné obavy téměř zavrhli: když pan Harris přišel, prohlásil, že pacientce je mnohem lépe. Má prý silnější puls a všechny úkazy jsou příznivější než při předchozí návštěvě. Rozradovaná Elinor to přijala jako potvrzení všech nadějí, a jak ráda teď byla, že se v dopisech matce řídila spíše vlastním úsudkem než názory ostatních a Mariannino nachlazení brala na lehkou váhu – vždyť téměř i stanovila, kdy budou moci z Clevelandu odcestovat.

Ten den ale neskončil tak dobře, jak začal. Kvečeru se Marianně znovu přitížilo, bylo jí, jako by měla v údech olovo, neklidně se přehazovala, cítila se celkově špatně. Sestra však zachovala rozvahu a přičítala tu změnu únavě z toho, že pacientka vstala, aby jí mohly přestlat postel, a když jí dala předepsané posilující léky, viděla, že zaplaťpámbu upadá do spánku, který na ni jistě blahodárně zapůsobí. Nespala sice tak klidně, jak by si byla Elinor přála, zato ale dost dlouho. Elinor chtěla vědět, jak se bude cítit, až se probudí, a proto se rozhodla u ní bdít. Paní Jenningsová, která o nepříznivém obratu nic nevěděla, si šla nezvykle brzo lehnout, její komorná, která se na ošetřování často podílela, usnula v pokojíku hospodyně a Elinor zůstala s Mariannou sama.

Marianna spala spánkem čím dál tím neklidnějším. Sestra, která sledovala s napjatou pozorností, jak se přehazuje, a poslouchala stále její bolestné sténání, by ji byla nejraději z té těžké dřímoty probudila, když tu Mariannu vytrhl nějaký náhodný lomoz v domě, prudce se posadila a horečnatě, divoce zvolala:

„Přijela už maminka?“

„Ještě ne,“ odpověděla jí Elinor a hrůza na ni padla. Opatrně ji znovu uložila. „Ale bude tady doufám co nevidět. Z Bartoňů je to dlouhá cesta, to víš.“

„Jenom ať nejede přes Londýn,“ naléhala stejně rozrušeně Marianna. „Nedočkala bych se jí, kdyby jela přes Londýn.“

Vyděšená Elinor pochopila, že blouzní, a zatímco ji chlácholila, rychle jí stiskla zápěstí. Sotva hmatatelný tep zběsile pulsoval. A když Marianna stále nesouvisle blábolila o matce, propadla Elinor takovému děsu, že se rozhodla okamžitě poslat pro pana Harrise a vypravit někoho pro matku. Hned nato si řekla, že se poradí s plukovníkem Brandonem, jak nejlépe to zařídit, zazvonila tedy na služebnou, aby ji u sestry vystřídala, a běžela do salónu, kde vyesedával, jak dobře věděla, do mnohem pozdějších nočních hodin.

Nebylo času na zdvořilostní okolkování. Vyjevila mu rovnou své obavy i nesnáze. Neměl dost odvahy ani víry, aby jí obavy rozmlouval – zato ale nesnáze rázem vyřešil, protože pohotově, jak bylo v té chvíli třeba, a ochotně, jako by na to byl v duchu dávno připraven, se sám nabídl za posla, který pojede pro paní Dashwoodovou. Elinor nevznesla námitky, které by nebylo možno lehce vyvrátit. Poděkovala mu stručně, ale procítěně, a zatímco šel rychle vyslat sluhu pro pana Harrise a poštovní koně, napsala matce pár řádek.

Vděčně si přitom uvědomovala, co to znamená mít v neštěstí takového přítele, jako je plukovník Brandon – co to znamená, když bude matku doprovázet on, na jehož úsudek se může spolehnout, když jí bude oporou a svou přátelskou ohleduplností ji posílí – a pokud zděšení z takové zprávy lze nějak zmírnit, pak to on svou přítomností, chováním a pomocí dokáže.

Plukovník zatím, ať už mu na duši bylo jakkoli, jednal cílevědomě a s rozvahou, zařídil vše potřebné co nejrychleji a určil

přesně, kdy může očekávat jeho návrat. Nic ho ani na okamžik zbytečně nezdrželo. Koně předjeli ještě dříve, než čekali, plukovník Brandon jí pouze stiskl ruku, vážně se na ni zahleděl, pronesl pár slov hlasem příliš tichým, aby jim rozuměla, a odpěchal do kočáru. Blížila se půlnoc a Elinor se vrátila k sestře, aby u jejího lože bděla a čekala na apatykáře. Byla to noc snad stejně trýznivá pro obě dvě. Marianna prožívala hodinu za hodinou v bezesném utrpení a blouznění, Elinor drásaly nejhorší obavy. Jakmile jim jednou podlehla, jako by jí i s úroky trestaly za dřívější pevnou víru, a komorná, která bděla s ní – Elinor nedovolila, aby zburcovali paní Jenningsovou – ji nepřestávala mučit řečmi, že tohle milostpaní čekala už od začátku.

Marianna se v myšlenkách často nesouvisle upínala k matce, a kdykoli ji volala, rozdirala tím nebohé Elinor srdce, protože ta si vyčítala, proč tak dlouho nemoc podceňovala, zoufale prahla po nějakém léku, který by rázem zaučinkoval, a neodbytně se jí vtíralo vědomí, že zakrátko už možná budou všechny léky nadarmo, jelikož včas nepřivolala pomoc, děsila se, že matka přijede příliš pozdě, aby své milované dítě ještě zastihla, než je opustí smysly.

Právě se chystala vzkázat pro pana Harrise podruhé, anebo kdyby nebyl k zastížení, tedy pro někoho jiného, kdo by pomohl, když milý apatykář – ale to bylo už po páté – konečně přišel. Jeho dobrozdání však trochu vyvážilo jeho zpoždění. Uznal sice, že u pacientky došlo velmi nečekaně k nepříznivému obratu, nepřipouštěl však, že by jí hrozilo vážné nebezpečí, ujišťoval, že se jí po nové léčbě brzy uleví, a jeho jistota se v menší míře přenesla i na Elinor. Slíbil, že se za tři čtyři hodiny přijde znovu podívat, a opustil pacientku i její usouzenou ošetřovatelku klidnější než předtím.

S velkými starostmi a četnými výčitkami, proč ji nepřivolaly na pomoc, vyslechla ráno paní Jenningsová, co se v noci dělo. Utvrdila se ve svých dřívějších obavách a o výsledku nepochybovala; snažila se Elinor utěšit, byla však přesvědčena, že Mariannin život je ohrožen, a proto jí nedokázala dát naději. Upřímně se pro to trápila. Když kvapně spěje smrti vstříc stvoření tak mladé a krásné jako Marianna, zdrtí to i osobu přímo nezúčastněnou. Marianna ale byla paní Jenningsové blízká. Tři měsíce jí dělala společnost, byla dosud

její svěřenka, všichni věděli, že se jí stala velká křivda a že je kvůli tomu už dlouho nešťastná. Paní Jenningsová navíc měla před očima její zoufalou sestru, kterou si zvláště oblíbila, a co se jejich matky týkalo – když si představila, že Marianna pro ni nejspíš znamená totéž co pro ni samu Charlotta, soucítila s její bolestí z celé duše.

Pan Harris se dostavil na další návštěvu přesně – zklamaně však zjistil, že ta předchozí nepřinesla žádoucí účinek. Léčba selhala – horečka neopadla. Marianna sice ležela klidněji, ne však proto, že by se jí ulevilo, ale že podlehla těžké apatii. Elinor, která v mžiku vycítila jeho obavy a ještě si je zvětčila, navrhla, aby povolali dalšího lékaře. Apatykář to však považoval za zbytečné: prý vyzkouší ještě něco jiného, nějaký nový lék, o jehož úspěchu byl téměř stejně pevně přesvědčen jako u toho předchozího, a odcházel pak s povzbudivým ujišťováním, které dolehlo Elinor sice k uším, nikoli však k srdci. Zachovávala klid, leda když pomyslela na matku, nedokázala ale už doufat a v tomto stavu setrvala až do poledne: nehnula se přitom od sestřina lůžka, hlavou se jí honil jeden žaluplný výjev a jeden truchlící pozůstalý za druhým, a nejvíc ji drtily řeči paní Jenningsové, která neváhala přisuzovat těžký a nebezpečný průběh choroby tomu, že Marianna trpěla už dlouhé týdny vážnou újmou na zdraví, způsobenou zklamáním v lásce. Elinor cítila, že je to soud oprávněný, a vnášelo to do jejích úvah čerstvé důvody k zoufalství.

Někdy k polednímu však začala mít dojem – ale z opatrnosti, z hrůzy před planými nadějemi se o tom zprvu nezmínila ani své mateřské přítelkyni – že sestřin puls bije trochu pravidelněji; pozorovala ji a nahmatávala ho v častých intervalech znovu, až nakonec v rozrušení, kdy se jí hůře dařilo zachovat navenek klid než při všem předchozím zoufalství, se odvážila s tím svěřit paní Jenningsové. Ta, když se sama přesvědčila, že pacientčin stav se dočasně zlepšil, však dívku nabádala, aby příliš nespolehala, že jde o zlepšení trvalé, a Elinor, když si všechny její argumenty pečlivě přebrala, sama usoudila, že se nesmí poddávat nadějším. Bylo ale pozdě. Naděje už ji vzala ztečí, Elinor cítila, jak se jí v srdci třepotá, když se skláněla nad sestrou, aby vyzozorovala – sama nevěděla, co. Uplynula půlhodina, a vítané příznaky chválabohu trvaly. Dokonce

je podpořily další. Jak Marianna dýchala, jakou měla plet' i rty – na všem viděla Elinor známky zlepšení, a nadto na ni Marianna upřela rozumný, i když ještě malátný pohled. Úzkost a naděje jí nyní zmítaly rovnou měrou a nedopřály jí chvílky klidu, dokud ve čtyři hodiny nepřišel pan Harris: když ten ji ujistil, že se sestra zotavuje rychleji, než sám čekal, zaplavila ji tak mocná útěšlivá důvěra, že se z radosti rozplakala.

Marianně bylo všestranně lépe a apatykář tvrdil, že je zcela mimo nebezpečí. Paní Jenningsová, již dost možná stačilo, že její předtuchy se nedávnou krizí aspoň zčásti potvrdily, nyní už neváhala uvěřit v jeho dobrozdání a s nelíčenou radostí a brzy i bezstarostnou dobrou náladou připustila, že se z toho nejspíš docela uzdraví.

Elinor její bujarou dobrou náladu nesdílela. Prožívala radost jiného druhu, která neměla nic společného s veselím. Když si představila, že se Marianna vrátí zdravá do života, mezi své blízké a k milující matce, překypovalo jí srdce úchvatnou blažeností a vřelým vděkem, neprojevovalo se tO' však žádnými vnějšími důkazy radosti, žádnými slovy ani úsměvy. Duši jí zaplavilo štěstí, tiché a mocné.

Seděla u sestry s malými přestávkami až do večera, chlácholila její obavy, odpovídala na všechny malátné otázky, dělala pro ni, co jen mohla, a bděle sledovala každý její pohled i nadechnutí. Občas před ní v duchu sice vyvstala možnost recidivy, aby nezapomněla, co je hrůza – ale když při všem pátravém pozorování viděla, že příznivý vývoj přetrvává, a když Marianna v šest hodin upadla do tichého, klidného a očividně bezbolestného spánku, zahнала všechny obavy.

Blížila se doba, kdy mohli očekávat příjezd plukovníka Brandona/V deset hodin, doufala Elinor, anebo nanejvýš o trochu později se maminka zbaví děsivého napětí, které nyní cestou prožívá. A plukovník! – ten si přece zaslouží stejné politování! – Ach, jak se vleče ten čas, kdy oni ještě nic nevědí!

V sedm hodin opustila sladce spící Mariannu a šla si do salónu vypít s paní Jenningsovou čaj. Ráno nesnídala, jak byla zdrcená, a při obědě, rozrušená z opačného důvodu, také neměla na jídlo mnoho pomýšlení, a proto jí občerstvení nyní, kdy k němu přistupovala v tak spokojené náladě, přišlo dvojnásob vhod. Paní Jenningsová naléhala,

aby si šla po jídle odpočinout, že u Marianny počká sama, než paní Dashwoodová přijede, Elinor se však vůbec necítila unavená, nebyla by v té chvíli dokázala usnout a nechtěla se od sestry vzdálit ani na okamžik. Paní Jenningsová ji proto doprovodila nahoru do ložnice nemocné, přesvědčila se, že je všechno v pořádku, načež tam Elinor zanechala jejím pečovatelským povinnostem i jejím myšlenkám a odebrala se do svého pokoje, že napíše nějaké dopisy a pak si půjde lehnout.

Venku byla chladná, nevlídná noc. Vichr skučel kolem domu, déšť bil do oken, ale Elinor, duši plnou blaženosti, toho nedbala. Marianna všechno zaspí a na poutníky v kočáře čeká bohatá odměna za všechny nepříjemnosti, jimž teď čelí.

Hodiny odbily osmou. Kdyby to bývalo o dva údery víc, byla by Elinor hned uvěřila, že slyší přijíždět kočár, ale i tak byl ten dojem natolik věrohodný, že přes veškerou nepravděpodobnost běžela do vedlejší šatny a otevřela okenice, aby se přesvědčila. A tu hned viděla, že ji sluch neklamal. Ze tmy se vynořily kočárové lucerny. V jejich nezřetelném světle jako by zahlédla čtyřspřeží – to dokazuje, jak se nebohá maminka vyděsila, a také vysvětluje, že jsou tu tak brzy.

Elinor ještě nikdy nepřišlo tak zatěžko zachovat klid. Když si pomyslela, co maminka v zastavujícím kočáru prožívá – tu nejistotu – tu hrůzu a snad i zoufalství – a jakou zprávu pro ni má! – Bylo vyloučeno jednat s klidem. Nezbyvalo proto, než jednat rychle, a jen co přivolala k sestře komornou paní Jenningsové, spěchala dolů.

Ruch ve vstupní síni napovídal, že už jsou v domě. Běžela k salónu – rozrazila dveře – a uvnitř spatřila pouze Willoughbyho.

44. kapitola

Elinor s hrůzou v očích couvla a instinktivně se chtěla otočit a prehnout – však už také položila ruku na kliku – strnula ale, když k ní rychle přikročil a řekl jí spíše jako rozkaz než jako prosbu:

„Slečno Dashwoodová, naléhavě vás prosím, věnujte mi půlhodinku – deset minut.“

„Ne, pane,“ odmítla rázně. „Jistě jste nepřijel za mnou. Lokaj vám patrně zapomněl sdělit, že pan Palmer není doma.“

„I kdyby mi řekl, že pana Palmera s celou rodinou vzal čert, nebylo by mne to odradilo,“ zvolal procítěně. „Přijel jsem za vámi a jen a jen za vámi.“

„Za mnou?“ užasla. „No prosím – řekněte tedy, co si přejete, ale stručně – a pokud to dokážete – trochu klidněji.“

„Posaďte se a já vás v obojím poslechnu.“

Zaváhala – nevěděla, co dělat. Hlavou jí bleskla myšlenka, že mezitím možná přijede plukovník Brandon a najde ho tu. Slíbila ale, že ho vyslechne, a krom toho ji i zvědavost ponoukala, aby slibu čestně dostála. Po krátkém rozmýšlení tedy usoudila, že nejmoudřejší bude odbýt to co nejrychleji, a toho že nejspíš docílí, když mu vyhoví. Přešla tedy ke stolu a usedla, on si sedl proti ní a půl minuty na sebe mlčky hleděli.

„Prosím pospěšte si, pane,“ vybídla ho Elinor netrpělivě, „nemám času nazbyt.“

V hlubokém zamyšlení jako by její slova ani nevnímal.

„Vaše sestra prý je mimo nebezpečí,“ řekl jí stroze. „Tvrdil to lokaj. Chválabohu! – Ale je to pravda? – Je to skutečně pravda?“

Elinor nebyla s to promluvit. Opakoval svůj dotaz ještě naléhavěji:

„Proboha vás prosím, povězte mi to: je mimo nebezpečí, anebo není?“

„Doufám, že je.“

Vyskočil a začal přecházet po pokoji.

„Kdybych to byl věděl před půlhodinou – ale když už jsem tady – pronesl v strojeně hravém konverzačním tónu a znovu usedl – „co na tom sejde? Projednou si ještě – dost možná naposledy – spolu vesele popovídáme. – Mám právě náladu se bavit. – Povězte mi upřímně, slečno Dashwoodová –“ a na tváři se mu rozlil ruměnc – „považujete mne spíš za darebáka anebo za hlupáka?“

Elinor na něho hleděla v němém úžasu. Napadlo ji, že je snad opilý – jinak si jeho podivnou návštěvu a podivné chování neuměla vysvětlit – a pod tím dojmem rázně vstala a řekla: • áitfgjpbte,: v

„Radím vám, abyste se vrátil do Combe. – Nemohu se vám už déle věnovat. Ať už si přejete sdělit mi cokoli, lépe si to vybavíte a vysvětlíte zítra.“

„Chápu,“ odpověděl s výmluvným úsměvem hlasem dokonale klidným, „ano, nejsem pánem svých smyslů. – V půllitru ležáku k studené hovězí pečení v Marlborough jsem stačil rozum utopit.“

„V Marlborough!“ zvolala Elinor, která tomu všemu už vůbec nerozuměla.

„Ano – vyjel jsem z Londýna dnes ráno v osm a sestoupil jsem z kočáru jen jedenkrát na deset minut v Marlborough, abych se trochu najedl.“

Vyrovnaný způsob, jakým to pronesl, a bystrý pohled přesvědčily Elinor, že ať už ho do Clevelandu přivádí jakákoli neomluvitelná pošetilost, nejedná z opilství, a když tohle uvážila, řekla mu:

„Pane Willoughby, měl byste snad vycítit – já to tak rozhodně cítím – že po tom, co se stalo – když sem takhle vtrhnete a vnutíte se mi, měl byste k tomu mít velmi pádný důvod. – Jaký je to důvod, a co si vlastně přejete?“

„Přeji si,“ řekl s vážným důrazem, „abych – pokud se mi to podaří – trochu zmírnil vaše opovržení vůči mně. Přál bych si poskytnout vám jisté vysvětlení, jistou omluvu za to, co bylo; otevřít vám srdce a přesvědčit vás, že jsem se sice odjakživa choval jako hlupák, ale ne vždycky jako lump, a vašim prostřednictvím získat něco jako odpuštění od Ma – od vaší slečny sestry.“

„Skutečně jste přijel jen proto?“

„Přisahám!“ zněla odpověď a pronesl ji tak plamenně, že jí tím hned připomněl někdejšího Willoughbyho, a proti své vůli měla dojem, že to myslí upřímně.

„Nejde-li o nic jiného, můžete se upokojit – protože Marianna vám – už dávno – odpustila.“

„Opravdu?“ zvolal se stejným zanícením. „Potom mi ale odpustila dřív, než měla. Ale odpustí mi znovu, a z rozumnějších důvodů. – Vyslechnete mne tedy?“

Elinor sklonila hlavu a přitakala.

„Nevím,“ řekl po krátkém zamyšlení, zatímco ona netrpělivě vyčkávala, „jak jste si vy sama vysvětlila mé chování, jaké ďábelské úklady proti své sestře jste v tom snad viděla. – Dost možná o mně už nikdy nebudete smýšlet lépe – za pokus to ale stojí, a proto vám chci všechno povědět. Když jsem se seznámil s vaší paní matkou a sestrami, neměl jsem zpočátku nic jiného v úmyslu ani žádné jiné záměry, než strávit díky tomu čas věnovaný povinné návštěvě v Devonshiru příjemněji než kdy předtím. Vaše krásná sestra a její zajímavé názory mne samozřejmě zaujaly, a navíc se ke mně od prvopočátku chovala tak – Žasnu, když si vzpomenu, jaká ke mně byla, že jsem to přijímal tak necitelně! Doznávám, že jsem se tím zprvu jen cítil polichocen ve své marnivosti. Nedbal jsem na její city, záleželo mi jen na vlastním rozptýlení, oddával jsem se hře, kterou jsem odjakživa rád hrával, a snažil jsem se všemožně Marianně poplést hlavu, aniž jsem měl v úmyslu její lásku opětovat.“

V tom okamžiku se k němu Elinor rozhněvaně obrátila a opovržlivě mu skočila do řeči:

„Pochybuji, že by mělo smysl, abyste mi to dále líčil. Co může následovat po takovémhle úvodu? – Nenuťte mne poslouchat další podrobnosti té trapné záležitosti.“

„Trvám na tom, abyste mne vyslechla do konce,“ odpověděl jí. „Nebyl jsem nikdy bohatý, a přitom jsem stále žil nad poměry a zásadně se pohyboval ve společnosti zámožnějších lidí. Co jsem dosáhl plnoletosti, mé dluhy rok od roku vzrůstaly. Měl jsem sice vyhlídku, že se jich zprostím po smrti paní Smithové, své staré sestřenky, bylo to ale dědictví dost nejisté a možná v budoucnosti velmi vzdálené, a proto jsem měl už delší dobu v úmyslu upravit si

poměry výhodnou „ženitbou. Na vážnou známost s vaší sestrou tedy nebylo ani pomyšlení – s odsouzeníhodnou, sobeckou krutostí, pro kterou žádný rozhořčený pohled, ani ten váš ne, slečno Dashwoodová, není dost přísný, jsem sledoval jediný cíl: dobýt si její lásky, ale sám se nevázat. – Jedno musím ale uvést na svou obhajobu, i přes to odporné sobectví: nechápal jsem dosah škody, kterou jsem se chystal způsobit, protože jsem *tenkrát* ještě netušil, co je to láska. – Ale poznal jsem to kdy? Oprávněně o tom můžete pochybovat, protože kdybych byl upřímně miloval, byl bych obětoval svůj cit marnivosti a lakotné chamtivosti? – A já to udělal. Abych se vyhnul pomyslné nouzi, kterou by její láska a její přítomnost zbavila vši hrůzy, jsem se domohl bohatství a obětoval kvůli tomu všechno, co by mi bylo přineslo štěstí.“

„Tedy jste ji přece jen miloval?“ zeptala se Elinor rozechvěle.

„Kdo by zůstal chladný k její kráse, k její něze? Žádný muž na světě! – Ano, postupně, ani nevím jak, jsem ji začal mít rád a nejtřastnější chvíle mého života byly ty, které jsem strávil s ní, přesvědčen, že mé úmysly jsou čestné a mé city chvályhodné. Ale i *tenkrát*, kdy jsem se pevně rozhodl ucházet se o ni, jsem nepatřičně odkládal den ze dne ten okamžik, kdy ji požádám o ruku, protože jsem se kvůli neurovnaným poměrům nechtěl vázat. Nebudu vám to rozumově zdůvodňovat – a ani vám teď neposkytnu možnost vyčítat mi neslýchané anebo ještě hůř označené počínání, že jsem váhal se zaslíbit, když už jsem dal v zástavu čest. Další události ukázaly, jak jsem se vši mazaností prohloupil, když jsem si s takovou obezřetností chránil zadní vrátka, kudy vyklouznout do opovržení a mizérie nadosmrtní. Nakonec jsem se však přece odhodlal a rozhodl jsem se, že při první vhodné příležitosti dovrším všechny dvornosti vyznáním lásky, kterou jsem jí tak nepokrytě dával najevo. Avšak v mezidobí – v mezidobí pár hodin, než se mi naskytlá příležitost promluvit si s ní mezi čtyřma očima – došlo k události, neblahé události, která pohrbila mé odhodlání a s ní i mé štěstí. Vyšlo najevo cosi –“ zaváhal a zrudl. „Paní Smithová se nějak dozvěděla – tuším, že prostřednictvím jisté vzdálené příbuzné, která mně chtěla zbavit její přízně – o jisté záležitosti – jisté pletce – ale to vám nemusím líčit,“ dodal a zahleděl se na ni tázavě s tvářemi rozpálenými. „Vzhledem k

vašemu důvěrnému přátelství – patrně už celou tu historii dávno znáte.“

„Znám,“ doznala Elinor, rovněž se zapýřila a v srdci se proti němu znovu zatvrdila, „jsem o tom dopodrobna zpravena. A jak se chcete obhájit za svůj díl viny v tomhle otřesném případě, to si věru neumím představit.“

„Uvědomte si, od koho jste to slyšela!“ zvolal Willoughby. „Myslíte, že to bylo vylíčeno nestranně? Uznávám, že jsem měl respektovat její postavení a její osobu. Nechci se ospravedlňovat. Zároveň vás ale nemohu nechat v domnění, že nemám co uvést na svou obhajobu – že ona trpěla, a proto je nevinná, a když já jsem prostopášník, musí být ona svěťice. Kdyby nevzplála tak prudkou vášní, kdyby byla měla trochu rozumu – nechci se ale vymlouvat. Měla mě ráda, a proto zasluhovala víc ohledů z mé strany, a já si často s těžkým svědomím připamatuji city, které mne na jistou – velmi krátkou – dobu zaujaly. Přál bych si – z celého srdce bych si to přál – aby bylo mezi námi k ničemu nedošlo. Ale ublížil jsem nejen jí – ublížil jsem i té, jejíž láska ke mně – mám právo o tom mluvit? – byla stejně vřelá a která jí byla duševně – ach! jak nekonečně nadřazena!“

„Že jste k tomu ubohému děvčeti nic necítil – nemohu to neřici, i když se mi přičí o celé té záležitosti mluvit – to ještě neomlouvá vaši krutou lhostejnost. Nemyslete si, že její slabost, její vrozené duševní nedostatky omlouvají zcela nespornou prostopášnost a bezcitnost z vaší strany. Musel jste přece vědět, že zatímco se dobře bavíte v Devonshiru, navazujete tam další známosti, vždy v dobrém rozmaru, ona upadla do krajní nouze – to jste přece musel vědět.“

„Přisahám, že jsem to nevěděl,“ bránil se procítěně. „Neuvědomil jsem si, že jsem jí nevysvětlil, kde budu, a kdyby o tom byla trochu zauvažovala, byla by mne lehce našla.“

„A co vám tedy řekla paní Smithová?“

„Vyčetla mi tohle provinění, a umíte si představit, jak mne tím zaskočila. Její život plynul vždy bez poskvrnny, zastává tak přísné názory a vůbec neví, jak to ve světě chodí – a tím to pro mne bylo horší. Nemohl jsem její obvinění popřít – a nadarmo jsem se snažil, aby to posuzovala trochu mírněji. Měla už předtím své pochybnosti,

zdali si vedu mravně, a nebylo jí vhod, že jsem se jí během své návštěvy dost nevěnoval. Zkrátka a dobře, skončilo to naprostou roztržkou. Podle ní jsem všechno mohl odčinit jen jediným způsobem. V nejvyšším mravním pobouření mi ta dobrá duše nabídla, že na minulost zapomene, jestliže se ožením s Elizou. To bylo vyloučeno, a proto mi formálně odepřela svou přízeň i další pohostinství. Celou noc po téhle scéně – měl jsem odjet na druhý den – jsem zvažoval, jak se zachovat. Byl to těžký boj – ale brzy bylo dobojováno. Láska k Marianně a pevná jistota, že ji opětuje, nestačily vyvážit mou hrůzu z chudoby a převládnout nad falešnými představami, že jinak než v hojnosti se žít nedá, k nimž jsem přirozeně tíhl a mí bohatí přátelé mně v tom utvrzovali. Byl jsem si dost jist, že by mne moje nynější choť vyslyšela, kdybych se o ni ucházel, a vmluvil jsem se do rozhodnutí, že mi z rozumového hlediska nic jiného nezbyvá. Před odjezdem z Devonshiru mne však ještě čekalo těžké loučení – byl jsem k vám právě ten den pozván na oběd, a musel jsem se tedy nějak omluvit. Dlouho jsem váhal, zdali se mám omluvit dopisem anebo to vyřídit ústně. Hrozil jsem se setkání s Mariannou, ba dokonce jsem pochyboval, zda od svého záměru necouvnu, když ji znovu spatřím. V tom směru jsem ale podcenil vlastní duševní sílu, jak se dodatečně ukázalo, protože jsem k vám přišel, mluvil jsem s ní, viděl jsem, jak se kvůli tomu trápí, v tom trápení jsem ji opustil – opustil jsem ji s tím, že už ji nevidím.“

„Proč jste k nám vůbec chodil, pane Willoughby?“ zeptala se Elinor vyčítavě. „Lístek by byl postačil. – Proč jste považoval za nutné omluvit se osobně?“

„Bylo to nezbytné v zájmu vlastního sebevědomí. Nemohl jsem podezřele zmizet, protože byste pak vy a další lidé nejspíš vytušili, co se skutečně odehrálo mezi mnou a paní Smithovou – a kvůli tomu jsem se rozhodl, že se cestou do Honitonu zastavím u vás v domečku. Při pohledu na drahou Mariannu mi srdce krvácelo, a k tomu jsem ji ještě zastal doma samotnou. Vy ostatní jste byly někde pryč. A přitom jsem se s ní večer předtím loučil tak nezvratně a pevně rozhodnut, že se zachovám, jak se patří. Za pár hodin by bývala moje navždycky! Vzpomínám si, jak jsem se vracel od vás do Allenhamu s hlavou v oblacích, šťastný a spokojený sám se sebou,

celý svět bych byl zobjímal! – A při našem posledním rozhovoru jsem před ní stál s takovým vědomím viny, že jsem téměř nebyl schopen nic předstírat. Nikdy nezapomenu na její žal, její zklamání a hlubokou lítost, když jsem jí sdělil, že musím ihned odjet z Devonshiru – a ona na mne spoléhala s tak pevnou důvěrou! Pane na nebesích! Co jsem to byl za ničemu necitelného!“

Oba chvíli mlčeli. Elinor promluvila první. „Řekl jste jí, že se brzy vrátíte?“

„Nevím už, co všechno jsem jí napovídal,“ odpověděl netrpělivě. „Jistě méně, než by se slušelo vzhledem k minulosti, a patrně mnohem více, než ospravedlňovala budoucnost. Neumím si to vybavit. – Nedokážu to. – Pak přišla vaše laskavá paní matka a začala mne mučit ještě víc svou vlídností a důvěrou. Chválabohu, že jsem to aspoň prožíval jako muka. Bylo mi hrozně. Nemáte potuchy, slečno, s jakým zadostiučiněním vzpomínám na své utrpení. Tolik si vyčítám hloupou, proradnou pošetilost vlastního srdce, že všechno trápení, které mi to vyneslo, je teď mou jedinou omluvou a útěchou. A tak jsem odjel, opustil, co jsem miloval, a uchýlil se k těm, jimž jsem byl v nejlepším případě pouze lhostejný. Cesta do města – jel jsem vlastním spřežením – byla tak únavná – neměl jsem si s kým promluvit – a ty veselé myšlenky – a lákavé vyhlídky – a když mi před očima vytanul bartonský domeček a jeho pohoda! – Ach, to byla krásná cesta!“

Odměl se.

Elinor byla jeho vylíčením sice dojata, zároveň v ní ale vzrůstala netrpělivost, kdy už se rozloučí. „A to je všechno, pane Willoughby?“ zeptala se.

„Ne, ne – zapomínáte, co se odehrálo v Londýně – ten hrozný dopis! Ukázala vám ho?“

„Ano, jsem obeznámena s vaší korespondencí.“

„Když mi byl doručen její první list (což se stalo ihned, protože jsem byl stále v Londýně), pocítil jsem nad ním, co vám ani vypovědět neumím – zjednodušeně řečeno – příliš zjednodušeně, aby to citově zapůsobilo – bylo to utrpení, kruté utrpení. – Každá řádka, každé slovo – abych si vypomohl zprofanovanou metaforou, kterou by mi drahá pisatelka jistě zakázala – mne bodaly do srdce jako

dýka. Vědět, že Marianna je v Londýně, to bylo – podobně vyjádřeno – jako blesk z čistého nebe. Blesk a dýka! – Jak by mi to vyčítala! – její záliby, její názory – znám je lépe než své vlastní – a rozhodně jsou mi dražší.“

Elinořiny pocity prošly v průběhu tohoto neobvyklého rozhovoru mnoha proměnami, a nyní opět převládlo dojetí – přitom ale považovala za svou povinnost ohradit se proti takovým větám svého společníka jako ty poslední.

„Tohle není správné, pane Willoughby. – Nezapomínejte, že jste ženat. Soustřeďte se pouze na to, co mi pro klid svědomí potřebujete sdělit.“

„Z Mariannina listu jsem vyčetl, že jsem jí stejně drahý jako kdysi, že přes tu dlouhou řadu týdnů, kdy jsme se neviděli, mne věrně miluje a věří v stálost mých citů, a tu mne znovu přepadly výčitky svědomí. Pravím znovu, protože čas a Londýn, obchodní záležitosti a flámování, to všechno dohromady je do jisté míry přehlušilo. Stal se ze mne pěkně otrlý darebák, představoval jsem si, že jsem na ni už pozapomněl, a protože se mi to hodilo, představoval jsem si, že pozapomněla i ona, říkal jsem si, že naše minulé vztahy, to bylo jen takové nezávazné flirtování, vždycky jsem nad tím pokrčil rameny, umlčel v sobě každou výčitku a v duchu jsem sám sobě tvrdil: ‚Z celého srdce jí přeji, aby se dobře vdala.‘ – Ale tenhle dopis mi pomohl odhalit vlastní duši. Pochopil jsem, že je mi nekonečně dražší než kterákoli jiná žena na světě a že jsem se vůči ní zachoval odporně. Jenomže tehdy už bylo mezi mnou a slečnou Greyovou všechno dohodnuto. Nemohl jsem couvnout. Nezbyvalo než se vám oběma vyhybat. Marianně jsem neodpověděl a doufal jsem, že mne takto pustí ze zřetele, a jistou dobu jsem dokonce byl odhodlán ani nevykonat návštěvu v domě na Berkeley Street – nakonec jsem ale usoudil, že bude bezpečnější hrát roli tuctového známého, a tak jsem číhal, až jste jednoho dne odešly z domu, a když byl čistý vzduch, zanechal jsem tam navštívenku.“

„Tak vy jste čekal, až odejdeme!“

„Považte! Divila byste se, kolikrát jsem vás tajně pozoroval, a jak často bych se k vám byl užuž připojil. Kolikrát jsem zašel do obchodu, jen abyste mne nezahledly, když jste projížděly v kočáru

kolem. Vždyť jsem bydlel na Bond Street, a proto sotva minul den, abych vás jednu nebo druhou nespátřil, a jen díky mé neutuchající opatrnosti a strachu, abych vám nepřišel na oči, jsme se tak dlouho nestřetli. Usilovně jsem se vyhýbal Middletonovým a každému dalšímu možnému společnému známému. Nevěděl jsem, že už přijeli, a proto jsem neopatrně natrefil sira Johna hned první den, to bylo krátce poté, kdy jsem se zastavil u paní Jenningsové. Pozval mne na taneční večírek, který se u nich právě pořádal. Aby mne zlákal, ujistil mne, že budete se sestrou mezi přítomnými, ale i kdyby to byl neřekl, byl bych se toho obával a zůstal doma. Na druhý den přišel další lístek od Marianny – stále ještě něžný, upřímný, důvěřivý – v jeho světle se mé chování jevílo neuvěřitelně odsouzeníhodné. Nedokázal jsem jí odpovědět. Zkoušel jsem to, ale nepodařilo se mi sestavit jedinou větu. Ale myslel jsem na ni každou minutu, to mi věřte. Jestli mne dokážete politovat, slečno, politujte mne v *onen čas*. Měl jsem plnou hlavu a plnou duši vaší sestry, a přitom jsem byl nucen hrát šťastného ženicha jiné. Ty tři čtyři týdny byly ze všech nejhorší. Nu a nakonec, jak vám nemusím připomínat, jste mne přece jen zaskočily

— a jak já jsem pak vypadal! – Byl to večer hrůzy! – Na jedné straně Marianna, krásná jako anděl, volá mne jménem takovým hlasem! – kristepane – vztahuje ke mně ruce, domáhá se vysvětlení a upírá na mne ty čarovné oči s výmluvným znepokojením – a na druhé straně Sophia, ďábelsky žárlivá, zosobněná – Co na tom, už je to pryč. – To byl večer! – Utekl jsem před vámi, jak jen to šlo, ale stačil jsem ještě zahlédnout sladkou Mariannu bledou jako smrt. – Takhle jsem jí pohlédl do tváře naposledy. Bylo to otřesné!

— A přitom, když jsem na ni dnes myslel s vědomím, že umírá, nacházel jsem jistou útěchu v tom, že vím přesně, jak se bude jevit těm, kteří budou při ní, až odejde. Měl jsem ji před očima, celou cestu jsem ji měl stále před očima, stejný pohled, stejně smrtelně bledou.“

Zavládlo ticho, oba byli v zajetí vlastních myšlenek. Willoughby se vzb chopil první.

„Nebudu vás už zdržovat a půjdu. Určitě se zotavuje, určitě je mimo nebezpečí?“

„Věříme, že je.“

„A vaše nebohá paní matka! – Marianna je její miláček.“

„Ale co ten dopis, pane Willoughby, váš vlastní dopis –• nechcete mi k tomu něco povědět?“

„Ano, ano, na ten nesmím zapomenout. Marianna mi napsala znovu, jak víte, nazítří ráno. Obsah je vám znám. Byl jsem pozván na snídani k Ellisonovým – a její dopis mi spolu s několika dalšími přinesl sluha z mého bytu. Sophia ho zahlédla dřív než já – rozměry, kvalitní papír, rukopisv ní hned vzbudily podezření. Doslechla se už předtím mlhavě cosi o tom, že jsem se zajímal o nějakou slečnu v Devonshiru, výjev z předchozího večera jí prozradil, kdo ta mladá dáma je, a tak hořela žárlivostí. S předstíranou hravostí, která je tak rozkošná u milované ženy, dopis bez váhání otevřela a přečetla si ho. Pěkně se jí ta netaktnost vyplatila. Co se tam dozvěděla, jí nebylo příjemné. S rozmrzelostí bych se byl smířil, ale její hněv – její škodolibost – Každopádně jsem ji musel uchlácholit. Zkrátka – co soudíte o pisatelském umění mé choti? Vyjadřuje se přece tak vybroušeně – taktně^ – s ženským jemnocitem, vidíte?“

„Vaší choti? Ten dopis byl přece psán vaší rukou!“

„Ano, ale mně patří pouze ta zásluha, že jsem otrocky přepsal věty, pod které mi bylo stydno se podepsat. Původní předloha je výhradně její výtvar – její šťastné nápady a vytříbený styl. Ale co mi zbývalo? Byli jsme zasnoubeni, svatební den málem stanoven – Mluvím jako blázen. Přípravy! – Svatební den! – Poctivě řečeno, potřeboval jsem její peníze, a ve své situaci jsem neměl jinou volbu než zabránit roztržce. Co na tom koneckonců záleželo – Marianna a její blízcí si na mne stejně utvoří svůj názor, ať už zabalím odpověď do jakýchkoli slov. – Cíl je jediný: musím vystupovat jako darebák, a jestli to provedu v rukavičkách nebo po grobiánsku, není důležité. ‚Pomyslí si o mně své,‘ povídám si, ‚mám k nim navěky zavřené dveře, stejně už ve mně vidí muže bezzásadového, a po tomhle dopise se jim budu jevit i jako bezcitný lotr.‘ Takové úvahy se mi honily hlavou, když jsem ve stavu jakési zoufalé lhostejnosti opisoval, co mi snoubenka předepsala, a odevzdával poslední památku na Mariannu. Její tři dopisy – naneštěstí jsem je měl v zápisníku, jinak bych je zapřel a uchoval tajně navěky – ale takhle

jsem je musel odevzdat a nemohl jsem je ani zulíbat. I tu kadeř – nosil jsem ji stále při sobě v tom zápisníku, který tenkrát madam s nejlíbeznější zuřivostí prohledala – drahou kadeř, všechno, každíčkou památku mi vyrvala.“

„Chováte se velmi nepěkně, velmi odsouzeníhodně, pane Willoughby,“ řekla mu Elinor, ale její hlas bezděčně prozrazoval soucitné rozechvění, „neměl byste takhle mluvit ani o paní Willoughbyové, ani o mé sestře. Sám jste zvolil svůj osud. Nikdo vás k ničemu nenutil. Vaše paní má přinejmenším nárok, abyste ji ctil a byl k ní zdvořilý. Jistě vás měla ráda, když si vás vzala. Budete-li s ní jednat příkře a mluvit o ní přezíravě, nic tím vůči Marianně neodčiníte – a podle mého tím ani neulevíte svému svědomí.“

„Nemluvte se mnou o mé ženě,“ povzdechl si zhluboka. „Nezaslouží si vaši ohleduplnost. Věděla, že ji nemiluji, když jsme se brali. Nu, vzali jsme se, odjeli jsme do Combe Magny, abychom užili svého štěstí, a pak jsme se vrátili do Londýna za zábavou. Politujete mne aspoň trochu, slečno Dashwoodová? Anebo jsem vám tohle všechno povídal nadarmo? Provinil jsem se teď – a kdyby to bylo jenom o stupínek – podle vás o trochu méně než dřív? – Neměl jsem vždycky špatné úmysly. Očistil jsem se aspoň zčásti ve vašich očích?“

„Ano, něco lze rozhodně omluvit – něco málo. – Ukázalo se, že jste nejednal tak špatně, jak jsem si myslela. Ukázalo se, že nejste tak do hloubi srdce zkažený – to rozhodně ne. Ale opravdu nevím – to utrpení, které jste způsobil – neumíte si představit –“

„Povíte sestře, až se uzdraví, co jsem vám řekl? Ať o mně také smýšlí o trochu lépe. Říkala jste, že už mi odpustila. Ať se mohu v představách utíkat k pomýšlení, že zná mé pravé city kdysi i teď, a proto mi odpouští dobrovolně, ochotně, a nejen z důstojnosti. Vyličte jí, jak se trápím a jak se kaju

– řekněte jí, že jsem se jí v srdci nikdy nezpronevěřil, a jestli vás o to mohu požádat, že je mi teď dražší než kdy dříve.“

„Povím jí všechno, co je možné považovat za jakési ospravedlnění. Ale nevysvětlil jste mi ještě, proč jste přijel právě teď, a jak jste se dozvěděl o jejím onemocnění.“

„Včera večer jsem se střetl ve foyer divadla Drury Lane se sirem Johnem Middletonem, a když mne vzal na vědomí – poprvé za dva měsíce – zastavil se se mnou. Že mne od mého sňatku neznal, tomu jsem se nedivil a neměl jsem mu to za zlé. Tentokrát ale ten dobrosrdečný, poctivý, tupohlavý dobrák v rozhořčení vůči mně a upřímně zdrcený kvůli Marianně neodolal pokušení, aby mi nesdělil zprávu, která mne měla podle jeho názoru – i když si tím zase nebyl docela jist

– hrozně zdrtit. Bez obalu mi proto pověděl, že Marianna Dashwoodová umírá v Clevelandu na hnisavou horečku – dostal ten den dopis od paní Jenningsové, kde se mluvilo o bezprostředním nebezpečí – Palmerovi prý ze strachu všichni prchli, atakdále. – Zasáhlo mne to tak, že jsem nedokázal předstírat lhotejný nezájem ani před důvěřivým sirem Johnem. Obměkčil se vůči mně, když viděl mé zoufalství, a jeho nevraživost ustoupila do té míry, že by mi byl hnedle stiskl ruku, když jsme se loučili, a připomněl mi, že jsme si kdysi slíbili štěně pointra. Víte, co jsem prožíval, když jsem si představil, že vaše sestra leží na smrtelné posteli a že mne bude doposledka považovat za největšího lotra pod sluncem, opovržení hodného, nenáviděného – kdoví, jaké hrozné záměry mi byly přisouzeny? *Jeden* člověk mne vylíčí jako schopného čehokoli, tím jsem si byl jist. Prožíval jsem hrozné chvíle. Brzy jsem se však rozhodl a dnes ráno v osm už jsem seděl v kočáře. Teď víte všechno.“

Elinor neodpovídala. Uvažovala v duchu o tom, jaké nenapravitelné škody napáchá finanční zajištěnost ve věku příliš mladém, se všemi důsledky v podobě navyklé nečinnosti, požitkářství a života v nadbytku, na rozumu, povahových vlastnostech a životních osudech mladíka, u něhož se k příjemnému zevnějšku a nadání pojí i vrozená bezprostřednost a citlivá, vnímavá povaha. Okolnosti u něho vypěstovaly požívačnost a marnotratnost – a požívačnost a marnotratnost z něho udělaly chladnokrevného sobce. Požívačnost ho přiměla hledat uspokojení na úkor druhé lidské bytosti, přitom se chytil do sítí lásky, kterou pro svou marnotratnost, mající v té chvíli podobu nezbytnosti, obětoval. A všechno, co ho vedlo k špatnosti, ho zároveň dovedlo i k trestu.

Láska, kterou v rozporu se ctí i se svými city a šlechtnými zájmy odvrhl, nyní, kdy už je všechno marné, ovládá celou jeho duši, a sňatek, kvůli němuž bez váhání odsoudil její sestru do neštěstí, se mu nejspíš stane trvalým zdrojem nespokojenosti. Z takových myšlenek ji po chvíli vytrhl Willoughby, který se sám vymanil z myšlenek přenejmenším stejně bolestných, vstal a chystal se k odchodu.

„Nemá smysl se déle zdržovat; musím jet.“

„Vracíte se do Londýna?“

„Ne – jedu do Combe Magny. Musím tam něco zařídit, a odtud za dva tři dny zpátky do města. Buďte sbohem.“

Podával jí ruku. Nemohla odmítnout – procítěně jí stiskl pravici.

„A smýšlíte tedy o mně trochu lépe než dřív?“ zeptal se, pustil jí ruku a opřel se o krbovou římsu, jako by zapomněl, že je na odchodu.

Elinor ho ujistila, že ano – že mu odpouští, lituje ho a nechová vůči němu zášť – dokonce že by si přála, aby byl v životě spokojený – a připojila pár laskavých rad, jakým počínáním by toho nejspíš dosáhl. Jeho odpověď nevyzněla však příliš povzbudivě.

„Co se toho týká, musím se protloukat životem, jak to půjde,“ řekl. „Šťastné manželství je vyloučeno. Kdybych si ale směl myslet, že vy sama a vaši se trochu zajímáte o můj osud a mé konání, možná že by to zapůsobilo – měl bych se na pozoru – přenejmenším bych měl pro co žít. Marianna je pro mne ztracena navždycky. I kdybych nějakou šťastnou náhodou byl opět volný –“

Elinor ho napomenula.

„Ještě jednou tedy sbohem,“ odpověděl. „Odjedu a nepřestanu se hrozit jisté události.“

„Co máte na mysli?“

„Marianninu svatbu.“

„To je od vás velmi nemoudré. Stejně je pro vás beznadějně ztracena už teď.“

„Ale získá ji někdo jiný. A kdyby ten někdo byl muž, který by mi byl ze všech ostatních nejvíc proti mysli – Ale půjdu, abych se nepřipravil o všechnu vaši soucitnou shovívavost, až byste viděla, že tomu, komu jsem nejvíc ublížil, neumím odpustit. Sbohem, a Bůh vám žehnej!“

S těmito slovy téměř vyběhl z pokoje.

45. Kapitola

Odjel, hrčení jeho kočáru zaniklo v dáli a Elinor pod tíživým dojmem různorodých myšlenek, které všechny ústily do smutku, hezkou chvíli na sestru ani nevzpomněla.

Willoughby, v němž ještě před půlhodinou viděla nejpopvrženějšího z lidí, týž Willoughby ji přiměl, aby přes všechny jeho poklesky soucítila s trápením, které na sebe jejich vinou přivolal, takže na něho teď myslela jako na přítele navždy ztraceného, s laskavostí a lítostí odpovídající spíše tomu – sama si to v duchu přiznávala – jak si přál, než jak zasluhoval. Dobře si uvědomovala, že ji taktó ovlivnil i díky okolnostem, které by z rozumového hlediska neměla připustit: svým mimořádně pohledným zevnějškem, otevřenou, cituplnou, temperamentní povahou, kterou nemá vlastní zásluhou, a také proto, že stále plane láskou k Marianně, k čemuž ani nemá právo. Tohle všechno si uvědomila dlouho, dlouho předtím, než se jí podařilo z jeho vlivu se trochu vymanit.

Nakonec se vrátila k spící Marianne právě ve chvíli, kdy ta se osvěžena probírala z dlouhého klidného odpočinku, přesně jak Elinor doufala. Elinor srdce překypovalo. Minulost, přítomnost, budoucnost, Willoughbyho návštěva, obrat k lepšímu u Marianny, očekávaný matčin příjezd – v rozrušení z toho všeho zapomněla na únavu a jen se bála, aby před sestrou na áobě nedala nic znát. Těmto obavám ale dlouho necelila, protože do půlhodiny po Willoughbyho odjezdu ji přivolalo dolů hrčení dalšího kočáru. – Chtěla matku co nejdříve zbavit hrozných nejistot a seběhla do vstupní síně právě včas, aby ji ve dveřích pozdravila a podepřela.

Paní Dashwoodová s blížícím se cílem cesty podléhala čím dál většimu děsu, až nakonec téměř s jistotou cítila, že Marianny už není.

Ted' neměla sílu se na ni zeptat, neměla ani sílu přivítat se s Elinor, ta ale nečekala ani na pozdravení, ani na dotazy, hned na ni vychrlila tu radostnou zprávu a matka, která jí přijala se svou obvyklou bouřlivou citovou odezvou, tak jako předtím hrůzou byla ted' v mžiku překonána štěstím. Dcera a přítel ji dovedli do salónu: tam prolévala slzy štěstí, a třebaže stále ještě nebyla s to ze sebe slovo vypravit, padla Elinor do náručí a mezi objetími zas a znovu tiskla plukovníku Brandonovi ruku a její pohled přitom výmluvně vyjadřoval přesvědčení, že s ní plně sdílí blaženství tohoto okamžiku. Sdílet je stejně neschopen je vyjádřit jako ona.

Sotva se paní Dashwoodová vzpamatovala, chtěla Mariannu vidět, a dvě minuty nato už byla u svého miláčka, po dlouhém rozloučení, trápení a nebezpečí jí ještě dražšího. Elinor se z hloubi duše radovala, když viděla, co pro ně vzájemné setkání znamená, až se ozvaly obavy, aby rozrušení nepřipravilo Mariannu o další spánek, ale paní Dashwoodová dokázala být klidná, dokázala být dokonce i moudrá, když šlo o život dítěte, a Marianna, které stačilo vědomí, že matka je u ní, a také vzhledem k tomu, že byla ještě příliš slabá na hovory, se ochotně podřídila radám všech ošetřovatelek kolem sebe, že potřebuje ticho a klid. Paní Dashwoodová trvala na tom, že tentokrát prosedí noc u Mariannina lůžka ona, a Elinor si na její naléhání odešla odpočinout. Avšak spánek po jedné bezesné noci a po tolika hodinách drtivé úzkosti se jí vyhybal. Nešel jí z hlavy Willoughby, „chudák Willoughby“, jak si ted' dovolila ho nazývat: byla ráda, že neodmítla vyslechnout jeho obhajobu, hned si kladla za vinu, hned se zas ospravedlňovala, že ho předtím tak příkře odsuzovala. Slib, že bude všechno tlumočit sestře, jí dělal těžkou hlavu. Hrozila se, jak to dokáže, a hrozila se, jak to třeba na Mariannu zapůsobí, váhala, zdali po takovém vysvětlení dokáže žít šťastně s jiným, a na chvíli zatoužila, aby Willoughby ovdověl. Ale tu si s výčitkami svědomí vzpomněla na plukovníka Brandona, uvědomila si, že *ten* utrpením i stálostí v lásce soka zdaleka předčí, a proto by si za odměnu zasloužil sestru spíše on, a rázem přestala bažít po smrti paní Willoughbyové.

Paní Dashwoodová přijala sdělení plukovníka Brandona v Bartoňů poměrně klidně, protože už byla velmi zneklidněna předtím:

začala se o Mariannu tak strachovat, že se chystala právě ten den vypravit do Clevelandu, už před plukovníkovým příjezdem všechno zařídila a Careyovi si měli každou chvíli přijet pro Margaret, protože ji matka nechtěla brát s sebou, když hrozí nebezpečí nákazy.

Marianna se den ode dne zotavovala a jásavá nálada rozzářené paní Dashwoodové dokazovala, že skutečně je, jak to o sobě stále prohlašovala, nejšťastnější osoba pod sluncem. Když ji tak Elinor slyšela, a její zjev to i dokládával, pomyslela si občas s podivem, jestli si maminka vůbec někdy vzpomene na Edwarda. Paní Dashwoodová ale pod dojmem nevzrušeného tónu, v němž jí Elinor o svém zklamání napsala, pustila tohle brzy z hlavy, a unášena mocným proudem svého štěstí, myslela jen na to, co ho ještě znásobí. Marianna vyvázla z nebezpečí, které na ni svým dílem i její vlastní mylná podpora neuvážené známosti s Willoughbym přivolala, jak nyní uznávala, a dceřino uzdravení slibovalo matce ještě další zdroj blaženosti, o němž Elinor zatím nic netušila. Dozvěděla se o tom při první příležitosti, kdy si mohly s matkou nerušeně popovídat, tímto způsobem:

„Konečně máme chvílku pro sebe. Elinor, děvečko má drahá, ty ještě nevíš všechno, proč jsem tak šťastná. Plukovník Brandon miluje Mariannu. Sám mi to řekl.“

Dcera, ráda tomu i nerada, překvapená i nepřekvapená, poslouchala s napjatou pozorností.

„Ty máš docela jinou povahu než já, drahá Elinor, jinak bych se divila, že to přijímáš tak klidně. Kdyby se mne někdo zeptal, co bych naší rodině přála ke štěstí, chtěla bych na prvním místě, aby si plukovník Brandon jednu z vás vzal. A myslím, že šťastnější by s ním byla Marianna.“

Elinor by se byla ráda zeptala, z čeho tak usuzuje, protože žádný rozumný důvod na základě věku, povahy či citu k tomu zřejmě neměla; jelikož ale se její matka při jakémkoli zajímavém podnětu dávala unést fantazií, raději to s úsměvem pominula.

„Svařil se mi včera cestou sem. Přišlo to docela nečekaně, nezáměrně. To víš, já nemluvila o ničem jiném než o tom dítěti drahém – a on nedokázal potlačit své zoufalství. Já viděla, že prožívá totéž co já, a on si možná myslel, že pouhé přátelství, jak to teď na

světě chodí, by ho neopravňovalo k tak hlubokému soucítění – anebo o tom spíš takhle nerozmýšlel a v mocném citovém pohnutí mi odhalil, že ho k Marianně poutá vážný, hluboký, věrný cit. Považ, Elinor, prý ji miluje od první chvíle, kdy ji spatřil.“

Elinor v tom slyšela – nikoli slova ani způsob vyjadřování plukovníka Brandona, ale jejich příkrášlenou podobu, protože matčina bujná fantazie si tvarovala všechno, co ji zaujalo, k obrazu svému.

„Jeho vztah k ní nekonečně převyšuje všechno, co k ní Willoughby kdy cítil nebo předstíral, je mnohem vřelejší, upřímnější a věrnější – ať už to nazveme jak chceme – přetrval i vědomí, že drahá Marianna se dala tak neblaze okouzlit tím bezectným mladíkem! – a docela nesobecky – bez jiskřičky naděje! – by jí byl přál štěstí s jiným! – Má tak šlechetnou duši! – upřímnou, opravdovou – ten by nedokázal klamat.“

„Plukovník Brandon je výjimečně charakterní člověk,“ poznamenala Elinor, „to je zcela nesporné.“

„Já vím,“ odpověděla matka se vší vážností, „jinak by mne po takové zkušenosti ani nenapadlo žádnou další lásku podporovat nebo i vlídně přijímat. Ale že pro mne takhle přijel, že se toho úkolu s přátelskou ochotou ujal, to dokazuje, že je to vzácný člověk.“

„Jeho charakter ale netvoří jediný laskavý čin,“ odpověděla Elinor, „k němuž by se mohl odhodlat i z prosté lidské účasti, nejen z lásky k Marianně. Paní Jenningsová i Middletonovi, kteří se s ním léta důvěrně stýkají, ho mají rádi a váží si ho, i já sama jsem měla možnost se s ním velmi sblížit, třebaže se neznáme dlouho, a mám o něm tak vysoké mínění, že pokud by s ním Marianna mohla být šťastna, považovala bych to manželství stejně jako vy za velké požehnání. No a co jste mu odpověděla? Dala jste mu naději?“

„Děvenko zlatá, jakou naději jsem mu mohla v té chvíli poskytnout – nebo i sobě? Vždyť jsme ani nevěděli, jestli je Marianna ještě mezi námi. On ale nežádal naději a povzbuzení. Svěřil se mi nedobrovolně, protože ho přemohly city, jako přítelkyni – nebyla to žádost o ruku rodičům. A přece jsem mu po chvíli odpověděla – nejdřív jsem pro pohnutí ani promluvit nemohla – že pokud bude moje dítě žít, jak se k tomu celou duší upínám, s největší

radostí bych jejich sňatku požehnala – a co jsme tady a máme tu nádhernou jistotu, vrátila jsem se k tomu ještě obšírněji a povzbuzovala jsem ho, pokud to jen bylo v mých silách. Čas, krátký čas všechno zmůže, povídám mu, Marianna přece nepromarní své city navždycky na takového člověka jako Willoughby. Svými vlastními přednostmi si ji brzy získá.“

„Na plukovníkovi ale není vidět, že by sdílel vaše naděje.“

„To je pravda. Domnívá se, že Mariannin cit byl příliš hluboce zakořeněný, aby zapoměla, leda až za dlouhý čas, a kdyby i měla srdce opět volné, nevěří si, že by při jejich věkovém rozdílu a odlišných povahách dokázal získat její lásku. V tom se ale velmi mýlí. Je pouze o tolik starší, nakolik je žádoucí, protože už má vyvrážený charakter, a povahově je to podle mého přesně takový člověk, s jakým by Marianna byla šťastná. Jeho zjev, jeho chování, všechno mluví pro něho. Nejsem tak předpojatá, abych neviděla, že není takový krasavec jako Willoughby – ale přitom má ve tváři něco mnohem milejšího. U Willoughbyho mi vždycky něco jako by vadilo – měl takový divný výraz kolem očí, jestli si vzpomínáš.“

Elinor si na nic takového nevzpomínala, ale matka nečekala, až jí to potvrdí, a pokračovala:

„A jeho chování, tedy plukovníkovo chování, nejen že se mně zamlouvá víc než Willoughbyho, ale i Marianna je musí upřímně ocenit. Je tak jemný, ohleduplný k ostatním lidem, a také jeho nestrojená, přímočará mužnost mnohem lépe ladí s její pravou povahou než často přepjatý a v nevhodnou chvíli projevovaný temperament toho druhého. Jsem pevně přesvědčena, že kdyby se byl Willoughby vybarvil dobře, jako že to dopadlo naopak, Marianna by s ním nikdy nebyvala tak šťastná, jako bude s plukovníkem Brandonem.“

Odmlčela se. – Elinor se s matkou zcela neztotožňovala, své názory si ale nechala pro sebe, a proto jí to matka nezazlívala.

„V Delafordu k ní budeme mít blízko, i kdybych zůstala v Bartoňů,“ dodala paní Dashwoodová, „ale je dost pravděpodobné – prý je to velká obec – že by se tam někde poblíž našel menší domek nebo stavení, které by nám vyhovovalo stejně dobře jako naše nynější obydlí.“

Nebohá Elinor! – A už tu byl další plán, jak ji dostat do Delafordu! Měla však ducha nepoddajného.

„A jeho jmění! – To víš, v mém věku to bere v úvahu každý; já sice přesně informovaná nejsem a pátrat po tom nebudu, ale jistě je na tom dobře.“

V té chvíli je vyrušil kdosi třetí a Elinor odešla, aby si o samotě všechno v klidu promyslela: v duchu přála svému příteli hodně zdaru a zároveň ji přitom i srdce zabořelo pro Willoughbyho.

46. Kapitola

Mariannina choroba sice patřila k těm, které tělo hodně oslabí, netrvala však tak dlouho, aby pacientka následky rychle nepřekonávala, a při jejím mládí, vrozené odolnosti a pod blahodárným vlivem matčiny přítomnosti se pěkně zotavovala; už za čtyři dny mohla přijít do šatny paní Palmerové, a tam byl na její výslovné přání pozván plukovník Brandon, protože si velmi přála poděkovat mu za to, že dojel pro matku.

Dojetí, s nímž hleděl na její změněnou tvář a tiskl bílou ruku, kterou k němu hned vztáhla, dohadovala se Elinor, vyvstává ještě z něčeho jiného než z lásky k Marianne a vědomí, že to pro ostatní není tajemstvím: melancholický pohled a zrůzněná tvář, jak hleděl na sestru, jí napovídaly, že má v duchu před očima dávné smutné výjevy, a podoba mezi Mariannou a Elizou je teď ještě zvýrazněná zapadlýma očima, chorobnou bledostí, malátně spočívající postavou a vřelým uznáním za prokázané služby.

Paní Dashwoodová sledovala všechno se stejně bedlivou pozorností jako její dcera, ale z odlišného hlediska, a proto dospěla i k odlišným závěrům: ta přisoudila plukovníkovi pouze to, co se dalo vysvětlit prostými a zřejmými pocity, zatímco v Mariannině počínání a jejích slovech se domnívala vidět víc než pouhou vděčnost.

Po dalších dvou dnech, kdy Marianna očividně dnem i nocí nabývala sil, začala paní Dashwoodová v souladu s vlastním i dceřiným přáním hovořit o návratu do Bartoňů. Jejím záměrům se hodlali přizpůsobit i oba její přátelé: paní Jenningsová nemohla opustit Cleveland, dokud Dashwoodovi neodjedou, a plukovník Brandon se ochotně podvolil jejich společnému naléhání a považoval svůj tamní pobyt za stejně časově vymezený, ne-li stejně bezvýhradně nutný. Spolu s paní Jenningsovou pak přesvědčili paní Dashwoodovou, aby ke zpáteční cestě použila jeho kočáru, kde bude

mít nemocná dcera větší pohodlí, a plukovník zase vyhověl společnému pozvání paní Dashwoodové a paní Jenningsové, která ve své čínorodé dobrotě hospodařila s pohostinností nejen svou, ale i jiných lidí, a rád slíbil, že za pár týdnů přijede do zahradního domku na návštěvu a kočár si tam vyzvedne.

Nadešel den rozloučení a odjezdu. Marianna se zvláště vřele a dlouho loučila s paní Jenningsovou, jak jí srdce velelo, aby upřímnou vděčností, úctou a dobrou vůlí tajně odčinila někdejší přezíravost, přátelsky dala sbohem plukovníku Brandonovi, který ji doprovodil a opatrně usadil do kočáru se zřejmou snahou, aby ho dobrou polovinu měla pro sebe. Paní Dashwoodová s Elinor ji následovaly a ostatní dva zůstali sami a neměli už čím se zabavit, tak rozprávěli o těch na cestě, až přišel lokaj povědět paní Jenningsové, že na ni venku čeká její vlastní kočár, kde si pak mohla cestou poklábosit s komornou, aby se jí nestýskalo po jejích dvou mladých svěřenkách, a plukovník Brandon hned nato zamířil na svou osamělou pouť do Delafordu.

Dámy Dashwoodovy strávily na cestě dva dny a Marianna je překonala bez podstatné únavy. Obě její bdělé ošetřovatelky udělaly všechno, co zmůže vřelá láska a účinná péče, aby měla pohodlí, a odměnou jim bylo, že se cítila fyzicky dobře a v duši jí vládl klid. Elinor těšilo zvláště to druhé. Vždyť vedle ní po řadu týdnů prožívala její neutuchající utrpení, malomyslnost ducha, o níž sestra neměla odvahu mluvit ani ji v sobě přemoci, a když teď pozorovala s radostí, kterou nikdo druhý ani nemohl v stejné míře sdílet, že Marianna se v duchu zřejmě se vším vyrovnala, připisovala to vážnému sebezpytování, které Marianně jistě časem dopomůže k spokojenosti a veselé mysli.

Jak se blížily k Bartoňů a otevíraly se před nimi scenérie, kde každé pole a každý strom vyvolávaly osobité bolestné vzpomínky, Marianna zmlkla, a zabrána do úvah se odvrátila a zahleděla upřeně z okna. Elinor to neudivilo a ani jí to neměla za zlé, a když viděla, jak pomáhala sestře sestoupit z kočáru, že se neubrání slzám, považovala to za dojetí zcela přirozené, které nezasluhuje nic než soucit, a pro svou umírněnost dokonce i uznání. Z dalšího sestřina počínání pak vyčetla duševní úsilí směřující k moudrému sebeovládání: jen vešly do salónu, rozhlédla se Marianna kolem sebe

s cílevědomým odhodláním, jako by si umínila rázem si zvyknout na všechny věci, které by ji mohly upomenout na Willoughbyho. – Mnoho toho nenapovídala, ale každou větou jako by usilovala o dobrou náladu, a třebaže jí tu a tam unikl povzdech, pokaždé to vzápětí napravila úsměvem. Po obědě si chtěla vyzkoušet klavír. Přistoupila k němu, ale ze všeho nejdřív jí oko padlo na operní partituru, kterou jí obstaral Willoughby: obsahovala několik jejich oblíbených duet a na obálce bylo jeho rukou vepsáno její jméno. – Takhle to nepůjde. – Zavrtěla hlavou, odsunula noty stranou, chvíli se probírala klávesami, ale pak prohlásila, že má neohebné prsty, a nástroj zavřela: energicky ale tvrdila, že bude v příštích týdnech pilně cvičit.

Ani na druhý den tyto radostné symptomy nepovolovaly. Naopak, odpočinkem tělesně a duševně posílena, působila ve svém úsilí přirozeněji, když říkala, jak se těší na Margaret, a až bude zase celá její drahá rodina pohromadě, co všechno budou dělat, a jak jim bude spolu dobře, a tohle že je to největší štěstí, které si může přát.

„Až se počasí ustálí a já se docela vzpamatuji,“ prohlásila, „budeme chodit každý den na dlouhé procházky. Vypravíme se až k farmě pod kopcem, podívat se, co dělají děti, zajdeme k novému sadu sira Johna u bartonského rozcestí a ke klášterním pozemkům, budeme často chodit ke zříceninám starého opatství a hledat, kam až sahal půdorys starého kláštera, podle toho, co jsme se doslechly. Uvidíš, že budeme spokojené. Uvidíš, jak nám bude léto krásně ubíhat. Umínila jsem si, že budu vstávat před šestou, a od té chvíle až do oběda si rozdělím čas mezi hudbu a četbu. Už jsem si to přesně rozmyslela a jsem odhodlána věnovat se pilně studiu. Naši knihovnu znám dokonale, tam se najdou jen zábavné knížky. Ale na zámku je velmi mnoho hodnotných děl a další, novějšího data, si mohu vypůjčit od plukovníka Brandona. Kdybych četla pouze šest hodin denně, osvojila bych si do roka mnoho znalostí, které mi nyní chybí.“

Elinor jí vyslovila pochvalu za tyto ušlechtilé záměry, i když se zároveň musela usmát nad rozdychtěným rozletem, který sestru doposud sváděl ke krajní malátné nečinnosti a sobeckému reptání, a nyní jí má podnítit k intelektuální práci a ctnostné sebekázni. Úsměv jí ale odumřel na rtech, když si vzpomněla, že dosud nesplnila slib

daný Willoughbymu: nemohla se zbavit obav, aby tím nevyvedla Mariannu opět z rovnováhy a přinejmenším načas nepodkopala příznivé vyhlídky, že bude spokojeně trávit čas v užitečné činnosti. Ohotně tedy odložila onu neblahou chvíli a rozhodla se počkat, až se sestřino zdraví ještě víc upevní. Tohle rozhodnutí ale vzápětí nedodržela.

Marianna dlela dva tři dny doma, než nastalo tak pěkné počasí, aby se i rekonvalescentka jako ona mohla odvážit ven. Konečně ale nadešel příjemný vlahý den, který lákal ven dceru a vzbuzoval důvěru i v matce, a tak dostala Marianna svolení, aby se zavěšená do Elinor procházela po pěšince před domem tak dlouho, dokud se neunaví.

Sestry vyšly zvolna, tak jak to zesláblé Marianně, po ne moci vši námaze odvyklé, vyhovovalo, a odebraly se jen kousek za stavení, aby se jim otevřel pohled na kopec, ten významný kopec v pozadí, když tu se Marianna zastavila a s očima na něj upřenýma klidně pronesla:

„Támhle, přesně támhle to bylo –“ a ukázala rukou, „na tom hrbole – tam jsem upadla a tam jsem poprvé spatřila Willoughbyho.“

Hlas se jí při těch slovech zlomil, hned se však znovu vzbopila a dodala:

„Jsem ráda, že se na to místo dokážu zahledět a ani mne to příliš nezabolí. Popovídáme si někdy o tom všem, Elinor?“ pronesla váhavě. „Anebo by to nebylo správné? – Mohu* o tom už doufám mluvit tak, jak by se patřilo.“

Elinor ji něžně vybídla, aby se nezdráhala.

„Ničeho víc nelituji, co se jeho týká,“ řekla Marianna. „Nebudu ti vykládat, co jsem k němu cítila *kdysi*, ale jak to prožívám *ted'*. Jen kdybych jedno věděla, jen kdybych si mohla myslet, že to z jeho strany nebyla *vždycky* jen hra, že mne *vždycky* neklamal – ale hlavně, kdybych měla jistotu, že to není takový bezcitný darebák, jak se někdy obávám, co jsem slyšela o tom nešťastném děvčeti –“

Nemohla dál. Elinor prodlévala nad jejími slovy.

„Myslíš si tedy, že bys byla klidná, kdybys tohle věděla?“ podotkla.

„Ano. Znepokojuje mne to ze dvou důvodů: nejen proto, že je hrozné takhle myslet na muže, který pro mne kdysi znamenal to, co pro mne znamenal on – ale jak se potom jevím sama sobě? – Vždyť jsem si všechno zavinila jen proto, že jsem s ostudnou neopatrností podlehla citu –“

„Jak jinak by sis tedy jeho chování vysvětlila?“ zeptala se Elinor.

„Měla bych ho za – ach, jak ráda bych v něm viděla muže pouze nestálého, velmi, velmi nestálého.“

Elinor mlčela. Váhala v duchu, zdali by nebylo moudřejší povědět jí všechno hned, anebo počkat, až se Marianna plně zotaví, a tak se ploužily dál pár minut mlčky.

„Nepřeji mu nic dobrého, když mu přeji, aby se k tomu v duchu nevracel s pocity horšími než já,“ povzdechla si nakonec Marianna. „I tak se bude dost trápit.“

„Porovnáváš své počínání s jeho?“

„Ne. Porovnávám je s tím, jak mělo vypadat; porovnávám je s tvým.“

„Prožívaly jsme každá něco jiného.“

„Hlavně jsme to každá prožívala jinak. – Neobhajuj, drahá Elinor, ve své laskavosti, co musíš rozumem odsuzovat, jak dobře vím. Během své nemoci jsem měla čas a klid vážně přemýšlet. I když jsem neměla dost sil mluvit, mohla jsem docela dobře rozvažovat. Probírala jsem v duchu minulost a pochopila jsem, že jsem se celý podzim, od chvíle, kdy jsem ho poznala, chovala jen a jen nemoudře vůči sobě a bezohledně k ostatním. Poznala jsem, že mi mé vlastní city připravily pozdější trápení, a tomu jsem pak podléhala natolik, že mne to div nesklátilo do hrobu. Věděla jsem moc dobře, že jsem si tu nemoc zavinila vlastní neopatrností, která se mi hned tenkrát jevila pošetilá. Kdybych byla zemřela – byla bych život ztratila vlastní vinou. Nevěděla jsem, jaké nebezpečí mi hrozí, dokud to nebezpečí nepominulo; a jen se divím, že jsem se při takovém duševním rozpoložení, které ve mně tyhle úvahy vyvolávaly, mohla uzdravit – divím se, že jsem ze samé dychtivosti žít, abych měla čas všechno odčinit, před Bohem i před vámi všemi, nevypustila duši. Kdybych byla zemřela – v jakém pekle bych byla zanechala tebe, drahá moje sestřičko a ošetřovatelko! Tebe, která jsi vedle mne snášela všechnu

mou tehdejší sobeckou nervozitu, která jsi mi viděla až na dno duše! – Jakou vzpomínku bych ti byla v srdci zanechala! – A mamince! – Co bys jí byla mohla nabídnout pro útěchu? – Neumím ti ani povědět, jak si sama sebe ošklivím. Kdykoli se zahledím do minulosti, nevidím nic než zanedbané povinnosti, trpěné poklesky. Paní Jenningsové jsem její dobrotu, nekonečnou dobrotu, oplácela nevděčným pohrdáním. Vůči Middletonovým, Palmerovým, Steelovým, ba i všem povrchním známým jsem se chovala urážlivě a nespravedlivě, zatvrzele jsem přehlížela jejich přednosti, popuzovaly mne jejich pozornosti. I vůči Johnovi a Fanny, ano, dokonce i vůči nim, jak si toho mnoho nezasluhují, jsem nesplnila svou povinnost. Ale především jsem ublížila tobě, ano, tobě ještě víc než mamince. Já a jenom já jsem ti nahlédla do srdce a věděla o tvém trápení – a brala jsem na to ohled? Nesoucítěla jsem s tebou natolik, abych utěšila tebe i sebe. – Měla jsem před očima tvůj příklad – a poučila jsem se z něho? – Brala jsem ohled na tebe a tvůj klid? Snažila jsem se napodobit tvou trpělivost anebo ti ulehčit v tvém sebeovládání a převzít za tebe aspoň zčásti některé zdvořilostní povinnosti nebo projevy vděčnosti, které dosud spočívaly jen na tvých bedrech? – Nikoli; – a ani tehdy ne, kdy už jsem věděla, že jsi nešťastná; ne, stejně jako předtím, kdy jsem si myslela, že ti ke spokojenosti nic nechybí, jsem se vyvlekla ze všeho, co žádala povinnost nebo přátelství; neuznávala jsem, že by se mohl trápit ještě někdo jiný než já, soužila jsem se jen pro toho, který mne zradil, a dopustila jsem, aby sis ty, má údajně vše milovaná sestra, dělala starosti ještě kvůli mně.“

Tím skončil výlev kajícího ducha a Elinor, která ji chtěla v rozrušení co nejrychleji uchláholit, i když si poctivě nemohla vypomoci lichotkami, pochválila ji a povzbudila po zásluze za upřímné sebepokání a kajícínou lítost. Marianna jí stiskla ruku a odpověděla:

„Jsi tak dobrá! – Budoucnost bude zkušebním kamenem. Vypracovala jsem si plán, a pokud ho dokážu také dodržet – naučím se sebekázní a změním se k lepšímu. Nepodlehnu už citům tak, abych dělala starosti ostatním a mučila sebe. Budu žít jen a jen pro svou rodinu. Ty, maminka a Margaret budete od nynějška celý můj

svět, jen mezi vás rozdělím svou lásku. Od vás se nedám ničím odvrátit, za žádnou cenu už svůj domov neopustím, a s ostatními se budu stýkat jen proto, abych ukázala, že se umím chovat zdvořile a dostát i drobným povinnostem v životě vlídně a trpělivě. A Willoughby – kdybych tvrdila, že na něho brzy, anebo vůbec kdy zapomenu, byla by to planá slova. Nezapomenu na něho, ani když se okolnosti a mé názory změní. Avšak usměrním ty vzpomínky, udržím je na uzdě za pomoci náboženství, rozumu a pilné práce.“

Odmlčela se – a pak dodala tiše: „Kdybych mu jen mohla nahlédnout do srdce, všechno by pro mne bylo lehčí.“

Elinor, která v duchu už hezkou chvíli zvažovala vhodnost či nevhodnost překotného rozhodnutí všechno jí vyprávět, si stále ještě nevěděla rady, ale pak si řekla, že když dlouhé rozvažování nikam nevede, musí nastoupit rozhodný čin, a vzápětí obezřetně začala.

Zhostila se svého úkolu, jak doufala, zdařile: opatrně dychtivou posluchačku připravila, vylíčila jí prostě a přesně jednotlivé body, na nichž Willoughby vystavěl svou obhajobu, zdůraznila po právu jeho kajícínost a zmírnila pouze jeho tvrzení, že Mariannu nepřestal milovat.

Marianna ji nepřerušila ani slovem. Chvěla se, oči sklopené k zemi, rty bělejší než po nemoci. Tisíce otázek se jí rodilo v srdci, nevyslovila ani jedinou. Dychtivě sála každou slabiku, bezděčně tiskla sestřinu ruku, slzy jí splývaly po tvářích.

Elinor ve strachu, aby ji neunavila, zamířila k domovu. Nebylo těžké uhádnout, co by Marianna všechno chtěla zvědět, ačkoli si nedovolila jedinou otázku, a proto než došly ke dveřím, nemluvila o ničem jiném než o Willoughbym, o jejich rozhovoru, pečlivě a přesně opakovala důležité věty a popisovala, jak si přitom počínal, pokud mohla bezpečně zajít do podrobností. Když vešly do domu, Marianna ji vděčně políbila a pouze tři slova zazněla zřetelně hlasem zastřeným slzami: „Pověz to mamince.“ Potom se odvrátila a zvolna stoupala do schodů. Elinor se nepokoušela rušit ji v samotě, po níž tak pochopitelně bažila; v duchu starostlivě odhadovala, jaké to bude mít následky, a umiňovala si, že se k tomu rozhovoru vrátí, pokud to Marianna neučiní sama. Nato zamířila do salónu, aby splnila její prosbu.

47. Kapitola

Paní Dashwoodová nevyslechla obhajobu svého někdejšího oblíbence bez dojetí. Těšilo ji, že se dokázal očistit aspoň v něčem, litovala ho – přála mu, aby v životě došel štěstí. Na minulé vztahy ale navázat nemohla. – Nic ho nemohlo vrátit Marianně jako muže věrného, s neposkvrněným charakterem. Nic nevyvážilo vědomí, co dcera jeho vinou vytrpěla, ani neodčinilo to, čím se provinil na Elize. Proto si u ní nemohl vysloužit znovu někdejší náklonnost, ani ohrožit zájmy plukovníka Brandona.

Kdyby byla paní Dashwoodová jako Elinor vyslechla celou historii od Willoughbyho samého – kdyby byla viděla jeho zoufalství a on na ni zapůsobil i svým zjevem a počínáním, patrně by s ním byla soucítila víc. Elinor to ale nemohla docílit a ani si to nepřála, aby podrobným líčením vzbudila v někom tytéž pocity, jaké přitom prožívala sama. Když o tom všem nějaký čas uvažovala, vzrušení opadlo a Willoughbyho povahové vlastnosti hodnotila pak střízlivěji; proto se i teď snažila omezit na prostou pravdu a odhalit jen takové skutečnosti, které ho střízlivě charakterizovaly, bez příkras a podnětů svádějících představivost k rozletu.

Večer, když spolu seděly všechny tři, začala o něm Marianna z vlastní vůle mluvit: že ji to ale stálo jisté přemáhání, bylo zjevné z předchozího nervózního neklidu – a z toho, jak se zapýřila, když konečně váhavě pronesla:

„Chtěla bych vás obě ujistit, že se na všechno dívám – tak jak byste si to ode mne přály.“ •

Paní Dashwoodová by ji byla hned začala chlácholít, avšak Elinor, která by byla velmi ráda slyšela sestřino nepředpojaté mínění, ji naléhavým gestem umlčela. Marianna zvolna pokračovala:

„Nesmírně se mi ulevilo – po tom, co mi Elinor dnes vyprávěla – vyslechla jsem přesně to, co jsem chtěla vědět.“

Hlas jí selhal, ale za okamžik se vzpamatovala a rozhovořila se znovu, klidněji než předtím. „Je mi všechno dokonale jasné, netoužím po změně. Nebyla bych s ním šťastná, až bych se dříve či později tohle všechno dozvěděla. – Ztratila bych k němu důvěru, přestala bych si ho vážit. Nemohl by to přede mnou nijak odčinit.“

„Já to věděla – já to věděla!“ zvolala její matka. „Jak bys mohla být šťastná s takovým prostopášníkem! – S člověkem, který tak neslýchané ublížil našemu vzácnému šlechtnému příteli! Ne – Marianně mé drahé by srdce nedovolilo žít šťastně s někým takovým! Vždyť by jí svědomí nedalo, aby všechno citlivě neprožívala za manžela, a tomu by to bylo lhostejné!“

Marianna si povzdechla a opakovala: „Netoužím po změně.“

„Hledíš na tu záležitost přesně tak, jak na ni vnímavý člověk se zdravým rozumem hledět musí,“ řekla Elinor, „a soudíš, troufám si tvrdit, stejně jako já, že nejen z tohoto důvodu, ale i z mnoha dalších by tě s velkou pravděpodobností v tomhle manželství čekaly těžkosti a zklamání, při nichž by ti láska, z jeho strany dost nespolehlivá, byla jen chabou oporou. Kdybyste se byli vzali, žili byste nadosmrtní v stísněných poměrech. On sám doznává, že je rozmařilý, a svým chováním ukazuje, že si neumí nic odepřít. Jeho požadavky spolu s tvou nezkušeností by vás při skromných, velmi skromných příjmech uvedly do nesnází, které bys těžce nesla, protože jsi předtím nic takového nepoznala. Ty při své poctivosti a smyslu pro čest bys určitě pokusila, až bys vaši situaci pochopila, uskromňovat se co nejvíc, a dost možná, že pokud bys ze šetrnosti odpírala jen sobě, dostalo by se ti k tomu i souhlasu, ale nějaká podstatná opatření –! A co bys dokázala sama za sebe, abys odvrátila zkázu, která začala už dávno předtím, než by sis ho vzala? A kdyby ses pokusila ze seberozumnějších důvodů **oklestit jeho** nároky, věru se obávám, že namísto aby překonal své sobectví a přivolil k tomu, podkopala bys v jeho srdci lásku k sobě a on by začal litovat, že se neuváženým manželstvím dostal do takových těžkostí.“

Marianně se zachvěly rty, když opakovala slovo „sobectví?“ takovým tónem, jako by řikala: „Cožpak ty ho považuješ za sobce?“

„Od začátku až do konce ho ve vztahu k tobě vedlo jen a jen sobectví. Ze sobectví si zpočátku zahrával s tvými city, ze stejné

příčiny potom, když se zamiloval, oddaloval vyznání, a proto nakonec odjel z Bartoňů. Jeho vlastní potěšení, jeho vlastní prospěch – to bylo určující hledisko při všem rozhodování.“

„Máš pravdu. Na *moje* štěstí ani nepomyslel.“

„Teď všeho lituje,“ pokračovala Elinor. „Ale proč? – Protože zjistí, že si dobře neposloužil. Není šťastný. Jeho poměry se urovnaly – z té strany mu nic nehrozí, a tak myslí jen na to, že jeho žena se tobě nevyrovná. Znamená to ale, že by v manželství s tebou byl spokojený? Dolehly by na něho zas jiné starosti. Byl by se ocitl v peněžních nesnázích, kterým teď, kdy mu víc nehrozí, nepřikládá význam. Byl by měl příkladnou manželku, ale žil by v tísní, v chudobě, a brzy by asi dospěl k názoru, že nespočetné výhody nezadluženého panství a solidních příjmů jsou pro rodinné štěstí důležitější než pouhé povahové vlastnosti paní domu.“

„Nepochybuji o tom,“ řekla Marianna, „a ničeho nelituji – jen své vlastní bláhovosti.“

„Řekni spíš matčiny bláhovosti, holčičko,“ vložila se do toho paní Dashwoodová, „ta to všechno zavinila.“

Marianna jí v dalším sebezpytování zabránila a Elinor, spokojená, že obě dvě nahlédly své omyly, usoudila, že by se měly vyhnout dalším sondám do minulosti, které by mohly sestru rozrušit, a proto hned navázala na předchozí myšlenku:

„*Jeden* závěr myslím z celé té epizody nesporně vyplývá – všechny Willoughbyho těžkosti vznikly z jeho prvního poklesku, když se tak nečestně zachoval k Elize Williamsově. Z tohoto darebáctví se zrodily všechny další odsouzeníhodné činy a také jeho nynější nespokojenost.“

Marianna procítěně tenhle soud podpořila a její matka na něj navázala, když se jala zaujatě vypočítávat všechno soužení a zásluhy plukovníka Brandona, jak ji k tomu vedly přátelské city i záměr. Nezdálo se však, že by ji dcera přitíši pozorně poslouchala.

Elinor podle svého očekávání viděla, že sestra se po dva, tři dny nezotavuje tak výrazně jako předtím; vytrvávala však ve svém odhodlání, usilovně se tvářila klidně a vesele, a proto Elinor spoléhala, že se jí za čas zdraví zase vrátí. Přijela

Margaret, celá rodinka byla zase pohromadě a dál klidně žila v zahradním domku, a pokud se každá z nich nezaměstnávala podle svého s takovou vervou, jako když se do Bartoňů přestěhovaly, aspoň se do toho hodlala s vervou vrhnout co nevidět.

Elinor netrpělivě čekala na nějaké zprávy o Edwardovi. Nevěděla o něm nic, co odjela z Londýna, neměla potuchy, jak se jeho plány vyvíjejí, neměla vlastně ani tušení, kde nyní je. Kvůli Mariannině nemoci si vyměnila několik dopisů s bratrem, a v prvním jeho listu stála tato věta: „O nebohém Edwardovi nevíme nic a nemůžeme v této ožehavé záležitosti ani po ničem pátrat, ale domníváme se, že je momentálně v Oxfordu.“ To bylo vše, co se z této korespondence o Edwardovi dozvěděla, protože v dalších dopisech nepadlo ani jedenkrát jeho jméno. Nebylo jí však souzeno setrvat v nevědomosti dlouho.

Jejich sluha byl jednoho dne vyslán do Exeteru cosi zařídit, a když pak obsluhoval u stolu a zodpověděl milostpaní všechny dotazy, jak uspěl, doplnil to o své vůli následující novinou:

„Vy už to asi víte, milostpaní, že se pan Ferrars oženil?“

Marianna sebou trhla, upřela oči na Elinor, viděla, jak ta zbledla, a sama klesla do křesla smyslů zbavena. Paní Dashwoodová, která po odpovědi stočila bezděčně pohled stejným směrem, s hrůzou pozorovala, jak to Elinor zasáhlo, a vzápětí se stejně zděsila kvůli Marianně, takže nevěděla, které dceři se věnovat dřív.

Sluha, jenž vnímal pouze to, že se slečně Marianně udělalo špatně, měl tolik duchapřítomnosti, že doběhl pro komornou, a ta ji spolu s paní Dashwoodovou odvedla do sousedního pokoje. Marianna se mezitím vzpamatovala, a matka ji tedy zanechala v péči Margaret a služebné a vrátila se k Elinor, která sice ještě zápasila s rozrušením, ale vzchopila se už natolik, že jí začal sloužit rozum i hlas, a právě se chystala vyptat Thomase, jak se to dozvěděl. Paní Dashwoodová ihned vzala tento úkol na sebe a Elinor se tedy dostalo žádaných informací, aniž v tom směru sama vynaložila námahu.

„A kdopak vám to řekl, že se pan Ferrars oženil, Thomasi?“

„Potkal jsem samotnýho pana Ferrarse dneska v Exeteru, prosím, i s jeho milostpaničkou, jako bejvalou slečnou Steelovou. Zastavili s kočárem před hospodou U nového Londýna, a já tam nes vzkaz od

Sally ze zámku jejímu bratrovi, co tam jezdí s poštou. Kouknu náhodou do toho kočáru, jak jsem šel kolem, a vidím, že je to mladší slečna Steelová, tak jsem smek, ona mě poznala a zavolala si mě k sobě, vyptávala se na vás, milostpaní, a na naše slečny, a hlavně na slečnu Mariannu, a požádala mě, abych vyřídil pozdrav od ní a od pana Ferrarse, pozdrav a uctivé poručení, a prej bohužel nemají čas sem zajet a navštívit vás, protože mají naspěch a jedou ještě někam dál, ale až se budou vracet, že se u vás najisto zastaví.“

„A řekla vám, že je vdaná, Thomasi?“

„Řekla, milostpaní. Usmála se a povídá, že si změnila jméno od té doby, co byla tady u nás. Byla to odjakživa moc milá a srdečná mladá dáma a chovala se ke každému zdvořile. Tak jsem si dovolil jí pogratulovat.“

„A pan Ferrars byl v kočáru s ní?“

„Ano, madam, viděl jsem ho tam opřenýho, ale ani po mně nekouk – tenhle pán nikdá moc řečí nenadělal.“

Elinor si uměla jeho odmítavý postoj lehko vysvětlit a paní Dashwoodová patrně dospěla k podobnému závěru.

„Byl s nimi v kočáru ještě někdo další?“

„Ne, milostpaní, jen oni dva.“

„Víte, odkud jeli?“

„Prej rovnou z Londýna, povídala slečna Lucy, teda paní Ferrarová.“

„A jeli někam dále na západ?“

„Ano, milostpaní, ale – ale nezdrží se tam dlouho. Brzy se budou vracet a potom se tady určitě zastaví.“

Paní Dashwoodová se zahleděla na dceru, ale Elinor věděla, že nepřijedou. Ten vzkaz, to byla celá Lucy, ale Edward, o tom byla přesvědčena, se u nich už neukáže. Poznamenala tiše k matce, že patrně jedou navštívit pana Pratta u Plymouthu.

Thomas už jim zřejmě pověděl všechno, co věděl. Na Elinor ale bylo znát, že by chtěla slyšet víc. „Dočkal jste se ještě, jak odjížděli?“

„Ne, milostpaní – vyváděli právě koně, ale já už tam nechtěl dýl okounět, abych nepřijel moc pozdě.“

„Vypadala paní Ferrarová dobře?“

„Ano, milostpaní, povídala, že se má moc dobře, a podle mě to vždycky byla moc hezká dáma a – a teďkon zářila spokojeností.“

Paní Dashwoodová si už nemohla vyvzpomenout, nač by se ještě měla vyptat, a tak se Thomas mohl vzdálit i s podnosem. Marianna už mezitím vzkázala, že nebude nic jíst. Paní Dashwoodová a Elinor rovněž ztratily chuť k jídlu, a tak Margaret měla vlastně štěstí, že při všem tom trápení, které její sestry rjoslední dobou prožívaly, kdy tak často neměly na jídlo ani pomyšlení, se doposud ani jednou nemusela obejít bez oběda.

Když jim Thomas naservíroval moučník a víno a paní Dashwoodová s Elinor osaměly, seděly dlouho mlčky, zabrány v podobných myšlenkách. Paní Dashwoodová se bála něco k tomu podotknout, ani si netroufala Elinor utěšovat. Pochopila, že se zmýlila, když se spolehla na to, co jí Elinor sama o sobě pověděla, a oprávněně teď usoudila, že všechno úmyslně vylíčila tak, aby matce nepřidělávala starosti ve chvíli, kdy se trápila kvůli Marianně. Seznávala, že díky dceřině opatrnosti a ohleduplnosti podcenila, co pro ni ten vztah, který kdysi sledovala s velkým pochopením, ve skutečnosti znamená, a že se nyní ukázal mnohem hlubší, než si myslela. Jaly jí obavy, že se vlivem tohoto omylu chovala k drahé Elinor nepozorně, ba snad i nelaskavě – že Mariannino soužení, protože výrazněji projevované a bezprostředně na odiv vystavované, ji zaujalo natolik, že tuto dceru zahrnula vši svou něhou, a zapomněla, že v Elinor má dceru, která trpí možná stejně, a rozhodně bez vlastní viny, a vyrovnává se s tím statečněji.

48. kapitola

Elinor teď poznala, jaký je rozdíl mezi nevítanou událostí, která hrozí, i když nám rozum velí ji s jistotou očekávat, a dovršenou skutečností. Uvědomila si, že dokud byl Edward svobodný, proti vlastní vůli se nedokázala úplně vzdát naděje, že něco jeho sňatku s Lucy zabrání, že si to sám rozmyslí, že rodina zasáhne anebo že slečně svitne naděje na výhodnější partii, a všichni se zaradují. Teď se tedy oženil, a ona se zlobila sama na sebe za ty marné naděje, jejichž vinou ji ta novina zaskočila mnohem bolestněji.

Že se vzali tak brzy, zřejmě ještě dřív, než se mohl dát vysvětit, a než tedy může převzít delafordskou faru, to ji zprvu udivovalo. Brzy ale pochopila, že Lucy v zájmu vlastního zaopatření si ho pospíchala zabezpečit a riziko odkladu přitom převážilo nad vším ostatním. Vzali se, vzali se v Londýně a ujíždějí teď k jejímu strýci. Jak asi Edwardovi bylo, když se ocitl na čtyři míle od Bartoňů, spatřil mamčinu sluhu a slyšel, co jim Lucy vzkazuje!

Brzy se asi usadí v Delafordu – všechno jako by se spiklo, aby se o ten Delaford musela zajímat – přála si to tam poznat a zároveň se mu vyhnout na sto honů. V duchu měla před očima, jak to u nich na faře bude vypadat: Lucy, čiperná, důmyslná hospodyňka, v níž se pojí touha vystupovat jako nóbl dáma s přísnou šetrností, a proto se bude stydět za polovinu vlastních hospodárných opatření; sobecky bude sledovat své zájmy, a za tím účelem se bude neúnavně vlichocovat plukovníku Brandonovi, paní Jenningsové a každému dalšímu zámožnému příznivci. A Edward – nevěděla, jak si ho představit, a co by si vlastně přála: ať bude šťastný či nešťastný, drásá jí obojí srdce stejnou měrou, a proto na něho raději nebude myslet vůbec. Elinor doufala, že aspoň někdo z londýnských známých jim o té události dá vědět a popíše další podrobnosti – ale

den míjel za dnem a žádné dopisy, žádné zprávy nepřicházely. Nebyla si jista, komu to nejspíš vyčítat, a tak se zlobila na všechny. Jsou bezohlední a líní.

„Kdy se chystáte napsat plukovníkovi Brandonovi, maminko?“ zněla otázka zrozená z netrpělivosti, aby se už konečně věci daly do pohybu.

„Napsala jsem mu už minulý týden, holčičko, a myslím, že se tu spíš ukáže, než aby odpovídal. Zvala jsem ho, aby nás navštívil, a vůbec bych se nedivila, kdyby dnes, zítra nebo kdykoli jindy vešel do dveří.“

Jen to dořekla, zahlédli oknem muže na koni. Sestoupil u jejich branky. Podle oděvu lepší pán – je to plukovník Brandon. Teď se dozví víc – až se zachvěla v očekávání. Ale co to – vždyť to není plukovník – neodpovídá postavou ani držením. Kdyby to nebylo vyloučeno, hádala by, že je to Edward. Znovu se na něho zahleděla. Právě sestoupil s koně – ne, nemýlí se, *je to Edward!* Odstoupila od okna a posadila se. „Vážil sem k nám cestu od pana Pratta. *Musím* být klidná. *Musím* se ovládnout.“

Vzápětí postřehla, že ostatní si už také poopravily mylný původní dojem. Viděla, jak matka s Mariannou zrůžověly: obě se na ni zahleděly a jedna druhé cosi zašeptala. Byla by za to dala nevimco, kdyby jí v té chvíli hlas neselhal – kdyby jim mohla naznačit, aby se k němu nechovaly ani trochu chladně a uraženě – nevypravila však ze sebe ani jediné slovo, a tak to musela nechat na nich.

Vládlo ticho. Všechny mlčky vyčkávaly návštěvníkova příchodu. Jeho kroky zazněly na šterkové pěšince před domem, už byl na chodbě a vzápětí stál před nimi.

Nezářil spokojeností, to viděla i Elinor. Byl rozrušením bledý a tvářil se, jako by nevěděl, kterak ho přijmou, a byl si dobře vědom, že zvlášť vlídné uvítání nezasluhuje. Paní Dashwoodová mu ale vyšla vstříc a s nuceným přátelským zájmem – myslela, že by si to dcera tak přála, a z vřelé mateřské lásky se jí hodlala napříště ve všem podřídit – vztáhla ruku a blahopřála mu.

Zrudl a zakoktal cosi nezřetelného v odpověď. Elinořiny rty se pohybovaly v souladu s matčinými, a když se to odbylo, dodatečně si

vyčítala, že mu také nestiskla ruku. Ale na to už bylo pozdě, a tak si sedla a s tváří na pohled klidnou začala o počásí.

Marianna se krčila v koutku, aby její rozrušení bylo co nejméně na očích, a Margaret, která situaci chápala jen zčásti, usoudila, že by si měla počínat co nejdůstojněji, a proto si od něho odsedla a mlčela jako zařezaná.

Elinor přestala velebit slunečné dny a zavládlo hrozné ticho. Paní Dashwoodová, aby je přerušila, vyjádřila naději, že se paní Ferrarsové daří dobře. Překotně přitakal.

Další ticho.

Elinor byla odhodlána vyvinout úsilí, přestože nedůvěřovala vlastnímu hlasu.

„Zůstala paní Ferrarsová v Longstaplu?“

„V Longstaplu?“ opakoval udiveně. „Ne, matka je v Londýně.“

Elinor si vzala ze stolku nějakou ruční práci. „Měla jsem na mysli paní Ferrarsovou mladší,“ pravila.

Neměla odvahu pozvednout oči, ale matka i Marianna se na něho zahleděly. Zrudl, jako by ho to zaskočilo: nejisté se rozhlédl a zdráhavě odpověděl:

„Máte patrně na mysli – bratr – paní Ferrarsová mladší – máte patrně na mysli jeho manželku.“

„Jakou manželku?“ podivily se Marianna s matkou jednohlasně – a třebaže Elinor nedokázala promluvit, i ona na něho upírala oči stejně udiveně a netrpělivě. Edward vyskočil a přešel k oknu, z rozpaků popadl nůžky, které tam ležely, a zatímco ničil jak je, tak jejich obal, když ho stříhal na kousíčky, vychrlil ze sebe překotně:

„Vy asi ještě nevíte – patrně jste se nedoslechly, že bratr si nedávno vzal – mladší – vzal si slečnu Lucy Steelovou.“

Jeho slova opakovaly s nevýslovným úžasem všechny přítomné až na Elinor, která seděla s hlavou skloněnou nad prací v takovém rozrušení, že své okolí vůbec nevnímala.

„Ano,“ přitakal, „vzali se minulý týden a jsou právě v Dawlishi.“

Elinor už nevydržela dál klidně sedět. Vyběhla ze salónu, a jen za ní zapadly dveře, rozplakala se a plakala, jako by vůbec nemohla přestat. Edward, který do té chvíle koukal všude možně jen ne na ni, viděl, jak vyběhla, viděl, anebo možná dokonce i zaslechl něco z

jejího pohnutí, protože se hned vzápětí zasníl a žádné poznámky, žádné otázky ani vlídné oslovení paní Dashwoodové k němu nepronikly, až nakonec beze slova odešel a zamířil do vsi – zatímco paní Dashwoodová se zbylými dcerami seděly dál jako tumpachové a žasly nad tou nečekanou nádhernou proměnou v jeho postavení a nemohly svůj úžas zmírnit ničím než vlastními dohady.

49. Kapitola

Okolnosti jeho vysvobození nikdo z rodiny zatím neznal, jedno však bylo jisté: Edward je volný, a jak s tou volností naloží, kdekdo hravě vytušil – poté, co přes čtyři roky zakoušel dobrodiní *jednoho* neuváženého zasnoubení, k němuž si nevyžádal matčin souhlas, nedalo se od něho čekat nic jiného, než že po jeho zrušení na sebe vezme další podobný závazek.

Přijel do Bartoňů z jediného prostého důvodu: aby Elinor požádal o ruku. Uvážíme-li, že měl v té věci jisté zkušenost[^], je s podivem, že si s tím neuměl rázně poradit a tolik potřeboval povzbudit a prověřit si hlavu na čerstvém vzduchu.

Jak brzy na procházce sebral dost odhodlání a jak brzy*se naskytla příležitost, aby je osvědčil, jak se toho zhostil a s jakou odevzou byl přijat, nemusíme dopodrobna popisovat. Stačí říci jen tolik: když ve čtyři hodiny všichni zasedali ke stolu, to znamená asi za tři hodiny po jeho příjezdu, měl už své děvče jisté, dostalo se mu matčina souhlasu, a nejenže zářil štěstím jako každý zamilovaný, ale mohl se i z rozumných důvodů oprávněně pokládat za nejšťastnějšího muže pod sluncem. Všechno se mu podařilo. V duši ho blažila nejen láska – získal zpět volnost, aniž si musel co vyčítat, zprostil se závazků, které ho už dlouho tížily jak mlýnský kámen na krku, osvobodil se od ženy, kterou dávno přestal milovat, a povznesl se k bezpečnému štěstí s jinou, na niž myslel se zoufalou beznadějí od té chvíle, kdy na ni začal myslet s touhou. Nezabíval se jen pochyb a napětí, ale vyměnil utrpení za štěstí – a mluvil o té proměně s tak nelíčenou, překypující, vděčnou radostí, jakou u něho jeho blízcí nikdy předtím neviděli.

Otevřel Elinor duši, doznal se ke všem slabostem a omylům a pojednal o chlapecké zamilovanosti s Lucy se vším filozofickým nadhledem svých čtyřiaadvaceti let.

„Bylo to z mé strany pošetilé, povrchní okouzlení,“ vysvětloval, „důsledek nezkušenosti – a toho, že jsem neměl co dělat. Kdyby mi matka byla dovolila, abych se činně věnoval nějakému povolání, když mne v osmnácti vzala od pana Pratta, myslím – ne, jsem si tím jist, že by k tomu nikdy nedošlo; odjížděl jsem sice z Longstaplu osudově zamilován do neteře pana Pratta, jak jsem si tehdy myslel, ale kdybych byl měl co na práci, kdybych se byl musel něčemu věnovat a pár měsíců se s ní neviděl, byl bych se z pomyslné lásky brzy vzpamatoval, zvláště kdybych byl víc přišel mezi lidi, jak by to bývalo v takovém případě nevyhnutelné. Ale namísto abych se něčím zaměstnával, namísto aby mi vybrali nějaké povolání nebo mi dovolili, abych si je zvolil sám, vrátil jsem se domů lelkovat a první rok jsem neměl vůbec žádné povinnosti, jako bych byl měl na univerzitě, protože mne do Oxfordu poslali až v devatenácti. Neměl jsem tedy čím zabíjet čas než myšlenkami na lásku, a protože nám matka nevytvořila příliš lákavý domov a v bratrovi jsem neměl kamaráda ani důvěrníka a nerad jsem navazoval nová přátelství, nebylo nic snazšího než jezdit často do Longstaplu, kde jsem se cítil jako doma a připadal si vítaným hostem, a mezi osmnáctým a devatenáctým rokem jsem tedy trávil většinu času tam. Lucy se mi tehdy zdála moc milá a ochotná. Byla taky hezká – aspoň *tehdy* se mi to tak jevilo, protože jsem znal příliš málo jiných žen, abych mohl srovnávat. A když se tohle všechno vezme v úvahu, doufám, že naše pošetilé zasnoubení, a jeho pošetilost se od té doby všemožně prokázala, nebyla tak nepochopitelná a neomluvitelná hloupost.“

Pár hodin vneslo takovou změnu do osudů rodiny Dashwoodových, že jim z toho všem kynula ze samého štěstí bezesná noc. Paní Dashwoodová prožívala tolik blaženosti, že se nemohla uklidnit, a vůbec nevěděla, jak Edwardovi dostatečně prokázat svou náklonnost a Elinor dostatečně vychválit, jak nejlépe projevit vděk, že se zprostil závazků, aniž obětoval čest, jak oběma poskytnout možnost, aby si soukromě v klidu pohovořili, a zároveň si dopřát jejich společnosti a těšit se pohledem na ně.

Marianna uměla vyjádřit své štěstí pouze slzami. Vnucovalo se jí porovnání – ozvala se lítost – a její radost, stejně nesporná jako láska k sestře, se neprojevovala rozjařením ani slovy.

A Elinor – jak jen vylíčit, co ta prožívala? – Od toho okamžiku, kdy slyšela, že se Lucy vdala za jiného, že Edward je volný, až do chvíle, kdy jí potvrdil naděje, které vzápětí ožily, byla všechno jen neklidná. Když ale ten druhý okamžik přešel, když se zbavila všech pochyb a obav, pak porovnávala, co ji potkalo, s tím, co bylo donedávna – jak se čestně zprostil bývalých závazků, jak okamžitě využil své volnosti k tomu, aby ji vyhledal a vyznal se jí z lásky tak něžné a věrné, jak vždycky tušila – a tu na ni dolehlo, drtilo ji vlastní štěstí. – Jelikož ale lidská duše je tak uzpůsobena, že lehko vstřebá každou změnu k lepšímu, stačilo pár hodin, aby se rozbouřená mysl upokojila a v srdci zavládly city méně nespoutané.

Edward u nich musel zůstat přinejmenším týden: ať už na něho jinde čekaly jakékoli povinnosti, bylo vyloučeno, aby neobtěvoval týden, kdy se bude těšit z její společnosti a poví jí aspoň polovinu toho, co jí chce povědět o minulosti, přítomnosti i budoucnosti – přestože v tvrdé námaze nepřetržitého povídání kterékoli dvě rozumné bytosti proberou za pár hodin všechno, co je ve vzájemných vztazích může zajímat, u zamilovaných je tomu jinak. Ti si neobjasní a nedomluví nic, dokud si to přinejmenším dvacetkrát nezopakují.

Lucyin sňatek, nad nímž všichni pochopitelně nepřestávali žasnout, jim poskytl látku k jednomu z prvních rozhovorů, a právě proto, že Elinor oba dobře znala, jevílo se jí to, ať o tom uvažovala z té či oné strany, jako událost zcela nečekaná a nepochopitelná. Jak se vůbec sešli, a co zvábilo Roberta, aby si vzal děvče, o jejímž původu ho sama slyšela vyjadřovat se bez nadšení – navíc děvče zasnoubené s bratrem, a kvůli kterému rodina bratra zavrhla – to jí vůbec nešlo do hlavy. V srdci nad tím jásala, v duchu se tomu musela i zasmát, ale rozum jí nad tím zůstával stát.

Edward se dohadoval, že poprvé se snad sešli někde náhodou a ona tak obratně polichotila jeho marnivosti, že postupně došlo ke všemu ostatnímu. Elinor si vzpomněla, jak se před ní Robert v Harley Street holedbal, že by byl dokázal v bratrově záležitosti účinně zasáhnout, kdyby se to byl včas dozvěděl, a sdělila to nyní Edwardovi.

„To je celý Robert,“ zněla odpověď. „A dost možná,“ dodal po chvíli, „že s tím úmyslem Lucy vyhledal. A Lucy možná zprvu jen chtěla získat ho na svou stranu kvůli mně. Později třeba začala uvažovat o jiných možnostech.“ Jak dlouho to mezi nimi rašilo, o tom věděl stejně málo jako ona, protože byl z vlastní vůle celou tu dobu v Oxfordu a neměl spojení s nikým než s Lucy, a její dopisy byly až doposledka stejně časté a stejně zamilované jako vždy. Přišlo to proto jako blesk z čistého nebe, když Lucy v posledním dopise přiznala barvu, a on se hezkou dobu nemohl vzpamatovat z toho překvapení, znechucení a radostí nad vysvobozením. Vložil její dopis Elinor do ruky.

Velevážený pane!

Již dlouho jsem si jista, že jste mne přestal milovat, a proto jsem usoudila, že i já mohu svou lásku věnovat jinému, a nepochybuji, že mi po jeho boku kyne stejné štěstí, v jaké jsem kdysi doufala s Vámi, ale nesnesu pomýšlení, že byste mi podal ruku, když Vaše srdce patří jiné. Upřímně doufám, že Vám Vaše volba přinese štěstí, a nebude to moje vina, jestli nezůstaneme navždycky dobrými přáteli, jak se při našem blízkém příbuzenském vztahu sluší. Váš bratr si bezvýhradně podmanil mé srdce, a protože nemůžeme jeden bez druhého být, vrátili jsme se právě od oltáře a chystáme se odjet na pár týdnů do Dawlishu, protože Váš drahý bratr to tam chce vidět, ale já jsem si řekla, že Vás musím nejdřív obtěžovat těmito několika řádky.

S tím zůstávám

Vaše přítelkyně a švagrová, která Vám přeje jen to nejlepší,

Lucy Ferrarsová

P. S. Spálila jsem všechny Vaše dopisy a příležitostně Vám vrátím Váš portrét. Prosím zničte moje škrábanice, ale prstýnek s kadeří si klidně můžete ponechat.

Elinor si dopis přečetla a bez poznámky vrátila.

„Nechci od vás slyšet, co o tom soudíte jako o písemném výtvoru,“ řekl Edward. „Ani zanic bych vám byl její dopis v minulosti neukázal. – I u švagrové je to dost zlé, a což teprve u manželky! – Co jsem se nad stránkami jejích dopisů narděl! Mohu myslím směle tvrdit, že od prvního půl roku po našem poštelím –

činu – je tohle první její dopis, kde mi obsah vynahradil nedostatky stylu.“

„Ať už k tomu došlo tak nebo tak,“ podotkla Elinor po chvíli, „jistota je, že jsou svoji. A vaše matka na sebe přivolala velmi spravedlivý trest. Majetek, který z nelibosti vůči vám připsala Robertovi, mu umožnil zvolit si nevěstu podle vlastní vůle, takže vlastně ponoukla jednoho syna tisícilibrovou rentou, aby udělal přesně to, kvůli čemu vydělala toho druhého. Že si vzal Lucy Robert, to ji přece zdrtí stejně, jako kdybyste si ji byl vzal vy.“

„Zdrtí ji to víc, protože Robert je odjakživa její oblíbenec. – Zdrtí ji to víc, a proto mu zákonitě odpustí mnohem dřív.“

Jak se věci v tomto ohledu mají, Edward nevěděl, protože se ještě nepokusil s někým z rodiny spojit. Opustil Oxford za čtyřicet hodin poté, co dostal Lucyin dopis, s jediným úmyslem, dostat se co nejkratší cestou do Bartoňů, a neměl čas si rozvážit, jak bude postupovat ve všem ostatním, s čím ta cesta bezprostředně nesouvisela. Nemohl udělat nic, dokud neměl jistotu, jaký osud ho čeká u slečny Dashwoodové, a že ten osud chtěl znát co nejrychleji, to napovídá, že přes žárlivost, s níž myslel jistý čas na plukovníka Brandona, přes skromné mínění o vlastní osobě a přes respekt k patřičné formě, který mu velel pohovořit o nejistotě, s krutým odmrštěním příliš nepočítal. Patřilo se ale, aby tuto možnost uvedl, a také o ní výmluvně pohovořil. Co k tomu asi řekne za rok, to ponechám představivosti všech manželských dvojic.

Že je Lucy vzkazem po Thomasovi chtěla zmást, že si ještě nakonec neodpustila tohle zlomyslné gesto, to pochopila Elinor hned a Edward sám, který její povahu nyní také prohlédl, ochotně uvěřil, že nezaváhá před jakoukoli podlostí, aby dala průchod své nevraživosti. Byl si už dávno vědom, dokonce ještě než se seznámil s Elinor, že Lucy má velké mezery ve vzdělání a zastává úzkoprsé názory, ale přisuzoval to nedostatečné výchově, a až do jejího posledního dopisu byl přesvědčen, že je to milé, dobrosrdečné děvče a že ho upřímně miluje. Jen kvůli tomuto přesvědčení nezrušil zasnoubení, které už dávno předtím, než se všechno prozradilo a jeho

stihl matčin hněv, mu bylo trvalým zdrojem rozčarování a nespokojenosti.

„Považoval jsem za svou povinnost dát jí na vybranou, bez ohledu na to, co bych si přál já, jestli chce zasnoubení zrušit, anebo ne, když mne matka vydělila a já zdánlivě zůstal bez přítelíčka,“ řekl. „V zoufalé situaci, kdy u mne žádné stvoření na světě nemohlo hledat uspokojení své chamtivosti ani marnivosti, ona zaníceně prohlašovala, že se mnou chce sdílet, cokoli mne čeká, a jak bych za takových okolností mohl vytušit, že jedná z jiného popudu než z nesobecké lásky? Ani teď si neumím vysvětlit, jakou pomyslnou výhodu viděla ve svazku s mužem, kterého neměla ráda a jehož celý majetek činil všeho všudy dva tisíce liber. Nemohla přece předvídat, že mi plukovník Brandon nabídne faru.“

„Ne, ale mohla počítat s tím, že dojde k nějakému příznivému obratu, že se vaše rodina časem oblomí. Každopádně nic netrčila, když v zasnoubení pokračovala, vždyť se ukázalo, že se tím nedala omezovat ani v citech, ani v podnikavosti. Byla by se vdala do lepší rodiny, oslnila by tím ve svých kruzích, a i kdyby to nedopadlo růžově, byla by na tom rozhodně lépe, kdyby se vdala i *za vás*, než zůstala svobodná.“

Edward samosebou hned nahlédl, že Lucy postupovala přesně tak, jak se dalo čekat, z pohnutek zcela evidentních.

Elinor mu pak vyhubovala, moc přísně mu vyhubovala, jako dámy vždycky přísně hubují někoho za nemoudré počínání, které jim lichotí, že s nimi tak často pobýval na Norlandu, když musel vědět, že tím ohrožuje svou věrnost.

„V tom jste se zachoval velmi nesprávně,“ prohlásila, „protože – i kdybych nebrala v úvahu, že jsem sama žila v jis tém domnění – naši příbuzní podléhali mylným představám a očekávali to, co ve vašem tehdejší postavení bylo vyloučeno.“

Nemohl uvést na svou obhajobu nic než to, že se ve vlastních citech nevyznal a že nemoudře spoléhal na všemocnou sílu zasnoubení.

„Já prost'áček si myslel, že mi od vás nic nehrozí, když jsem dal slovo jiné, a že pouhé to vědomí stačí ubránit srdce i čest. Věděl jsem, že vás obdivuji, ale namlouval jsem si, že je to jen z přátelství,

a dokud jsem vás nezačal srovnávat s Lucy, nepochopil jsem, jak daleko to se mnou došlo. Potom už jsem asi Skutečně neměl právo zdržovat se tolik v Sussexu, a přitom jsem pro sebe nenašel lepší výmluvu než tuhle: Ohrožuji tím pouze sebe, nikomu jinému tím neublížím.“

Elinor se usmála a zavrtěla hlavou.

Edward přijal s radostí zprávu, že čekají co nevidět plukovníka Brandona, jelikož si nejen přál ho poznat blíž, ale i přesvědčit ho, že už mu tu delafordskou faru nemá za zlé: „Nejspíš získal dojem, jelikož jsem mu tak chladně poděkoval, že jsem mu jeho urážlivou nabídku ještě neprominul.“

Sám teď nad sebou žasl, že se tam ještě nerozjel. Projevil zatím v té věci tak málo zájmu, že všechno, co se týkalo domu, zahrady, farních pozemků, a jak je velická farnost a v jakém stavu polnosti, a co to všechno dohromady vynáší, se dozvěděl od Elinor, které to dopodrobna vylíčil plukovník Brandon, a ona mu naslouchala tak pozorně, že to dokonale ovládala.

Jen jedno ještě zbývalo společně rozhodnout, jednu nesnáz museli překonat. Poutala je vzájemná láska, lidé jim nejbližší jim to vřele schvalovali, poznali se tak důvěrně, že spolu mohli dojít štěstí – potřebovali jen, aby měli z čeho žít. Edwardových dva tisíce liber a Elinoriňých tisíc byly spolu s delafordskou prebendou celý jejich majetek: paní Dashwoodová jim sotva mohla dát něco navíc a ani jeden, ani druhý nebyli tak zamilovaní, aby si mysleli, že s tři sta padesáti librami ročně se dá slušně vyjít.

Edward doufal, že matka vůči němu teď zaujme vlídnější stanovisko, a věřil, že by za nových okolností mohla jejich příjmy doplnit. Elinor na to ale nespolehala: jelikož si Edward zase nevezme slečnu Mortonovou a svazek s ní, Elinor, paní Ferrarová lichotivým způsobem sobě vlastním označila v porovnání s volbou Lucy Steelové pouze za menší ze dvou zel, obávala se, že Robertův přečin neposlouží jinému účelu než obohacení Fanny.

Někdy čtvrtý den po Edwardově příjezdu se ukázal i plukovník Brandon a paní Dashwoodová poprvé od té doby, co se nastěhovala do bartonského domku, prožívala to zadostiučinění, že má víc hostů, než může přijmout. Edwardovi bylo přisouzeno přednostní právo, a

plukovník Brandon se proto každý večer vracel do svého zabydleného pokoje na zámku, odkud poránu přicházel tak časně, že zpravidla vyrušil snoubence v důvěrných hovorech před snídaní.

Po třech týdnech v Delafordu, kdy neměl po večerech na práci nic jiného než počítat, jaký je rozdíl mezi šestatřiceti a sedmnácti, přijel do Bartoňů v takovém rozpoložení, že to chtělo všechnu očividnou změnu k lepšímu u Marianny, její milé uvítání a výmluvné povzbuzování její matky, aby trochu ožil. Mezi tak blízkými přáteli a v záplavě dobrých slov se ale přece jen rozveselil. Nedoslechl se dosud o Lucyiných vdavkách, nevěděl o ničem, co se mezitím událo, a tak první hodiny na návštěvě jen poslouchal a žasl. Paní Dashwoodová mu všechno vysvětlila a on se znovu zaradoval, že podal pomocnou ruku panu Ferrarsovi, protože tím nakonec posloužil Elinor.

Netřeba zdůrazňovat, že pánové měli o sobě čím dál tím lepší mínění, jak se poznávali, protože to se rozumí samosebou. Měli dost společného v zásadovém charakteru i bystrém rozumu, v povahových sklonech i způsobu myšlení, aby je i bez přispění dalších okolností spojilo přátelství, a že nadto ještě milovali dvě sestry, a to sestry, které si byly tak blízké, byly vzájemné dobré vztahy nevyhnutelné a vznikly dřív, když by se jinak byly utvrdily až časem, po delších zkušenostech.

Dopisy z Londýna, které by byly ještě před několika dny rozechvěly Elinor kašdický nerv v těle, teď přišly a četly se spíše pro pobavení než se vzrušením. Paní Jenningsová jim oznamovala tu neuvěřitelnou historku, plna počestného pobouření odsuzovala tu vrtkavou holčici, s vřelým soucitem k ubohému panu Edwardovi, který, jak byla přesvědčena, se teď v Oxfordu trápí kvůli takovému cumplochovi.

To vám povídám, psala, že to se hrála náramně mazané, pro tože tady u mě jen dva dny předtím ještě dvě hodiny pro.se děla. Nikdo nic netušil, dokonce ani Nancy ne, chudák hol ka! Přiběhla mi sem na druhý den s pláčem, jednak měla velkou hrůzu z paní Ferrarsové a pak také nevěděla, jak.se dostane do Plymouthu, protože Lucy si od ní půjčila všechny peníze, než zmizla k oltáři, nejspíš aby se ukázala, ubohé Nancy nezůstalo v kapse ani sedm šilinků, a tak jsem jí

ochotně vypomohla a dala jí pět guinejí, aby se dostala do Exeteru – chtěla by se totiž zdržet tři čtyři neděle u paní Burgessové, asi doufá, jak jsem jí řekla, že by to zase mohli dát dohromady s doktorem. A podle mě je na tom nejhorší, že Lucy ji ve své zlomyslnosti nevzala s sebou v kočáře. Ubohý pan Edward! Pořád na něho myslím. Musíte ho pozvat do Bartoňů, ať se slečna Marianna pokusí ho utěšit.

Pan Dashwood zahrál na velebnější strunu. Paní Ferrarsová je mučednice mezi ženami – nebohá Fanny při svém jemnocitu krutě trpí – blahořečí osudu, že pod těmi ranami obě neklesly. Robert jednal neomluvitelně, ale Lucy se provinila mnohem hůř. Paní Ferrarsová si nepřeje, aby před ní kdy padlo jeho nebo její jméno, ale i kdyby časem dokázala synovi odpustit, jeho ženu nikdy neuzná za svou snachu a ta se před ní nesmí objevit. Že jednali tak potají, to logicky je velmi přitěžující okolnost jejich zločinu, protože kdyby byli ostatní něco vytušili, mohlo se zasáhnout a sňatku zabránit; a Elinor byla vyzvána k souhlasu s jeho míněním, že by bývalo lépe, kdyby Lucy byla došla do kostela s Edwardem, když už s ním byla zasnoubena, než aby takhle dál šířila maléry v rodině. — John nato pokračoval:

Paní Ferrarsová se ještě nezmínila o Edwardovi, což nás neudivuje, ale žasneme, že se za těchto okolností neozval on. Dost možná se ale obává, aby neurazil, a proto mu hodlám poslat do Oxfordu pár rádek a naznačit mu, že spolu s jeho sestrou soudíme, kdyby napsal náležitě pokorný dopis, adresovaný snad Fanny, která by ho pak matce ukázala, že by ‘neudělal chybu, jelikož známe paní Ferrarsovou, jak je laskavá, a víme, že dobré vztahy k dětem jsou jejím nejnrouenějším přáním.

Tento odstavec měl pro Edwarda svůj význam, když uvažoval o svých vyhlídkách, a jak se zachovat. Rozhodl se, že se pokusí s matkou usmířit, i když přitom nehodlal postupovat podle švagrový rady.

„Náležitě pokorný dopis!“ opakoval. „Mám snad matku odprosit za to, že se Robert k ní zachoval nevděčně a ke mně nečestně? Nebudu se ničeho doprošovat – nestal se ze mne pod vlivem všech těch událostí pokorný kající. Stal se ze mne moc šťastný člověk,

ale to nikoho nezajímá. – Neznám jediný důvod, proč bych se měl kát.“

„Rozhodně byste mohl požádat o odpuštění,“ řekla mu Elinor, „vždyť jste se provinil – a podle mého byste teď už mohl zajít tak daleko, že byste se kál za zasnoubení, jímž jste na sebe přivolal matčin hněv.“

Uznal, že to by snad mohl.

„A až vám odpustí, možná že by i trochu pokory bylo na místě, až se doznáte, že jste se zasnoubil podruhé, a podle ní jistě téměř stejně tak nemoudře jako poprvé.“

Proti tomu nemohl nic namítat, vytrvale však vzdoroval návrhu s náležitě pokorným dopisem, a aby se mu to tedy ulehčilo, jelikož projevil víc ochoty k ústupkům vyjádřeným ústně než písemně, bylo dohodnuto, že místo aby Fanny napsal, zajede do Londýna a osobně ji požádá, aby se za něho přimluvila. „A jestli opravdu projeví snahu,“ prohlásila Marianna v rámci svého čerstvého úsilí o ryzí charakter, „a budou napomáhat usmíření, uznám, že dokonce i John s Fanny mají své světlé stránky.“

Plukovník Brandon se zdržel pouze tři čtyři dny a potom oba pánové odcestovali spolu. Zamířili do Delafordu, aby Edward na vlastní oči spatřil svůj budoucí domov a pomohl svému mecenáši a příteli rozhodnout, co všechno bude třeba udělat k jeho zvelebení, a po dalších dvou dnech hodlal pokračovat už sám v cestě do Londýna.

50. Kapitola

Paní Ferrarsová se nejprve patřičně zdráhala a vytrvale rozčilovala, aby jí snad nikdo nemohl nařknout z toho, čeho se vždy střežila, totiž z přehnané blahovůle, ale pak svolila, že jí Edward smí na oči, a uznala ho opět za svého syna. Počet členů její rodiny poslední dobou povážlivě kolísal. Po mnoho let měla dva syny, pak jí Edwardův zločin a trest před niku lika týdny o jednoho připravil, stejný trest Robertův jí zůstlavil na čtrnáct dní bez synů, a nyní, když byl Edward vzkříšen z nebytí, opět jednoho získala.

Třebaže mu tedy bylo dovoleno žít, nebyl si další trvalou existencí jist, dokud se nedozná k svému nynějšímu zasnoubení: obával se totiž, aby po zveřejnění této okolnosti jeho tělesná schrána opět nedoznala proměny a nebyl odsouzen k nebytí stejně rychle jako předtím. Opatrně a napjatě to tedy vyjevil, a byl vyslechnut s nečekaným klidem. Paní Ferrarsová se mu pouze zpočátku logicky snažila rozmluvit, aby si vzal slečnu Dashwoodovou: poukazovala na to, že v slečně Mortonové by měl nevěstu urozenější a bohatší, a své tvrzení podpořila konkrétními argumenty, že slečna Mortonová je dcera šlechtice s věnem třicet tisíc liber, zatímco slečna Dashwoodová pouze dcerou soukromníka a bude mít kdoví jestli tři tisíce; když ale seznala, že sice nepochybuje o pravdivosti jejích údajů, nicméně se ale nemíní podle toho zařídít, pokládala za nejmoudřejší – zřejmě na základě minulých zkušeností – podvolit se, a po jistém nevrlem zdráhání, které byla vlastnímu důstojenství dlužna, a také ji ochránilo od podezření z vlídnosti, vydala královský patent, že si Edward smí Elinor vzít.

Jak dalece je ochotna přispět k rozmnožení jejich příjmů, kolem toho se vedly úvahy hned vzápětí, a tu se jasně ukázalo, že Edward, ač nyní jejím jediným synem, rozhodně není nejstarším ani dědicem. Ačkoli Robert měl právně zajištěnou rentu tisíc liber ročně,

nezazněly žádné námitky proti tomu, aby si Edward jako pastor vydělával nanejvýš dvě stě padesát, a stejně tak neuslyšel žádné sliby, ať přítomnosti, ať budoucnosti se týkající. Dostal pouze deset tisíc liber jako Fanny.

Víc ale nikdo nečekal a Elinor s Edwardem v tolik ani nedoufali, a tak paní Ferrarsová, jak z přehršle jejích omluv vyplývalo, byla snad jediná osoba, které se to zdálo málo.

Když tedy měli takhle zajištěné slušné živobytí, nepotřebovali už čekat na nic, jakmile se Edward ujal svého úřadu, než na přestavbu fary, kterou se plukovník Brandon kvůli Elinor snažil všemožně zvelebit, a když nějaký čas vyčkávali, až bude všechno hotovo, a zakoušeli přitom jako obvykle tisíceré zklamání a průtahy vinou nepochopitelné lhostejnosti řemeslníků, Elinor, jak už to bývá, porušila skálopevné rozhodnutí, že se nebude vdávat, dokud práce na faře neskončí, a začátkem podzimu byla v bartonském kostelíku svatba.

První měsíc bydleli novomanželé u svého přítele v delafordském sídle, odkud mohli na místě dozírat na postup prací a určovat si všechno podle přání – vybírali tapety, dohadovali se, kde budou které křoviny, a rozmýšleli, kudy se povine cesta k domu. Proroctví paní Jenningsové, i když to všechno dopadlo trochu jinak, se nakonec přece jen vyplnilo, jelikož na svatého Michala přijela navštívit Edwarda a jeho choť na delafordské faře, a poté prohlašovala, že podle ní je to jedno z nejšťastnějších manželství na světě. Elinor s Edwardem si skutečně už neměli co přát, leda aby se plukovník Brandon s Mariannou vzali a farské krávy měly lepší pastviny.

Když se zabydleli, navštívili je téměř všichni jejich příbuzní a přátelé. Paní Ferrarsová přišla zkontrolovat mladé štěstí, kterému na úkor svého renomé požehnala, a dokonce i Dashwoodovi vzali na sebe výdaje spojené s cestou do Sussexu, aby mladé dvojici prokázali tu čest.

„Nechci tvrdit, že jsem zklamán, drahá sestřičko,“ pravil John, když se spolu jednoho dne procházeli před delafordským sídlem, „to bych zašel příliš daleko, protože jsi stejně udělala veliké štěstí, tak jak to je. Ale doznávám, že bych byl vřele uvítal, kdybych mohl plukovníka Brandona zvát švagrem. Celý jeho majetek, to panství, to

sídlo, všechno tak obdivuhodně udržované a v pořádku! A ty lesy! Takové dřevo jako tady v delafordském polesí není v celém Dorsetshiru k vidění! Možná že Marianna není zrovna ten typ, který by ho upoutal – ale myslím, že bys ji měla často zvat, vidím, že plukovník pobývá většinou doma – a kdoví, co se může stát – když lidi náhoda svádí stále dohromady a žádná jiná společnost široko’daleko – přece bys ji dokázala uvést v lichotivém světle – zkrátka a dobře, poskytnout jí příležitost – chápeš, jak to myslím.“

Paní Ferrarová je sice přijela navštívit a navenek se k nim chovala s přijatelnou blahovůlí, ale že by si je upřímně oblíbila a dávala jim přednost, tak dalece je nikdy neurazila.

To čekalo na pošetilého Roberta a jeho mazanou ženu, u **oba** si to za pár měsíců vysloužili. Lucy, která svou sobeckou obratností nejprve vmanévrovala Roberta do konfliktu s **rodinou**, se stejnými zbraněmi nejvíc přičinila, aby z toho vyplul: svou uctivou pokorou, stálými pozornostmi a neutuchajícím lichocením, jakmile dostala minimální příležitost své umění v tomto směru rozehrát, si paní Ferrarovou získala natolik, že se smířila se synovou volbou a věnovala mu opět svou přízeň.

Lucyin postup v tomto případě a bohatství, jehož se díky tomu domohla, poslouží za povznášející příklad toho, co dokáže cílevědomé, neutuchající úsilí v zájmu vlastního prospěchu: i kdyby se mu do cesty stavěly nevímjaké překážky, přece nakonec dosáhne vytčeného cíle, a nemusí tomu obětovat nic než trochu času a svědomí. Robert Lucy poprvé vyhledal a přišel navštívit do Holbornu pouze s tím úmyslem, jaký mu připisoval bratr. Chtěl ji přemluvit, aby netrvala na zasnoubení, a jelikož jeho úmyslu nestálo v cestě nic než vzájemná láska té dvojice, pochopitelně předpokládal, že s ní jednou dvakrát pohovoří a dosáhne svého. V tomto bodě, a jen v tomto bodě se mýlil. Lucy mu sice brzy dala naději, že ji svou výmluvností *časem* snad přesvědčí, ale vždycky to chtělo další schůzku, další rozhovor, aby k tomu přesvědčení dospěla. Když odcházel, pokaždé ji ještě jaly nějaké pochybnosti, které mohl vyvrátit, kdyby s ní ještě půlhodinku pohovořil. Tímto způsobem si zajistila, že za ní docházel, a ostatní už následovalo samo sebou. Namísto o Edwardovi začali postupně mluvit o Robertovi – na toto

téma měl on odjakživa mnoho co říci a ona mu brzy dala najevo, že ji to vřele zajímá – a oběma bylo zakrátko jasné, že jí bratra ve všem nahradil. Robert byl hrdý na svůj dobovatelský úspěch, hrdý, že Edwarda vyhodil ze sedla, a velmi hrdý na to, že se ožení tajně a bez matčina souhlasu. Co bezprostředně následovalo, už víme. Strávili pár přešťastných měsíců v Dawlishi – ona měla plno přátel, které teď musela přestat znát, a on vypracoval několik plánů na skvostné venkovské domečky. Nato se vrátili do Londýna a získali odpuštění paní Ferrarové jednoduchou metodou: na Lucyin popud o ně prostě požádali. Odpuštění ze začátku logicky zahrnovalo pouze Roberta, a Lucy, která nebyla jeho matce ničím povinována, a proto se nemohla proti ní prohřešit neposlušností, zůstala ještě pár týdnů v nemilosti. Vytrvala však v pokoře, posílala vzkazy, brala na sebe vinu za Robertovo provinění, vyjadřovala vděčnost za opovržení, jemuž je vystavena, a tím se časem domohla nevraživého uznání, které ji překonalo svou velkomyslností, a v rychlém sledu pak už dospěla na výsluní nejvyšší přízně a vlivu. Lucy se stala pro paní Ferrarovou stejně nenahraditelná jako Robert či Fanny, a třebaže Edwardovi nikdy neodpustila, že si kdysi chtěl Lucy vzít, a o Elinor, která jí byla nadřazena rodem i věnem, mluvila jako o vetřelkyni, Lucy otevřeně prohlašovala za svou oblíbenou dceru.

Robert s Lucy se usadili v Londýně, kde je paní Ferrarová velmi štědře podporovala, a mezi nimi a Dashwoodovými zavládly nejlepší vztahy, odmyslíme-li si žárlivost a nevraživost, která trvala mezi Fanny a Lucy a na níž se pochopitelně podíleli i jejich manželé, a také časté manželské sváry mezi Robertem a Lucy, žili spolu všichni v příkladné lásce a harmonii.

Čím se Edward provinil, že ztratil právo staršího syna, nad tím si mnozí marně lámali hlavu, a čím si je Robert získal, nad tím si lámali hlavu ještě víc. Ale tak se věci měly, jak o tom svědčily ne-li příčiny, tedy důsledky: z toho, jak Robert žil a co říkal, nikdy nevyplývalo, že by byl nespokojen se svými příjmy, anebo se mu zdálo, že bratr dostal příliš málo a on sám má příliš mnoho; a budeme-li usuzovat podle toho, jak svědomitě plnil Edward všechny své povinnosti, jak čím dál tím vřeleji miloval svou ženu a svůj domov a jak byl pořád

veselý a spokojený, můžeme usoudit, že mu jeho osud taktéž vyhovoval a o žádnou změnu nestál.

Elinor se sňatkem matce a sestrám ani příliš nevzdálila, a bartonský domeček divže nezůstal úplně opuštěný, protože všechny trávil přes polovinu času u ní. Paní Dashwoodová jezdila tak často na návštěvu nejen pro potěšení, ale záměrně: přála si dohodit Mariannu plukovníku Brandonovi stejně toužebně jako John, i když z pohnutek šlechtnějších. Bylo to teď její nejrůznější přání. Jak jí byla dceřina společnost drahá, přesto by se jí byla ochotně vzdala ve prospěch svého přítele, a aby se z Marianny stala zdejší zámecká paní, to by byli rádi viděli i Edward s Elinor. Všichni soucítili s plukovníkovým soužením, uvědomovali si, co mu dluhují, a Marianna mu podle obecného soudu měla být zaslouženou odměnou.

Když se proti ní všichni takhle spikli u ona sama li byla dobře vědoma jeho dobroty, a když jí konečné světlo, že ji nu luje, což ostatní věděli už dávno – co mohla dělat?

Marianně Dashwoodové byl souzen podivuhodný život. Bylo jí souzeno odhalit faleš vlastních názorů a popřít svými skutky četné své nejoblíbenější zásady. Bylo jí souzeno zapomenout, že se zamilovala na život a na smrt v zralém věku sedmnácti let, a v zajetí citu nepřesahujícího hlubokou úctu a vřelé přátelství podat ruku jinému muži, který navíc stejně jako ona přetrpěl dřívější lásku, jehož před pouhými dvěma roky pokládala za příliš starého, aby ještě pomýšlel na ženitbu, který se nadto stále v zájmu svého zdraví uchýloval k flanelovým vestám!

Ale skutečnost už je taková. Namísto aby se stala obětí spalující vášně, jak si kdysi lichotivě namlouvala – či namísto, aby navždy setrvala u maminky a našla útěchu v přísném odloučení a studiu, jak si později s myslí klidnější a střízlivější umiňovala – čekaly ji v devatenácti nové citové vztahy, nové povinnosti, zakořenila v novém domě jako manželka, matka rodiny a patronka celé vsi.

Plukovník Brandon tedy dosáhl štěstí, jaké si podle mínění všech, kdo ho měli rádi, zasloužil: v Marianně měl odškodnění za trápení, jímž ho osud pronásledoval, její láska a přítomnost probudily jeho duši znovu k činnosti a radosti, a že Marianna sama našla štěstí v tom, jak pečovala o jeho, o tom se s radostí přesvědčovali všichni

přátelé, kteří je spolu vídali. Marianna nedokázala milovat polovičaté, a za čas byla stejně oddána manželovi jako kdysi Willoughbymu.

Když se Willoughby doslechl o jejím sňatku, srdce se mu sevřelo, a aby byl jeho trest dovršen, dala se krátce nato paní Smithová slyšet, že mu odpouští, a jako důvod uvedla, že si ji získal sňatkem s bezúhonnou ženou; mohl se tedy domýšlet, že kdyby se byl zachoval čestně k Marianně, byl by si tím vysloužil štěstí i bohatství. Není pochyby, že se upřímně kál za darebáctví, které se mu takhle vymstilo – a že dlouho myslel na plukovníka Brandona se závistí a na Mariannu s lítostí. Ale že by byl zdrcený až za hrob, stranil se společnosti, hleděl na svět pochmurně či zemřel na zlomené srdce, na to raději nespolehejme, protože to tak vůbec nebylo. Žil si čiperně a často i radostně. Jeho choť nebyla vždycky protivná ani jeho domov neútulný, a ve svém chovu koní a v psinci, ve sportování všeho druhu nalézal v míře dosti hojně životní spokojenost.

Pro Mariannu však – přestože negalantně přežil její ztrátu – měl vždy v srdci vyhrazené místo, její další osudy ho vělely zajímaty, byla jeho tajným vzorem ideální ženy – a v budoucích letech se od něho mnohá vzházející kráska dočkala urážlivého zhodnocení, že se nemůže rovnat paní plukovníkové Brandonové.

Paní Dashwoodová byla natolik moudrá, že zůstala v bartonském domku a nepokoušela se přestěhovat do Delafordu; a naštěstí pro sira Johna a paní Jenningsovou to dopadlo tak, že když se museli vzdát Marianny, Margaret právě dosáhla věku vhodného pro taneční večírky a v nedaleké budoucnosti i pro nějakou tu tajnou lásku.

Mezi Bartonem a Delafordem stále kvetly živé styky, jak to při tak pevných rodinných poutech ani jinak není možné, a ke všem výhodám, jimž se těšily Elinor a Marianna, rozhodně patřila i skutečnost, že sestry žily od sebe skoro na dohled, a přitom se dokázaly vyvarovat jakýchkoli neshod mezi sebou a nezavinit tak ochladnutí vztahů mezi svými manželi.

DÍLA KLASIKŮ

JAN E AUSTENOVÁ

Rozum a cit

Z anglického originálu Sense and Sensibility přeložila Eva Kondrysová. Obálka, ilustrace a grafická úprava Helena Wernischová. Vydalo nakladatelství Vyšehrad v Praze roku 1989 jako svou 821. publikaci. Vydání první. Odpovědná redaktorka Marie Brabencová-Válková. Technický redaktor Zdeněk Stejskal. Z fotosazby písmem Digi Antiqua-Digiset z n. p. Svoboda, Praha, vytiskl Mír, n.p., závod 3, Praha 1, Opletalova 3. Náklad 37 000 výtisků. AA 17,66 (text 17,51 ilustrace 0,15). VA 17,93 Stran 288. Cena brožovaného výtisku 25 Kčs

**Nakladatelství Vyšehrad Karlovo náměstí 5, Praha 2
33-821-89 605/826 13/32 Cena 25 Kčs**